

*Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr
XXXVIII/231/17
Rady Gminy Somianka
z dnia 31 sierpnia 2017r.*

**PROGRAM REWITALIZACJI
DLA GMINY SOMIANKA
NA LATA 2016-2023**

Kraków
2017 r.

Opracowanie:

Future Green Innovations S.A.

ul. Podole 60
30 - 394 Kraków

Telefon: +48 12 632 41 29

E-mail: office@greenfuture-projekt.pl

Kierownik zespołu

mgr Agnieszka Borcz

Opracował zespół w składzie

mgr inż. Iga Pikul
mgr inż. Paulina Zadora
mgr Piotr Kubisiak
inż. Karol Pławecki

Spis treści

1. Wstęp.....	7
1.1. Zakres pojęciowy.....	7
2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych Gminy Somianka	10
2.1. Metoda delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	10
2.1.1. Delimitacja obszaru zdegradowanego.....	10
2.1.2. Delimitacja obszaru rewitalizacji	14
3. Diagnoza negatywnych zjawisk i czynników kryzysowych na terenie Gminy Somianka ..	16
3.1. Sfera społeczna	16
3.1.1. Demografia.....	16
3.1.2. Rynek pracy.....	21
3.1.3. Ubóstwo i pomoc społeczna.....	25
3.1.4. Poziom edukacji	35
3.1.5. Bezpieczeństwo w Gminie	40
3.1.6. Aktywność społeczna mieszkańców Gminy	41
3.1.7. Koncentracja negatywnych zjawisk kryzysowych w sferze społecznej	45
3.2. Sfera gospodarcza.....	50
3.2.1. Struktura działalności gospodarczej.....	50
3.2.2. Poziom przedsiębiorczości	53
3.2.3. Koncentracja negatywnych zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej	59
3.3. Sfera techniczna.....	62
3.3.1. Obszary zabudowane i struktura zabudowy.....	62
3.3.2. Infrastruktura techniczna w Gminie Somianka	67
3.3.3. Infrastruktura turystyczna.....	71
3.3.4. Obszary koncentracji negatywnych zjawisk w sferze technicznej.....	73
3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	74
3.4.1. Położenie i struktura użytkowania gruntów w Gminie Somianka	74
3.4.2. Obszary koncentracji negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	81
3.5. Sfera środowiskowa.....	83
3.5.1. Środowisko przyrodnicze	83
3.6. Podsumowanie analizy wyłaniającej obszar zdegradowany	89
4. Obszar rewitalizacji.....	95
4.1. Identyfikacja lokalnych potencjałów.....	95
4.2. Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych – wnioski z przeprowadzonej ankietyzacji	97
4.3. Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych – wnioski ze spotkań	106
4.4. Wyznaczony obszar rewitalizacji Gminy Somianka	108
4.2. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji.....	113
4.2.1. Podobszar Jackowo Dolne	113
4.2.2. Podobszar Nowe Wypychy	118
4.2.3. Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	123
4.2.4. Podobszar Stary Mystkówiec	128

4.2.5. Podsumowanie sytuacji kryzowej w obszarze rewitalizacji.....	133
5. Wizja stanu po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	136
6. Cele rewitalizacji.....	138
7. Projekty rewitalizacyjne.....	143
7.1. Podstawowe i uzupełniające projekty rewitalizacyjne.....	143
7.2. Źródła finansowania przedsięwzięć.....	165
7.3. Harmonogram realizacji przedsięwzięć.....	169
8. System zarządzania realizacją Programu.....	171
8.1. Struktura zarządzania Programem.....	171
8.2. Koszty zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji Programu Rewitalizacji.....	173
9. System monitorowania i oceny Programu Rewitalizacji.....	175
10. Mechanizmy włączenia mieszkańców i innych interesariuszy w proces rewitalizacji – partycypacja społeczna.....	183
11. Mechanizmy służące zapewnieniu komplementarności Programu Rewitalizacji.....	186
11.1. Komplementarność przestrzenna.....	186
11.2. Komplementarność problemowa.....	187
11.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna.....	190
11.4. Komplementarność międzyokresowa.....	191
11.5. Komplementarność źródeł finansowania.....	192
12. Opis powiązań Programu Rewitalizacji Gminy Somianka na lata 2016-2023 z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy.....	194
12.1. Spójność z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie Gminy Somianka.....	194
12.1.1. Strategia Rozwoju Gminy Somianka na lata 2015-2025.....	197
12.1.2. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2026	198
12.1.3. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Somianka.....	199
13. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.....	200
14. Spis tabel.....	201
15. Spis rycin.....	204

1. Wstęp

Program Rewitalizacji (PR) jest inicjowanym, opracowanym i uchwalonym przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.), wieloletnim programem działań w sferze społecznej, ekonomicznej, przestrzennej, infrastrukturalnej, środowiskowej, kulturowej, zmierzającym do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju.

Ujednoczenie warunków i procedur wdrażania programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji określają *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*. *Wytyczne* określają również cechy i elementy jakie powinien zawierać Program Rewitalizacji.

Program Rewitalizacji stanowi podstawę do planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. Istotną cechą Programu jest skupienie działań na aktywizacji i integracji społeczno-zawodowej mieszkańców obszarów problematycznych, czego wynikiem jest konieczność podjęcia kompleksowych i przemyślanych działań zmierzających do poprawy warunków tych obszarów. Jednocześnie przyczynia się to do eliminacji inwestycji o mało efektywnym oddziaływaniu.

Elementem obligatoryjnym Programu Rewitalizacji poza liderem rewitalizacji czyli Samorządu Gminnego jest obecność przedsiębiorców oraz działaczy i osób aktywnych społecznie przy diagnozowaniu, opracowywaniu i monitorowaniu procesu rewitalizacji. Partycypacja społeczna jest zapewniona poprzez narzędzia, które stanowią podstawę do realizacji Programu Rewitalizacji Gminy Somianka na lata 2016-2023. Celem takiego programu jest opracowanie planów realizacji konkretnych działań oraz systemu ich wdrażania, mających na celu wyprowadzenie analizowanego obszaru z niekorzystnej sytuacji, poprzez nadanie mu nowych funkcji lub przywrócenie starych.

1.1. Zakres pojęciowy

W dokumencie wydanym przez Ministra Rozwoju pn. *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020* podano definicje podstawowych pojęć związanych z procesem tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji. Są to:

Rewitalizacja – to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

Stan kryzysowy – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a) gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- b) środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- c) przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- d) technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów

budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt 2, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym portowe i powydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Program rewitalizacji - inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Projekt rewitalizacyjny - projekt wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych Gminy Somianka

2.1. Metoda delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

2.1.1. Delimitacja obszaru zdegradowanego

Zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Występowanie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej jest zatem warunkiem, by dany obszar mógł zostać uznany za obszar zdegradowany. Diagnoza rozmieszczenia negatywnych zjawisk została wykonana dla całej gminy, z wykorzystaniem obiektywnych, weryfikowalnych wskaźników. Za obszary koncentracji negatywnych zjawisk w każdej ze sfer uznano te, dla których przyjęte wskaźniki są gorsze niż średnia dla gminy.

Mając powyższe na uwadze, diagnozę służącą delimitacji (wyznaczeniu granic) obszaru zdegradowanego podzielono na dwa etapy:

- wyznaczenie obszaru występowania niekorzystnych zjawisk społecznych,

- diagnozę wyznaczonego obszaru koncentracji negatywnych zjawisk w pozostałych wymienionych sferach problemowych – na tle sytuacji w całej Gminie.

Analizy rozmieszczenia zjawisk kryzysowych w sferze społecznej przeprowadzono w rozkładzie przestrzennym odniesionym do podziału Gminy na jednostki pomocnicze (urbanistyczne) - sołectwa. Wszystkie jednostki pomocnicze zostały wydzielone z uwzględnieniem występującym na danym obszarze: specyficznym charakterem zabudowy, a także położeniem topograficzno-przestrzennym i pełnionymi funkcjami w Gminie.

Pojęcie jednostki urbanistycznej zostało zdefiniowane przez Instytut Rozwoju Miast w publikacji „System monitorowania rewitalizacji” z 2010, autorstwa W. Jarczewskiego oraz J. Jeżaka. Zgodnie z tą definicją „jednostki urbanistyczne to obszary stosunkowo nieduże, możliwie jednorodne pod względem funkcjonalnym oraz względnie homogeniczne pod względem morfologicznym i społecznym. Ich zaletą jest to, że stanowią naturalne jednostki dla zbierania i przedstawiania wielu informacji, a także podejmowania działań rewitalizacyjnych”. W związku z powyższym sołectwa Somianka i Somianka-Parcele połączono w jedną jednostkę pomocniczą. Dla celów niniejszego opracowania łącznie wyznaczono 29 jednostek pomocniczych.

Podstawowe dane dotyczące jednostek pomocniczych przedstawiono w poniższej tabeli 1, zaś ich granice na poniższej rycinie¹.

Tabela 1. Charakterystyka jednostek pomocniczych Gminy Somianka

Lp.	Jednostka pomocnicza	Powierzchnia [ha]	Liczba ludności
1	Barcice	447,5	181
2	Celinowo	218,8	93
3	Huta Podgórna	556,4	37
4	Jackowo Dolne	151,4	125
5	Jackowo Górne	314,0	155
6	Janki	365,4	126
7	Jasieniec	183,8	86
8	Kręgi	744,1	355
9	Michalin	233,4	120
10	Nowe Kozłowo	188,6	151
11	Nowe Płudy	222,0	153
12	Nowe Wypychy	195,0	150
13	Ostrowy	337,7	199

¹ Dane Urzędu Gminy na 31.12.2016 r., które posłużyły do opracowania zróżnicowania kryzysowych zjawisk społecznych, obejmują osoby zameldowane na pobyt stały i tymczasowy w Gminie Somianka – łącznie 5 606 osób. Stąd wskaźniki użyte do porównań pomiędzy danymi z BDL GUS mogą się różnić.

14	Popowo Kościelne	367,0	150
15	Popowo-Parcele	933,8	220
16	Skorki	439,8	231
17	m. Somianka z Somianka-Parcele	1797,9	716
19	Stare Kozłowo	423,4	265
20	Stare Płudy	292,2	200
21	Stare Wypychy	148,1	71
22	Stary Mystkówiec	485,8	287
23	Suwin	428,1	153
24	Ulasek	333,5	227
25	Wielątki Rosochate	128,1	122
26	Wielęcin	695,1	200
27	Wola Mystkowska	441,6	371
28	Wólka Somiankowska	403,4	276
29	Zdziebórz	266,1	186
Średnia dla Gminy		11742,0	5606

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z 2016 r.

Rycina 1. Jednostki pomocnicze wydzielone w Gminie Somianka

Źródło: opracowanie własne

W celu identyfikacji obszarów zdegradowanych w Gminie Somianka przeprowadzono diagnozę w sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej.

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji określono zestawienie kryteriów – wskaźników wpisujących się w zakres diagnozowania oraz delimitacji sprecyzowany w Instrukcji dotyczącej przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenie ładu przestrzennego. Do obszaru każdej jednostki pomocniczej Gminy (sołectwa) przypisano określone dane wskaźnikowe i odniesiono je do średniej wyznaczonej dla całej Gminy Somianka.

Tabela 2. Zestawienie wskaźników wykorzystanych w diagnozie obszaru zdegradowanego Gminy Somianka

Sfera	Nazwa wskaźnika	Źródło danych
Spoleczna	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	Urząd Gminy Somianka
	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	Urząd Gminy Somianka
	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	PUP w Wyszkowie
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	GOPS
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 ludności	GOPS
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa na 100 mieszkańców	GOPS
	Wyniki sprawdzianu 6-klasisty	OKE Warszawa
	Wyniki egzaminu gimnazjalnego	OKE Warszawa
	Frekwencja wyborów parlamentarnych	PKW
Gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Urząd Gminy Somianka
	Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Urząd Gminy Somianka
	Liczba zamkniętych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Urząd Gminy Somianka

Techniczna	Liczba budynków mieszkalnych na 100 mieszkańców	Urząd Gminy Somianka
	Liczba budynków komunalnych	Urząd Gminy Somianka
Przestrzenno-funkcjonalna	Gęstość zaludnienia	Urząd Gminy Somianka
	Udział długości dróg w powierzchni jednostek pomocniczych	Urząd Gminy Somianka
Środowiskowa	Powierzchnia lasów w Gminie Somianka	Urząd Gminy Somianka

Źródło: opracowanie własne

Tłem dla diagnozy zróżnicowania zjawisk w obrębie Gminy Somianka są również wskaźniki dla powiatu wyszkowskiego i województwa mazowieckiego, które zostały zaczerpnięte z BDL GUS. Pozwala to na określenie, czy dany problem jest istotny lub wyróżniający dla Gminy Somianka.

2.1.2. Delimitacja obszaru rewitalizacji

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* obszar rewitalizacji stanowi część lub całość obszaru zdegradowanego cechującą się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym nieposiadające wspólnych granic.

Obszar rewitalizacji musi zatem mieścić się w granicach obszaru zdegradowanego, nie musi jednak obejmować go w całości. Zalecana jest koncentracja działań rewitalizacyjnych na mniejszych obszarach. Wytyczne wprowadzają ponadto ograniczenia w wielkości obszaru rewitalizacji. Nie może on obejmować więcej niż 20% powierzchni gminy, a w jego granicach nie może mieszkać więcej niż 30% mieszkańców gminy.

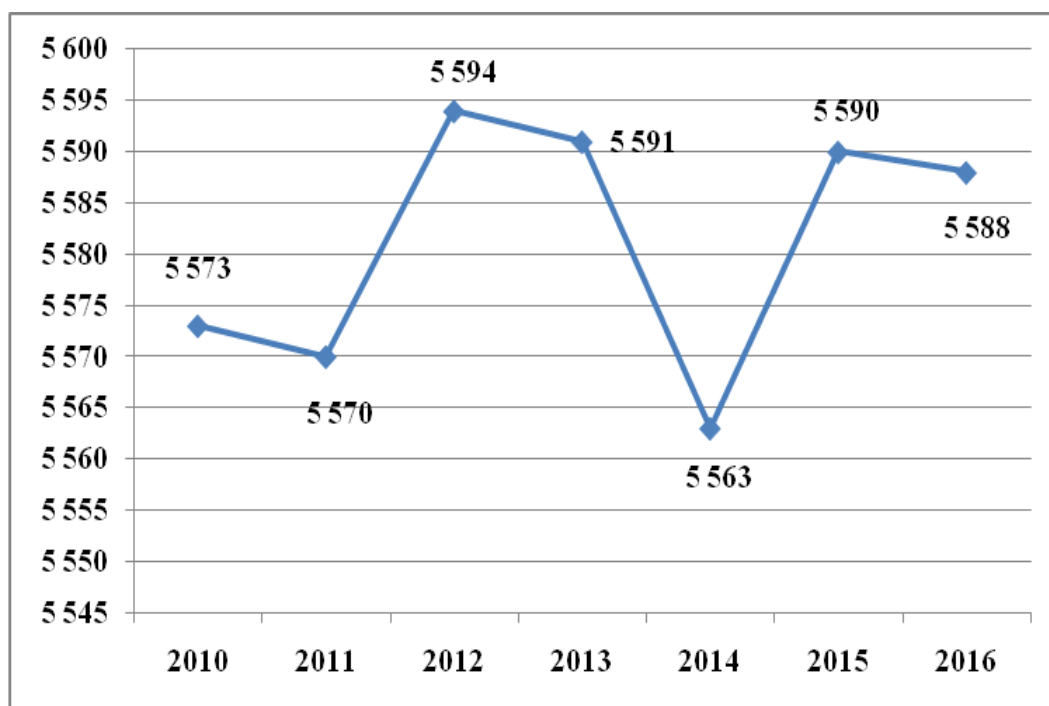
W nawiązaniu do powyższych uwarunkowań obszar rewitalizacji został wyznaczony na podstawie skali potrzeb rewitalizacyjnych oraz rangi obszaru i jego znaczenia dla rozwoju Gminy. Kierowano się także koniecznością zachowania ciągłości działań rewitalizacyjnych z lat poprzednich. Wyznaczając granicę obszaru rewitalizacji, przyjęto zasadę, że powinny być do niego włączane całe jednostki pomocnicze – które zostały wcześniej włączone w granice obszaru zdegradowanego.

3. Diagnoza negatywnych zjawisk i czynników kryzysowych na terenie Gminy Somianka

3.1. Sfera społeczna

3.1.1. Demografia

Na 31.12.2016 r. w Gminie Somianka według BDL GUS zameldowanych było 5 588 osób. Liczba ludności w Gminie w latach 2014-2015 wykazywała tendencję rosnącą, przy czym w 2016 r. nieznacznie zmniejszyła się w porównaniu do roku poprzedniego. Poniższa rycina przedstawia dynamikę zmian liczby ludności w latach 2010-2016.

Rycina 2. Liczba ludności w Gminie Somianka w latach 2010-2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

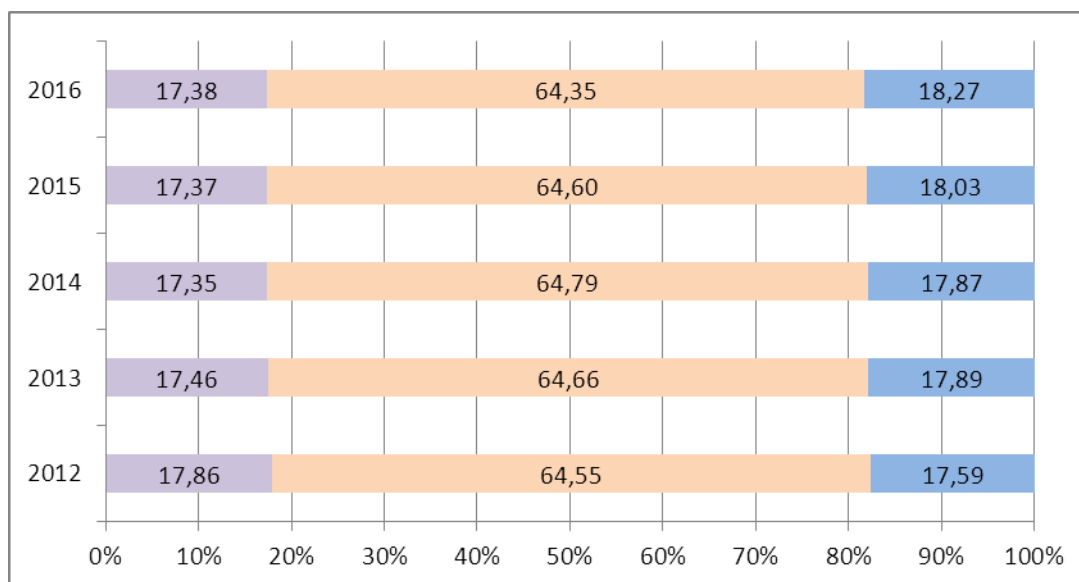
Wskaźnik obciążenia demograficznego przedstawiający stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2016 r. wynosił 33,0 osoby. W porównaniu z 2012 r. jego wartość znacznie się zwiększyła (24,5 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym). Dynamikę zmian przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym Gminy Somianka

	2012	2013	2014	2015	2016
w wieku przedprodukcyjnym	1 221	1 174	1 162	1 164	1 148
w wieku produkcyjnym	3 389	3 417	3 407	3 418	3 419
w wieku poprodukcyjnym	984	1 000	994	1 008	1 021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Procentowy udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w roku 2016 r. wynosił 20,54%, a w wieku poprodukcyjnym 18,27. Ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 61,18% wszystkich mieszkańców Gminy. Liczba ta na przestrzeni 4 latach analizy nie ulega znacznym odchyleniom. Od 2012 r. odnotowuje się natomiast systematyczne zmniejszanie się udziału osób w wieku przedprodukcyjnym na rzecz udziału osób w wieku poprodukcyjnym. Tendencja ta pojawiła się równoległe do spadków liczby urodzeń, a co za tym idzie z liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym. Jest to trend, który utrzymuje się w całej Polsce od kilku lat. Poniższa rycina przedstawia procentową strukturę ludności w poszczególnych przedziałach ekonomicznych w latach 2012-2016.

Rycina 3. Ludność według ekonomicznych grup wieku w Gminie Somianka w latach 2012-2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Sytuacja demograficzna Gminy Somianka została zdiagnozowana w wymiarze wskaźnika – odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, obejmującej grupę kobiet w wieku

powyżej 65 lat oraz mężczyzn w wieku powyżej 67 lat. Wskaźnik ten dla wyżej wskazanych grup osób w wieku poprodukcyjnym odzwierciedla różną sytuację w poszczególnych jednostkach pomocniczych Gminy Somianka.

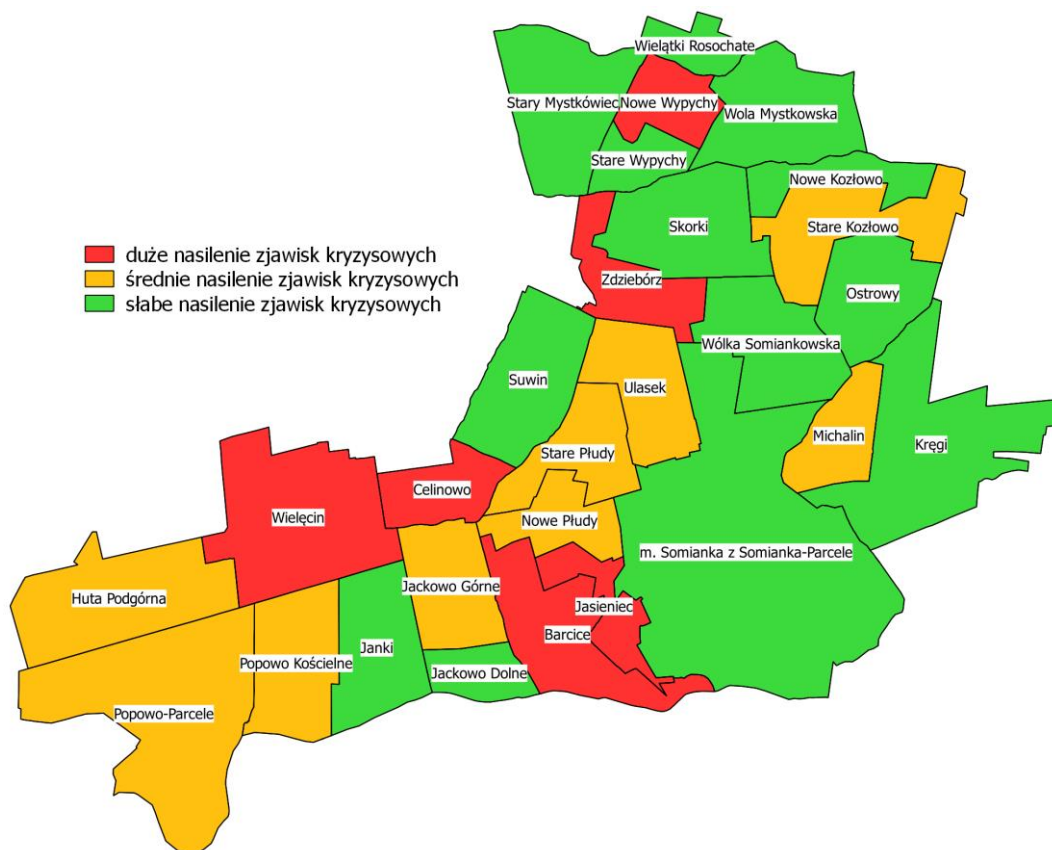
Tabela 4. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym
1	Barcice	181	47	26,0
2	Celinowo	93	18	19,4
3	Huta Podgórna	37	6	16,2
4	Jackowo Dolne	125	18	14,4
5	Jackowo Górne	155	25	16,1
6	Janki	126	19	15,1
7	Jasieniec	86	17	19,8
8	Kręgi	355	47	13,2
9	Michalin	120	22	18,3
10	Nowe Kozłowo	151	19	12,6
11	Nowe Płudy	153	25	16,3
12	Nowe Wypychy	150	29	19,3
13	Ostrowy	199	29	14,6
14	Popowo Kościelne	150	24	16,0
15	Popowo-Parcele	220	40	18,2
16	Skorki	231	27	11,7
17	m. Somianka z Somianka-Parcele	716	89	12,4
19	Stare Kozłowo	265	44	16,6
20	Stare Płudy	200	33	16,5
21	Stare Wypychy	71	10	14,1
22	Stary Mystkówiec	287	40	13,9
23	Suwin	153	18	11,8
24	Ulasek	227	37	16,3
25	Wielątki Rosochate	122	14	11,5
26	Wielęcín	200	40	20,0
27	Wola Mystkowska	371	49	13,2
28	Wólka Somiankowska	276	41	14,9
29	Zdziebórz	186	43	23,1
Średnia dla Gminy		5606	870	15,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somianka

W Gminie Somianka najwyższym odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym charakteryzuje się sołectwo Barcice (26,0 os./100 osób), wartość ta najbardziej odbiega od wartości liczonej dla całej Gminy (15,1 os./100 osób). Negatywnie wyróżniają się również jednostki pomocnicze (sołectwa) : Zdziebórz (23,1 os./100 osób) oraz Wielęcín (20,0 os./100 osób). Tym samym wartości te świadczą o postępującym procesie starzenia się lokalnej społeczności. Korzystna z punktu widzenia demograficznej sytuacji pod względem wartości wskaźnika występuje w trzynastu jednostkach pomocniczych m.in. Wielątka Rosochate (11,5 os./100 osób), Skorki (11,7 os./100 osób) i Suwin (11,8 os./100 osób). Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźnika – odsetek osób w wieku poprodukcyjnym dla poszczególnych jednostek pomocniczych zaprezentowano na poniższej rycinie.

Rycina 4. Wartość wskaźnika – odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

Ważnym wskaźnikiem ukazującym strukturę demograficzną w Gminie Somianka jest również odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym.

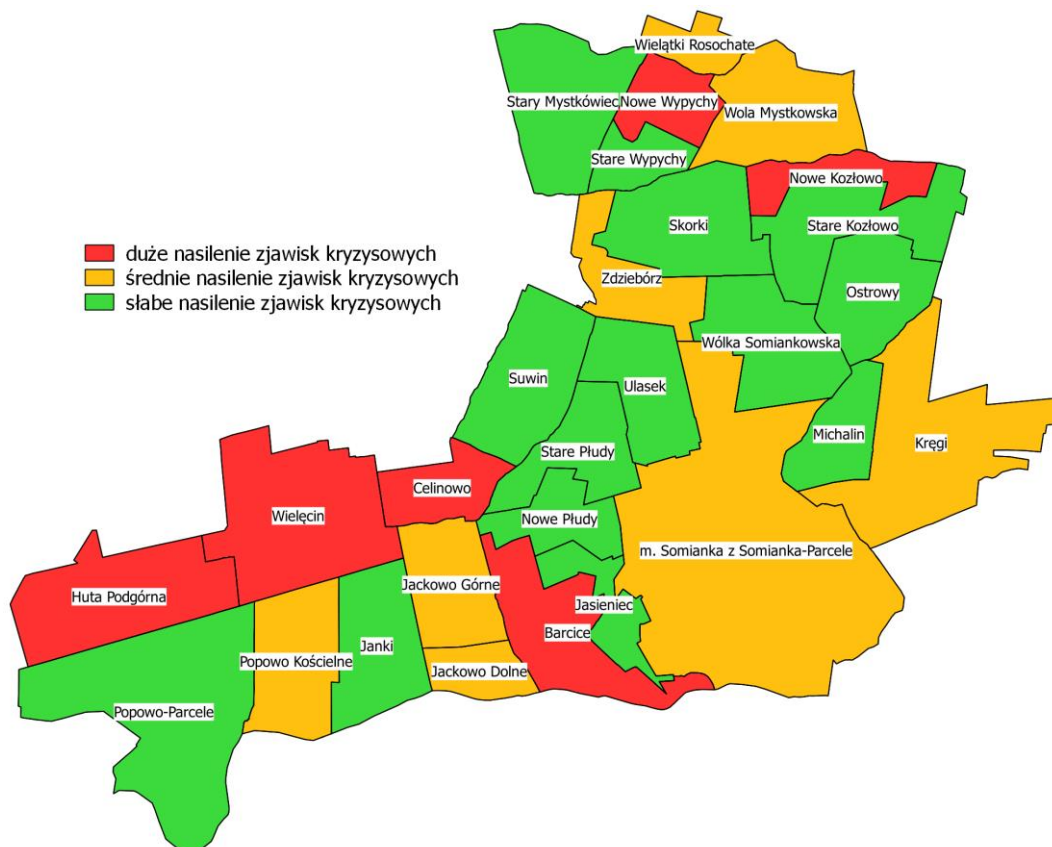
Tabela 5. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym
1	Barcice	181	26	14,4
2	Celinowo	93	12	12,9
3	Huta Podgórna	37	5	13,5
4	Jackowo Dolne	125	27	21,6
5	Jackowo Górne	155	32	20,6
6	Janki	126	34	27,0
7	Jasieniec	86	19	22,1
8	Kręgi	355	76	21,4
9	Michalin	120	31	25,8
10	Nowe Kozłowo	151	26	17,2
11	Nowe Płudy	153	42	27,5
12	Nowe Wypychy	150	26	17,3
13	Ostrowy	199	45	22,6
14	Popowo Kościelne	150	29	19,3
15	Popowo-Parcele	220	52	23,6
16	Skorki	231	59	25,5
17	m. Somianka z Somianka-Parcele	716	149	20,8
19	Stare Kozłowo	265	61	23,0
20	Stare Płudy	200	49	24,5
21	Stare Wypychy	71	19	26,8
22	Stary Mystkówiec	287	63	22,0
23	Suwin	153	37	24,2
24	Ulasek	227	64	28,2
25	Wielątki Rosochate	122	23	18,9
26	Wielęcín	200	35	17,5
27	Wola Mystkowska	371	80	21,6
28	Wólka Somiankowska	276	62	22,5
29	Zdziebórz	186	39	21,0
Średnia dla Gminy		5606	1222	21,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somianka

Najmniejszy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym zamieszkuje sołectwo Celinowo (12,9 os./100 osób). Mniej korzystnie niż wartość dla całej Gminy (21,8 os./100 osób) wyróżnia się również sołectwa Huta Podgórna (13,5 os./100 osób), Barcice (14,4 os./100 osób), Nowe Kozłowo (17,2 os./100 osób), Nowe Wypychy (17,3 os./100 osób), Wielęcín (17,5 os./100 osób) oraz ośmiu innych sołectwach. Najkorzystniejsza sytuacja pod

względem analizowanego wskaźnika występuje w jednostce pomocniczej Ulasek, gdzie odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym jest najwyższy (28,2 os./100 osób). Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźnika – odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym dla poszczególnych jednostek pomocniczych zaprezentowano na poniższej rycinie.

Rycina 5. Wartość wskaźnika – odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

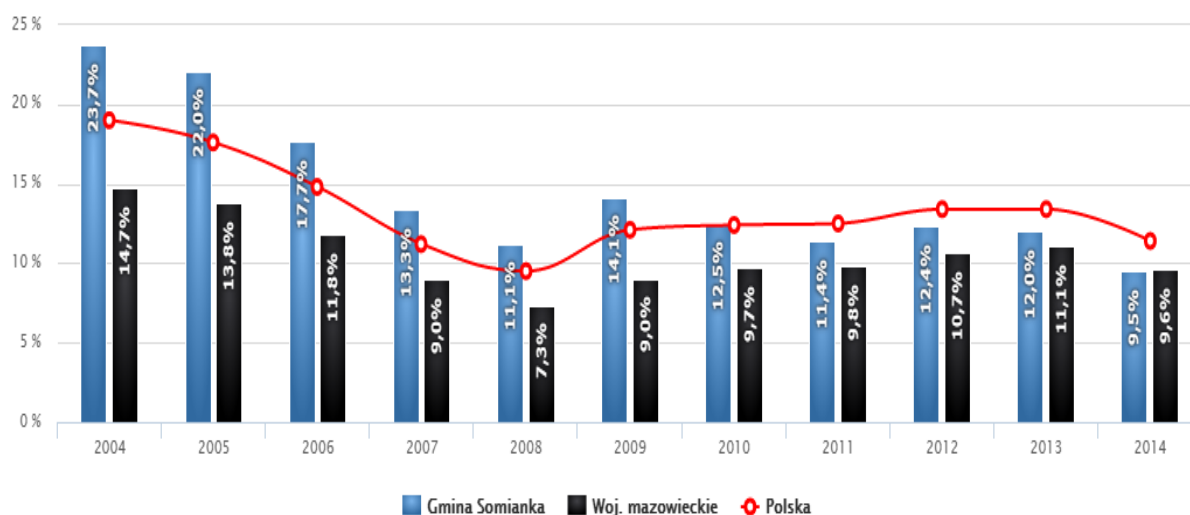
3.1.2. Rynek pracy

Liczba bezrobotnych w Gminie Somianka w latach 2010-2015 zmniejsza się, zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet. W 2015 r. zarejestrowanych było 179 osób bezrobotnych, w tym 104 mężczyzn, a 75 kobiet. Zmniejsza się również procentowy udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym, co jest zjawiskiem pozytywnym.

Tabela 6. Rynek pracy i bezrobocie w Gminie Somianka

Rynek Pracy w Gminie Somianka						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bezrobotni zarejestrowani						
Ogółem	262	239	262	265	207	179
Mężczyźni	148	128	162	157	116	104
Kobiety	114	111	100	108	91	75
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w licznie ludności w wieku produkcyjnym [%]						
Ogółem	7,8	7,1	7,7	7,8	6,1	5,2
Mężczyźni	8,0	6,9	8,7	8,3	6,2	5,5
Kobiety	7,6	7,3	6,5	7,0	6,0	4,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

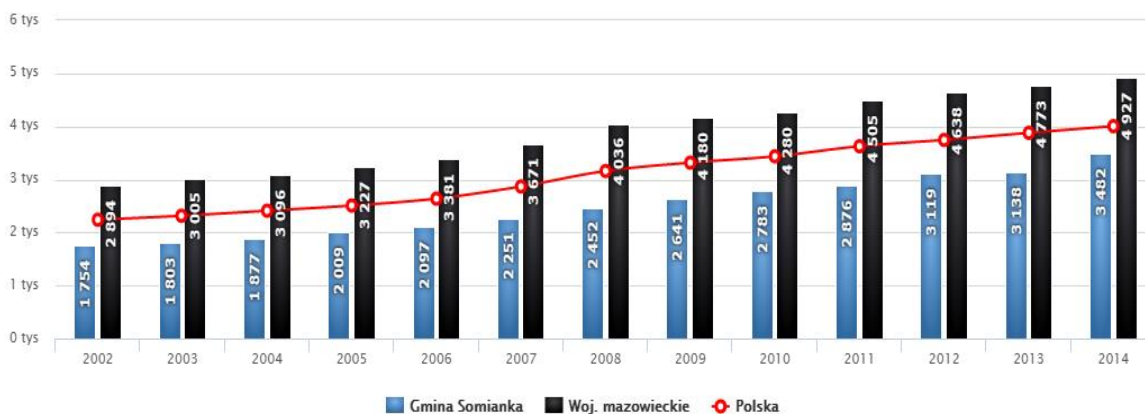

Rycina 6. Stopa bezrobocia w Gminie Somianka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Stopa bezrobocia na terenie Gminy stale zmniejsza się, w 2014 r. wynosiła 9,5%, co odpowiada mniej więcej stopie bezrobocia w województwie mazowieckim. Na uwagę zasługują fakt, że jest ona również niższa od stopy bezrobocia w Polsce.

Analizując przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto mieszkańców Gminy Somianka daje się zauważyć systematyczny wzrost wysokości płac, jednak jest on ciągle niższy od średniej płacy województwa mazowieckiego oraz średniej płacy w Polsce.

Rycina 7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN) w Gminie Somianka w latach 2002-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Podstawowy wskaźnik diagnozujący sytuację na rynku pracy w Gminie Somianka wykorzystany w diagnozie obszaru zdegradowanego odnosi się do liczby osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym w poszczególnych jednostkach pomocniczych.

Wskaźnik ten został wykorzystany ze względu na fakt, iż bezrobocie prowadzi do licznych negatywnych skutków ekonomicznych, społecznych i psychospołecznych. Wymienić tu można szybką degradację ekonomiczną jednostki i rodziny, poszerzanie się sfery ubóstwa oraz degradację zawodową i marginalizację jednostek, jak i całych grup społecznych. Bezrobocie jest też często dziedziczne i przyczynia się do powstawania patologii społecznych.

Tabela 7. Liczba osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Liczba bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców
1	Barcice	181	6	5,6
2	Celinowo	93	4	6,3
3	Huta Podgórna	37	1	3,8
4	Jackowo Dolne	125	4	5,0
5	Jackowo Górne	155	4	4,1
6	Janki	126	3	4,1
7	Jasieniec	86	0	0,0
8	Kręgi	355	7	3,0
9	Michalin	120	4	6,0

10	Nowe Kozłowo	151	3	2,8
11	Nowe Płudy	153	6	7,0
12	Nowe Wypychy	150	5	5,3
13	Ostrowy	199	10	8,0
14	Popowo Kościelne	150	0	0,0
15	Popowo-Parcele	220	5	3,9
16	Skorki	231	10	6,9
17	m. Somianka z Somianka-Parcele	716	24	5,0
19	Stare Kozłowo	265	9	5,6
20	Stare Płudy	200	1	0,8
21	Stare Wypychy	71	5	11,9
22	Stary Mystkówiec	287	14	7,6
23	Suwin	153	4	4,1
24	Ulasek	227	5	4,0
25	Wielątki Rosochate	122	7	8,2
26	Wielęcín	200	7	5,6
27	Wola Mystkowska	371	7	2,9
28	Wólka Somiankowska	276	7	4,0
29	Zdziebórz	186	3	2,9
Średnia dla Gminy		5606	165	4,7

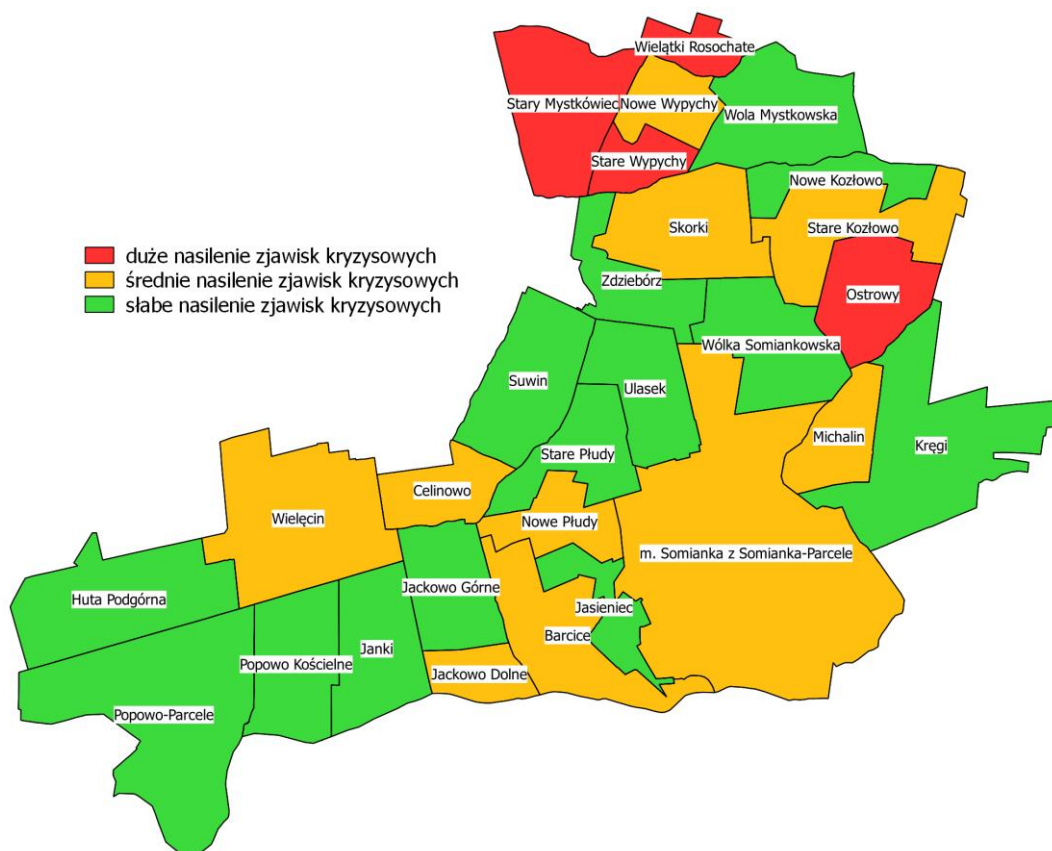
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Wyszkwie

Wartości wskaźnika koncentracji osób bezrobotnych wykazują istotną polaryzację. W Gminie Somianka największa koncentracja problemu bezrobocia występuje w jednostkach pomocniczych Stare Wypychy (11,9 os./100 mieszkańców), Wielątki Rosochate (8,2 os./100 mieszkańców), Ostrowy (8,0 os./100 mieszkańców) oraz Stary Mystkówiec (7,6 os./100 mieszkańców).

Pozostałymi jednostkami pomocniczymi o znaczącej koncentracji osób bezrobotnych jest sołectwo Nowe Płudy (7,0 os./100 mieszkańców). Wysokim poziomem bezrobocia wśród osób w wieku produkcyjnym cechują się również jednostki pomocnicze tj. Skorki (6,9 os./100 mieszkańców), Celinowo (6,3 os./100 mieszkańców) oraz Michalin (6,0 os./100 mieszkańców).

Zdecydowanie odmienna (korzystna) sytuacja pod względem koncentracji stopnia bezrobocia występuje natomiast w takich jednostkach jak: Stare Płudy (0,8 os./100 mieszkańców), Nowe Kozłowo (2,8 os./100 mieszkańców), Wola Myskowska oraz Zdziebórz (po 2,9 os./100 mieszkańców). W dwóch sołectwach nie odnotowano żadnej osoby

bezrobotnej: Jasieniec i Popowo Kościelne. Rozkład przestrzenny wartości wskaźnika liczby osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym zaprezentowano na poniższej rycinie.

Rycina 8. Wartość wskaźnika liczba osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

3.1.3. Ubóstwo i pomoc społeczna

Ubóstwo jako kategoria społeczna związane jest z brakiem zaspokojenia potrzeb (zarówno podstawowych, jak i tych wyższego rzędu) jednostki i rodziny na pożądanym poziomie. W dużej mierze może ograniczać również perspektywy życiowe dzieci, poprzez nierówności w dostępie do systemu edukacji, może wpływać na wzrost przestępczości, wywoływać sytuacje konfliktowe w rodzinie, ograniczać aktywność obywatelską i ekonomiczną, a także dostęp do opieki zdrowotnej.

Do czynników zwiększających ryzyko nasilenia się zjawiska ubóstwa należą przede wszystkim bezrobocie, niski poziom wykształcenia, niepełnosprawność oraz wielodzietność lub niepełność rodziny. Natomiast wykluczenie społeczne jest określane w kategoriach

niemożności uczestniczenia w istotnych aspektach życia społecznego, gospodarczego, politycznego i kulturalnego danego społeczeństwa.

Wskaźniki ubóstwa (m.in. dochody rodziny) na poziomie wewnątrzgminnym są bardzo trudne do określenia, stąd w diagnozowaniu zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym w stosuje się najczęściej wskaźniki obliczone na podstawie danych o osobach korzystających z pomocy społecznej. Wadą takich wskaźników jest uwzględnienie wyłącznie tych osób, które z pomocy społecznej skorzystały, stanowią one zatem jedynie pewne przybliżenie zjawiska ubóstwa w Gminie Somianka.

Jednostką organizacyjną w zakresie pomocy społecznej dla mieszkańców Gminy Somianka jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somiance, który realizuje zadania własne i zlecone zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej. Zadaniem placówki jest m.in. umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, umożliwienie im życia w godnych warunkach oraz podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia i zaktywizowania osób i rodzin oraz ich integracji ze społecznością lokalną.

W poniższej tabeli przedstawiono dane na temat udzielanej pomocy społecznej w Gminie Somianka w latach 2010-2014. Należy zauważyć, że na przestrzeni lat wzrosła liczba gospodarstw jak i osób korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego. W 2015 r. z takiej pomocy skorzystało łącznie 584 osoby mieszkające w 165 gospodarstwach. Można zaobserwować jednak zmniejszenie liczby rodzin korzystającej z zasiłków rodzinnych. W 2015 r. z takiej pomocy korzystało 267 rodzin. Podobny spadek obserwuje się w kwocie wydatkowanej na świadczenia rodzinne oraz zasiłki rodzinne z dodatkami. Wzrosła natomiast ogólna kwota wydatkowana na zasiłki pielęgnacyjne.

Tabela 15. Pomoc społeczna w Gminie Somianka

Wyszczególnienie		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	Ogółem	148	138	153	149	159	165
	Poniżej kryterium dochodowego	91	80	114	110	112	116
	Powyżej kryterium dochodowego	57	58	39	39	47	49
Osoby	Ogółem	483	451	493	508	542	584

w gospodarstwach korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	Poniżej kryterium dochodowego	290	250	374	382	370	402
	Powyżej kryterium dochodowego	193	201	119	126	172	182
Świadczenia rodzinne							
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	osoba	377	346	313	284	271	267
Kwota świadczeń rodzinnych	tys. zł	1736	1689	1647	1682	1604	1 721
Kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami)	tys. zł	1346	1247	1126	1117	1054	1 007
Kwota zasiłków pielęgnacyjnych	tys. zł	184	194	205	226	210	232

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W poniższej diagnozie wykorzystano trzy wskaźniki, oddających różne aspekty zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego:

- zasięg korzystania z pomocy ogółem (bez uwzględniania przyczyny korzystania z pomocy) – liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej,
- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gosp. dom.,
- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w relacji do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Zasięg korzystania z pomocy społecznej w Gminie Somianka w 2015 r. (tj. ogólna liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej) wynosił 414 osób, co stanowiło 7,4% mieszkańców całej Gminy.

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. osób w Gminie Somianka wynosiła 738,5 osób, wartość ta tym samym była ponad dwukrotnie wyższa niż w województwie mazowieckim (384,8 osób). Sytuacja ta wskazuje na duży problem społeczny, jeżeli chodzi o pomoc społeczną, problem ubóstwa, problem wykluczenia a także wnioskować może o dziedziczeniu niepożądanych postaw lokalnej społeczności.

Najwyższym udziałem osób korzystających z pomocy społecznej cechują się jednostki pomocnicze: Jackowo Dolne (14,4 os./100 mieszkańców), Stare Wypychy (14,1 os./100 mieszkańców), Wielęcín (13,0 os./100 mieszkańców) oraz Wielątki Rosochate (12,3 os./100 mieszkańców). Diagnoza kolejnego z wymiarów, tj. ubóstwa i pomoc społeczna wiąże się z liczbą osób korzystających z pomocy GOPS w wyznaczonych jednostkach pomocniczych w Gminie Somianka. Skala tego rodzaju została określona za pomocą wskaźnika liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 ludności.

Tabela 8. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 ludności

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców
1	Barcice	181	3	1,7
2	Celinowo	93	9	9,7
3	Huta Podgórna	37	0	0,0
4	Jackowo Dolne	125	18	14,4
5	Jackowo Górne	155	4	2,6
6	Janki	126	13	10,3
7	Jasieniec	86	5	5,8
8	Kręgi	355	9	2,5
9	Michalin	120	0	0,0
10	Nowe Kozłowo	151	7	4,6
11	Nowe Płudy	153	14	9,2
12	Nowe Wypychy	150	15	10,0
13	Ostrowy	199	19	9,5
14	Popowo Kościelne	150	12	8,0
15	Popowo-Parcele	220	22	10,0
16	Skorki	231	22	9,5
17	m. Somianka z Somianka-Parcele	716	45	6,3
19	Stare Kozłowo	265	18	6,8
20	Stare Płudy	200	16	8,0
21	Stare Wypychy	71	10	14,1
22	Stary Mystkówiec	287	17	5,9
23	Suwin	153	1	0,7
24	Ulasek	227	25	11,0
25	Wielątki Rosochate	122	15	12,3
26	Wielęcín	200	26	13,0
27	Wola Mystkowska	371	42	11,3
28	Wólka Somiankowska	276	22	8,0

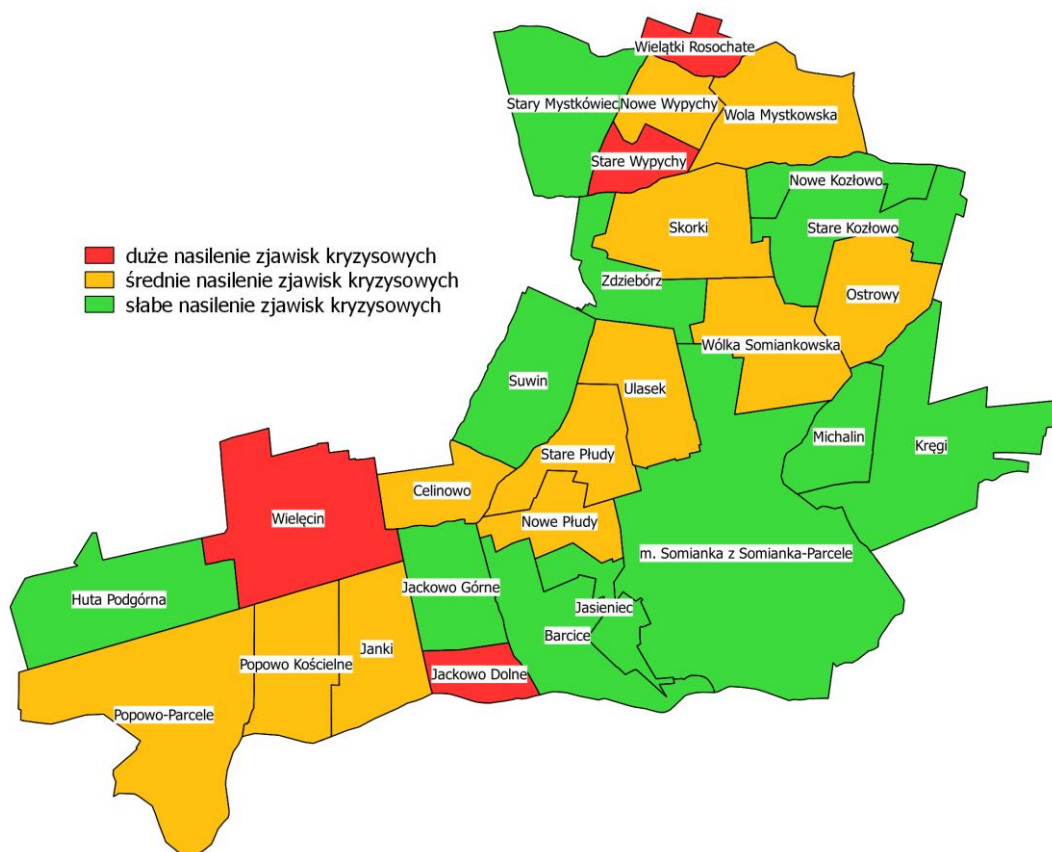
29	Zdziebórz	186	5	2,7
Średnia dla Gminy		5606	414	7,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Najwyższa liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 ludności występuje w jednostce pomocniczej tj.: Jackowo Dolne (14,4 os./100 mieszkańców).

Wysoka skala pomocy społecznej w relacji do 100 mieszkańców występuje również w następujących jednostkach pomocniczych: Stare Wypychy (14,1 os./100 mieszkańców), Wielęcin (13,0 os./100 mieszkańców), Wielutki Rosochate (12,3 os./100 mieszkańców), Wola Mystkowska (11,3 os./100 mieszkańców), Ulasek (11,0 os./100 mieszkańców), Janki (10,3 os./100 mieszkańców), Nowe Wypychy (10,0 os./100 mieszkańców) i Popowo-Parcele (10,0 os./100 mieszkańców). Wysoka liczba przyznanych świadczeń może wskazywać na wykluczenie społeczne pewnych grup, ze względu na postępującą pauperyzację oraz uzależnienie od stałej pomocy.

Najkorzystniejsza sytuacja pod względem analizowanego wskaźnika występuje w 12 jednostkach pomocniczych, w których wartości są niższe niż wartość dla całej Gminy Somianka. Najmniejsza liczba osób korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej Suwin (0,7 os./100 mieszkańców), Barcice (1,7 os./100 mieszkańców) i Kręgi (2,5 os./100 mieszkańców). W dwóch jednostkach żadna osoba nie korzystała ze świadczeń socjalnych (Huta Podgórna i Michalin). Przestrzenne zróżnicowanie wartości wskaźnika koncentracji liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 ludności prezentuje poniższa rycina.

Rycina 9. Wartość wskaźnika liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

Sytuacja związana z problematyką bezradności życiowej została zdiagnozowana za pomocą wskaźnika koncentracji osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego.

Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 mieszkańców

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w wieku produkcyjnym (osoby)	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców
1	Barcice	181	1	0,6
2	Celinowo	93	1	1,1
3	Huta Podgórna	37	0	0,0
4	Jackowo Dolne	125	1	0,8

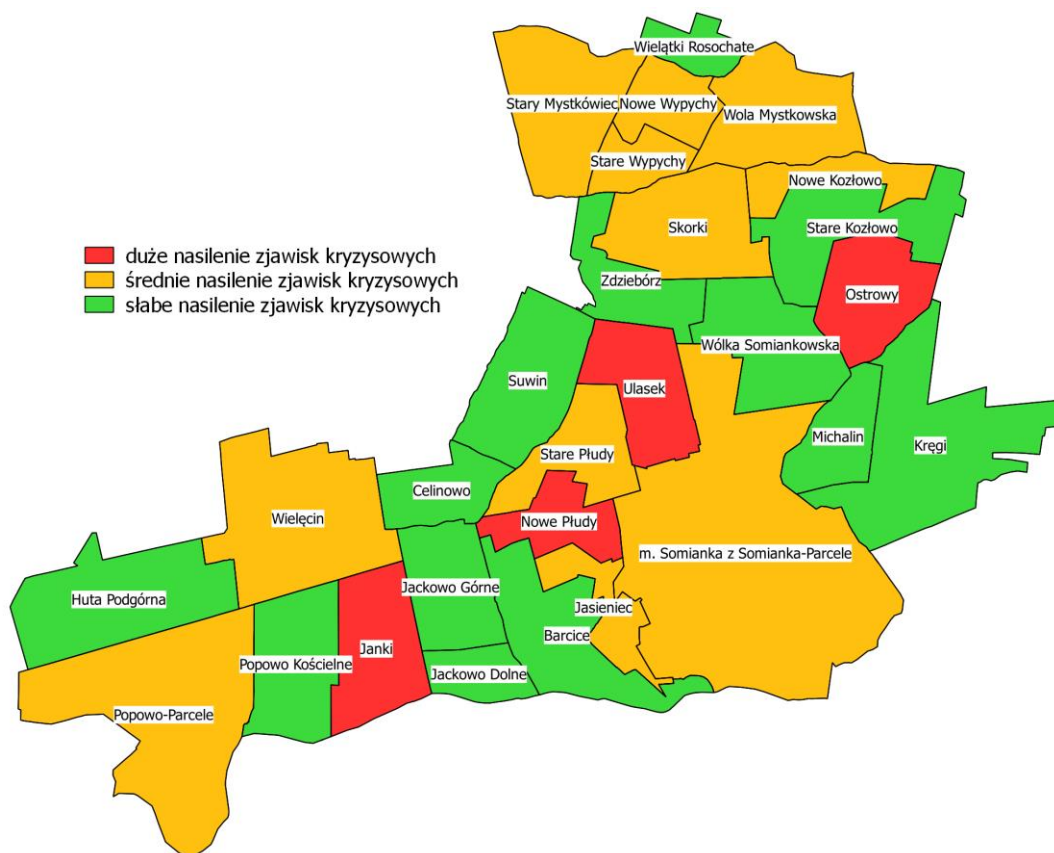
5	Jackowo Górne	155	2	1,3
6	Janki	126	4	3,2
7	Jasieniec	86	2	2,3
8	Kręgi	355	1	0,3
9	Michalin	120	0	0,0
10	Nowe Kozłowo	151	4	2,6
11	Nowe Płudy	153	6	3,9
12	Nowe Wypychy	150	3	2,0
13	Ostrowy	199	7	3,5
14	Popowo Kościelne	150	2	1,3
15	Popowo-Parcele	220	5	2,3
16	Skorki	231	7	3,0
17	m. Somianka z Somianka- Parcele	716	16	2,2
19	Stare Kozłowo	265	4	1,5
20	Stare Płudy	200	5	2,5
21	Stare Wypychy	71	2	2,8
22	Stary Mystkówiec	287	6	2,1
23	Suwin	153	0	0,0
24	Ulasek	227	7	3,1
25	Wielątki Rosochate	122	2	1,6
26	Wielęcín	200	5	2,5
27	Wola Mystkowska	371	9	2,4
28	Wólka Somiankowska	276	4	1,4
29	Zdziebórz	186	2	1,1
Średnia dla Gminy		5606	108	1,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Pod względem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, duża koncentracja liczby osób korzystających z pomocy społecznej w relacji do potencjału ludnościowego występuje w jednostkach pomocniczych Nowe Płudy (3,9), Ostrowy (3,5), Janki (3,2) i Ulasek (3,1).

Zdecydowanie korzystniejsza sytuacja pod tym względem dotyczy następujących jednostek: Barcice (0,6), Jackowo Dolne (0,8), Celinowo i Zdziebórz (po 1,1). W trzech sołectwach nie odnotowano żadnych osób pobierających świadczenia w tym zakresie (Huta Podgórna, Michalin i Suwin). Przestrzenne zróżnicowanie wartości wskaźnika koncentracji

Liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 ludności prezentuje poniższa rycina.

Rycina 10. Wartość wskaźnika liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 mieszkańców w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

Ostatnim wskaźnikiem z kategorii ubóstwo i pomoc społeczna jest liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w relacji do 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Tabela 10. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa na 100 mieszkańców

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Potrzeba ochrony macierzyństwa w wieku produkcyjnym (osoby)	Potrzeba ochrony macierzyństwa w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców
1	Barcice	181	1	0,006
2	Celinowo	93	1	0,011

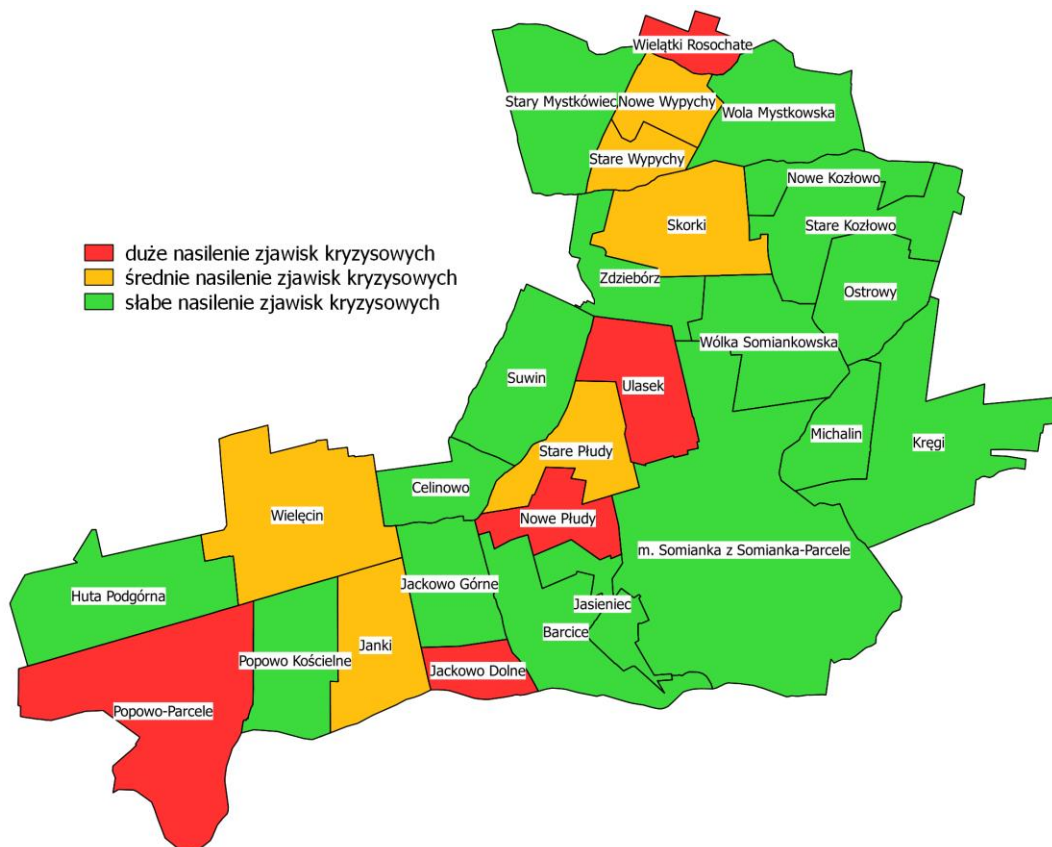
3	Huta Podgórna	37	0	0,000
4	Jackowo Dolne	125	3	0,024
5	Jackowo Górne	155	1	0,006
6	Janki	126	2	0,016
7	Jasieniec	86	1	0,012
8	Kręgi	355	2	0,006
9	Michalin	120	0	0,000
10	Nowe Kozłowo	151	1	0,007
11	Nowe Płudy	153	4	0,026
12	Nowe Wypychy	150	3	0,020
13	Ostrowy	199	1	0,005
14	Popowo Kościelne	150	2	0,013
15	Popowo-Parcele	220	5	0,023
16	Skorki	231	4	0,017
17	m. Somianka z Somianka-Parcele	716	4	0,006
19	Stare Kozłowo	265	3	0,011
20	Stare Płudy	200	4	0,020
21	Stare Wypychy	71	1	0,014
22	Stary Mystkówiec	287	3	0,010
23	Suwin	153	0	0,000
24	Ulasek	227	9	0,040
25	Wielątki Rosochate	122	4	0,033
26	Wielęcín	200	3	0,015
27	Wola Mystkowska	371	5	0,013
28	Wólka Somiankowska	276	3	0,011
29	Zdziebórz	186	1	0,005
Średnia dla Gminy		5606	71	0,013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Bardzo wysoka koncentracja liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa występuje w pięciu jednostkach pomocniczych tj.: Ulasek (0,040), Wielątki Rosochate (0,033), Nowe Płudy (0,026), Jackowo Dolne (0,024) i Popowo-Parcele (0,023).

W trzech jednostkach pomocniczych żadna osoba nie korzystała z pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa, świadczyć to może o dobrej sytuacji rodzinnej w ich

granicach. Przestrzenne zróżnicowanie wartości wskaźnika koncentracji liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa na 100 ludności prezentuje poniższa rycina.

Rycina 11. Wartość wskaźnika liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa na 100 mieszkańców w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

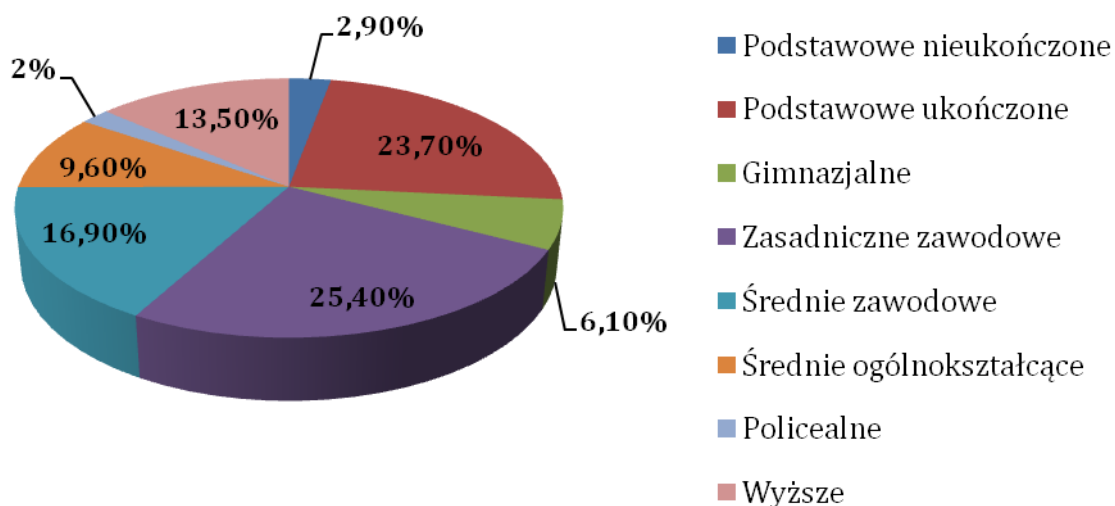
Źródło: Opracowanie własne

Wysoki udział osób korzystających ze środków pomocy społecznej może świadczyć o niemożności przezwyciężenia problemów społecznych i ekonomicznych, co w przyszłości może prowadzić do pogłębiania się problemu wykluczenia społecznego. Niezaradność może prowadzić do kulminacji problemów, które przełożą się na pozostałe sfery życia publicznego, takie jak udział w życiu Gminy i integracja społeczna, poziom edukacji, bezpieczeństwo czy też bezrobocie.

3.1.4. Poziom edukacji

Największą część mieszkańców Gminy stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (25,2%) oraz podstawowym ukończonym (23,7%), najmniejszy odsetek stanowią natomiast osoby z wykształceniem policealnym (2%). Struktura wykształcenia w Gminie może wpływać na poziom bezrobocia i ubóstwa wśród jej mieszkańców. Tym samym niezbędne jest prowadzenie kursów oferujących podniesienie kwalifikacji zawodowych lub zdobycie nowych na potrzeby znalezienia pracy w zawodach aktualnie poszukiwanych na rynku pracy.

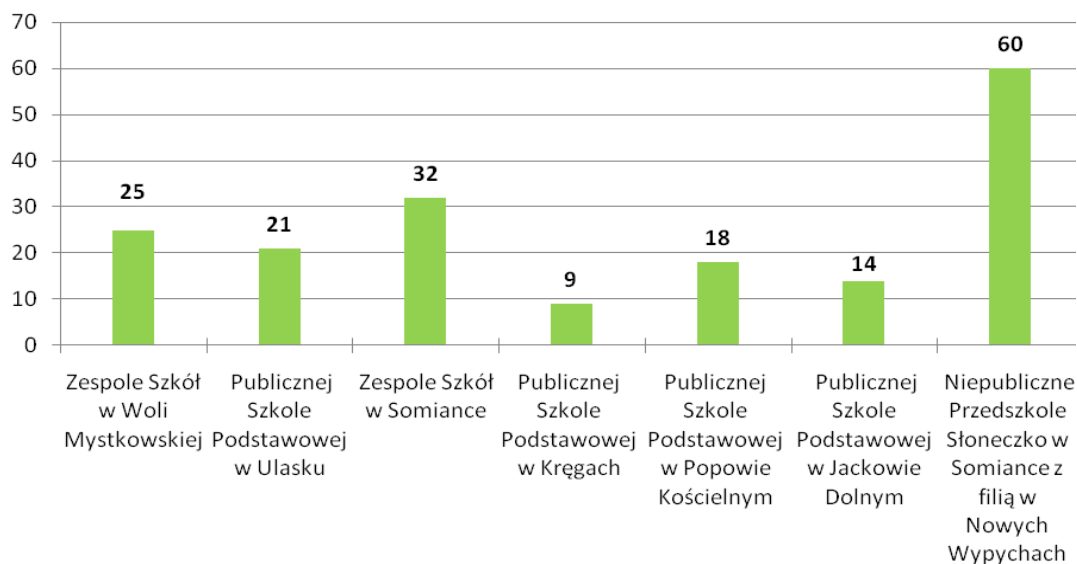

Rycina 12. Wykształcenie mieszkańców Gminy Somianka
Źródło: opracowanie własne

Według danych z 2015 r. na terenie Gminy Somianka funkcjonują przedszkola zlokalizowane przy:

- Zespole Szkół w Woli Mystkowskiej,
- Publicznej Szkole Podstawowej w Ulasku,
- Zespole Szkół w Somiance,
- Publicznej Szkole Podstawowej w Kręgach,
- Publicznej Szkole Podstawowej w Popowie Kościelnym,
- Publicznej Szkole Podstawowej w Jackowie Górnym,
- Niepubliczne Przedszkole Słoneczko w Somiance z filią w Nowych Wypychach.

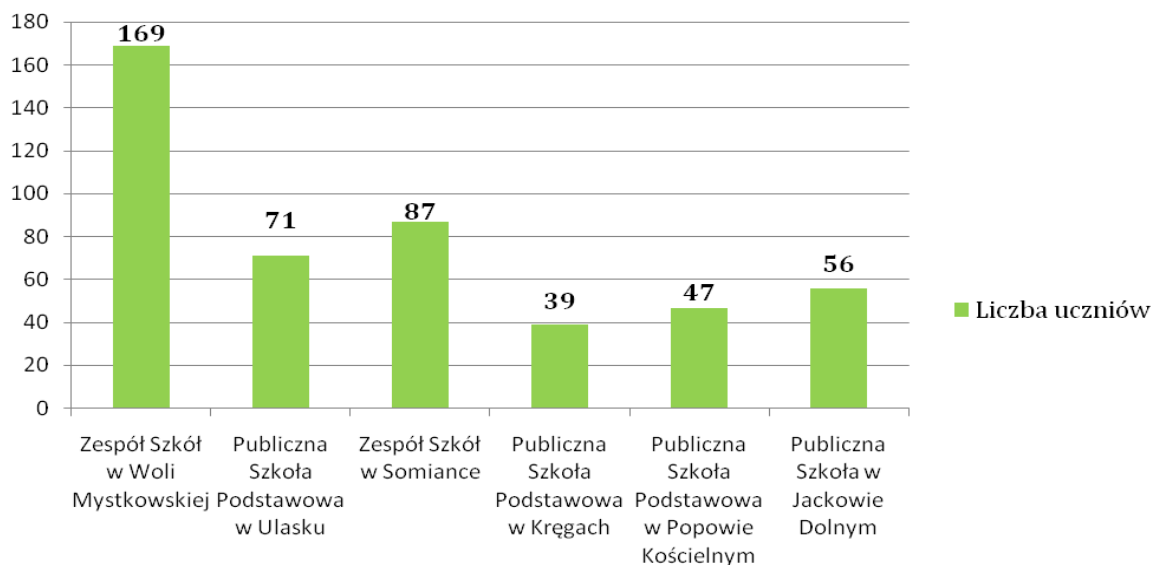
Wszystkie placówki posiadają atrakcyjną ofertę dla dzieci m.in. zajęcia plastyczne, zajęcia taneczne i ruchowe, naukę samodzielności czy gry i zabawy prowadzone przez wykwalifikowaną kadrę. Dobrze rozwinięta baza przedszkolna i oferowane zajęcia zapewniają rodzicom możliwość podjęcia pracy i rozwijania swojej kariery. Liczbę dzieci uczęszczających do przedszkoli przedstawiono na poniższej rycinie.

Rycina 13. Liczba dzieci w przedszkolach na terenie Gminy Somianka w 2014 r.

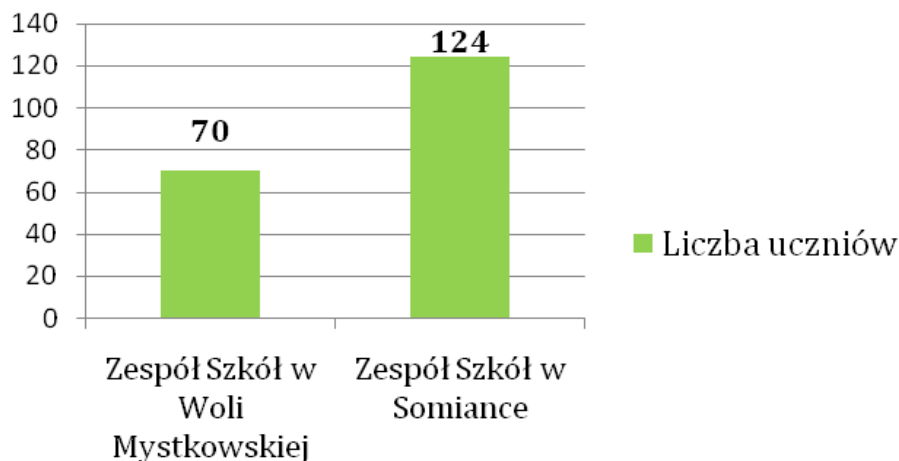
Źródło: opracowanie własne

Według danych z 2014 r. na terenie Gminy Somianka funkcjonujące szkoły podstawowe kształciły 469 uczniów w sześciu Szkołach Podstawowych. Wszystkie szkoły podstawowe podlegają Gminie Somianka i posiadają status szkół publicznych. Średni wynik testów 6-klasisty w 2016 r. wyniósł 69,9%, przy średniej krajowej kształtującej się na poziomie ok. 66,1%. Liczba uczniów w poszczególnych placówkach przedstawiona została na poniższej rycinie.

Rycina 14. Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie gminy Somianka w 2014 r.
Źródło: opracowanie własne

Na terenie Gminy zlokalizowane są 2 szkoły gimnazjalne kształcące łącznie 194 uczniów. Są to gimnazja podlegające Gminie Somianka, o statusie szkół publicznych. Liczba uczniów w poszczególnych placówkach została przedstawiona na wykresie poniżej.

Rycina 15. Liczba uczniów w gimnazjach z terenu gminy Somianka w 2014 r.
Źródło: opracowanie własne

W 2015 r. uczniowie III klas gimnazjum przystąpili do obowiązkowego testu gimnazjalnego. Średni wynik dla całej Gminy (64,4%) kształtował się na poziomie niższym niż średnia w województwie mazowieckim (66,5%).

Istotnym wskaźnikiem ukazującym sytuację kryzysową w sferze społecznej są wyniki uczniów uczęszczających do placówek szkolnych na terenie Gminy Somianka.

W związku z tym, iż poszczególne obwody szkolne wykraczają poza granice wyznaczonych jednostek pomocniczych wyniki sprawdzianu 6-klasisty i egzaminu gimnazjalnego zostały przedstawiano jako ich wartość średnia. Tym samym istnieje możliwość porównania jednostek i wskazania tych, w których sytuacja jest mniej korzystna od średniej dla całej Gminy pod względem analizowanych wskaźników.

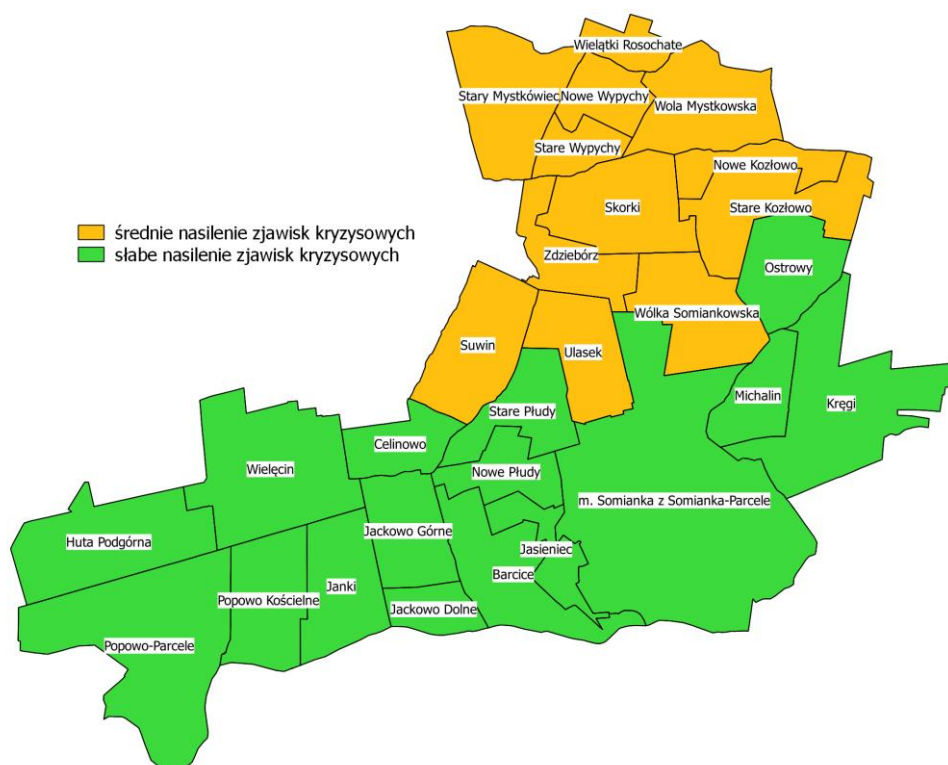
Tabela 11. Wyniki sprawdzianu 6-klasisty i egzaminu gimnazjalnego w Gminie Somianka

Lp.	Jednostka pomocnicza	Wyniki sprawdzianu 6-klasisty	Wyniki egzaminu gimnazjalnego
1	Barcice	71,7	63,7
2	Celinowo	71,4	63,7
3	Huta Podgórna	84,3	63,7
4	Jackowo Dolne	72,1	63,7
5	Jackowo Górne	72,1	63,7
6	Janki	84,3	63,7
7	Jasieniec	71,4	63,7
8	Kręgi	79,5	63,7
9	Michalin	71,4	63,7
10	Nowe Kozłowo	65,8	66,2
11	Nowe Płudy	71,4	63,7
12	Nowe Wypychy	65,8	66,2
13	Ostrowy	72,6	66,2
14	Popowo Kościelne	84,3	63,7
15	Popowo-Parcele	84,3	63,7
16	Skorki	65,8	63,7
17	m. Somianka z Somianka-Parcele	71,4	63,7
19	Stare Kozłowo	65,8	66,2
20	Stare Płudy	71,4	63,7
21	Stare Wypychy	65,8	66,2
22	Stary Mystkówiec	65,8	63,7

23	Suwin	63,3	63,7
24	Ulasek	63,3	63,7
25	Wielątki Rosochate	65,8	66,2
26	Wielećcin	72,1	63,7
27	Wola Mystkowska	65,8	66,2
28	Wólka Somiankowska	64,5	63,7
29	Zdziebórz	63,3	63,7
Średnia dla Gminy		69,9	64,4

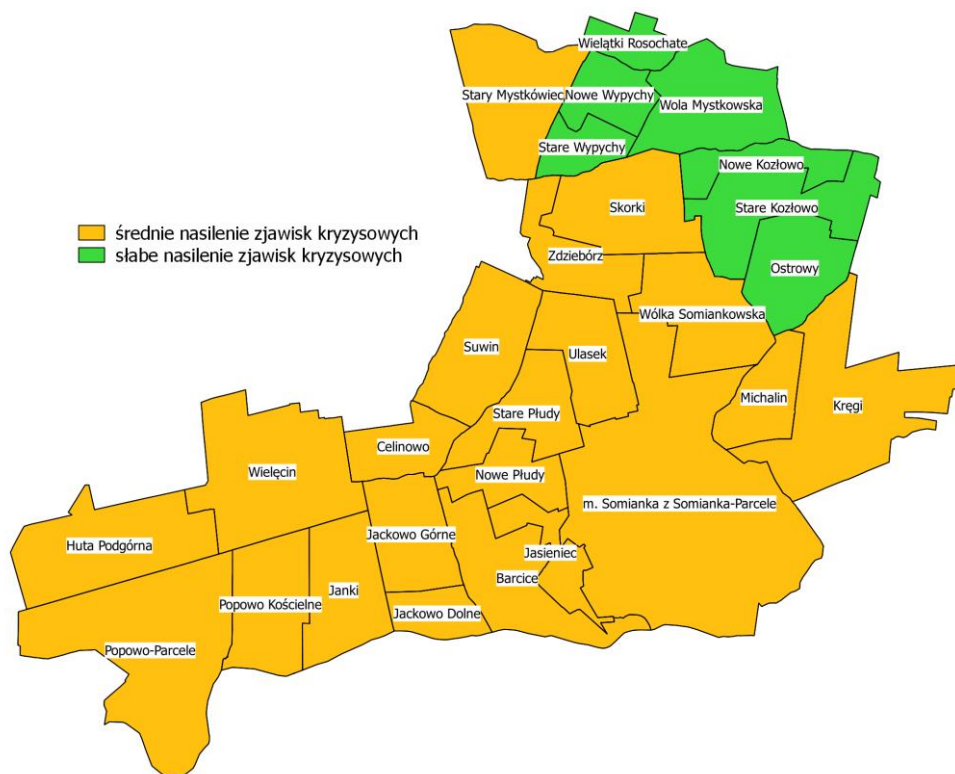
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE Warszawa

W przypadku zdawalności egzaminów gimnazjalnych w Gminie Somianka, najgorsze wyniki uzyskały jednostki m.in. Barcice, Jackowo Dolne, Jasieniec, kręgi, m. Somianka z Somianka-Parcele, Stare Płudy, Stary Mystkówiec i Zdziebórz.

Rycina 16. Wartość wskaźnika wyniku sprawdzianu 6-klasisty w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

Rycina 17. Wartość wskaźnika wyniku egzaminu gimnazjalnego w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.
 Źródło: Opracowanie własne

3.1.5. Bezpieczeństwo w Gminie

Bezpieczeństwo publiczne na terenie Gminy Somianka realizowane jest przez Posterunek Policji w Somiance, obejmujący swoim nadzorem wszystkie miejscowości gminy. Za ochronę przeciwpożarową gminy odpowiadają 3 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym:

- OSP Barcice
- OSP Popowo Kościelne
- OSP Somianka.

Według danych pochodzących z Posterunku Policji w Somiance w 2015 r. przeprowadzono 566 interwencji. Przeprowadzono również 54 postępowania przygotowawcze. Wszczęto również 8 procedur tzw. „Niebieska Karta”. Jest to karta, którą wypełnia policjant w czasie interwencji domowej, gdy stwierdzi fakt występowania przemocy domowej. Stwierdzono ją w miejscowościach:

- Nowe Płudy (0,65 os./100 mieszkańców)
- Popowo Parcele (0,45 os./100 mieszkańców)

- Suwin (0,65 os./100 mieszkańców)
- Ulasek (0,44 os./100 mieszkańców)
- Wielątki Rosochate (0,82 os./100 mieszkańców)
- Wielęcín (0,50 os./100 mieszkańców)
- Wola Mystkowska (0,54 os./100 mieszkańców)

3.1.6. Aktywność społeczna mieszkańców Gminy

Gmina Somianka posiada dobrze rozwiniętą bazę sportowo-rekreacyjną obejmującą: boisko wielofunkcyjne przeznaczone do gry w piłkę nożną, koszykówkę, siatkówkę, tenisa ziemnego i badmintona oraz dwa boiska do gry w piłkę nożną, które zlokalizowane są przy szkołach.

Aktualnie na terenie Gminy funkcjonuje jeden klub sportowy oraz trzy Uczniowskie Kluby Sportowe:

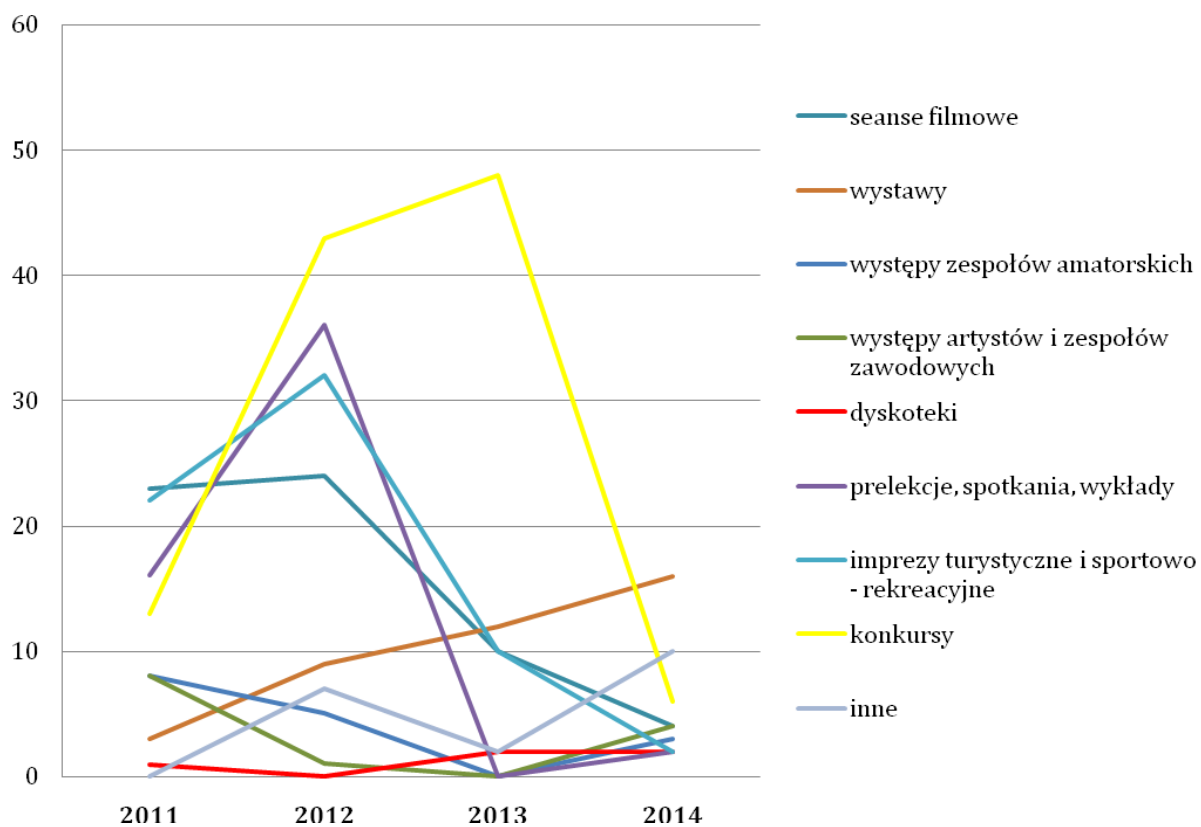
- Uczniowski Klub Sportowy „Delta” z siedzibą w Ulasku,
- Uczniowski Klub Sportowy „Podskok”,
- Wiejski Klub Sportowy Mystkówiec Stary.

Zadania z zakresu kultury realizowane są poprzez Gminny Ośrodek Kultury, który powstał z połączenia Gminnej Biblioteki Publicznej i Gminnego Ośrodka Kultury. Na terenie Gminy znajdują się również świetlice wiejskiej, które spełniają funkcję integracyjną i pozwalają na wspólne spotkania mieszkańców. Dobrze rozwinięta infrastruktura może pozwolić na organizowanie spotkań tematycznych, warsztatów, kół zainteresowań i innych. Świetlice zlokalizowane są w Barcicach, Ostrowach, Popowie Kościelnym, Skorkach i Wólce Somiankowskiej. Istniejące 3 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej realizują przede wszystkim funkcję ochrony przeciwpożarowej, promują jednak również kulturę fizyczną, sport oraz prowadzenie działalności kulturalnej i oświatowej.

Ważną częścią życia kulturalnego gminy są także organizowane liczne imprezy, które są atrakcją dla mieszkańców jak i turystów. Stałymi wydarzeniami zapisanymi w harmonogramie somianeckich imprez są:

- Dożynki gminne
- Gminny Dzień Kobiet
- Konkurs Warszawska Syrenka

- Dzień Dziecka
- Sobótka
- Udział w Festiwalu Aktywności Społecznej i Kulturalnej Sołectw
- Dzień Papieski
- Andrzejk
- Spotkanie wigilijno-opłatkowe „Góra prezentów, cudem dawania”
- Kwartalne spotkania z teatrem dla najmłodszych (spektakle teatralne)
- Zawody Gminne
- Gminny Festyn z okazji Dnia Dziecka
- Gminne Obchody Konstytucji 3 Maja
- Cykl imprez promujących stare zwyczaje i obrzędy
- Wyjazdy do teatru, filharmonii, na basen

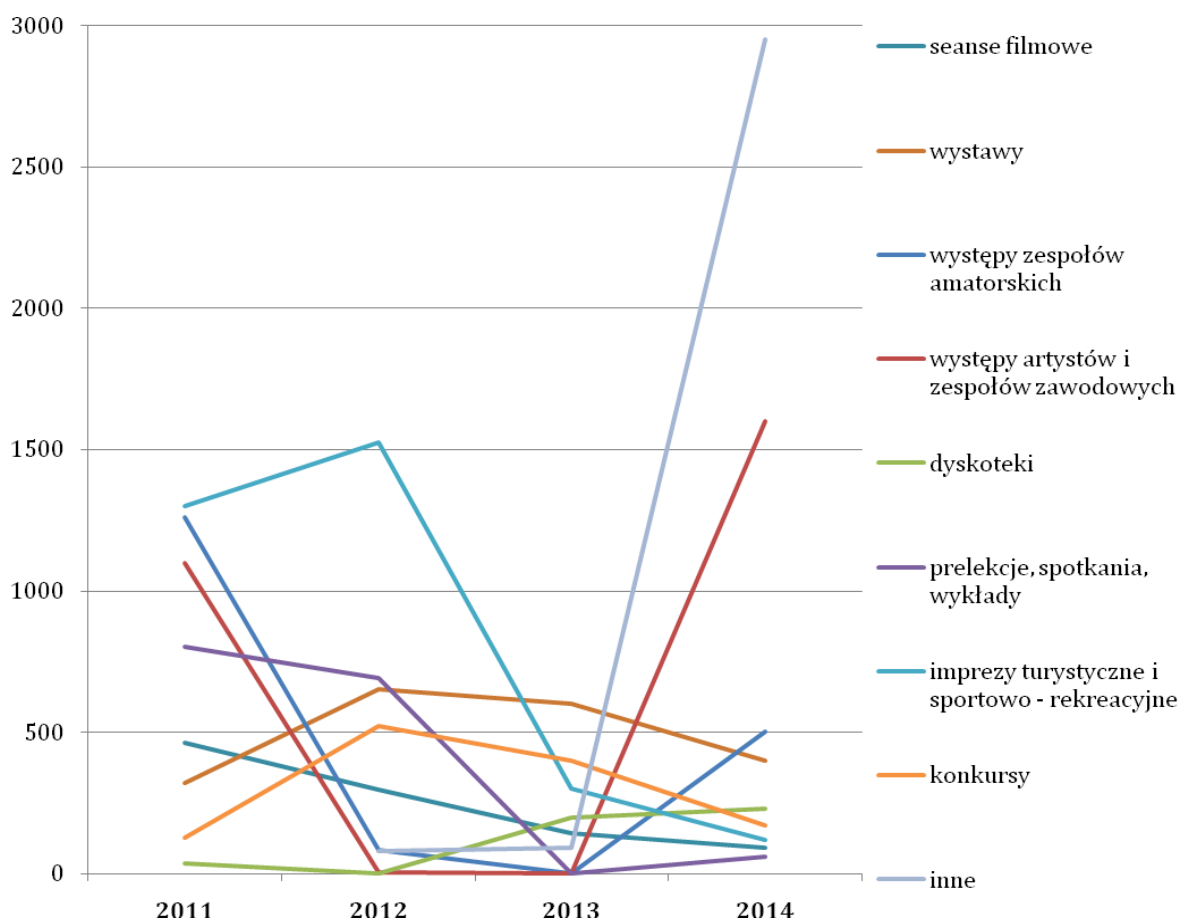

Rycina 18. Wydarzenia kulturalne organizowane przez GOK oraz ich liczba
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Analizując wykres wydarzeń kulturalnych organizowanych przez GOK w konkretnych latach oraz ich liczbę należy zauważyć ogólną tendencję spadkową w ich liczbie. Wyraźny wzrost można zaobserwować w ilości organizowanych wystaw.

Podobnie sytuacja przedstawia się w ilości mieszkańców uczestniczących w organizowanych wydarzeniach. Daje się zauważyć ogólną tendencję malejącą w poszczególnych kategoriach. Duży wzrost uczestników odnotowano w wydarzeniach innych niż wymienione oraz w występach zespołów amatorskich i występach artystów i zespołów zawodowych.

Rycina 19. Liczba mieszkańców uczestnicząca w wydarzeniach kulturalnych
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

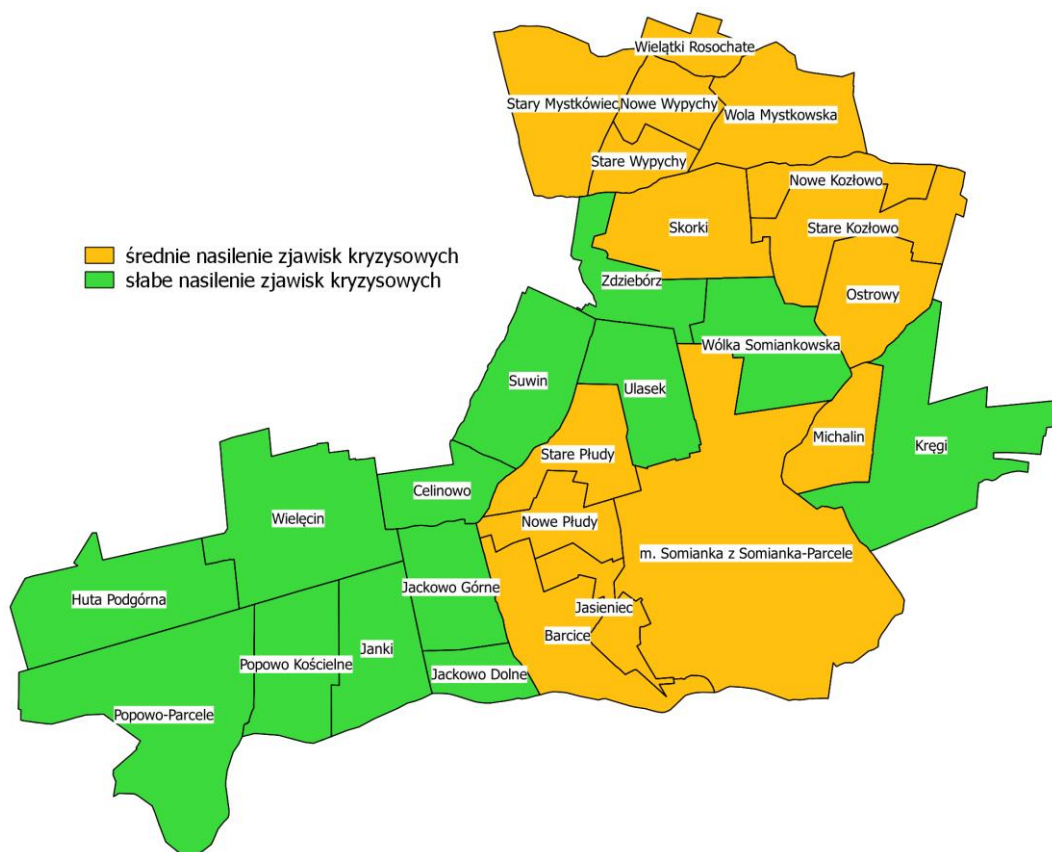
W ramach analizy sfery społecznej wzięto także pod uwagę zaangażowanie lokalnej społeczności w życie publiczne. Jednym z najlepszych wskaźników aktywności społecznej jest frekwencja w wyborach parlamentarnych w 2015 r. Średnia wartości dla Gminy Somianka wyniosła 47,14%, niższą wartość w stosunku do wartości dla Gminy odnotowano

w przypadku jednostek tj.: Barcice, Jasieniec, Michalin, Nowe Kozłowo, Nowe Płudy, Nowe Wypychy, Ostrowy, Skorki, m. Somianka z Somianka-Parcele i inne.

Tabela 12. Frekwencja wyborów parlamentarnych

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Frekwencja wyborów parlamentarnych
1	Barcice	181	45,97
2	Celinowo	93	50,05
3	Huta Podgórna	37	50,05
4	Jackowo Dolne	125	50,05
5	Jackowo Górne	155	50,05
6	Janki	126	50,05
7	Jasieniec	86	45,97
8	Kręgi	355	52,36
9	Michalin	120	45,97
10	Nowe Kozłowo	151	40,42
11	Nowe Płudy	153	45,97
12	Nowe Wypychy	150	36,82
13	Ostrowy	199	40,42
14	Popowo Kościelne	150	50,05
15	Popowo-Parcele	220	50,05
16	Skorki	231	40,42
17	m. Somianka z Somianka-Parcele	716	45,97
19	Stare Kozłowo	265	40,42
20	Stare Płudy	200	45,97
21	Stare Wypychy	71	36,82
22	Stary Mystkówiec	287	36,82
23	Suwin	153	49,38
24	Ulasek	227	49,38
25	Wielątki Rosochate	122	36,82
26	Wielęcín	200	50,05
27	Wola Mystkowska	371	40,42
28	Wólka Somiankowska	276	49,38
29	Zdziebórz	186	49,38
Średnia dla Gminy		5606	47,14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW

Rycina 20. Wartość wskaźnika frekwencja wyborów parlamentarnych w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

3.1.7. Koncentracja negatywnych zjawisk kryzysowych w sferze społecznej

Podsumowaniem diagnozy w sferze społecznej i syntetycznym obrazem zróżnicowania zjawisk degradacji społecznej w Gminie Somianka jest wskaźnik degradacji społecznej, który został obliczony według wcześniej przedstawionej metodologii. Do obliczenia wskaźnika wykorzystano 9 wskaźników cząstkowych, które wymiarują problemy społeczne opisane w poprzednich rozdziałach, tj.:

- demografia:
  - odsetek osób w wieku poprodukcyjnym,
  - odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym,
- rynek pracy:
  - liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- ubóstwo i pomoc społeczna:

- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców,
- potrzeba ochrony macierzyństwa w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców,
- poziom edukacji
  - wyniki sprawdzianu 6-klasisty,
  - wyniki egzaminu gimnazjalnego,
- aktywność społeczna
  - frekwencja wyborów parlamentarnych.

Wartości wskaźnika dla poszczególnych jednostek pomocniczych Gminy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 13. Zestawienie wskaźników koncentracji negatywnych zjawisk społecznych według jednostek pomocniczych w Gminie Somianka

Kategorie analizy	Demografia		Rynek pracy	Ubóstwo i pomoc społeczna			Poziom edukacji		Aktywność społeczna
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Jednostka pomocnicza									
Barcice	26,0	14,4	5,6	1,7	0,6	0,006	71,7	63,7	45,97
Celinowo	19,4	12,9	6,3	9,7	1,1	0,011	71,4	63,7	50,05
Huta Podgórna	16,2	13,5	3,8	0,0	0,0	0,000	84,3	63,7	50,05
Jackowo Dolne	14,4	21,6	5,0	14,4	0,8	0,024	72,1	63,7	50,05
Jackowo Górne	16,1	20,6	4,1	2,6	1,3	0,006	72,1	63,7	50,05
Janki	15,1	27,0	4,1	10,3	3,2	0,016	84,3	63,7	50,05
Jasieniec	19,8	22,1	0,0	5,8	2,3	0,012	71,4	63,7	45,97
Kręgi	13,2	21,4	3,0	2,5	0,3	0,006	79,5	63,7	52,36
Michalin	18,3	25,8	6,0	0,0	0,0	0,000	71,4	63,7	45,97
Nowe Kozłowo	12,6	17,2	2,8	4,6	2,6	0,007	65,8	66,2	40,42
Nowe Płudy	16,3	27,5	7,0	9,2	3,9	0,026	71,4	63,7	45,97
Nowe Wypychy	19,3	17,3	5,3	10,0	2,0	0,020	65,8	66,2	36,82
Ostrowy	14,6	22,6	8,0	9,5	3,5	0,005	72,6	66,2	40,42
Popowo Kościelne	16,0	19,3	0,0	8,0	1,3	0,013	84,3	63,7	50,05
Popowo-Parcele	18,2	23,6	3,9	10,0	2,3	0,023	84,3	63,7	50,05
Skorki	11,7	25,5	6,9	9,5	3,0	0,017	65,8	63,7	40,42
m. Somianka z Somianka-Parcele	12,4	20,8	5,0	6,3	2,2	0,006	71,4	63,7	45,97
Stare Kozłowo	16,6	23,0	5,6	6,8	1,5	0,011	65,8	66,2	40,42
Stare Płudy	16,5	24,5	0,8	8,0	2,5	0,020	71,4	63,7	45,97
Stare Wypychy	14,1	26,8	11,9	14,1	2,8	0,014	65,8	66,2	36,82
Stary Mystkówiec	13,9	22,0	7,6	5,9	2,1	0,010	65,8	63,7	36,82
Suwin	11,8	24,2	4,1	0,7	0,0	0,000	63,3	63,7	49,38

Ulasek	16,3	28,2	4,0	11,0	3,1	0,040	63,3	63,7	49,38
Wielątki Rosochate	11,5	18,9	8,2	12,3	1,6	0,033	65,8	66,2	36,82
Wielęcin	20,0	17,5	5,6	13,0	2,5	0,015	72,1	63,7	50,05
Wola Mystkowska	13,2	21,6	2,9	11,3	2,4	0,013	65,8	66,2	40,42
Wólka Somiankowska	14,9	22,5	4,0	8,0	1,4	0,011	64,5	63,7	49,38
Zdziebórz	23,1	21,0	2,9	2,7	1,1	0,005	63,3	63,7	49,38
Średnia dla Gminy	15,1	21,8	4,7	7,4	1,9	0,013	69,9	64,4	47,14

Demografia	1	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym
	2	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym
Rynek pracy	3	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym
Ubóstwo i pomoc społeczna	4	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców
	5	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców
	6	Potrzeba ochrony macierzyństwa w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców
Poziom edukacji	7	Wyniki sprawdzianu 6-klasisty
	8	Wyniki egzaminu gimnazjalnego
Aktywność społeczna	9	Frekwencja wyborów parlamentarnych

Źródło: opracowanie własne

W celu dokonania syntetycznej oceny zliczono wszystkie wskaźniki dla danej jednostki pomocniczej, których wartość uznano za wysoką lub bardzo wysoką, zgodnie następującą skalą:

- 7-9 wskaźników – ocena 2, świadcząca o dużym nasileniu zjawisk kryzysowych (kolor czerwony),
- 5-6 wskaźników – ocena 1, świadcząca o średnim nasileniu zjawisk kryzysowych (kolor pomarańczowy),
- 1-4 wskaźniki – ocena 0, świadcząca o niskim nasileniu zjawisk kryzysowych (kolor zielony).

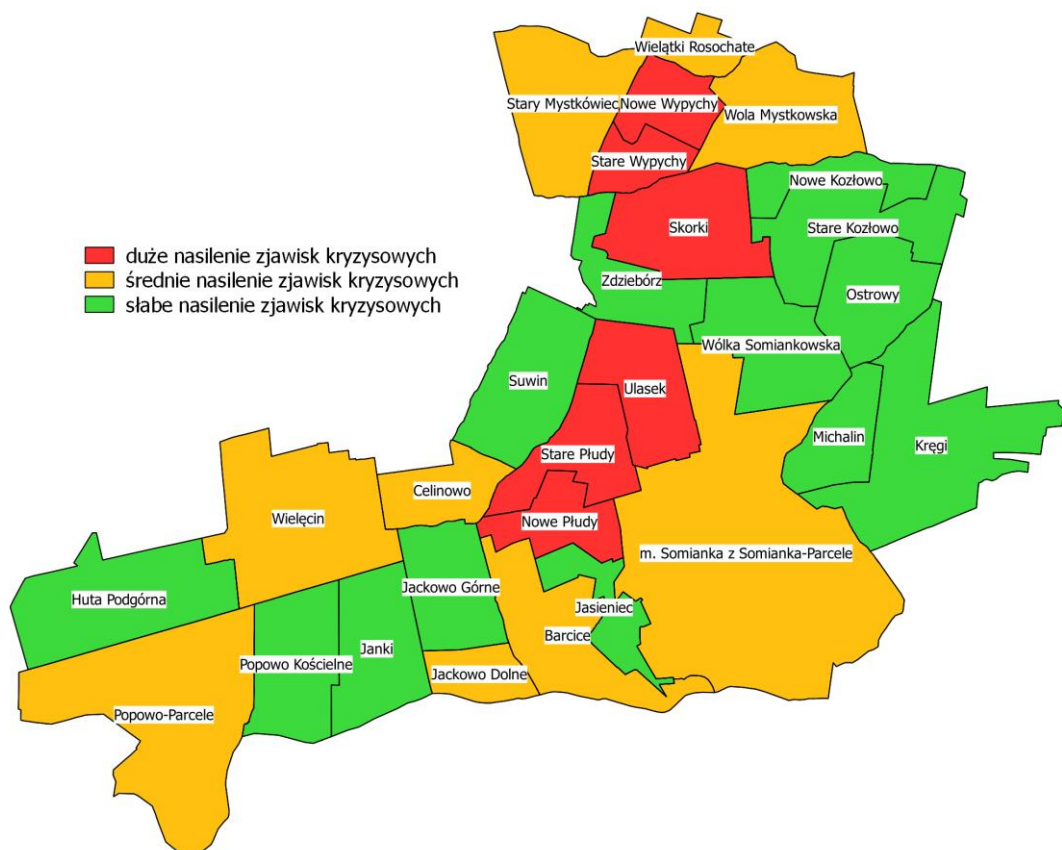
Następnie w poniższej tabeli dokonano podsumowania w celu określenia koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej, sumując liczby poszczególnych kategorii.

Tabela 14. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze społecznej

Jednostka pomocnicza	Liczba wskaźników sfery społecznej dla danej jednostki pomocniczych, których wartość uznano za wysoką lub bardzo wysoką	Koncentracja negatywnych zjawisk
Barcice	5	1
Celinowo	5	1
Huta Podgórna	3	0
Jackowo Dolne	5	1
Jackowo Górne	3	0
Janki	4	0
Jasieniec	4	0
Kręgi	2	0
Michalin	4	0
Nowe Kozłowo	4	0
Nowe Płudy	7	2
Nowe Wypychy	8	2
Ostrowy	4	0
Popowo Kościelne	4	0
Popowo-Parcele	5	1
Skorki	7	2
m. Somianka z Somianka-Parcele	5	1
Stare Kozłowo	4	0
Stare Płudy	7	2
Stare Wypychy	7	2
Stary Mystkówiec	5	1
Suwin	2	0
Ulasek	6	1

Wielątki Rosochate	6	1
Wielęcin	7	1
Wola Mystkowska	5	1
Wólka Somiankowska	3	0
Zdziebórz	4	0

Źródło: opracowanie własne

Rycina 21. Koncentracja zjawisk negatywnych w sferze społecznej w układzie jednostek pomocniczych Gminy Somianka

Źródło: Opracowanie własne

3.2. Sfera gospodarcza

3.2.1. Struktura działalności gospodarczej

Na terenie Gminy, na koniec 2014 r. zarejestrowanych było 357 podmiotów gospodarczych. Obserwuje się ogólny wzrost liczby podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym. W 2010 r. było to 282, a w 2014 r. już 344.

Tabela 7. Działalność gospodarcza w sektorze publicznym i prywatnym gminy Somianka

Podział		2010	2011	2012	2013	2014
Sektor prywatny	Własna działalność gospodarcza osób fizycznych	251	260	279	288	296
	Spółki handlowe	5	3	9	9	9
	Spółdzielnie	1	1	1	1	1
	Stowarzyszenia i organizacje społeczne	8	11	13	13	13
	SUMA	282	293	322	332	344
Sektor publiczny	Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	13	13	11	11	11
	SUMA	16	16	14	13	13
Suma podmiotów prywatnych i publicznych		298	309	336	345	357

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Najważniejszym inwestorem i inicjatorem Programu Rewitalizacji będzie Gmina Somianka. Jednak aby skutecznie realizować Program rewitalizacji konieczne jest jego wspólne finansowanie przez inwestorów prywatnych, budżet publiczny oraz środki pochodzące z Unii Europejskiej. W tabeli 8 zostały przedstawione finanse publiczne Gminy Somianka w latach 2010-2014.

Tabela 15. Finanse publiczne Gminy Somianka

	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody ogółem	zł	16167814,41	17466262,52	20659315,45	17833918,29	20431531,34
Dochody własne	zł	4792167,25	4714621,61	5243112,22	5918809,92	6521012,88
Dochody majątkowe	zł	897599,11	1296685,95	4535872,24	1296530,82	2805048,65
Dotacje ogółem	zł	3754612,16	5111486,91	7991006,23	4100729,37	5961304,46
Wydatki ogółem	zł	18956323,79	17867632,66	17955591,81	18281399,17	21583060,72
Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych						
Dochody razem	zł	878849,83	2178152,47	5356636,97	765525,45	2506918,42
Środki z budżetu państwa lub inne przekazane jako współfinansowane progr. i proj. realizowanych z udz. śr. z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE	zł	91068,49	179630,75	169227,11	111398,10	59389,69
Płatności w zakresie budżetu środków europejskich	zł	787781,34	1998521,72	5187409,86	654127,35	2447528,73

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Dochody Gminy Somianka stale rosną, co pozwala stwierdzić o bardzo dobrym wykorzystaniu jej potencjałów. Jednak ze względu na stale rosnące potrzeby Gminy, nie można ona sobie pozwolić na finansowanie wszystkich zamierzonych planów z własnych pieniędzy. Część z niezbędnych dla Gminy inwestycji może być realizowana przy wykorzystaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej, przeznaczonych na rewitalizację obszarów wiejskich. Warunkiem jest jednak to, aby znajdowały się one na obszarach spełniających kryteria określone właśnie dla tych programów. Samodzielne podmioty gospodarcze, mogą autonomicznie występować jako odbiorcy zewnętrznych źródeł finansowania, jednak konieczna jest zbieżność planowanych przez te podmioty inwestycji z założeniami Programu Rewitalizacji oraz założeniami funduszy pomocowych, które dużą wagę przywiązują do efektów społeczno-ekonomicznych realizowanych zadań. Ważną rolę w realizacji zadań na obszarze gminy mogą mieć różnego rodzaju wspólnoty, fundacje czy stowarzyszenia.

3.2.2. Poziom przedsiębiorczości

Niska aktywność gospodarcza stanowi barierę rozwoju Gminy Somianka m.in. przez niskie dochody dla budżetu Gminy co ogranicza możliwości inwestycyjne. Kolejnym niekorzystnym uwarunkowaniem jest struktura wielkościowa firm ponieważ nie istniały duże zakłady pracy, które również mogłyby zasilać budżet JST jak również pobudzać lokalną sytuację gospodarczą.

Wskaźnikiem ukazującym poziom przedsiębiorczości w Gminie Somianka jest liczba podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców.

Tabela 16. Liczba podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców

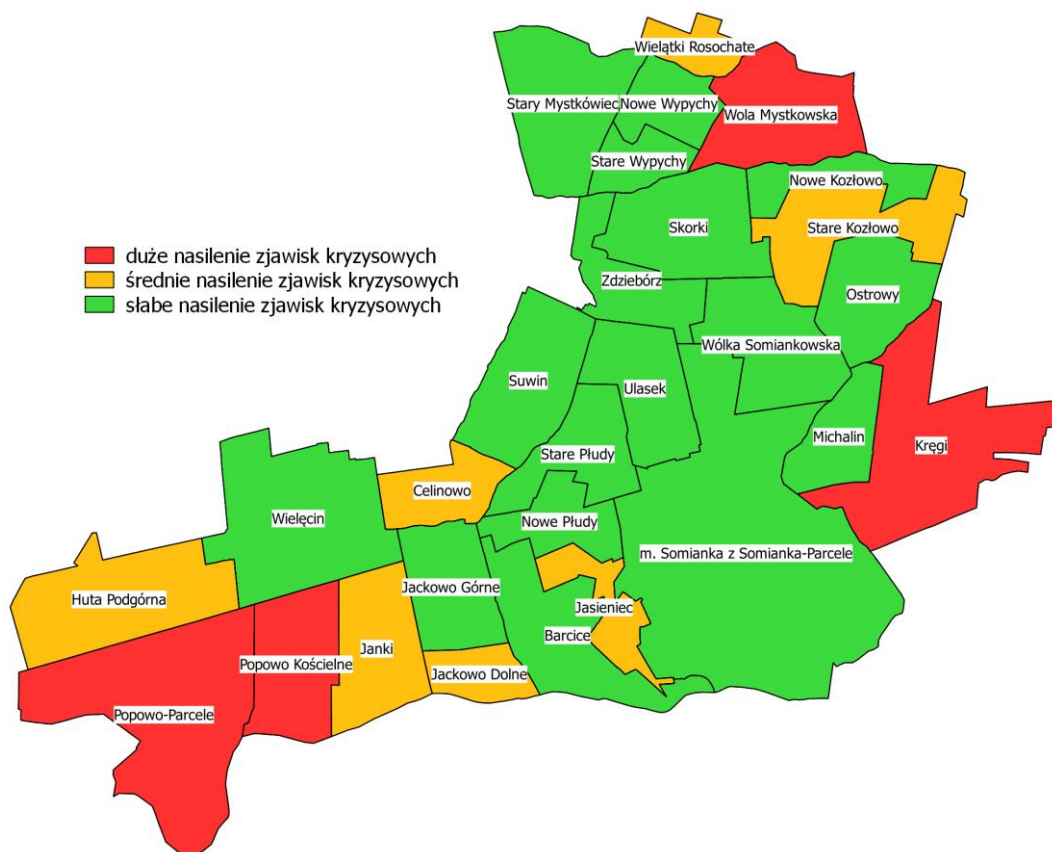
Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Liczba podmiotów gospodarczych	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
1	Barcice	181	61	33,7
2	Celinowo	93	19	20,4
3	Huta Podgórna	37	8	21,6
4	Jackowo Dolne	125	26	20,8
5	Jackowo Górne	155	46	29,7
6	Janki	126	25	19,8
7	Jasieniec	86	20	23,3
8	Kręgi	355	16	4,5

9	Michalin	120	30	25,0
10	Nowe Kozłowo	151	47	31,1
11	Nowe Płudy	153	43	28,1
12	Nowe Wypychy	150	39	26,0
13	Ostrowy	199	61	30,7
14	Popowo Kościelne	150	2	1,3
15	Popowo-Parcele	220	23	10,5
16	Skorki	231	71	30,7
17	m. Somianka z Somianka- Parcele	716	213	29,7
19	Stare Kozłowo	265	60	22,6
20	Stare Płudy	200	62	31,0
21	Stare Wypychy	71	30	42,3
22	Stary Mystkówiec	287	78	27,2
23	Suwin	153	43	28,1
24	Ulasek	227	66	29,1
25	Wielątki Rosochate	122	26	21,3
26	Wielęcín	200	56	28,0
27	Wola Mystkowska	371	20	5,4
28	Wólka Somiankowska	276	75	27,2
29	Zdziebórz	186	62	33,3
Średnia dla Gminy		5606	1328	23,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somianka

Najwyższym poziomem przedsiębiorczości cechowały się jednostki pomocnicze (sołectwa): Stare Wypychy (42,3podm./100 mieszkańców) oraz Barcice (33,7 podm./100 mieszkańców)

Najmniejsza liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na 100 mieszkańców notowana jest dla sołectwa Popowo-Kościelne (1,3 podm./100 mieszkańców), Kręgi (4,5 podm./100 mieszkańców), Wola Mystkowska (5,4 podm./100 mieszkańców) oraz Popowo-Parcele (10,5 podm./100 mieszkańców). Wartości te w znacznym stopniu odbiegają od wartości dla całej Gminy (23,7/100 podm./100 mieszkańców). Zróżnicowanie wskaźnika przedsiębiorczości (liczby podmiotów gospodarczych według REGON) przedstawiono na poniższej rycinie.

Rycina 22. Wartość wskaźnika liczba podmiotów gospodarczych według REGON na 100 ludności w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.
 Źródło: Opracowanie własne

Jednym z wyznaczników punktu widzenia diagnozowania aktywności gospodarczej mieszkańców, jest również wskaźnik odnoszący się do ich przedsiębiorczości – liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych w ostatnich 3 latach (2013-2015).

Tabela 17. Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców

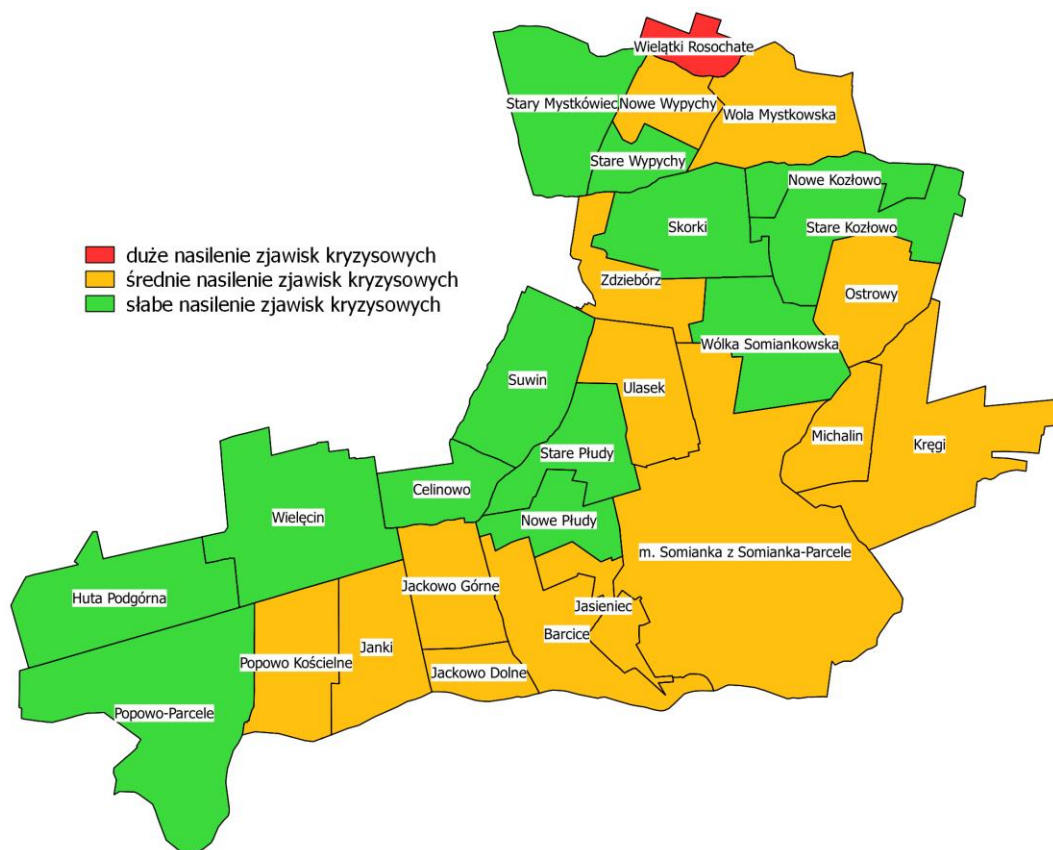
Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych	Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
1	Barcice	181	2	1,1
2	Celinowo	93	3	3,2
3	Huta Podgórna	37	2	5,4
4	Jackowo Dolne	125	2	1,6
5	Jackowo Górne	155	3	1,9
6	Janki	126	3	2,4
7	Jasieniec	86	1	1,2
8	Kęgi	355	5	1,4

9	Michalin	120	2	1,7
10	Nowe Kozłowo	151	5	3,3
11	Nowe Płudy	153	6	3,9
12	Nowe Wypychy	150	2	1,3
13	Ostrowy	199	2	1,0
14	Popowo Kościelne	150	2	1,3
15	Popowo-Parcele	220	10	4,5
16	Skorki	231	15	6,5
17	m. Somianka z Somianka-Parcele	716	36	3,1
19	Stare Kozłowo	265	9	3,4
20	Stare Płudy	200	10	5,0
21	Stare Wypychy	71	6	8,5
22	Stary Mystkówiec	287	11	3,8
23	Suwin	153	8	5,2
24	Ulasek	227	6	2,6
25	Wielątki Rosochate	122	1	0,8
26	Wielęcín	200	11	5,5
27	Wola Mystkowska	371	5	1,3
28	Wólka Somiankowska	276	9	3,3
29	Zdziebórz	186	4	2,2
Średnia dla Gminy		5606	181	3,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somianka

Najwyższe wartości poziomu przedsiębiorczości mierzonej liczbą nowopowstałych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców notowane są dla następujących jednostek pomocniczych: Stare Wypychy (8,5 podm./100 mieszkańców), Skorki (6,5 podm./100 mieszkańców), Wielęcín (5,5 podm./100 mieszkańców), Huta Podgórna (5,4 podm./100 mieszkańców), Suwin (5,2 podm./100 mieszkańców) i Stare Płudy (5,0 podm./100 mieszkańców).

Niski poziom potencjału przedsiębiorczości odnosi się do natomiast do 14 jednostek pomocniczych, w których wartości są niższe od wartości dla całej Gminy Somianka (3,2 podm./100 mieszkańców). Przestrzenne zróżnicowanie wartości wskaźników koncentracji liczby nowopowstałych podmiotów gospodarczych prezentuje poniższa rycina.

Rycina 23. Wartość wskaźnika liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 ludności w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2013-2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

Równie istotnym, co poprzedni wskaźnik w przypadku diagnozowania przedsiębiorczości jest kolejny wskaźnik, dotyczący liczby zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych. Poziom ten został przedstawiony za pomocą wskaźnika koncentracji liczby zamkniętych podmiotów gospodarczych w ostatnich 3 latach (2013-2015).

Tabela 14. Liczba zamkniętych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Liczba zamkniętych podmiotów gospodarczych	Liczba zamkniętych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
1	Barcice	181	3	1,7
2	Celinowo	93	0	0,0
3	Huta Podgórna	37	0	0,0
4	Jackowo Dolne	125	3	2,4

5	Jackowo Górne	155	2	1,3
6	Janki	126	3	2,4
7	Jasieniec	86	1	1,2
8	Kręgi	355	4	1,1
9	Michalin	120	1	0,8
10	Nowe Kozłowo	151	4	2,6
11	Nowe Płudy	153	2	1,3
12	Nowe Wypychy	150	1	0,7
13	Ostrowy	199	3	1,5
14	Popowo Kościelne	150	0	0,0
15	Popowo-Parcele	220	4	1,8
16	Skorki	231	5	2,2
17	m. Somianka z Somianka-Parcele	716	28	3,9
19	Stare Kozłowo	265	11	4,2
20	Stare Płudy	200	3	1,5
21	Stare Wypychy	71	4	5,6
22	Stary Mystkówiec	287	4	1,4
23	Suwin	153	2	1,3
24	Ulasek	227	4	1,8
25	Wielątki Rosochate	122	1	0,8
26	Wielęcín	200	5	2,5
27	Wola Mystkowska	371	6	1,6
28	Wólka Somiankowska	276	3	1,1
29	Zdziebórz	186	2	1,1
Średnia dla gminy		5606	109	1,9

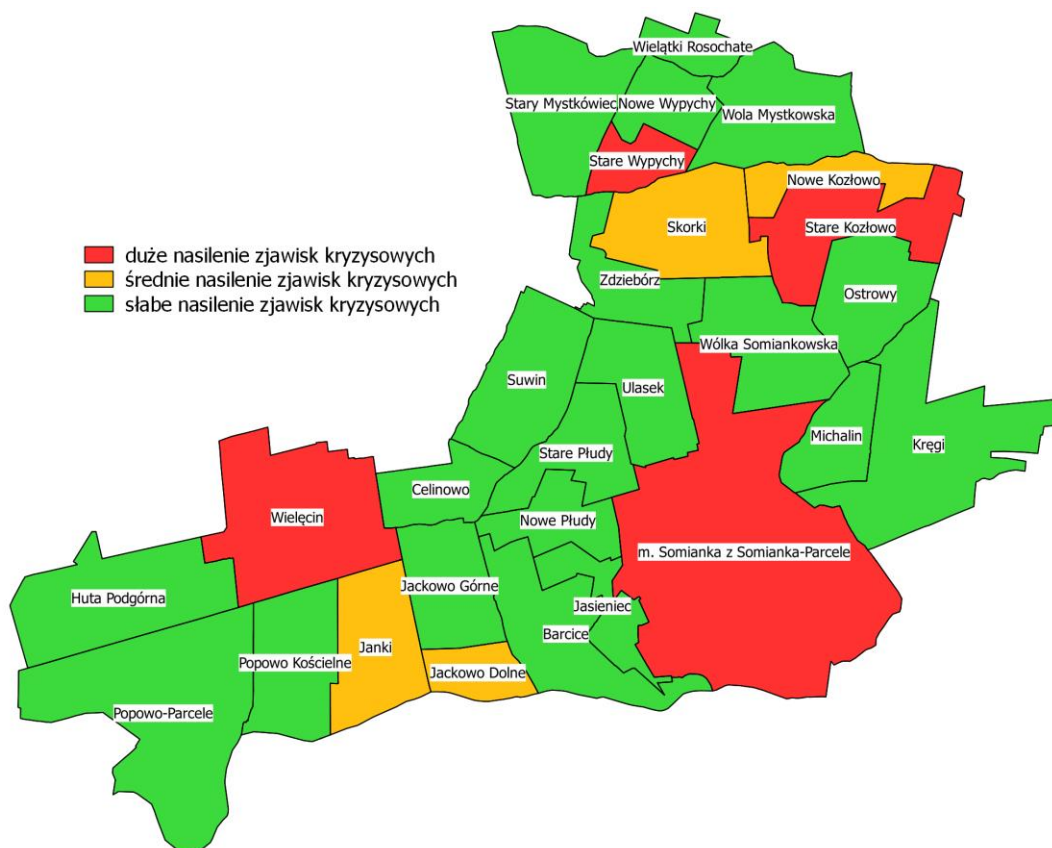
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somianka

Zdecydowanie największa koncentracja liczby wyrejstrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców dotyczy następujących jednostek pomocniczych: Stare Wypychy (5,6 podm./100 mieszkańców), Stare Kozłowo (4,2 podm./100 mieszkańców), m. Somianka z Somianka-Parcele (3,9 podm./100 mieszkańców) i Wielęcín (2,5 podm./100 mieszkańców).

Do obszarów, w których poziom przedsiębiorczości - mierzonej liczbą wyrejstrowanych podmiotów gospodarczych - jest niższy od wartości dla całej Gminy należą jednostki: Nowe Wypychy (0,7 podm./100 mieszkańców), Wielątki Rosochate (0,8 podm./100 mieszkańców), Michalin (0,8 podm./100 mieszkańców), Kręgi, Wólka Somiankowska i Zdziebórz (po 1,1 podm./100 mieszkańców). Warto zwrócić uwagę, że w 4

analizowanych lokalizacjach – Celinowo, Huta Podgórna, Popowo Kościelne – nie wyrejestrowana ani jednego podmiotu gospodarczego, tym samym wartość badanego wskaźnika wynosiła 0. Tym samym sytuacja w wymienionych jednostkach jest mniej korzystna niż pozostałych pod względem analizowanego wskaźnika. Wartości poszczególnych wskaźników liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych prezentuje poniższa rycina.

Rycina 24. Wartość wskaźnika liczba zamkniętych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 ludności w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2013-2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.3. Koncentracja negatywnych zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej

Na podstawie powyższych map przestrzennego zróżnicowania zjawisk gospodarczych określono, czy dana jednostka pomocnicza Gminy Somianka podlega niekorzystnym procesom w sferze gospodarczej.

Sfera gospodarcza w Gminie Somianka została oceniona pod kątem:

- Liczba podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców,

- Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców,
- Liczba zamkniętych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców.

W poniższej tabeli zaprezentowano syntetyczne zestawienie wszystkich kategorii analizy negatywnych zjawisk gospodarczych w jednostkach pomocniczych w Gminie Somianka wraz z towarzyszącymi im wskaźnikami koncentracji.

Tabela 18. Zestawienie wskaźników koncentracji negatywnych zjawisk gospodarczych według jednostek pomocniczych w Gminie Somianka

Jednostka pomocnicza	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Liczba zamkniętych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
Barcice	33,7	1,1	1,7
Celinowo	20,4	3,2	0,0
Huta Podgórna	21,6	5,4	0,0
Jackowo Dolne	20,8	1,6	2,4
Jackowo Górne	29,7	1,9	1,3
Janki	19,8	2,4	2,4
Jasieniec	23,3	1,2	1,2
Kręgi	4,5	1,4	1,1
Michalin	25,0	1,7	0,8
Nowe Kozłowo	31,1	3,3	2,6
Nowe Płudy	28,1	3,9	1,3
Nowe Wypychy	26,0	1,3	0,7
Ostrowy	30,7	1,0	1,5
Popowo Kościelne	1,3	1,3	0,0
Popowo-Parcele	10,5	4,5	1,8
Skorki	30,7	6,5	2,2
m. Somianka z Somianka-Parcele	29,7	3,1	3,9
Stare Kozłowo	22,6	3,4	4,2
Stare Płudy	31,0	5,0	1,5
Stare Wypychy	42,3	8,5	5,6
Stary Mystkówiec	27,2	3,8	1,4
Suwin	28,1	5,2	1,3
Ulasek	29,1	2,6	1,8
Wielątki Rosochate	21,3	0,8	0,8
Wielęcín	28,0	5,5	2,5
Wola Mystkowska	5,4	1,3	1,6
Wólka Somiankowska	27,2	3,3	1,1
Zdziebórz	33,3	2,2	1,1
Średnia dla Gminy	23,7	3,2	1,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somianka

W celu dokonania syntetycznej oceny zliczono wszystkie wskaźniki dla danej jednostki pomocniczej, których wartość uznano za wysoką lub bardzo wysoką, zgodnie następującą skalą:

- 3 wskaźniki – ocena 2, świadcząca o dużym nasileniu zjawisk kryzysowych (kolor czerwony),
- 2 wskaźniki – ocena 1, świadcząca o średnim nasileniu zjawisk kryzysowych (kolor pomarańczowy),
- 0-1 wskaźników – ocena 0, świadcząca o niskim nasileniu zjawisk kryzysowych (kolor zielony).

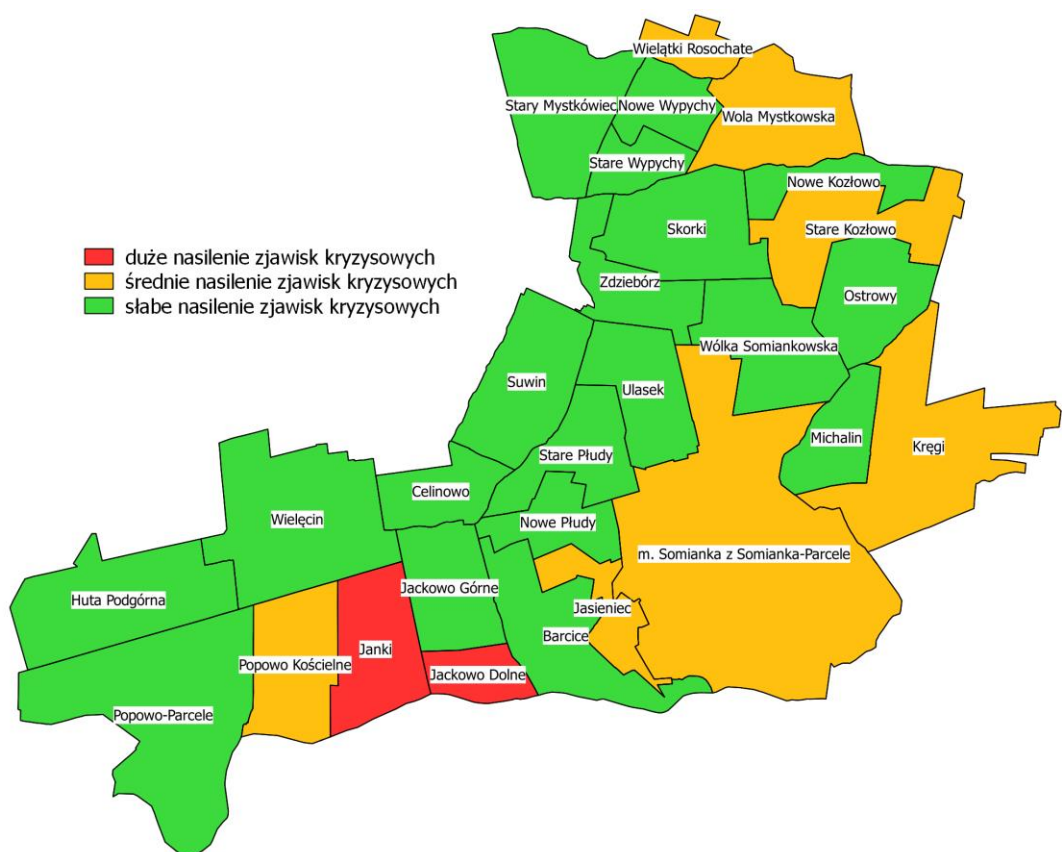
Następnie w poniższej tabeli dokonano podsumowania w celu określenia koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej, sumując liczby poszczególnych kategorii.

Tabela 19. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze gospodarczej

Jednostka pomocnicza	Liczba wskaźników sfery gospodarczej dla danej jednostki pomocniczych, których wartość uznano za wysoką lub bardzo wysoką	Koncentracja negatywnych zjawisk
Barcice	1	0
Celinowo	1	0
Huta Podgórna	1	0
Jackowo Dolne	3	2
Jackowo Górne	1	0
Janki	3	2
Jasieniec	2	1
Kręgi	2	1
Michalin	1	0
Nowe Kozłowo	1	0
Nowe Płudy	0	0
Nowe Wypychy	1	0
Ostrowy	1	0
Popowo Kościelne	2	1
Popowo-Parcele	1	0
Skorki	1	0
m. Somianka z Somianka-Parcele	2	1
Stare Kozłowo	2	1
Stare Płudy	0	0
Stare Wypychy	1	0

Stary Mystkówiec	0	0
Suwin	0	0
Ulasek	1	0
Wielatki Rosochate	2	1
Wielecin	1	0
Wola Mystkowska	2	1
Wólka Somiankowska	0	0
Zdziebórz	1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Somiance

Rycina 25. Koncentracja zjawisk negatywnych w sferze gospodarczej w układzie jednostek pomocniczych Gminy Somianka

Źródło: Opracowanie własne

3.3. Sfera techniczna

3.3.1. Obszary zabudowane i struktura zabudowy

Somianka jest główną miejscowością na terenie Gminy. To tutaj koncentruje się największa liczba zabudowań mieszkaniowych i gospodarczych. Mniejszymi miejscowościami, w których również występuje większa ilość zabudowy mieszkalnej to:

Wola Mystkowska, Kręgi oraz Popowo Kościelne, w którym następuje rozwój funkcji rekreacyjnej i turystycznej.

Zabudowa Gminy składa się z budynków z różnych okresów, z różnych materiałów oraz o różnych standardach użytkowych i technicznych. Zabudowa mieszkaniowa i mieszkalno-gospodarcza nie przedstawia szczególnych wartości kulturowych, choć zachowały się nieliczne przypadki drewnianych domów – chat kurpiowskich, które stanowią obiekty zabytkowe. Na terenie gminy przeważa indywidualne budownictwo mieszkaniowe i zagrodowe. Dawna zabudowa w przeciwieństwie do nowszej, charakteryzuje się względnie uporządkowanym krajobrazem osadniczym. W ostatnich latach tendencja ta jednak zanika i obserwuje się coraz większą liczbę budynków mieszkalnych realizowanych zgodnie z krajobrazem wsi. Istniejąca zabudowa to w większości zabudowa zwarta. Na obrzeżach wsi widać już jednak zabudowę kolonijną.

Zasób mieszkań, izb oraz powierzchni użytkowej mieszkań stale rośnie. Na przestrzeni lat 2010-2014, przybyło 49 nowych mieszkań, 288 nowych izb oraz 6740 m² nowej powierzchni użytkowej mieszkań. Rośnie również liczba mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno – sanitarne.

Tabela 20. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Somianka

	2010	2011	2012	2013	2014
Zasoby mieszkaniowe ogółem [szt.]					
Mieszkania	1562	1577	1589	1598	1611
Izby	6876	6961	7034	7093	7164
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m²]	158299	160339	162191	163503	165039
Budynki mieszkalne w gminie [szt.]					
Ogółem	1471	1541	1551	1560	1573
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne ogółem [szt.]					
Wodociąg	1346	1361	1373	1382	1395
Ustęp splukiwany	1288	1303	1315	1324	1337
Łazienka	1208	1223	1235	1244	1257
Centralne ogrzewanie	863	878	890	899	912

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Nowe budynki i domy powstające w ostatnich latach starają się wpasować w krajobraz i nie odbiegać od układów osadniczych. Indywidualne budownictwo zdecydowanie przeważa w całości struktury zabudowań gminy. Większość zabudowań koncentruje się w Somiance, czyli głównej miejscowości, zamieszkaney przez największą liczbę mieszkańców oraz w kilku innych mniejszych miejscowościach.

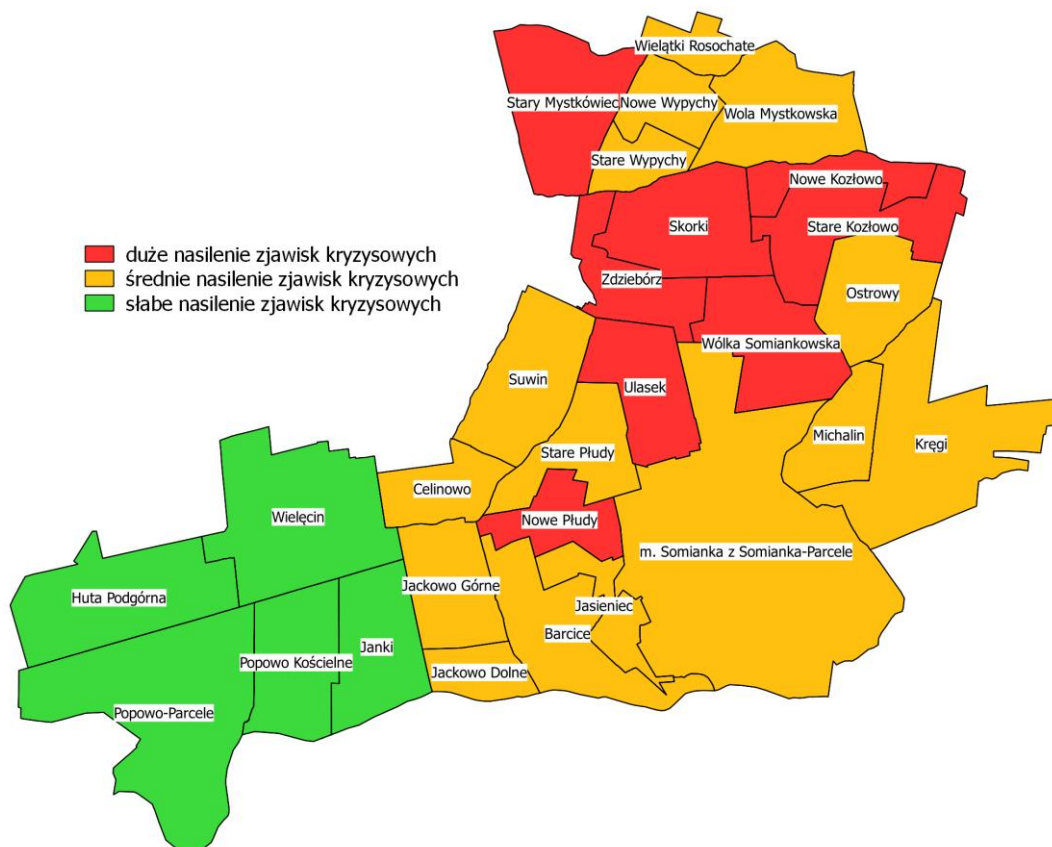
Wskaźnikiem diagnozującym sferę techniczną w Gminie Somianka jest liczba budynków mieszkalnych na 100 mieszkańców.

Tabela 21. Liczba budynków mieszkalnych na 100 mieszkańców

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Liczba budynków mieszkalnych	Liczba budynków mieszkalnych na 100 mieszkańców
1	Barcice	181	70	38,7
2	Celinowo	93	24	25,8
3	Huta Podgórna	37	83	224,3
4	Jackowo Dolne	125	51	40,8
5	Jackowo Górne	155	51	32,9
6	Janki	126	71	56,3
7	Jasieniec	86	31	36,0
8	Kręgi	355	104	29,3
9	Michalin	120	30	25,0
10	Nowe Kozłowo	151	37	24,5
11	Nowe Płudy	153	38	24,8
12	Nowe Wypychy	150	43	28,7
13	Ostrowy	199	64	32,2
14	Popowo Kościelne	150	79	52,7
15	Popowo-Parcele	220	700	318,2
16	Skorki	231	54	23,4
17	m. Somianka z Somianka-Parcele	716	226	31,6
19	Stare Kozłowo	265	51	19,2
20	Stare Płudy	200	51	25,5
21	Stare Wypychy	71	20	28,2
22	Stary Mystkówiec	287	67	23,3
23	Suwin	153	39	25,5
24	Ulasek	227	56	24,7
25	Wielątki Rosochate	122	34	27,9
26	Wielęcín	200	377	188,5
27	Wola Mystkowska	371	103	27,8
28	Wólka	276	62	22,5

	Somiankowska			
29	Zdziebórz	186	41	22,0
	Średnia dla Gminy	5606	2657	47,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somianka

Rycina 26. Wartość wskaźnika liczba budynków mieszkalnych na 100 mieszkańców w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

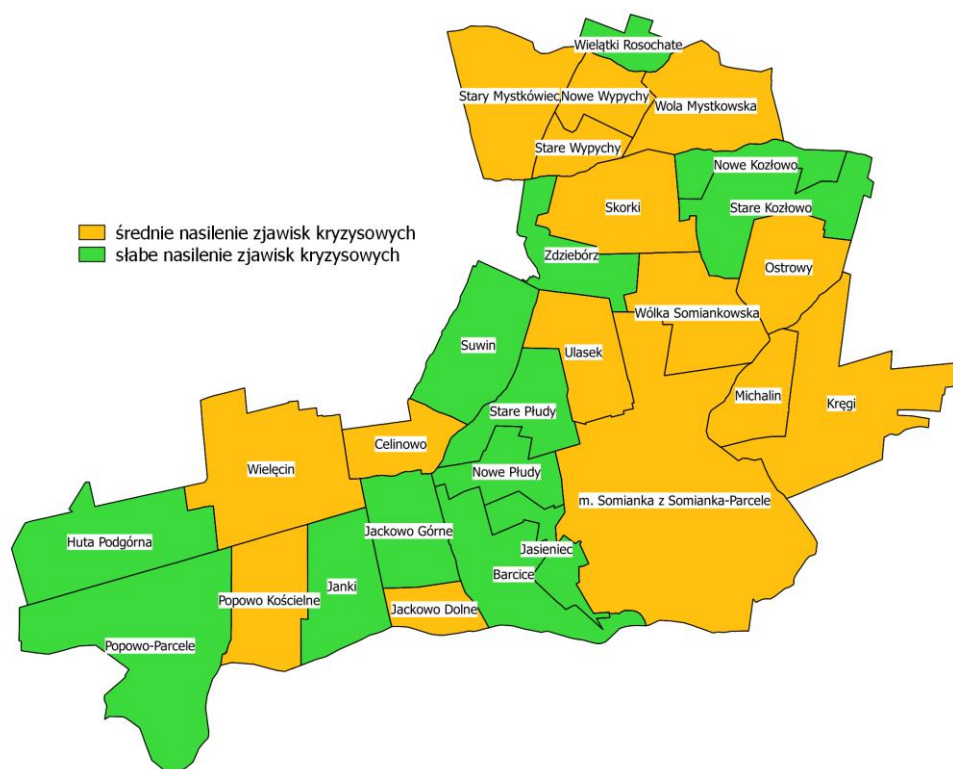
W celu oceny stanu technicznego budynków wykorzystano wskaźnik liczby budynków komunalnych w zasobie Gminy Somianka w 2016 r. Wysoką wartość wskaźnika liczba budynków komunalnych uznano za negatywne zjawisko, w związku ze złym stanem technicznym budynków komunalnych, który przejawia się w postaci m.in. nieszczelnych okien i drzwi, niszczących klatek schodowych oraz starą elewacją budynków. Wszystkie te elementy wpływają na zmniejszenie atrakcyjności przestrzeni publicznej postrzeganej przez mieszkańców.

Tabela 22. Liczba budynków komunalnych

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Liczba budynków komunalnych	Występowanie sytuacji kryzysowej
1	Barcice	181	0	0
2	Celinowo	93	1	1
3	Huta Podgórna	37	0	0
4	Jackowo Dolne	125	1	1
5	Jackowo Górne	155	0	0
6	Janki	126	0	0
7	Jasieniec	86	0	0
8	Kręgi	355	1	1
9	Michalin	120	1	1
10	Nowe Kozłowo	151	0	0
11	Nowe Płudy	153	0	0
12	Nowe Wypychy	150	1	1
13	Ostrowy	199	1	1
14	Popowo Kościelne	150	1	1
15	Popowo-Parcele	220	0	0
16	Skorki	231	1	1
17	m. Somianka z Somianka-Parcele	716	9	1
19	Stare Kozłowo	265	0	0
20	Stare Płudy	200	0	0
21	Stare Wypychy	71	1	1
22	Stary Mystkówiec	287	3	1
23	Suwin	153	0	0
24	Ulasek	227	2	1
25	Wielątki Rosochate	122	0	0
26	Wielęcín	200	1	1
27	Wola Mystkowska	371	1	1
28	Wólka Somiankowska	276	1	1
29	Zdziebórz	186	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somianka

Rycina 27. Wartość wskaźnika liczba budynków komunalnych w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

3.3.2. Infrastruktura techniczna w Gminie Somianka

Pod pojęciem infrastruktury technicznej należy rozumieć także urządzenia oraz sieci przesyłowe i związane z nimi niezbędne sieci przesyłowe, obiekty świadczące usługi dla jednostki przestrzenno-gospodarczej w zakresie m.in. dostarczania ciepła, wody, usuwania ścieków i odpadów oraz transportu. W związku z brakiem danych w podziale na poszczególne jednostki pomocnicze wymienioną powyżej infrastrukturę techniczną oceniono jako średnią dla całej Gminy.

Tabela 23. Infrastruktura techniczna (GAZ, CO) na terenie Gminy Somianka

	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
Mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie	sztuka	863	878	890	899	912
Mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie	%	55,2	55,7	56,0	56,3	56,6
Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności	%	0	0	0	0	0

Sieć rozdzielcza gazowa na 100 km²	km	0	0	0	0	0
--	----	---	---	---	---	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Mieszkania z terenu Gminy Somianka tylko w 5,2% wyposażone są w centralne ogrzewanie. Aby zapewnić komfort i podnieść jakość życia mieszkańców należy dążyć do intensywnej rozbudowy infrastruktury. Gmina nie posiada gazociągu wysokiego ciśnienia, w związku mieszkańcy zmuszeni są korzystać z węgla, drewna, oleju opałowego i innych paliw. Również w tym aspekcie należy dążyć do budowy i rozbudowy sieci gazowniczej na terenie gminy. Obie inwestycje znacząco poprawią jakość życia mieszkańców Gminy, jak i również doprowadzą one do wzrostu atrakcyjności turystycznej oraz inwestycyjnej. Podmiotem który zaopatruje Gminę Somianka w energię elektryczną jest PGE Dystrybucja S.A. oddział Warszawa. Zasilanie w energię elektryczną odbywa się z GPZ Wyszków. Na przestrzeni lat 2012-2014 większość linii na terenie Gminy stanowiły linie 0,4 kV, których ogólna długość w 2014 r., równa była 110,43 km. Natomiast długość linii 15kV w 2014 roku wynosiła 37,14 km. Gospodarka ciepła na terenie Gminy Somianka oparta jest o kotłownie lokalne oraz paleniska indywidualne nadal zasilanych głównie węglem, drewnem, olejem opałowym oraz gazem propan-butan. Wzrasta również zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii. Obecnie najczęściej wykorzystywana jest biomasa oraz energia słoneczna.

Zadania Gminy z zakresu zaopatrzenia mieszkańców w wodę realizuje Zakład Gospodarki Komunalnej w Somiance. Nadzoruje on dodatkowo cztery stacje uzdatniania wody:

- Stacja Uzdatniania Wody w miejscowości Stare Wypychy,
- Stacja Uzdatniania Wody w miejscowości Somianka,
- Stacja Uzdatniania Wody w miejscowości Celinów,
- Stacja Uzdatniania Wody w miejscowości Michalin (nieczynna).

Według przekrojowych danych z Głównego Urzędu Statystycznego, widać wzrost długości czynnej sieci rozdzielczej. W 2014 r. wynosiła ona 105,5 km. W porównaniu do 2013 r. wykonano 33 nowe przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i aktualnie ich liczba wynosi 1462 sztuki. Bardzo duży wzrost zanotowano w ilości ludzi korzystających z wodociągów. Największy był pomiędzy 2013 r., a 2014 r. i wynosił on 1248 nowych osób korzystających z sieci wodociągowej. Dzięki temu niemal wszyscy mieszkańcy gminy (97,6%) posiadają dostęp do sieci wodociągowej.

Tabela 24. Sieć wodociągowa w Gminie Somianka

	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	101,2	101,2	101,2	101,2	105,5
Długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	100,2	100,2	100,2	100,2	104,5
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1339	1381	1411	1429	1462
Woda dostarczana gospodarstwom domowym	dam ³	165,3	124,0	151,8	173,9	176,1
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	4082	4121	4167	4181	5429
Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	29,7	22,2	27,3	31,0	31,5
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	%	73,2	74,0	74,5	74,8	97,6
Sieć rozdzielcza na 100 km² – sieć wodociągowa	km	86,0	86,0	86,0	86,0	89,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Ciągły wzrost liczby mieszkańców w Gminie Somianka wymusza rozwój sieci wodociągowej na tym terenie. Dostęp do wody jest elementarną częścią infrastruktury technicznej decydującej o atrakcyjności turystycznej, inwestycyjnej oraz rolniczej danego obszaru. Jest on również przede wszystkim czynnikiem poprawiającym jakość i komfort mieszkańców.

Zadania Gminy z zakresu odprowadzania i oczyszczania ścieków realizuje Zakład Gospodarki Komunalnej w Somiance wraz z oczyszczalnią ścieków o maksymalnej przepustowości 300 m³/d.

Według danych z 2014 r., sieć kanalizacyjna w Gminie Somianka dociera jedynie do 13,4 % ludności. Korzysta z niej 744 osoby, na 167 przyłączach do budynków mieszkalnych. W poszczególnych latach widać wzrost ludzi korzystających z sieci kanalizacyjnej, jednak wciąż nie zapewnia ona wystarczającego pokrycia terenu gminy. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w ostatnich latach wzrasta i w 2014 roku wynosiła 11,2 km.

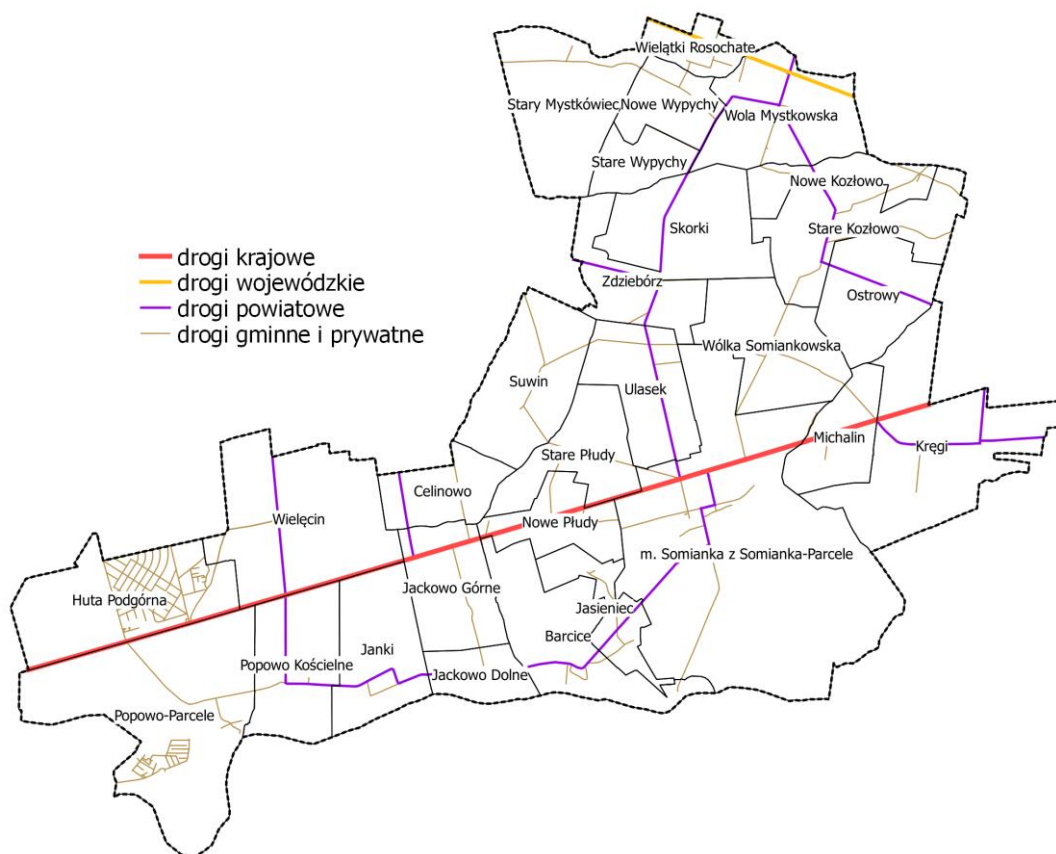
Tabela 25. Sieć kanalizacyjna w Gminie Somianka

	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	6,2	6,2	6,2	9,0	11,2
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	6,2	6,2	6,2	9,0	11,2
Przylącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	150	155	156	158	167
Ścieki odprowadzone	dam ³	11	10	10	10	10
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	580	682	688	700	744
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	%	10,4	12,2	12,3	12,5	13,4
Sieć rozdzielcza na 100 km² – sieć kanalizacyjna	km	5,3	5,3	5,3	7,6	9,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Pokrycie Gminy siecią kanalizacyjną nie jest wystarczające i zaleca się jej intensywny rozwój. Dobrze rozwinięta sieć zapewnia mieszkańcom komfort i podnosi jakość ich życia. Jest ona również bardzo ważna dla przyszłej działalności inwestycyjnej na tym terenie. Inwestorzy preferują tereny uzbrojone tj. z doprowadzonymi podstawowymi mediami, które umożliwią im działalność.

Gmina Somianka jest korzystnie położona pod względem komunikacyjnym ze względu na przebieg ważnych drogowych ciągów komunikacyjnych. Do najważniejszych należą: droga krajowa nr 62 oraz droga wojewódzka nr 618 relacji Gołymin – Pułtusk – Wyszków. Mniejsze znaczenie mają istniejące drogi powiatowe, gminne lokalne oraz gminne dojazdowe. Przez teren gminy nie przebiegają żadne linie kolejowe. Najbliższa stacja PKP znajduje się w miejscowości Wyszków na wschód od granicy gminy.

Komunikacja zbiorowa w obrębie gminy Somianka obsługiwana jest głównie przez trzech przewoźników: PKS Ostrołęka i PKS Ciechanów należących do grupy Mobilis oraz PKS Wyszaków. Z terenu gminy można dojechać do okolicznych wsi autobusami przelotowymi w/w przewoźników m.in. Serock, Popowo Kościelne, Barcice oraz do miast powiatu wyszkowskiego - Wyszaków oraz powiatu pułtuskiego – Pułtusk.

3.3.3. Infrastruktura turystyczna

Infrastruktura turystyczna Gminy stanowi dobrą podstawę do rozwoju turystyki na terenie gminy. Przez teren Gminy przebiega kilka szlaków rowerowych, pieszych oraz konnych, które zachęcają do aktywnego spędzania czasu. Dodatkowo dobrze rozwinięta baza noclegowa oraz rekreacyjna temu sprzyja.

Szlaki rowerowe:

- **czerwony (szlak główny)** – 18 km. Kręgi – Michalin – Somianka – Somianka Parcele – Jasieniec – Barcice – Kępa Barcicka – Lasy Państwowe Somianka

- **zielony (szlak leśny)** – 15 km, Lasy Państwowe Somianka – Somianka – Somianka Parcele – Jasieniec – Lasy Państwowe Somianka
- **niebieski (szlak ptasi)** – 30 km. Somianka Parcele – Stare Płudy – Wielęcín – Huta Podgórna – Popowo Parcele – Popowo Kościelne – Janki – Jackowo Dolne – Barcice – Somianka Parcele
- **żółty (szlak polny)** – 32 km. Somianka – Płudy Stare – Suwin – Ulasek – Zdziebórz – Skorki – Wypychy Stare – Stary Mystkówiec – Wielątki Rosochate – Wola Mystkowska – Kozłowo Stare – Wólka Somiankowska – Kręgi – Michalin – Somianka

Szlaki piesze:

- **czarny** – 15 km. Janki – Jackowo Górne – Barcice – Jasieniec – Somianka Parcele – Somianka – Michalin – Kręgi
- **niebieski** – 15 km. Wielęcín – Huta Podgórna – Popowo Parcele – Popowo Kościelne – Janki – Jackowo Dolne – Barcice – Kępa Barcicka – Lasy Państwowe Somianka

Szlaki konne:

- **zielony** – 17 km. Popowo Parcele – Popowo Kościelne – Janki – Jackowo Górne – Barcice – Kępa Barcicka – Lasy Państwowe Somianka

Aby podnieść standardy turystyczne wymagana jest rozbudowa bazy noclegowej, agroturystyki i rozwój urządzeń rekreacyjno-sportowych. Szczęólnego znaczenia nabiera realizacja urządzeń sportowych oraz wprowadzenia takich form wypoczynku, które umożliwiłyby wydłużenie sezonu turystycznego. Ważną kwestią jest także rozbudowa tras rowerowych, które przyciągną na teren gminy miłośników rekreacyjnej jazdy na rowerze.

Oprócz walorów krajobrazowych i przyrodniczych, które mogą stanowić o potencjale turystycznym Gmina posiada liczne zabytki. Są to m.in.:

- drewniany kościół pw. św. Stanisława Biskupa z XVIII wieku w Barcicach
- neogotycki pałacyk z XVIII w. przebudowany w II połowie XIX w. wraz z parkiem położony w Popowie-Parcelach
- kościół w stylu neogotyckim z 1900 r. położony w Popowie Kościelnym
- neorenesansowy dwór z pierwszej połowy XIX w. położony w Kręgach
- pałac parterowy z drugiej połowy XIX wieku położony w Somiance
- wiatrak "Kozłak" z 1880 roku w Suwinie
- spichlerz z kamienia ciosanego z 1925 roku w Starym Mystkówcu.

3.3.4. Obszary koncentracji negatywnych zjawisk w sferze technicznej

Do obliczenia wskaźnika wykorzystano 2 wskaźniki cząstkowe, które wymiarują problemy w sferze technicznej opisane w powyżej:

- Liczba budynków mieszkalnych na 100 mieszkańców,
- Liczba budynków komunalnych.

W przypadku sfery technicznej w celu dokonania syntetycznej oceny koncentracji zjawisk kryzysowych zliczono wszystkie wskaźniki dla danej jednostki pomocniczej, w których suma stwierdzono sytuację kryzysową, zgodnie następującą skalą:

- 2 wskaźniki – ocena 1, świadcząca o wysokim nasileniu zjawisk kryzysowych
- 0-1 wskaźników – ocena 0, świadcząca o niskim i/lub braku nasileniu zjawisk kryzysowych.

Tabela 18. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze technicznej

Jednostka pomocnicza	Liczba wskaźników sfery technicznej dla danej jednostki pomocniczych, których wartość uznano za wysoką lub bardzo wysoką	Koncentracja negatywnych zjawisk
Barcice	1	0
Celinowo	2	1
Huta Podgórna	0	0
Jackowo Dolne	2	1
Jackowo Górne	1	0
Janki	0	0
Jasieniec	1	0
Kręgi	2	1
Michalin	2	1
Nowe Kozłowo	1	0
Nowe Płudy	1	0
Nowe Wypychy	2	1
Ostrowy	2	1
Popowo Kościelne	1	0
Popowo-Parcele	0	0
Skorki	2	1
m. Somianka z Somianka-Parcele	2	1
Stare Kozłowo	1	0
Stare Płudy	1	0
Stare Wypychy	2	1
Stary Mystkówiec	2	1

Suwin	1	0
Ulasek	2	1
Wielątki Rosochate	1	0
Wielećcin	1	0
Wola Mystkowska	2	1
Wólka Somiankowska	2	1
Zdziebórz	1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somianka

Rycina 28. Koncentracja zjawisk negatywnych w sferze technicznej w układzie jednostek pomocniczych Gminy Somianka

Źródło: Opracowanie własne

3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

3.4.1. Położenie i struktura użytkowania gruntów w Gminie Somianka

Gmina Somianka znajduje się w środkowej części województwa mazowieckiego i południowo-zachodniej części powiatu wyszkowskiego, nad rzeką Bug. Leży ona przy węzłach komunikacyjnych z Wyszkowa do Wierzbicy i z Wyszkowa do Pułtusa.

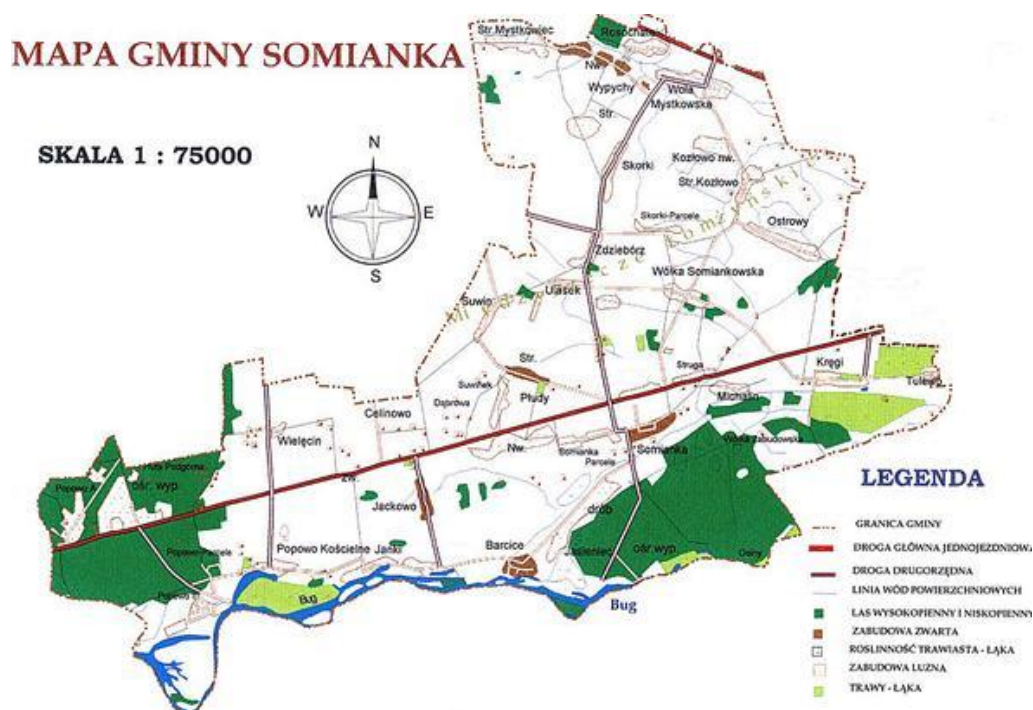
Powierzchnia Gminy wynosi 11742,0 ha. Obejmuje terytorialnie 30 miejscowości w 31 sołectwach.

Gmina Somianka graniczy z następującymi gminami:

- Gmina Dąbrówka (powiat wołomiński),
- Gmina Rząśnik (powiat wyszkowski),
- Gmina Serock (powiat legionowski),
- Gmina Wyszaków (powiat wyszkowski),
- Gmina Zatory (powiat pułtuski),
- Gmina Zabrodzie (powiat wyszkowski).

Siedzibą władz samorządowych Gminy jest miejscowość: Somianka Parcele, położona w jej południowo-wschodniej części.

Znacząca większość Gminy, według podziału fizyczno-geograficznego Kondrackiego leży w obrębie mezoregionu Międzyrzecza Łomżyńskiego. Zachodnia część gminy należy do Doliny Dolnej Narwi. Wyżej wymienione jednostki wchodzi w skład makroregionu Nizina Północno – Mazowiecka. Południowa część gminy należy natomiast do mezoregionu Doliny Dolnego Bugu, wchodzącego w skład makroregionu Niziny Środkowo – Mazowieckiej.

Rycina 29. Mapa gminy Somianka
Źródło: www.somianka.pl

Teren Gminy zdominowały gleby zaliczane do IV i V klasy bonitacyjnej. Są to gleby orne średnie oraz orne słabe. W centralnej części gminy można również spotkać gleby III klasy bonitacyjnej. Zaliczane są one do gleb ornych średnio dobrych. Jeśli chodzi o typy gleb to występują tu głównie gleby brunatne, biellicowe i pseudobiellicowe wykształcone na skałach macierzystych pochodzących z procesów wodnolodowcowych (piaski wodnolodowcowe, gliny zwałowe). W powiecie wyszkowskim gmina Somianka posiada najwyższy wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej na podstawie danych Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) i wynosi on 55,1.

W Gminie Somianka mimo dość mało żyznych gleb dominują użytki rolne, które stanowią ok. 73% całości obszaru Gminy. Głównie są to grunty orne. Małą część stanowią sady, łąki oraz pastwiska. Drugą co do wielkości strukturą są lasy i grunty leśne zajmując ok. 17% powierzchni. Najmniejszą część zajmują nieużytki, bo ok. 9%. Szczegółowe wartości dotyczące powierzchni zaprezentowano w tabeli poniżej. Świadczą one o głównie rolniczym charakterze Gminy.

Tabela 26. Struktura przestrzenna w Gminie Somianka (stan na dzień: 31.12.2014)

Rodzaj	Obszar [ha]
Użytki rolne	8 603,58
Grunty orne	7 092,33
Sady	129,23
Łąki	432,30
Pastwiska	949,72
Lasy i grunty leśne	2 027,41
Pozostałe grunty i nieużytki	1 152,87
Powierzchnia gminy	11 783,86

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W celu przeprowadzenia dokładniejszej analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej wykorzystano wskaźnik gęstości zaludnienia w poszczególnych jednostkach pomocniczych Gminy Somianka, którego sposób obliczenia oraz informacje o sposobie oceny koncentracji negatywnych zjawisk przedstawiają się następująco:

- niezbędne dane: liczba ludności zameldowanej na pobyt stały lub czasowy w podziale na jednostki pomocnicze i powierzchnia jednostek pomocniczych w km²,
- wartość wskaźnika liczona jako stosunek pomiędzy liczbą ludności w jednostce pomocniczej, a powierzchnią jednostki pomocniczej w ha, wg wzoru $W=A/B$, gdzie W – wartość wskaźnika, A – liczba ludności jednostki pomocniczej, B – powierzchnia obszaru w km².

Każdemu obszarowi przypisano wskaźnik oceny od 0 do 3 uzależniony od wartości średniej, która w Gminie Somianka w 2015 r. wyniosła 47,7 os./km². Rozpiętość kolejnych przedziałów wyznaczono zgodnie z regułą trzech sigm (20,0 os./km²). Gęstość zaludnienia w danych jednostkach pomocniczych określono według poniższej skali:

poniżej 47,7 – kolor zielony

47,7 – 67,7 = 1 – kolor pomarańczowy

powyżej 67,7 – kolor czerwony.

Tabela 27. Gęstość zaludnienia w Gminie Somianka

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Powierzchnia [km ²]	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
1	Barcice	181	4,5	40,4
2	Celinowo	93	2,2	42,5
3	Huta Podgórna	37	5,6	6,6
4	Jackowo Dolne	125	1,5	82,6
5	Jackowo Górne	155	3,1	49,4
6	Janki	126	3,7	34,5
7	Jasieniec	86	1,8	46,8
8	Kręgi	355	7,4	47,7
9	Michalin	120	2,3	51,4
10	Nowe Kozłowo	151	1,9	80,1
11	Nowe Płudy	153	2,2	68,9
12	Nowe Wypychy	150	2,0	76,9
13	Ostrowy	199	3,4	58,9
14	Popowo Kościelne	150	3,7	40,9
15	Popowo-Parcele	220	9,3	23,6
16	Skorki	231	4,4	52,5
17	m. Somianka z Somianka-Parcele	716	18,0	39,8
19	Stare Kozłowo	265	4,2	62,6
20	Stare Płudy	200	2,9	68,4
21	Stare Wypychy	71	1,5	47,9

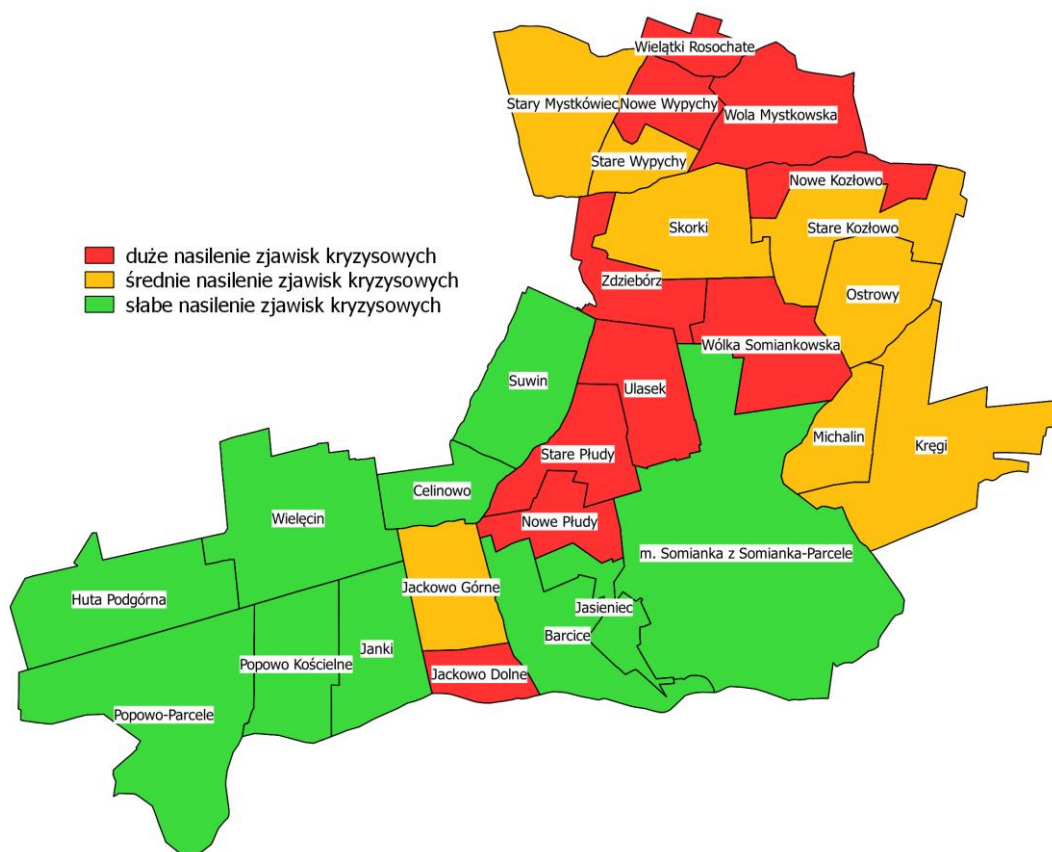
22	Stary Mystkówiec	287	4,9	59,1
23	Suwin	153	4,3	35,7
24	Ulasek	227	3,3	68,1
25	Wielątki Rosochate	122	1,3	95,2
26	Wielęcín	200	7,0	28,8
27	Wola Mystkowska	371	4,4	84,0
28	Wólka Somiankowska	276	4,0	68,4
29	Zdziebórz	186	2,7	69,9
Średnia dla Gminy		5606	117,4	47,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somianka

Duże zróżnicowanie zagospodarowania przestrzennego Gminy Somianka wpływa na gęstość i charakter jego zabudowy. Zbyt duża gęstość zabudowy i związana z tym niewielka powierzchnia terenów biologicznie czynnych negatywnie oddziałuje na warunki życia mieszkańców.

Problemy te dotyczą przede wszystkim jednostki pomocniczej Wielątki Rosochate, w którym gęstość zaludnienia w przeliczeniu na jego powierzchnię wynosi 95,2 mieszkańców.

Kolejnymi jednostkami, które cechuje wysokie zagęszczenie ludności są sołectwa: Nowe Kozłowo (80,1 mieszkańców/km²), Jackowo Dolne (82,6 mieszkańców/km²) oraz Wola Mystkowska (84,0 mieszkańców/km²).

Rycina 30. Wartość wskaźnika gęstość zaludnienia w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

Drugim wskaźnikiem wykorzystanym w analizie sytuacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jest udział długości dróg w powierzchni jednostek pomocniczych. Wskaźnik ten obrazuje możliwości poruszania się mieszkańców granicach sołectw, a także o dostępności do poszczególnych usług w Gminie. Niska wartość wskaźnika, poniżej wartości średniej dla Gminy 1,3 km na 100 mieszkańców świadczy tym samym o sytuacji kryzysowej.

Tabela 20. Udział długości dróg w powierzchni jednostki pomocniczej

Lp.	Jednostka pomocnicza	Powierzchnia w km ²	Długość dróg [km]	Udział długości dróg w powierzchni jednostek pomocniczych
1	Barcice	4,5	3,1	0,7
2	Celinowo	2,2	3,8	1,7
3	Huta Podgórna	5,6	27,4	4,9
4	Jackowo Dolne	1,5	2,3	1,5
5	Jackowo Górne	3,1	4,1	1,3
6	Janki	3,7	2,6	0,7
7	Jasieniec	1,8	3,3	1,8

8	Kręgi	7,4	5,8	0,8
9	Michalin	2,3	2,6	1,1
10	Nowe Kozłowo	1,9	4,4	2,3
11	Nowe Płudy	2,2	4,1	1,8
12	Nowe Wypychy	2,0	2,7	1,4
13	Ostrowy	3,4	1,9	0,6
14	Popowo Kościelne	3,7	3,2	0,9
15	Popowo-Parcele	9,3	11,0	1,2
16	Skorki	4,4	2,0	0,5
17	m. Somianka z Somianka-Parcele	18,0	15,5	0,9
19	Stare Kozłowo	4,2	6,6	1,6
20	Stare Płudy	2,9	3,2	1,1
21	Stare Wypychy	1,5	1,5	1,0
22	Stary Mystkówiec	4,9	2,7	0,6
23	Suwin	4,3	3,8	0,9
24	Ulasek	3,3	4,4	1,3
25	Wielątki Rosochate	1,3	3,9	3,0
26	Wielęcín	7,0	7,2	1,0
27	Wola Mystkowska	4,4	7,7	1,7
28	Wólka Somiankowska	4,0	5,7	1,4
29	Zdziebórz	2,7	3,5	1,3
Średnia dla Gminy		117,4	150,0	1,3

Rycina 31. Wartość wskaźnika udział długości dróg w powierzchni jednostek pomocniczych w Gminie Somianka w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

3.4.2. Obszary koncentracji negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Podsumowaniem diagnozy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jest poniższa tabela. Za obszary kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej uznano te, które cechują się występowaniem negatywnych zjawisk w dwóch z wymienionych wskaźnikach, zgodnie następującą skalą:

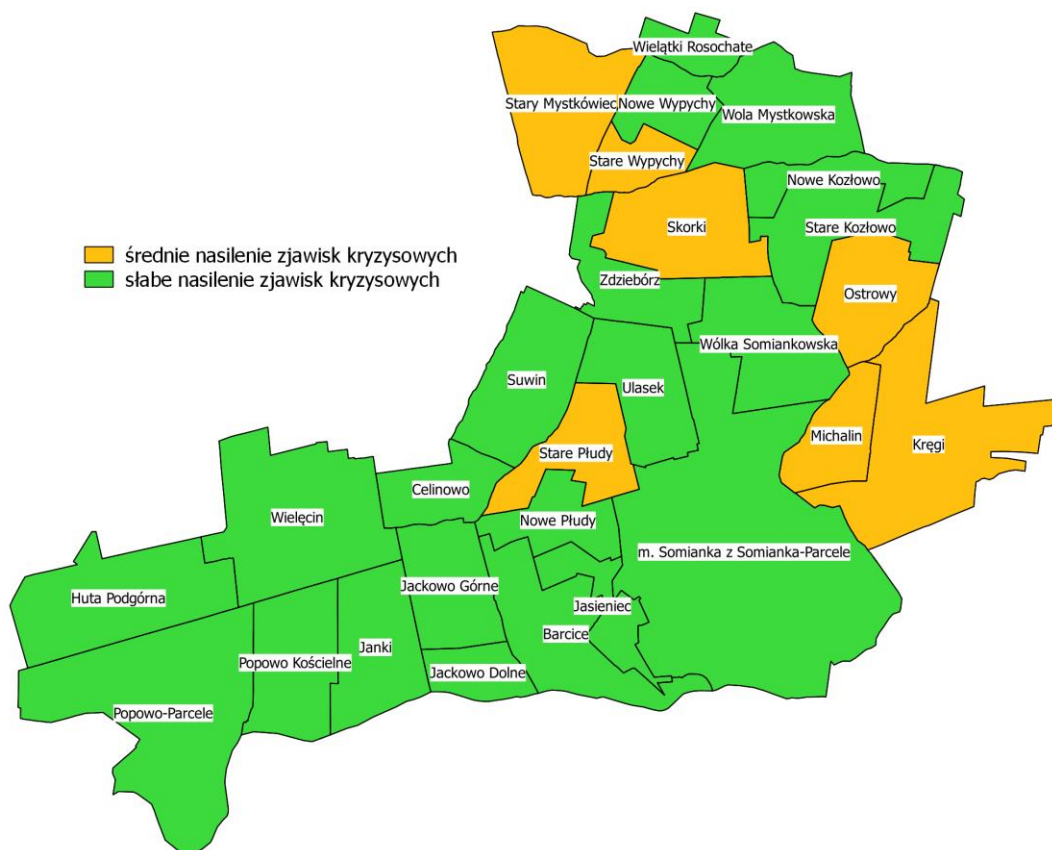
- 2 wskaźniki – ocena 1, świadcząca o wysokim nasileniu zjawisk kryzysowych
- 0-1 wskaźników – ocena 0, świadcząca o niskim i/lub braku nasileniu zjawisk kryzysowych.

Tabela 21. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Jednostka pomocnicza	Liczba wskaźników sfery przestrzenno-funkcjonalne dla danej jednostki pomocniczych, których wartość uznano za wysoką lub bardzo wysoką	Koncentracja negatywnych zjawisk
Barcice	1	0
Celinowo	0	0
Huta Podgórna	0	0
Jackowo Dolne	1	0
Jackowo Górne	1	0
Janki	1	0
Jasieniec	0	0
Kręgi	2	1
Michalin	2	1
Nowe Kozłowo	1	0
Nowe Płudy	1	0
Nowe Wypychy	1	0
Ostrowy	2	1
Popowo Kościelne	1	0
Popowo-Parcele	1	0
Skorki	2	1
m. Somianka z Somianka-Parcele	1	0
Stare Kozłowo	1	0
Stare Płudy	2	1
Stare Wypychy	2	1
Stary Mystkówiec	2	1
Suwin	1	0
Ulasek	1	0
Wielątki Rosochate	1	0
Wielęcín	1	0
Wola Mystkowska	1	0
Wólka Somiankowska	1	0
Zdziebórz	1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somianka

Rycina 32. Koncentracja zjawisk negatywnych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w układzie jednostek pomocniczych Gminy Somianka
 Źródło: Opracowanie własne

3.5. Sfera środowiskowa

3.5.1. Środowisko przyrodnicze

Teren Gminy Somianka jest bardzo atrakcyjnym miejscem pod względem przyrodniczym. Najcenniejszymi walorami są liczne lasy oraz dolina rzeki Bug. Lasy i użytki leśna stanowią tutaj ok. 17% całej powierzchni. Dla osób preferujących aktywny sposób spędzania czasu oraz bliskość natury będą to atrakcyjne tereny.

Cały obszar Gminy Somianka został włączony do tzw. Zielonych Płuc Polski. Są to unikatowe przyrodniczo obszary o wielu cennych walorach jak np. zrównoważona sieć osadnicza, spokój i czyste powietrze, dobra jakość środowiska przyrodniczego, atrakcyjne kompleksy lasów, użytków zielonych oraz jezior, unikatowa różnorodność systemu przyrodniczego i wiele innych. Na obszarze gminy planuje się wyznaczenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, jednak przedsięwzięcie to jest dopiero w fazie projektu. Występuje tutaj kilka różnych form przyrody, chroniących unikatowe walory tych terenów, takich jak:

Obszary sieci Natura 2000:

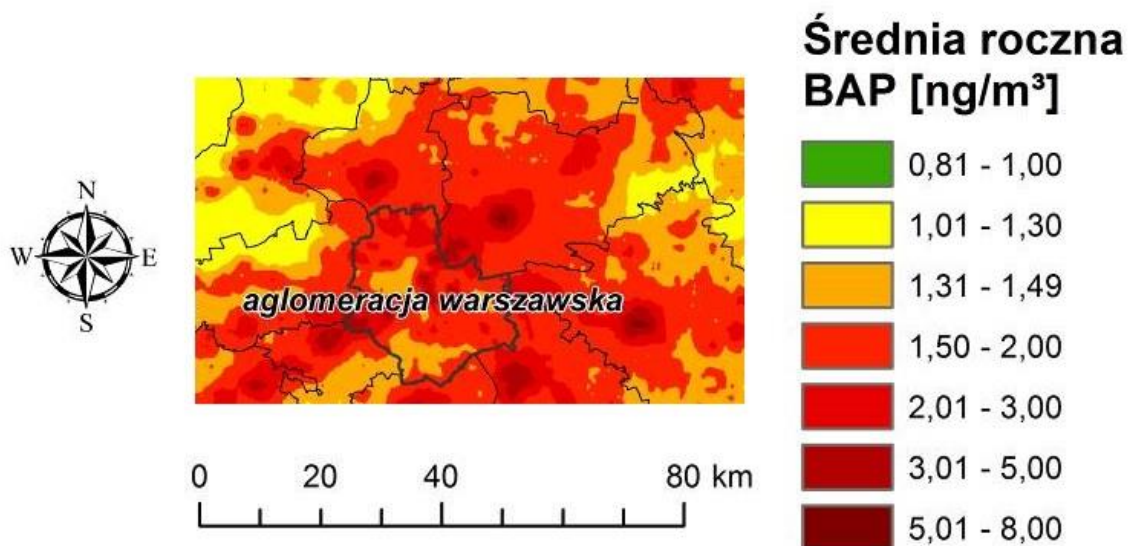
- **Ostoja Nadburzańska** – specjalny obszar ochrony siedlisk o łącznej powierzchni 46036,7 hektara. Obejmuje bardzo cenne kompleksy nadrzecznych lasów, zbiorowisk łąkowych oraz siedlisk wilgotnych. Obszar ten jest jednym z najważniejszych dla ochrony ichtiofauny w Polsce. Znajdują się tutaj rzadkie stanowiska ryb (m.in. koza złotawa, kielb białopłetwy), pajaków oraz roślin. Obszar ma również duże znaczenie w ochronie ptaków. Głównym zagrożeniem dla tego obszaru jest odcinanie starorzeczy oraz obwałowania obecnego koryta rzeki oraz przebudowa drzewostanów.
- **Puszcza Biała** – obszar specjalnej ochrony ptaków o łącznej powierzchni 83779,7 hektara. Jeden z największych kompleksów leśnych na Mazowszu, charakteryzujących się bogatą fauną i florą oraz naturalnym meandrującym charakterze Bugu i Narwi przepływających przez ten teren. Na terenie Puszczy występuje co najmniej 29 gatunków ptaków zawartych w Dyrektywie Ptasiej oraz 13 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. W okresie lęgowym można tutaj spotkać m.in. bociana czarnego, kraskę oraz lelka.
- **Dolina Dolnego Bugu** - obszar specjalnej ochrony ptaków o łącznej powierzchni 74309,9 hektara. Jest to obszar bogaty w miejsca o szczególnej wartości przyrodniczej np. tereny bagienne, starorzecza Bugu. Na terenie Obszaru Natura 2000 można zaobserwować bardzo rzadko występującą na terenie Polski sasanę otwartą oraz staroduba, który jest gatunkiem chronionym przez dyrektywę. Występuje tu 39 gatunków ptaków chronionych przez Dyrektywę Ptasią (np. perkozek, czernica, łyska, puszczyk oraz pliszka żółta) oraz znajdujących się w Polskiej Czerwonej Księdze (m. in. gadozer). Oprócz ptaków znajdują się tutaj chronione gatunki bobra europejskiego, wydry, żółwia błotnego i kumaka nizinnego.

Na analizowanym obszarze występują również użytki ekologiczne o numerach: 222, 223, 224, 225, 227 oraz 228. Są to głównie tereny bagienne porośnięte iwą, brzozą, olszą, sitowiem oraz łożą.

Na terenie Gminy Somianka występuje także jeden pomniki przyrody - „Dąb Sławek”. Jest to dąb szypułkowy liczący blisko 300 lat o wysokości 20 metrów oraz obwodzie 510 cm. Znajduje się w miejscowości Popowo – Parcele.

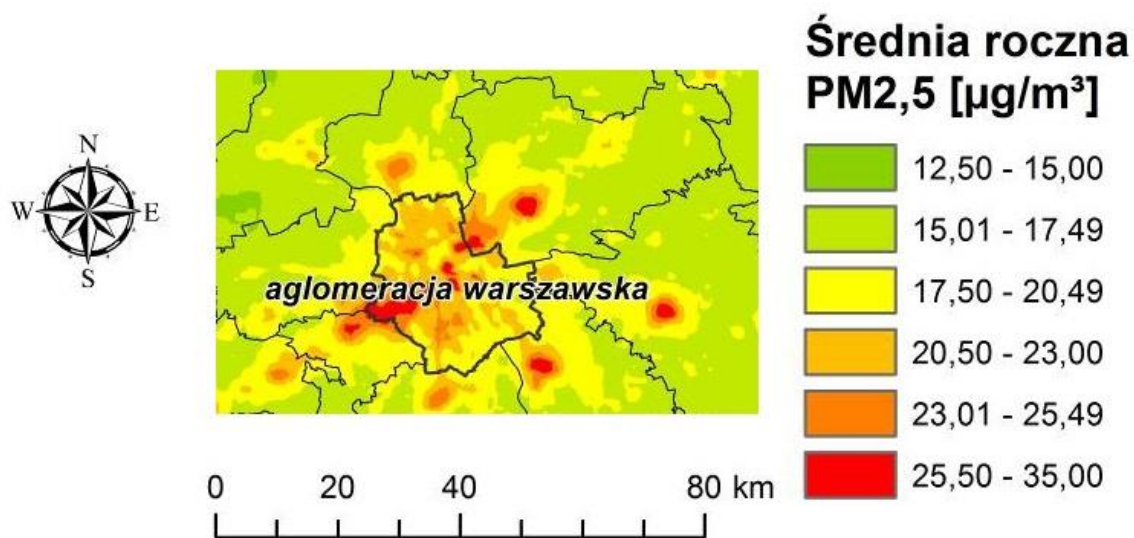
Na terenie Gminy Somianka stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego benzo(a)pirenu, PM10 oraz PM2,5 w 2015 r.. Maksymalne stężenie średnioroczne wynosiło 3,0 ng/m³ B(a)P, 23 µg/m³ PM10 oraz 35

$\mu\text{g}/\text{m}^3$ $\text{PM}_{2,5}$. Tym samym stan jakości powietrza w całej Gminie kształtuje się dość złym poziomie. Na stan zanieczyszczenia powietrza w Gminie wpływa przede wszystkim bliskość położenia aglomeracji warszawskiej, jak również miasta powiatowego Wyszaków.

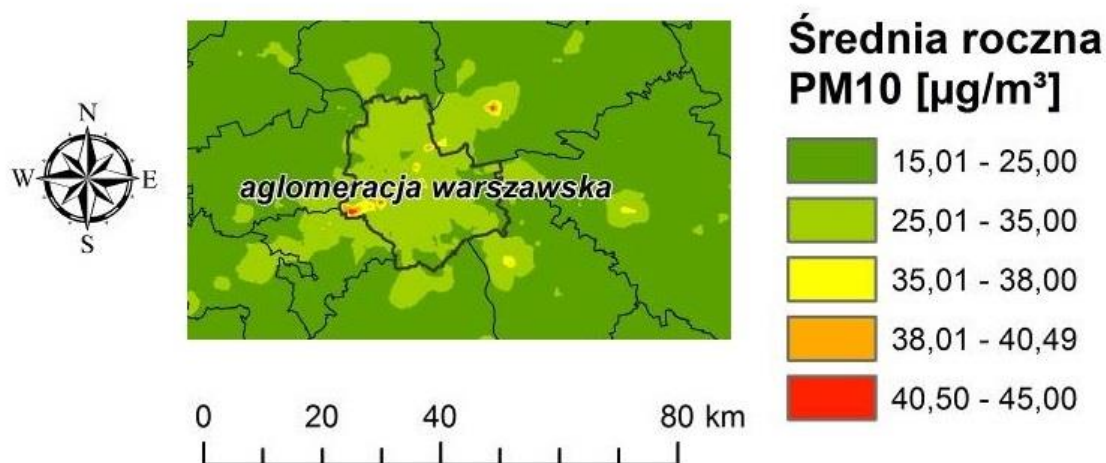
Rycina 33. Stężenia średnioroczne benzo(a)pirenu w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2015 roku”

Rycina 34. Stężenia średnioroczne pyłu $\text{PM}_{2,5}$ w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2015 roku”

Rycina 35. Stężenia średnioroczne pyłu PM10 w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2015 roku”

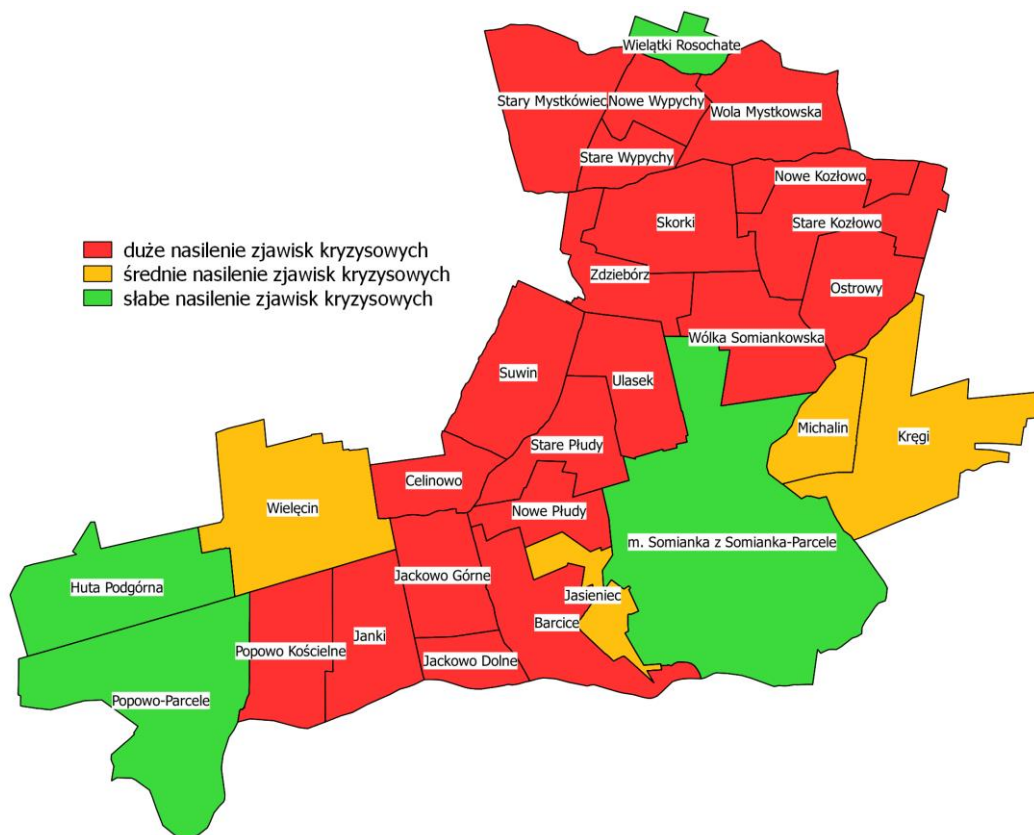
W celu zobrazowania sytuacji kryzysowej w sferze środowiskowej w Gminie Somianka wzięto pod uwagę powierzchnię lasów w poszczególnych sołectwach. Spośród wszystkich jednostek pomocniczych w Gminie Somianka, największa powierzchnia lasów występuje na terenie sołectw: Huta Podgórna (481,1 ha – 86,5%), Popowo-Parcele (511,5 ha – 54,8%), m. Somianka z Somianka-Parcele (862,7 – 48,0%). Na terenie sołectw Celinowo, Nowe Wypychy, ostrowy, Popowo-Kościelne, Stare Kozłowo, Stare Wypychy i Zdziebórz tereny zieleni nie występują, natomiast w sołectwach Stary Mystkówiec (1,5 ha – 0,3%), Ulasek (1,6 ha – 0,5%) i Jackowo Dolne (1,1 ha – 0,7%) występują w niewielkim stopniu.

Tabela 28. Powierzchnia lasów w Gminie Somianka

Lp.	Jednostka pomocnicza	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia lasów [ha]	Procent powierzchni
1	Barcice	447,5	24,7	5,5
2	Celinowo	218,8	0,0	0,0
3	Huta Podgórna	556,4	481,1	86,5
4	Jackowo Dolne	151,4	1,1	0,7
5	Jackowo Górne	314,0	6,5	2,1
6	Janki	365,4	8,4	2,3
7	Jasieniec	183,8	15,1	8,2
8	Kręgi	744,1	74,7	10,0
9	Michalin	233,4	34,8	14,9
10	Nowe Kozłowo	188,6	6,8	3,6
11	Nowe Płudy	222,0	2,5	1,1
12	Nowe Wypychy	195,0	0,0	0,0
13	Ostrowy	337,7	0,0	0,0

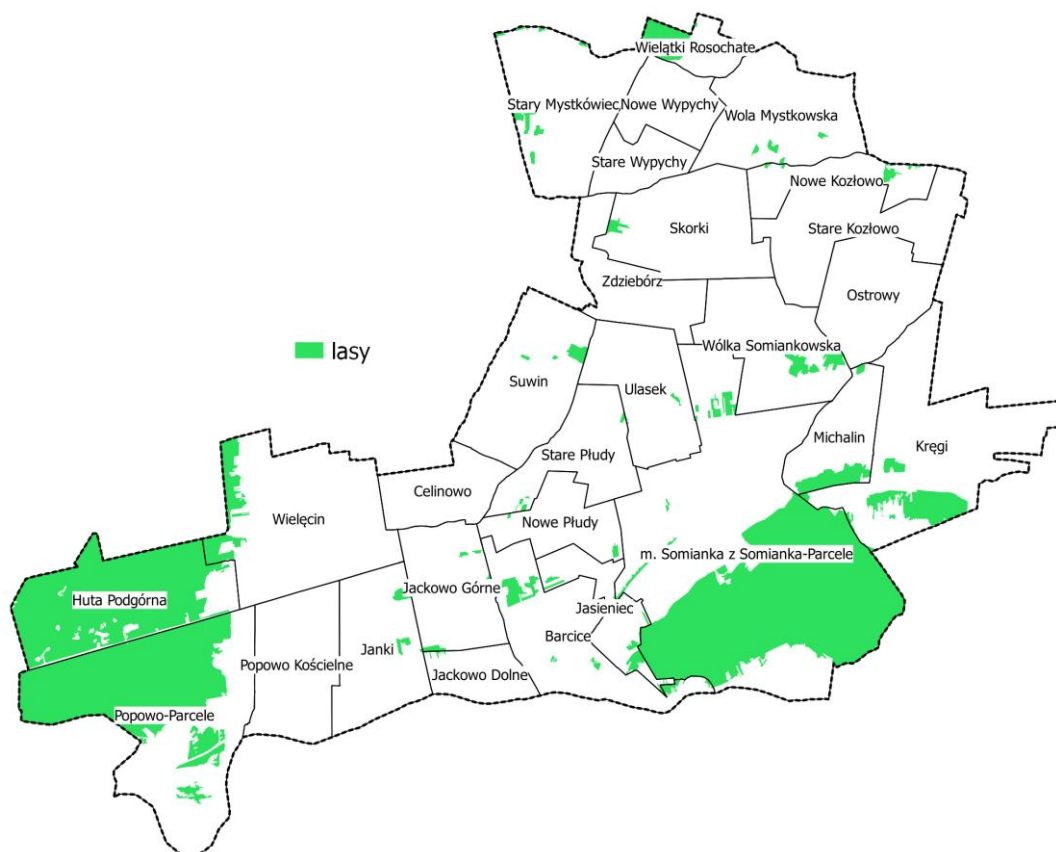
14	Popowo Kościelne	367,0	0,0	0,0
15	Popowo-Parcele	933,8	511,5	54,8
16	Skorki	439,8	5,0	1,1
17	m. Somianka z Somianka-Parcele	1797,9	862,7	48,0
19	Stare Kozłowo	423,4	0,0	0,0
20	Stare Płudy	292,2	4,1	1,4
21	Stare Wypychy	148,1	0,0	0,0
22	Stary Mystkówiec	485,8	1,5	0,3
23	Suwin	428,1	9,0	2,1
24	Ulasek	333,5	1,6	0,5
25	Wielątki Rosochate	128,1	44,0	34,3
26	Wielecin	695,1	58,1	8,4
27	Wola Mystkowska	441,6	6,4	1,4
28	Wólka Somiankowska	403,4	12,9	3,2
29	Zdziebórz	266,1	0,0	0,0
Średnia dla Gminy		11742,0	2172,5	18,5

Źródło: opracowanie własne

Rycina 36. Wartość wskaźnika powierzchni lasów w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

Rycina 37. Lasy w Gminie Somianka
 Źródło: Opracowanie własne

3.6. Podsumowanie analizy wyłaniającej obszar zdegradowany

Analiza obszarów wg wcześniej wymienionych wskaźników pozwoliła odpowiedzieć na pytanie, które spójnie geograficzne i możliwe do wydzielenia w przestrzeni jednostki pomocnicze powinny zostać objęte działaniami rewitalizacyjnymi.

Zgodnie z przeprowadzoną w powyższych rozdziałach delimitacją obszaru zdegradowanego za jednostki pomocnicze, w których stwierdzono sytuację kryzysową w sferze społecznej uznano te, w których min. 5 wskaźników odznaczało się wartością mniej korzystną niż średnia dla całej Gminy Somianka (tabela 14).

Ponadto aby skala i wartość wszystkich kryteriów były porównywalne, każdy ze wskaźników oraz liczby bezwzględne zostały wystandaryzowane poprzez odjęcie od nominalnej wartości wskaźnika/liczby bezwzględnej dla każdego osiedla, średniej wartości dla całej Gminy i podzieleniu przez odchylenie standardowe dla całego Gminy, według poniższego wzoru:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{S_j}$$

gdzie:

t_{ij} - wartość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i ,

x_{ij} - wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i ,

- średnia arytmetyczna wskaźnika j ,

S_j - odchylenie standardowe miernika j .

W wyniku tej procedury wszystkie wystandaryzowane wskaźniki/liczby bezwzględne mają rozkład charakteryzujący się jednakową średnią (zero) i odchyleniem standardowym (jeden), co umożliwia ich logiczną interpretację i uprawnia do dodawania.

Na bazie wystandaryzowanych wskaźników i liczb utworzono Indeks Degradacji² (wskaźnik sumaryczny) pozwalający na uszeregowanie poszczególnych jednostek pomocniczych w Gminie Somianka od najmniej zagrożonych dysfunkcjami społeczno-

---

² Indeks Degradacji nie obejmuje wskaźników W7-W9 i W14, w których sytuację kryzysową przedstawiono za pomocą systemu 0-1

gospodarczo-przestrzennymi (najniższa wartość Indeksu) do najbardziej zagrożonych (najwyższa wartość Indeksu).

Przyjmuje on postać:

Indeks Degradacji =

$$W1+W2+W3+W4+W5+W6+W10+W11+W12+W13+W15+W16+W17$$

Za obszar zdegradowany uznano jednostkę pomocniczą, dla której zdiagnozowano wysoką koncentrację negatywnych zjawisk w sferze społecznej, współwystępującą z koncentracją negatywnych zjawisk w co najmniej jednej z pozostałych sfer.

W przypadku sfery społecznej w celu dokonania syntetycznej oceny koncentracji zjawisk kryzysowych zliczono sumę wszystkich wskaźników dla danej jednostki pomocniczej.

W celu dokonania syntetycznej oceny koncentracji zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej porównano wartości sumy wskaźników do średniej dla Gminy.

W przypadku sfery technicznej ocenę koncentracji zjawisk kryzysowych dokonano w przypadku, gdy wartość wskaźnika W13 wynosiła powyżej średniej dla Gminy oraz wskaźnik W14 wskazywał na sytuację gorszą niż w całej gminie (wartość „1”).

W celu uszeregowania ogólnej sytuacji poszczególnych jednostek pomocniczych w Gminie Somianka wartości osiągniętego Indeksu Degradacji podzielono na cztery przedziały i nadano im oznaczenia barwne:

- wartość Indeksu Degradacji w przedziale ≤ -5 oznacza, że jednostka pomocnicza znajduje się w relatywnie bardzo dobrej sytuacji oznaczono kolorem niebieskim,
- wartość Indeksu Degradacji w przedziale od -5 do 0 oznacza, że jednostka pomocnicza znajduje się w relatywnie dobrej sytuacji oznaczono kolorem zielonym,
- wartość Indeksu Degradacji w przedziale od 0 do 5 oznacza, że jednostka pomocnicza znajduje się w relatywnie złej sytuacji kryzysowej, oznaczono kolorem pomarańczowym,
- wartość Indeksu Degradacji w przedziale $5 <$ oznacza, że jednostka pomocnicza znajduje się w relatywnie bardzo złej sytuacji kryzysowej, oznaczono kolorem czerwonym.

Rycina 38. Wartość Indeksu Degradacji dla poszczególnych jednostek pomocniczych Gminy Somianka

Jednostka pomocnicza	sfera społeczna				Koncentracja negatywnych zjawisk	sfera gospodarcza	Koncentracja negatywnych zjawisk	sfera techniczna		Koncentracja negatywnych zjawisk	sfera przestrzenna	Koncentracja negatywnych zjawisk	sfera środowiskowa	Koncentracja negatywnych zjawisk	ID
	suma wskaźników (W1-W6)	W7	W8	W9		suma wskaźników (W10-W12)		W13	W14		suma wskaźników (W15-W16)		W17		
Barcice	2,1	0	1	1	TAK	-0,3		2,1	0		0,3	TAK	0,6	TAK	4,2
Celinowo	3,5	0	1	0	TAK	-1,3		3,5	1	TAK	-0,7		0,8	TAK	5,0
Huta Podgórna	-2,6	0	1	0		-2,6		-2,6	0		-6,1		-3,1		-13,9
Jackowo Dolne	3,1	0	1	0	TAK	1,4		3,1	1	TAK	1,4	TAK	0,8	TAK	9,1
Jackowo Górne	-1,0	0	1	0		-0,6		-1,0	0		0,1	TAK	0,8	TAK	-2,6
Janki	0,8	0	1	0		1,1	TAK	0,8	0		0,1	TAK	0,7	TAK	2,8
Jasieniec	-0,2	0	1	1		0,4	TAK	-0,2	0		-0,6		0,5	TAK	-0,6
Kręgi	-3,0	0	1	0		2,3	TAK	-3,0	1	TAK	0,6	TAK	0,4		-3,2
Michalin	-2,8	0	1	1		-0,3		-2,8	1	TAK	0,4	TAK	0,2		-5,6
Nowe Kozłowo	-0,6	1	0	1		-0,4		-0,6	0		0,4	TAK	0,7	TAK	-1,2
Nowe Płudy	3,4	0	1	1	TAK	-1,5		3,4	0		0,4	TAK	0,8	TAK	5,7
Nowe Wypychy	4,8	1	0	1	TAK	-0,4		4,8	1	TAK	1,3	TAK	0,8	TAK	10,4
Ostrowy	2,2	0	0	1	TAK	-0,1		2,2	1	TAK	1,3	TAK	0,8	TAK	5,6
Popowo Kościelne	-0,3	0	1	0		1,8	TAK	-0,3	1	TAK	0,1		0,8	TAK	1,3
Popowo-Parcele	2,7	0	1	0	TAK	0,5	TAK	2,7	0		-1,0		-1,7		4,9
Skorki	1,2	1	1	1	TAK	-2,5		1,2	1	TAK	1,1	TAK	0,8	TAK	1,1
Somianka z Somianka-Parcele	2,2	0	1	1	TAK	0,9	TAK	2,2	1	TAK	0,1		-1,4		5,3
Stare Kozłowo	0,8	1	0	1		1,7	TAK	0,8	0		0,4	TAK	0,8	TAK	3,6
Stare Płudy	0,1	0	1	1		-2,2		0,1	0		1,2	TAK	0,8	TAK	-0,7

Stare Wypychy	3,2	1	0	1	TAK	-2,0		3,2	1	TAK	0,4	TAK	0,8	TAK	4,8
Stary Mystkówiec	2,5	1	1	1	TAK	-1,3		2,5	1	TAK	1,5	TAK	0,8	TAK	5,2
Suwin	-4,9	1	1	0		-2,2		-4,9	0		-0,1		0,8	TAK	-12,1
Ulasek	2,6	1	1	0	TAK	-0,6		2,6	1	TAK	1,0	TAK	0,8	TAK	5,6
Wielątki Rosochate	2,0	1	0	1	TAK	0,5	TAK	2,0	0		0,3	TAK	-0,7		4,8
Wielęcín	2,1	0	1	0	TAK	-1,4		2,1	1	TAK	-0,6		0,5	TAK	2,3
Wola Mystkowska	0,8	1	0	1		2,6	TAK	0,8	1		1,3	TAK	0,8	TAK	5,5
Wólka Somiankowska	0,0	1	1	0		-1,2		0,0	1		0,9	TAK	0,7	TAK	-0,4
Zdziebórz	1,4	1	1	0	TAK	-1,3		1,4	0		1,0	TAK	0,8	TAK	2,5
Średnia dla całej Gminy	0,9	-	-	-		-0,3		0,9	-		0,2		0,4		-

Źródło: opracowanie własne

Rycina 39. Wartość Indeksu Degradacji dla wyznaczonych jednostek pomocniczych

Wartości Indeksu Degradacji wskazuje na relatywnie bardzo dobrą sytuację w jednostkach pomocniczych: Huta podgórna, Michalin i Suwin, zaś dobrą w: Jackowo Górne, Jasieniec, Kręgi, Nowe Kozłowo, Stare Płudy i Wólka Somiankowska.

Jednostki pomocnicze, wartość Indeksu wskazywałaby na złą sytuację kryzysową to: Barcice, Celinowo, Janki, Popowo-Kościelne, Popowo-Parcele, Skorki, Stare Kozłowo, Stare Wypychy, Wielatki Rosochate, Wielecin i Zdziebórz.

Analiza wartości Indeksu Degradacji wskazała, że siedem jednostek pomocniczych – Jackowo Dolne, Nowe Płudy, Nowe Wypychy, Ostrowy, m. Somianka i Somianka-Parcele, Stary Mystkowiec i Wola Mystkowska, znajdują się w bardzo złej sytuacji kryzysowej pod względem analizowanych wszystkich powyżej sfer.

Do obszaru zdegradowanego zaliczono te jednostki pomocnicze, które spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) występuje min. 5 negatywnych zjawisk w sferze społecznej (w porównaniu do wartości wskaźników dla danej jednostki w odniesieniu do średniej dla całej Gminy Somianka) + min. 1 negatywne zjawisko w innych sferach;

2) charakteryzuje się indeksem degradacji (ID) > 5,0.

W związku z powyższym za obszar zdegradowany uznano następujące jednostki pomocnicze: Jackowo Dolne, Nowe Płudy, Nowe Wypychy, m. Somianka z Somianka-Parcele, Stary Mystkówiec i Wola Mystkowska. Jednostka pomocnicza Ostrowy nie została włączona do obszaru rewitalizacji, z powodu nie spełnienia warunku 1). Dla danej jednostki suma wskaźników wskazujących na stan kryzysowy w sferze społecznej wynosi poniżej 5, tj. 4 wskaźniki (tabela).

Tabela 29. Obszar zdegradowany Gminy Somianka – powierzchnia i liczba ludności

Jednostka pomocnicza	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [%]	Liczba mieszkańców	Liczba ludności [%]
Jackowo Dolne	151,4	4,2	125	6,2
Nowe Płudy	222	6,1	153	7,6
Nowe Wypychy	195	5,4	150	7,5
m. Somianka i Somianka-Parcele	1797,9	49,5	716	35,8
Stary Mystkówiec	485,8	13,4	287	14,3
Wola Mystkowska	441,6	12,2	371	18,5
Obszar zdegradowany	3293,7	28,0	1802	32,1
Obszar Gminy	11742,0	100,0	5606	100,0

Źródło: opracowanie własne

4. Obszar rewitalizacji

4.1. Identyfikacja lokalnych potencjałów

Na podstawie przeprowadzonej szczegółowej diagnozy jednostek pomocniczych Gminy Somianka odnotowano na obszarze zdegradowanym koncentrację negatywnych zjawisk, szczególnie w sferze społecznej, a ponadto w sferach gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. W wyniku przeprowadzenia powyższej analizy wykazano, że na obszarze zdegradowanym nakładają się różnego rodzaju problemy.

W związku z tym, że rewitalizacja ma wymiar terytorialny, ważne są te obszary Gminy, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk (szczególnie w sferze społecznej). Ważnym elementem diagnozy jest również określenie lokalnych potencjałów, które można wykorzystać do przezwyciężenia stanu kryzysowego na danym obszarze. Bez takiego podejścia nie ma szans na powodzenie procesu rewitalizacji oraz na trwałą i realną poprawę jakości i warunków życia społeczności lokalnej. Zidentyfikowane potencjały lokalne w podziale na jednostki pomocnicze Gminy Somianka, wchodzące w skład obszaru zdegradowanego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Lokalne potencjały obszaru zdegradowanego

Nazwa jednostki pomocniczej	Potencjały
Jackowo Dolne	<ul style="list-style-type: none"> • Istniejące tereny inwestycyjne pod przyszłą zabudowę społeczną (działka gminna przeznaczona na utworzenie Rybackiego Centrum Rekreacyjno-Turystycznego) • Zasoby terenowe pozwalające na ich turystyczne i rekreacyjne wykorzystanie • Rybackie dziedzictwo kulturowe mieszkańców w związku bliskim położeniem rzeki Bug • Ścieżki turystyczne: szlaki rowerowe niebieski oraz szlak pieszy niebieski • Korzystne warunki naturalne do rozwoju turystyki
Nowe Płudy	<ul style="list-style-type: none"> • Przebiegająca przez teren droga krajowa nr 62 • Dobre powiązania komunikacyjne z miastem powiatowym - Wyszaków • Bliskość siedziby władz samorządu lokalnego Gminy (ok. 3 km od Urzędu Gminy)
Nowe Wypychy	<ul style="list-style-type: none"> • Duże zasoby osób w wieku produkcyjnym • Dostęp do publicznej placówki oświatowej – Przedszkole w Nowych Wypychach • Położenie terenu w pobliżu drogi powiatowej • Wysoka koncentracja podmiotów gospodarczych

<p>m. Somianka z Somianka-Parcele</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Duże zasoby osób w wieku produkcyjnym • Duża koncentracja ludności (jednostkę zamieszkuje 12,8% mieszkańców Gminy) • Znaczny potencjał w przeznaczeniu terenów do prowadzenia działalności gospodarczej • Wysoka koncentracja podmiotów gospodarczych • Łatwy dostęp do usług publicznych (na terenie Urząd Gminy Somianka, GOPS) i kulturalnych (GOK) • Bogata i urozmaicona oferta imprez kulturalnych oferowanych przez GOK • Łatwy dostęp do usług zdrowotnych • Korzystne położenie w centrum Gminy • Położenie terenu w pobliżu drogi krajowej nr 62 • Cykliczna organizacja imprez kulturalnych • Dostęp do publicznej placówki oświatowej – Zespół Szkół w Somiance • Duże możliwości kształcenia młodzieży w istniejącej placówce oświatowej • Ścieżki turystyczne: szlaki rowerowe czerwony i zielony oraz szlak pieszy czarny • Dobrze zachowany zabytkowy pałac parterowy z drugiej połowy XIX wieku położony w Somiance-Parcele • Aktywna działalność OSP Somianka • Prężnie działające Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Nasza Gmina Somianka”
<p>Stary Mystkówiec</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Duży kapitał społeczny ludzi młodych • Aktywna działalność Wiejskiego Klubu Sportowego Mystkówiec Stary • Istniejące tereny pod przyszłe inwestycje sportowe • Położenie terenu w pobliżu drogi wojewódzkiej nr 618 • Wysoka koncentracja podmiotów gospodarczych
<p>Wola Mystkowska</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Położenie terenu w pobliżu drogi wojewódzkiej nr 618 • Dostęp do publicznej placówki oświatowej – Zespół Szkół im. gen. bryg. pil. Stanisława Skalskiego w Woli Mystkowskiej • Ścieżki turystyczne: szlaki rowerowe żółty • Duże możliwości kształcenia młodzieży w istniejącej placówce oświatowej

Największy lokalny potencjał stwierdzono dla jednostki m. Somianka z Somianka-Parcele. Związane to jest z pełnieniem przez nią funkcji administracyjno-usługowych i kulturalno-edukacyjnych oraz dogodnym położeniem w centrum Gminy. Jednostka pomocnicza Jackowo Dolne cechuje się natomiast największym potencjałem w zakresie rozwoju rekreacji i turystyki, w związku ze swoim dogodnym położeniem (bliskość rzeki Bug) oraz istnieniem potencjalnych terenów pod przyszłe inwestycje. Najniższy potencjał ze względu na bliskość do siedziby władz Gminy posiada jednostka Nowe Płudy.

4.2. Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych – wnioski z przeprowadzonej ankietyzacji

W celu identyfikacji problemów występujących w Gminie oraz wskazania obszarów, które wymagają podjęcia działań rewitalizacyjnych i poznania potrzeb rewitalizacyjnych przeprowadzono ankietyzację wśród interesariuszy rewitalizacji. Opinie na temat problemów, jak również kierunków przyszłych działań rewitalizacyjnych mogli wyrazić za pośrednictwem anonimowych ankiet (dostępnych w formie papierowej bądź elektronicznej). Podczas konsultacji społecznych, trwających od 21 lipca 2016 r. do 05 sierpnia 2016 r. zebrano łącznie 15 wypełnionych ankiet. Ogłoszenie o możliwości wypełnienia ankiety umieszczono na stronie internetowej Gminy Somianka (http://www.somianka.pl/portal/index.php?option=com_content&view=article&id=2576:gminny-program-rewitalizacji-ankieta-dla-mieszkanow&catid=34:komunikaty&Itemid=90).

Ponadto ankiety znajdowały się również budynku Urzędu Gminy Somianka oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

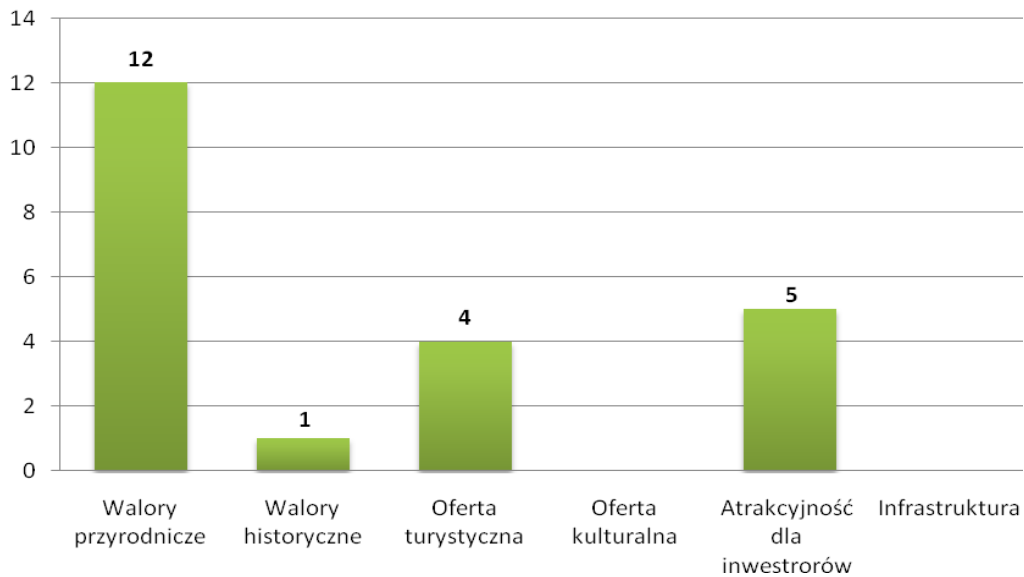
Poniżej zaprezentowano odpowiedzi ankietowanych na pytania zawarte w ankiecie. Badanie opinii społecznej miało na celu zapoznanie się z opinią mieszkańców. Odpowiadali oni na pytania:

- Co stanowi o atrakcyjności gminy,
- Czy gmina wymaga rewitalizacji,
- Jakie obszary powinny zostać poddane rewitalizacji,
- Dlaczego te obszary są zdegradowane,
- Jakie problemy ekonomiczne, społeczne i związane z jakością życia występują na tych obszarach,
- Jakie przedsięwzięcia/inwestycje/projekty należałoby zrealizować w ramach rewitalizacji.

Osoby, które wzięły udział w badaniu jako najważniejszy czynnik wpływający na atrakcyjność gminy wymieniły walory turystyczne. Ważne ze względu na atrakcyjność gminy są również: atrakcyjność dla inwestorów i oferta turystyczna.

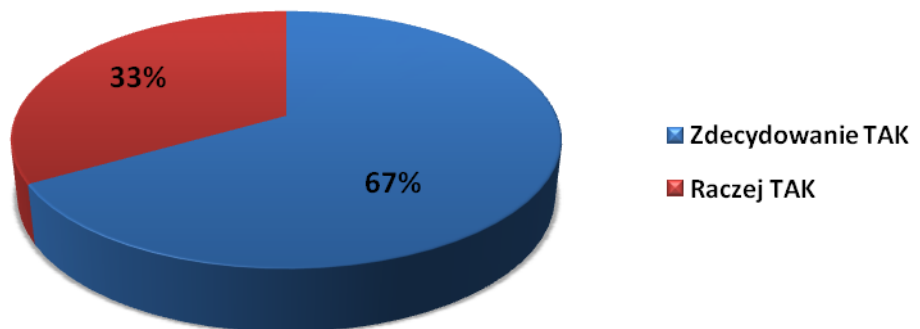
Zdecydowana większość ankietowanych osób uznało, że Gmina Somianka zdecydowanie potrzebuje rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego poprzez realizację działań w zakresie rewitalizacji.

Co Pani/Pana zdaniem stanowi o atrakcyjności Gminy?

Rycina 40. Atrakcyjność gminy wg osób ankietowanych
Źródło: opracowanie własne

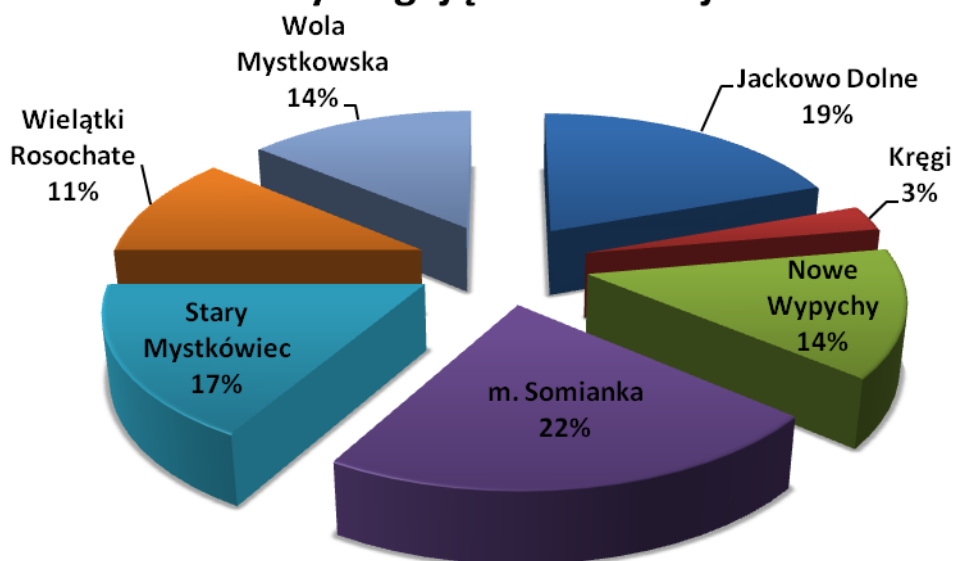
Czy Pani/Pana zdaniem Gmina potrzebuje rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzenno-środowiskowego poprzez realizację działań w zakresie rewitalizacji?

Rycina 41. Opinia ankietowanych dotycząca potrzeby rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzenno-środowiskowego gminy Somianka
Źródło: opracowanie własne

Które z obszarów wymagają rewitalizacji?

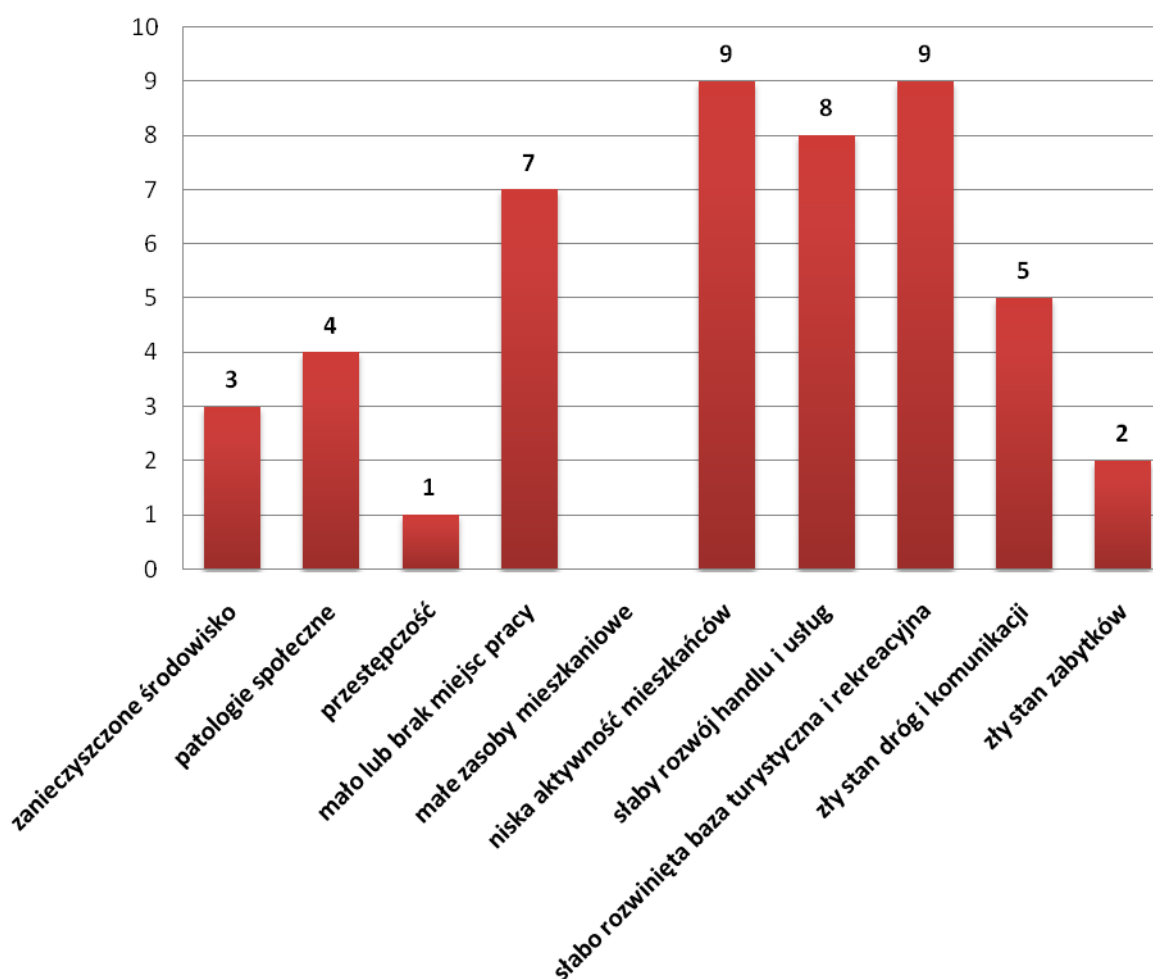
Rycina 42. Obszary, które wymagają rewitalizacji wg osób ankietowanych

Źródło: opracowanie własne

Ankietowani mieszkańcy wskazali, że najbardziej rewitalizacji potrzebuje sołectwo Somianka. Następnie Jackowo Dolne, Stary Mystkówiec, Nowe Wypychy, Wola Mystkowska i Wielątki Rosochate, a sołectwo Kręgi wymaga rewitalizacji w najmniejszym stopniu.

Na poniższej rycinie przedstawiono listę powodów, dlaczego wskazany w poprzednim pytaniu obszar gminy jest zdegradowany. Większość ankietowanych wskazało, że głównymi powodami są: niska aktywność mieszkańców i słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno-wypoczynkowa.

Dlaczego wskazany obszar Gminy jest zdegradowany?

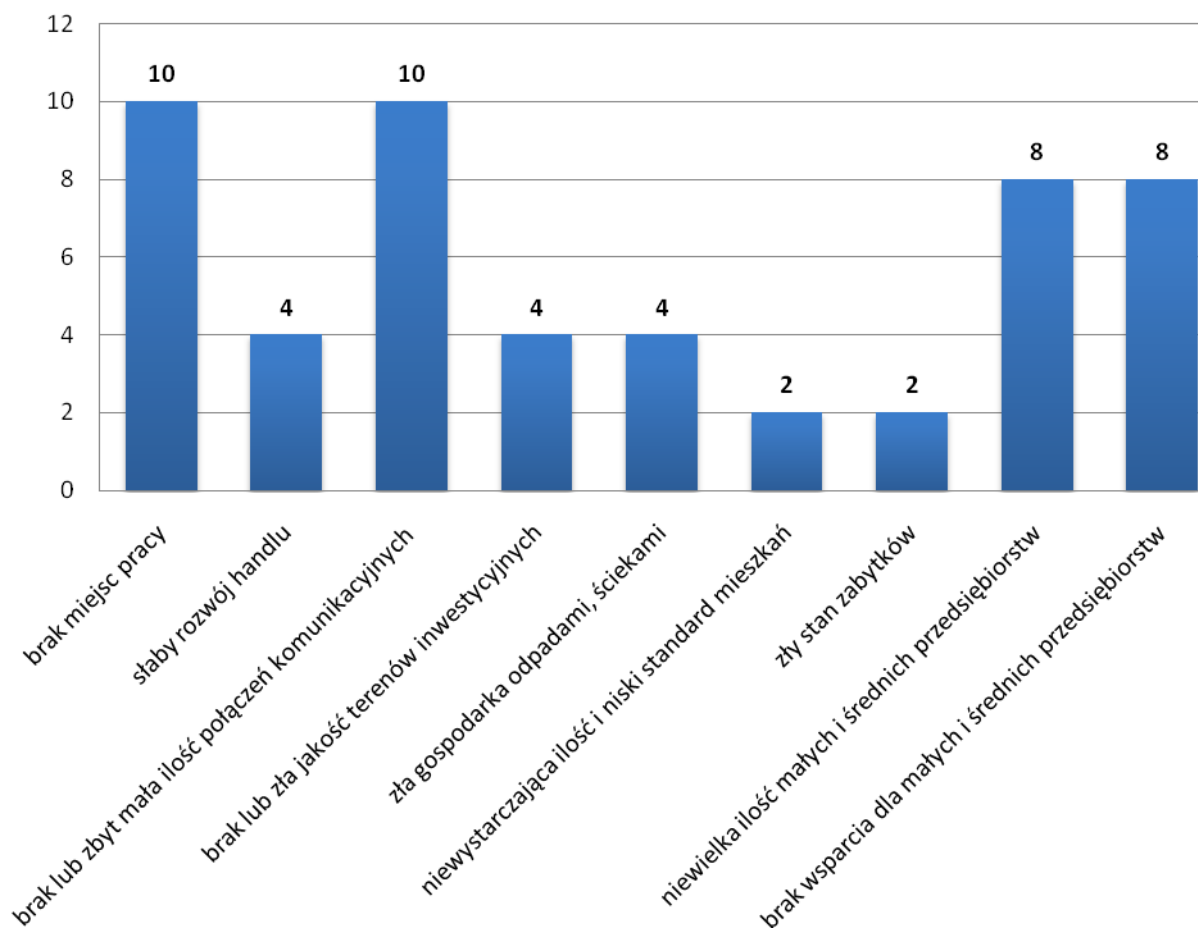

Rycina 43. Opinia ankietowanych odnośnie obszarów zdegradowanych
 Źródło: opracowanie własne

Osoby, które wzięły udział w badaniu wymieniły, że najważniejszym problemem ekonomicznym w gminie jest brak miejsc pracy oraz brak lub zbyt mała ilość połączeń komunikacyjnych.

Natomiast spośród problemów społecznych, które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji ankietowani wskazują głównie emigrację z gminy młodych i wykształconych osób, a także alkoholizm.

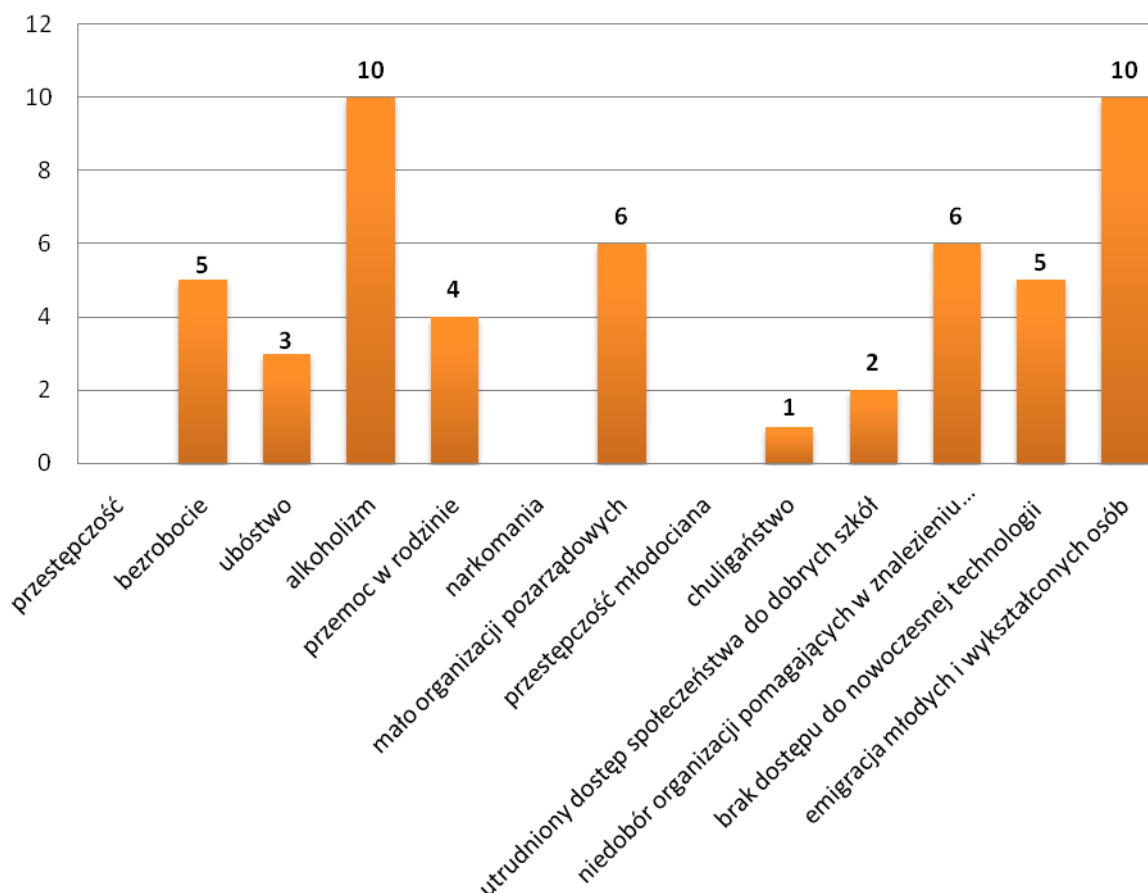
Jakie problemy ekonomiczne należy rozwiązać w procesie rewitalizacji?

Rycina 44. Opinia ankietowanych na temat problemów ekonomicznych, które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Jakie problemy społeczne należy rozwiązać w procesie rewitalizacji?

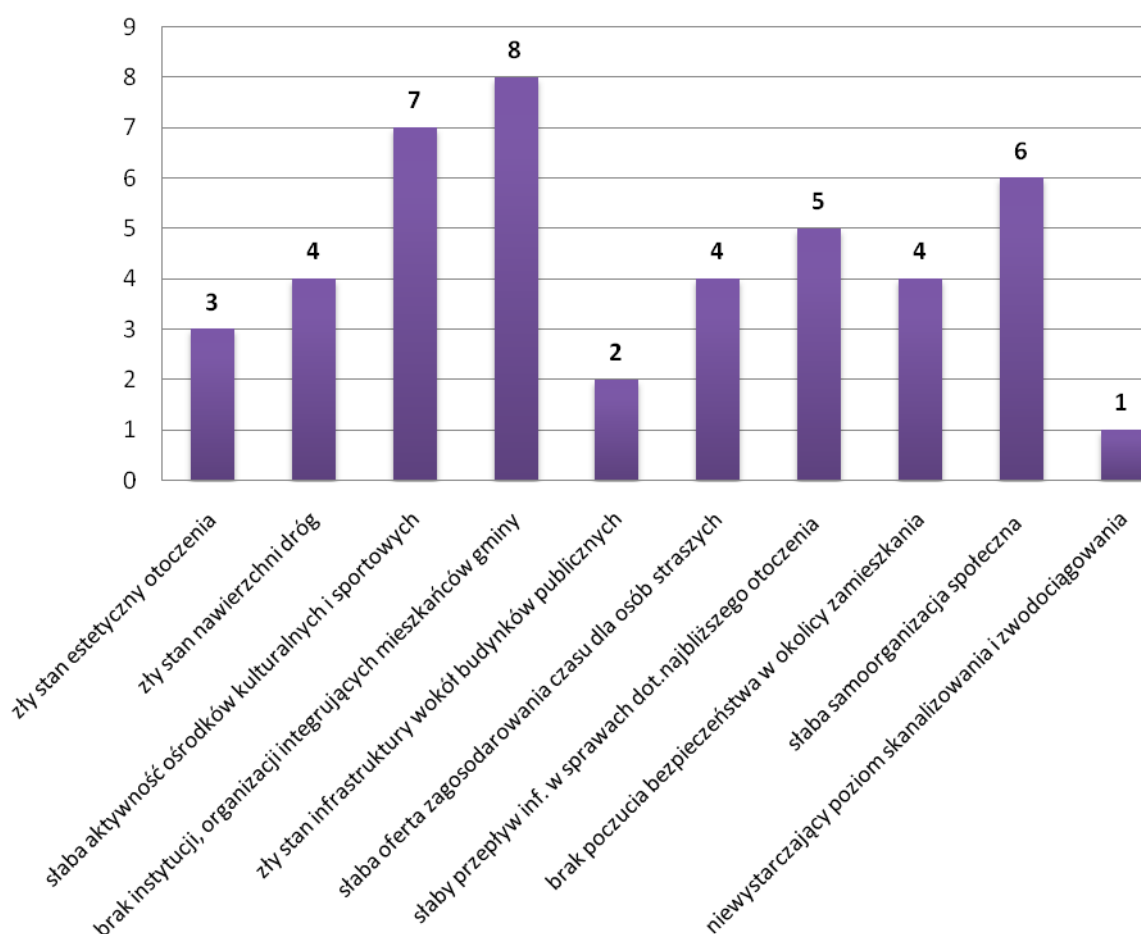

Rycina 45. Opinia ankietowanych na temat problemów społecznych, które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Ankietowani mieszkańcy uważają, iż najistotniejszym problemem wpływającym na jakość życia mieszkańców, który należy rozwiązać w procesie rewitalizacji jest brak instytucji, organizacji integrujących mieszkańców gminy oraz słaba aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych w pobliżu miejsca zamieszkania.

Jakie problemy związane z jakością życia należy rozwiązać w procesie rewitalizacji?

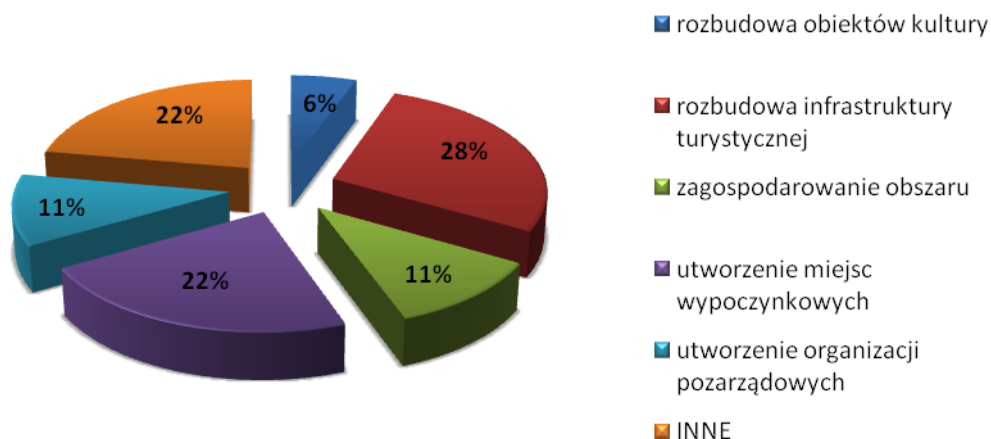

Rycina 46. Opinia ankieterów na temat problemów związanych z jakością życia, które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

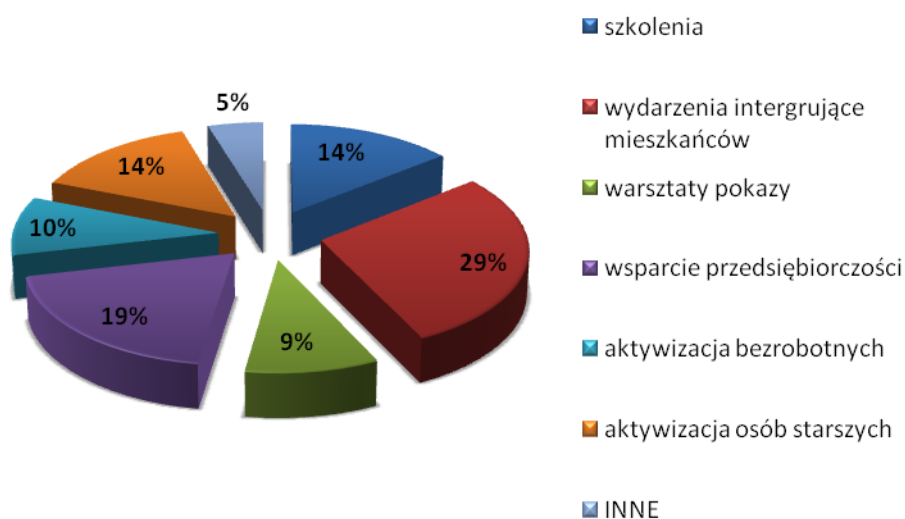
Mieszkańcy, którzy brali udział w badaniu wskazali, że władze Gminy Somianka powinny najbardziej skupić się na przedsięwzięciach i projektach inwestycyjnych dotyczących rozbudowy infrastruktury turystycznej oraz utworzeniu miejsc wypoczynkowych. Natomiast w ramach projektów społecznych najważniejsze są wydarzenia integrujące mieszkańców oraz wsparcie przedsiębiorczości.

Proponowane przedsięwzięcia i projekty INWESTYCYJNE

Rycina 47. Proponowane przedsięwzięcia i projekty inwestycyjny wg osób ankietowanych
Źródło: opracowanie własne

Proponowane przedsięwzięcia i projekty SPOŁECZNE

Rycina 48. Proponowane przedsięwzięcia i projekty społeczne wg osób ankietowanych
Źródło: opracowanie własne

Ponadto osoby ankietowane również przedstawiały własne propozycje dotyczące przedsięwzięć/ inwestycji/ projektów inwestycyjnych i społecznych, które należałoby zrealizować w ramach programu rewitalizacji. Zostały one zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 31. Propozycje mieszkańców dotyczące projektów i przedsięwzięć inwestycyjnych i społecznych

PRZEDSIĘWZIĘCIA / PROJEKTY	
INWESTYCYJNE	SPOŁECZNE
ścieżki rowerowe	kluby teatralne
umożliwienie dostępu do wody (przystani), molo, plaża gminna, przeprawa przez Bug - most	wydarzenia integrujące mieszkańców - dzień dziecka, grzybobranie, festyny, pikniki rodzinne, festiwale
rozwój agroturystyki	agroturystyka – wspieranie przedsiębiorczość na wsi
oczyszczalnie ścieków	organizacja czytelnictwa
naprawa nawierzchni i budowa chodników	szkolenia: przygotowujące do zawodu, dające pracę np. kierowcy kat. C, koparki, wózków widłowych
rozwój fotowoltaiki	kursy tańca towarzyskiego
rozbudowa GOK	aktywizacja osób starszych: kluby gospodyń wiejskich, kluby seniora
utworzenie organizacji pozarządowych – kluby sportowe	kursy dla osób bezrobotnych
boiska do piłki nożnej z pełnowymiarową bieżnią w Somiance i Woli Mystkowskiej, siłownia na wolnym powietrzu	zajęcia sportowe i taneczne
progi zwalniające w pobliżu placu w Somiance i wokół ośrodka zdrowia i przy szkołach	poznawanie historii regionu, obiektów kulturalnych, obiektów kultu religijnego
pomniki upamiętniające historię	nauka gry na instrumentach
stworzenie połączeń (typu mały bus), które będą kursowały po całej gminie	wsparcie przedsiębiorczości - ulgi, promocja lokalnych przedsiębiorców
inwestycje typu sanatorium, SPA, odnowa biologiczna	wydarzenia sportowe, zawody, biegi, mecze
ośrodki wczasowe, budowa nowej infrastruktury turystycznej	imprezy patriotyczne

większa aktywność w współpracy z LGD	propagowanie dawnych tradycji i zwyczajów
remont zabytkowego kościoła w Barcicach	kursy: z zarządzania dla młodych przedsiębiorców oraz z hotelarstwa i gastronomi

Źródło: opracowanie własne

4.3. Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych – wnioski ze spotkań

Tak mała liczba wypełnionych ankiet świadczy o niskiej aktywności mieszkańców Gminy Somianka i braku zaangażowania w sprawy lokalne. W celu zapoznania mieszkańców z procesem rewitalizacji w dniu 19 lipca 2016 r. (wtorek) o godzinie 14:00 zorganizowano spotkanie informacyjne w sali konferencyjnej Gminnego Ośrodka Kultury w Somiance. Na spotkaniu przedstawiono diagnozę Gminy Somianka, wyznaczającą obszar zdegradowany oraz zaproponowano obszar rewitalizacji. Osobami uczestniczącymi w spotkaniu byli pracownicy Urzędu Gminy Somianka, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i Gminnego Ośrodka Kultury, członkowie Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Nasza Gmina Somianka” oraz mieszkańcy Gminy.

Podczas spotkania w obszarze rewitalizacji zidentyfikowano następujące **problemy**:

- słabe zaangażowanie mieszkańców w sprawy lokalne,
  - niedostosowane do osób niepełnosprawnych budynki użyteczności publicznej (Urząd Gminy Somianka),
  - brak zajęć pozalekcyjnych,
  - niedoposażenie szkół w sprzęt dydaktyczny,
  - niewystarczająca infrastruktura sportowa m.in. brak boisk,
  - brak wsparcia dla rodzin, w których występują trudności opiekuńczo-wychowawcze,
  - brak targowiska,
  - niewystarczającą ofertę szkoleń dla bezrobotnych,
- oraz **potrzeby rewitalizacyjne**:
- poprawa dostępności do podstawowej infrastruktury społecznej,
  - zwiększenie aktywności mieszkańców, organizacji lokalnych oraz integracji osób narażonych na wykluczenie społeczne,
  - zwiększenie aktywności mieszkańców oraz integracji osób narażonych na wykluczenie społeczne,

- podniesienie oferty kulturalno-sportowej w Gminie,
- zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej, w tym modernizacja budynków użyteczności publicznej oraz placówek edukacyjno-wychowawczych.

Osoby biorące udział w spotkaniu zgłaszały konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych w jednostkach: m. Somianka z Somianka-Parcele w zakresie poprawy funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej i możliwości prowadzenia działań o charakterze społecznym, Jackowo Dolne w zakresie nadania nowych funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych nieużytkowanym terenom, Stary Mystkówiec w zakresie poprawy infrastruktury sportowej oraz Nowe Wypychy w zakresie wsparcia osób bezrobotnych i ubogich.

4.4. Wyznaczony obszar rewitalizacji Gminy Somianka

Zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych 2014-2020 część lub całość obszaru zdegradowanego cechująca się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację, określa się obszarem rewitalizacji. Obszar rewitalizacji musi zatem mieścić się w granicach obszaru zdegradowanego, nie musi jednak obejmować go w całości.

Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym nieposiadające wspólnych granic, lecz nie może obejmować więcej niż 20% powierzchni Gminy oraz w jego granicach nie może zamieszkiwać więcej niż 30% mieszkańców Gminy.

W związku z powyższym oraz wynikami diagnozy, która wskazała, że obszar zdegradowany w Gminie Somianka zajmuje ponad 28,0% powierzchni Gminy i jest zamieszkałych przez 32,1% mieszkańców oraz odnosząc się do powyższego zaszła konieczność ograniczenia obszaru rewitalizacji w ramach obszaru zdegradowanego, ze względu na przekroczenie granicznych wartości podanych w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych 2014-2020.

Na podstawie wyników analizy danych statystycznych, konsultacji społecznych oraz potencjałów i szans poszczególnych jednostek pomocniczych, wchodzących w skład obszaru zdegradowanego postanowiono wyznaczyć obszar rewitalizacji jako podobszar czterech jednostek:

- 1) **Nowe Wypychy** – w której zidentyfikowano 13 zjawisk kryzysowych, w tym 8 w sferze społecznej i indeks degradacji na poziomie 10,4;
- 2) **Jackowo Dolne** – w której zidentyfikowano 12 zjawisk kryzysowych, w tym 5 w sferze społecznej i indeks degradacji na poziomie 9,1;
- 3) **m. Somianka z Somianka-Parcele** – w której zidentyfikowano 10 zjawisk kryzysowych, w tym 5 w sferze społecznej i indeks degradacji na poziomie 5,3;
- 4) **Stary Mystkówiec** – w której zidentyfikowano 10 zjawisk kryzysowych, w tym 5 w sferze społecznej i indeks degradacji na poziomie 5,2.

Wyniki analizy wskaźnikowej są spójne z wynikiem badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy Somianka. Jednocześnie te właśnie obszary mają duży potencjał rozwojowy i kulturotwórczy i po przeprowadzeniu projektów rewitalizacyjnych mogą stać się miejscem przyciągającym lokalną społeczność.

Należy jednak podkreślić, że ustanowienie obszaru rewitalizacji nie oznacza, że na pozostałych jednostkach pomocniczych nie będą realizowane działania o charakterze rewitalizacyjnym. Poprzez inne źródła finansowania i programy krajowe na obszarach tych będą prowadzone dalsze działania, związane z niwelowaniem zidentyfikowanych problemów społecznych i infrastrukturalnych. Będzie to dotyczyło przede wszystkim obszaru zdegradowanego Gminy (jednostki pomocnicze Nowe Płudy i Wola Mystkowska). Działania te będą podejmowane przez Gminny Ośrodek Pomocy społecznej oraz działalność organizacji pozarządowych.

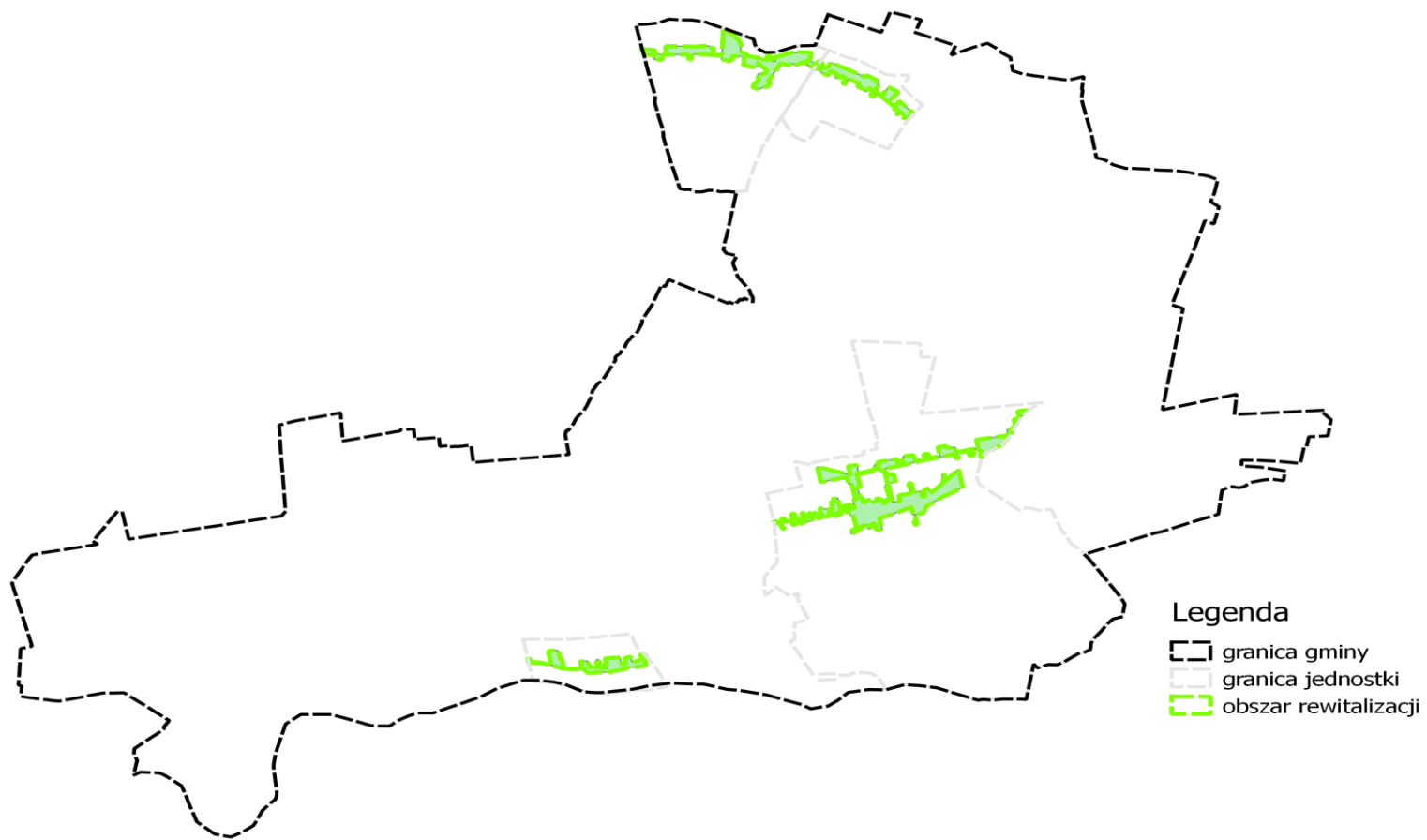
Z uwagi na to, że jednostki pomocnicze Gminy Somianka wyznaczone na potrzeby diagnozy zjawisk kryzysowych obejmują zarówno tereny niezabudowane (niezamieszkałe) – lasy i pola uprawne, jak zabudowane (zamieszkałe) i fakt, iż obszar rewitalizacji powinien obejmować wyłącznie obszary zabudowane z jednostek pomocniczych wydzielono tylko tereny zabudowane i włączono do obszaru rewitalizacji. Tym samym wyznaczony obszar rewitalizacji nie przekracza 20% powierzchni Gminy oraz zamieszkuje na nim mniej niż 30% ludności Gminy. Spełnia więc podstawowe kryteria określone w Wytycznych.

Tabela 32. Obszar rewitalizacji (tereny zabudowane) – powierzchnia i liczba ludności

Jednostka pomocnicza	Powierzchnia obszaru [ha]	Powierzchnia [%]	Liczba mieszkańców	Liczba ludności [%]
Jackowo Dolne	19,6	0,17	125	2,2
Nowe Wypychy	22,7	0,19	150	2,7
m. Somianka z Somianka-Parcele	100,3	0,85	716	12,8
Stary Mystkówiec	46,7	0,40	287	5,1
Obszar rewitalizacji	189,3	1,61	1278	22,8
Obszar Gminy	11742	100,0	5606	100,0

Źródło: opracowanie własne

Łącznie rewitalizacji zajmuje 189,3 ha – 1,61% powierzchni Gminy i jest zamieszkiwane przez 1278 osób – 22,8% jego mieszkańców. Granice obszaru rewitalizacji przedstawiono na poniższej rycinie.

Rycina 49. Obszar rewitalizacji Gminy Somianka
Źródło: opracowanie własne

Na potrzebę rewitalizacji wyznaczonego obszaru wskazują zarówno dane ilościowe, jak i wyniki konsultacji społecznych. W poniższej tabeli zestawiono podstawowe wskaźniki ukazujące obszar rewitalizacji na tle Gminy Somianka.

Tabela 33. Porównanie wszystkich badanych wskaźników dla obszaru rewitalizacji i całej Gminy

Nazwa wskaźnika	Gmina Somianka	Obszar rewitalizacji	Udział wartości obszaru rewitalizacji do wartości dla Gminy [%]
Powierzchnia [ha]	11742,0	189,3	1,61
Liczba mieszkańców	5606	1278	22,8
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	870	176	20,2
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1222	265	21,7
Liczba osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	165	47	28,5
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	414	95	22,9
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	108	26	24,1
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa	71	13	18,3
Wyniki sprawdzianu 6-klasisty	69,9	68,8	-
Wyniki sprawdzianu egzaminu gimnazjalnego	64,4	64,3	-
Frekwencja wyborów parlamentarnych	47,14	42,41	-
Liczba podmiotów gospodarczych	1328	356	26,8
Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych	181	51	28,2
Liczba zamkniętych podmiotów gospodarczych	109	36	33,0
Liczba budynków mieszkalnych	2657	387	14,6
Liczba budynków komunalnych	26	13	50,0
Gęstość zaludnienia	47,7	64,6	-
Udział długości dróg w powierzchni	1,3	1,1	-
Powierzchnia lasów [ha]	2172,5	216,3	9,9

Jak wskazują powyższe dane, na relatywnie niewielkiej (w stosunku do całej Gminy) powierzchni oraz na terenie zamieszkanym przez mniej niż 30% mieszkańców, występujące na obszarze rewitalizacji problemy, w istotnym i proporcjonalnie zdecydowanie wyższym

stopniu wpływają na globalne wielkości wskaźników (liczonych dla całej Gminy), a ilustrujących stopień występowania danego negatywnego zjawiska.

Na obszarze rewitalizacji szczególnie widoczne jest nagromadzenie negatywnych zjawisk ze sfery społecznej, o których świadczą w szczególności:

- wysoka liczba osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym 47 osób (stanowiących 28,5% wszystkich osób bezrobotnych w całej Gminie)
- wysoka liczba osób korzystających z pomocy społecznej – 95 osób (stanowiących 22,9% wszystkich rodzin korzystających z pomocy społecznej w całej Gminie),
- wysoka liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 26 osób (stanowiących 24,1% w całej Gminie),
- liczba zamkniętych podmiotów gospodarczych – 36 podmiotów, stanowiących 33,0% wszystkich zamkniętych podmiotów w całej Gminie.

Ponadto na niskim poziomie (poniżej średniej dla Gminy) kształtują się również pozostałe wskaźniki:

- liczba budynków mieszkalnych 387 budynków (stanowiących 14,6% wszystkich budynków w Gminie),
- frekwencja wyborów parlamentarnych poniżej średniej dla Gminy wynosząca 42,41%,
- liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych – 51 podmiotów, stanowiących 33,0% wszystkich nowopowstałych podmiotów w całej Gminie.

4.2. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

4.2.1. Podobszar Jackowo Dolne

Podobszar Jackowo Dolne obejmuje tereny zabudowane jednostki pomocniczej (sołectwa) Jackowo Dolne. Łączna powierzchnia podobszaru wynosi 19,6 ha, zamieszkiwany jest przez 125 mieszkańców.

Podobszar Jackowo Dolne jest obszarem znacznej koncentracji problemów społecznych, takich jak bezrobocie, ubóstwo i pomoc społeczna oraz niski poziom edukacji. Ponadto na jego obszarze widoczne są problemy gospodarcze, jak np. wysoka liczba zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych, techniczne i środowiskowe.

Tabela 34. Podstawowe parametry podobszaru Jackowo Dolne

Nazwa podobszaru	Jackowo Dolne
Powierzchnia podobszaru	19,6 ha (0,17% powierzchni Gminy)
Liczba ludności podobszaru	125 (2,2% ludności Gminy)
Zidentyfikowane zjawiska kryzysowe	Bezrobocie, ubóstwo i pomoc społeczna, niski poziom edukacji, problemy gospodarcze, techniczne, środowiskowe

Rycina 50. Podobszar rewitalizacji Jackowo Dolne
Źródło: opracowanie własne

Na potrzebę rewitalizacji podobszaru Jackowo Dolne wskazują zarówno dane ilościowe, jak i wyniki konsultacji społecznych. W poniższych tabelach zestawiono podstawowe wymierne wskaźniki ukazujące podobszar na tle Gminy i pozostałych podobszarów rewitalizacji.

Tabela 35. Ludność podobszaru Jackowo na tle pozostałych podobszarów i Gminy Somianka

Obszar rewitalizacji	Liczba ogółem	Liczba ludności na 100 mieszkańców		Powierzchnia obszaru [ha]	Gęstość zaludnienia [liczba osób/ha]*
		Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym		
Podobszar Jackowo Dolne	125	16,2	21,6	19,6	6,4
Podobszar Nowe Wypychy	150	19,3	17,3	22,7	6,6
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	716	12,4	20,8	100,3	7,1
Podobszar Stary Mystkówiec	287	13,9	22,0	46,7	6,1
Gmina Somianka	1278	15,1	21,8	189,3	6,8
Procent ogółu dla Gminy Somianka [%]					
Podobszar Jackowo Dolne	9,8	2,2	2,1	0,17	-
Podobszar Nowe Wypychy	11,7	2,1	3,3	0,19	-
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	56,0	12,2	10,2	0,85	-
Podobszar Stary Mystkówiec	22,5	5,1	4,6	0,40	-

Objaśnienia: * gęstość zaludnienia wyliczona jako liczba osób/powierzchnię terenu zabudowanego

Podobszar charakteryzuje się wyższym niż średnia dla całej Gminy poziomem bezrobocia (liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców wynosi 5,0 os./100 mieszkańców, przy zamieszkaniu go przez 2,2% mieszkańców Gminy) oraz wysoką skalą pomocy społecznej. Z pomocy społecznej w podobszarze korzysta 4,3% wszystkich mieszkańców pobierających świadczenia w Gminie, zaś wskaźnik liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców osiąga wartość prawie 2-krotnie wyższą niż średnia dla całej Gminy (14,4 os./100 mieszkańców). Najlicniejsza grupa pobiera świadczenia socjalne z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa (4,2% mieszkańców podobszaru).

Tabela 36. Skala problemów społecznych w podobszarze Jackowo Dolne na tle pozostałych podobszarów i Gminy - rynek pracy oraz ubóstwo i pomoc społeczna

Obszar rewitalizacji	Rynek pracy	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców			Liczba ludności
	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba ogółem	Z tytułu bezradności w sprawach opiek.-wych.	Z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa	
Podobszar Jackowo Dolne	5,0	14,4	0,8	0,024	125
Podobszar Nowe Wypychy	5,3	10,0	2,0	0,020	150
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	5,0	6,3	2,2	0,006	716
Podobszar Stary Mystkówiec	7,6	5,9	2,1	0,010	287
Gmina Somianka	4,7	7,4	1,9	0,013	5606
Procent ogółu dla Gminy Somianka [%]					
Podobszar Jackowo Dolne	2,4	4,3	0,9	4,2	2,2
Podobszar Nowe Wypychy	3,0	3,6	2,8	4,2	2,7
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	14,5	10,9	14,8	5,6	12,8
Podobszar Stary Mystkówiec	8,5	4,1	5,6	4,2	5,1
Razem	28,5	22,9	24,1	18,3	22,8

Istotnym problemem w podobszarze są również niższe od średniej dla Gminy wyniki egzaminu gimnazjalnego osiągnięte przez uczniów go zamieszkujących.

Tabela 37. Skala problemów społecznych w podobszarze Jackowo Dolne na tle pozostałych podobszarów i Gminy - poziom edukacji i aktywność społeczna

Obszar rewitalizacji	Poziom edukacji		Aktywność społeczna	Liczba ludności
	Wyniki sprawdzianu 6-klasisty	Wyniki egzaminu gimnazjalnego	Frekwencja wyborów parlamentarnych	
Podobszar Jackowo Dolne	72,1	63,7	50,05	125
Podobszar Nowe Wypychy	65,8	66,2	36,82	150
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	71,4	63,7	45,97	716
Podobszar Stary Mystkówiec	65,8	63,7	36,82	287
Gmina Somianka	69,9	64,4	47,14	5606

Jednocześnie spośród wszystkich podobszarów charakteryzując się najniższą aktywnością gospodarczą pod względem analizowanych wskaźników m.in. najniższą liczbą podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (20,8 os./100 mieszkańców) oraz wysoką wartością wskaźnika – liczbą zamkniętych podmiotów gospodarczych – wynoszącą powyżej średniej dla Gminy (2,4 os./100 mieszkańców).

Tabela 38. Liczba podmiotów gospodarczych w podobszarze Jackowo Dolne na tle pozostałych podobszarów i Gminy Somianka

Obszar rewitalizacji	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców			Liczba ludności
	Liczba ogółem	Nowopowstałe podmioty gospodarcze (2013-2015)	Zamknięte podmioty gospodarcze(2013-2015)	
Podobszar Jackowo Dolne	20,8	1,6	2,4	125
Podobszar Nowe Wypychy	26,0	1,3	0,7	150
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	29,7	3,1	3,9	716
Podobszar Stary Mystkówiec	27,2	3,8	1,4	287
Gmina Somianka	23,7	3,2	1,9	5606
Procent ogółu dla Gminy Somianka [%]				
Podobszar Jackowo Dolne	2,0	1,1	1,8	2,2
Podobszar Nowe Wypychy	2,9	1,1	0,9	2,7
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	16,0	19,9	25,7	12,8
Podobszar Stary Mystkówiec	5,9	6,1	3,7	5,1
Razem	26,8	28,2	33,0	22,8

Ponadto w sferze technicznej dla podobszaru stwierdzenie występowanie sytuacji kryzysowej pod względem wskaźników liczby budynków mieszkalnych na 100 mieszkańców względem jego wartości dla całej Gminy oraz liczby budynków komunalnych.

Podobszar ten pełni tylko funkcję mieszkalną. W związku ze swym położeniem na terenie Gminy jego mieszkańcy mają również utrudniony dostęp do obiektów użyteczności publicznej, pełniących funkcję edukacyjno-kulturalną.

Potencjał podobszaru Jackowo Dolne stanowią aktualnie wykorzystane tereny pod przyszłe inwestycje związane z powstaniem nowej infrastruktury użyteczności publicznej i nadanie im nowych funkcji społecznych.

4.2.2. Podobszar Nowe Wypychy

Podobszar Nowe Wypychy obejmuje tereny zabudowane jednostki pomocniczej (sołectwa) Nowe Wypychy. Łączna powierzchnia podobszaru wynosi 22,7 ha, zamieszkiwany jest przez 150 mieszkańców.

Podobszar Nowe Wypychy jest obszarem znacznej koncentracji problemów społecznych, takich jak bezrobocie, ubóstwo i pomoc społeczna, niski poziom edukacji oraz aktywności społecznej. Ponadto na jego obszarze widoczne są problemy techniczne i środowiskowe.

Tabela 39. Podstawowe parametry podobszaru Nowe Wypychy

Nazwa podobszaru	Nowy Wypychy
Powierzchnia podobszaru	22,7 ha (0,19% powierzchni Gminy)
Liczba ludności podobszaru	150 (2,7% ludności Gminy)
Zidentyfikowane zjawiska kryzysowe	Bezrobocie, ubóstwo i pomoc społeczna, niski poziom edukacji i aktywności społecznej, techniczne, środowiskowe

Rycina 51. Podobszar rewitalizacji Nowe Wypychy
Źródło: opracowanie własne

Na potrzebę rewitalizacji podobszaru Nowe Wypychy wskazują zarówno dane ilościowe, jak i wyniki konsultacji społecznych. W poniższych tabelach zestawiono podstawowe wymierne wskaźniki ukazujące podobszar na tle Gminy i pozostałych podobszarów rewitalizacji.

Tabela 40. Ludność podobszaru Nowe Wypychy na tle pozostałych podobszarów i Gminy Somianka

Obszar rewitalizacji	Liczba ogółem	Liczba ludności na 100 mieszkańców		Powierzchnia obszaru [ha]	Gęstość zaludnienia [liczba osób/ha]*
		Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym		
Podobszar Nowe Wypychy	150	19,3	17,3	22,7	6,6
Podobszar Jackowo Dolne	125	16,2	21,6	19,6	6,4
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	716	12,4	20,8	100,3	7,1
Podobszar Stary Mystkówiec	287	13,9	22,0	46,7	6,1
Gmina Somianka	1278	15,1	21,8	189,3	6,8
Procent ogółu dla Gminy Somianka [%]					
Podobszar Nowe Wypychy	11,7	2,1	3,3	0,19	-
Podobszar Jackowo Dolne	9,8	2,2	2,1	0,17	-
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	56,0	12,2	10,2	0,85	-
Podobszar Stary Mystkówiec	22,5	5,1	4,6	0,40	-

Objaśnienia: * gęstość zaludnienia wyliczona jako liczba osób/powierzchnię terenu zabudowanego

Podobszar Nowe Wypychy cechuje się najwyższym odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym oraz najniższym odsetkiem osób w wieku przedprodukcyjnym spośród wszystkich podobszarów.

Podobszar ten charakteryzuje się również najwyższą liczbą wskaźników wskazującą na sytuację kryzysową w sferze społecznej w porównaniu do średniej dla całej gminy (8 wskaźników na 9 analizowanych).

Tym samym sytuacja kryzysowa obszaru wynika przede wszystkim z kwestii społecznych, dotyczących ubóstwa i wykluczenia społecznego widocznych poprzez wysoką liczbę osób korzystających z pomocy społecznej 10,0 os./100 mieszkańców, jak również z powodu osiągnięcia wyższych wartości niż średnia dla Gminy w przypadku korzystania z pomocy GOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (2,0 os./100 mieszkańców) oraz z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa (0,020 os./100 mieszkańców).

Wskaźnik opisujący sytuację podobszaru Nowe Wypychy pod kątem rynku pracy wskazują na wyższą niż średnia dla Gminy liczbę osób bezrobotnych (5,3 os./100 mieszkańców).

Tabela 41. Skala problemów społecznych w podobszarze Nowe Wypychy na tle pozostałych podobszarów i Gminy - rynek pracy oraz ubóstwo i pomoc społeczna

Obszar rewitalizacji	Rynek pracy	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców			Liczba ludności
	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba ogółem	Z tytułu bezradności w sprawach opiek.-wych.	Z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa	
Podobszar Nowe Wypychy	5,3	10,0	2,0	0,020	150
Podobszar Jackowo Dolne	5,0	14,4	0,8	0,024	125
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	5,0	6,3	2,2	0,006	716
Podobszar Stary Mystkówiec	7,6	5,9	2,1	0,010	287
Gmina Somianka	4,7	7,4	1,9	0,013	5606
Procent ogółu dla Gminy Somianka [%]					
Podobszar Jackowo Dolne	2,4	4,3	0,9	4,2	2,2
Podobszar Nowe Wypychy	3,0	3,6	2,8	4,2	2,7
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	14,5	10,9	14,8	5,6	12,8
Podobszar Stary Mystkówiec	8,5	4,1	5,6	4,2	5,1
Razem	28,5	22,9	24,1	18,3	22,8

Istotnym problemem w podobszarze są również niższe od średniej dla Gminy wyniki sprawdzianu 6-klasisty osiągnięte przez uczniów go zamieszkujących. Cechuje się on również najniższą procentowym wynikiem udziału mieszkańców w wyborach parlamentarnych, co świadczy o ich niskiej aktywności.

Tabela 42. Skala problemów społecznych w podobszarze Nowe Wypychy na tle pozostałych podobszarów i Gminy - poziom edukacji i aktywność społeczna

Obszar rewitalizacji	Poziom edukacji		Aktywność społeczna	Liczba ludności
	Wyniki sprawdzianu 6-klasisty	Wyniki egzaminu gimnazjalnego	Frekwencja wyborów parlamentarnych	
Podobszar Nowe Wypychy	65,8	66,2	36,82	150
Podobszar Jackowo Dolne	72,1	63,7	50,05	125
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	71,4	63,7	45,97	716
Podobszar Stary Mystkówiec	65,8	63,7	36,82	287
Gmina Somianka	69,9	64,4	47,14	5606

Jednocześnie spośród wszystkich podobszarów charakteryzując się najniższą aktywnością gospodarczą pod względem liczby nowopowstałych podmiotów na 100 mieszkańców (1,3 os./100 mieszkańców).

Tabela 43. Liczba podmiotów gospodarczych w podobszarze Nowe Wypychy na tle pozostałych podobszarów i Gminy Somianka

Obszar rewitalizacji	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców			Liczba ludności
	Liczba ogółem	Nowopowstałe podmioty gospodarcze (2013-2015)	Zamknięte podmioty gospodarcze(2013-2015)	
Podobszar Nowe Wypychy	26,0	1,3	0,7	150
Podobszar Jackowo Dolne	20,8	1,6	2,4	125
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	29,7	3,1	3,9	716
Podobszar Stary Mystkówiec	27,2	3,8	1,4	287
Gmina Somianka	23,7	3,2	1,9	5606
Procent ogółu dla Gminy Somianka [%]				
Podobszar Nowe Wypychy	2,9	1,1	0,9	2,7
Podobszar Jackowo Dolne	2,0	1,1	1,8	2,2
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	16,0	19,9	25,7	12,8
Podobszar Stary Mystkówiec	5,9	6,1	3,7	5,1
Razem	26,8	28,2	33,0	22,8

Podobszar ten nie pełni funkcji administracyjnych (na obszarze nie znajdują się siedziby instytucji samorządowych), natomiast w jego granicach mieści się przedszkole. Według opinii mieszkańców budynek ten wymaga prac remontowych, w tym termomodernizacji w celu dostosowania go pełnienia funkcji społecznych, w tym prowadzenia w nich zajęć dla dzieci zamieszkujących podobszar. W jego granicach przeważa zabudowa jednorodzinna zlokalizowana wzdłuż głównej drogi.

Największym potencjałem podobszaru Nowe Wypychy jest chęć mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży do skorzystania z działań rewitalizacyjnych, które przyczynią się do poszerzenia oferty kulturalno-edukacyjnej.

4.2.3. Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele

Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele obejmuje tereny zabudowane jednostki pomocniczej. Łączna powierzchnia podobszaru wynosi 100,3 ha, zamieszkiwany jest przez 716 mieszkańców.

Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele jest obszarem znacznej koncentracji problemów społecznych, takich jak bezrobocie, ubóstwo i pomoc społeczna, niski poziom edukacji oraz aktywności społecznej. Ponadto na jego obszarze widoczne są problemy gospodarcze, techniczne i środowiskowe.

Tabela 44. Podstawowe parametry podobszaru m. Somianka z Somianka-Parcele

Nazwa podobszaru	m. Somianka z Somianka-Parcele
Powierzchnia podobszaru	100,3 ha (0,85% powierzchni Gminy)
Liczba ludności podobszaru	716 (12,8% ludności Gminy)
Zidentyfikowane zjawiska kryzysowe	Bezrobocie, ubóstwo i pomoc społeczna, niski poziom edukacji i aktywności społecznej, problemy gospodarcze, techniczne, środowiskowe

Rycina 52. Podobszar rewitalizacji m. Somianka z Somianka-Parcele
Źródło: opracowanie własne

Na potrzebę rewitalizacji podobszaru m. Somianka z Somianka-Parcele wskazują zarówno dane ilościowe, jak i wyniki konsultacji społecznych. W poniższych tabelach zestawiono podstawowe wymierne wskaźniki ukazujące podobszar na tle Gminy i pozostałych podobszarów rewitalizacji.

Tabela 45. Ludność podobszaru m. Somianka z Somianka-Parcele na tle pozostałych podobszarów i Gminy Somianka

Obszar rewitalizacji	Liczba ogółem	Liczba ludności na 100 mieszkańców		Powierzchnia obszaru [ha]	Gęstość zaludnienia [liczba osób/ha]*
		Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym		
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	716	12,4	20,8	100,3	7,1
Podobszar Nowe Wypychy	150	19,3	17,3	22,7	6,6
Podobszar Jackowo Dolne	125	16,2	21,6	19,6	6,4
Podobszar Stary Mystkówiec	287	13,9	22,0	46,7	6,1
Gmina Somianka	1278	15,1	21,8	189,3	6,8
Procent ogółu dla Gminy Somianka [%]					
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	56,0	12,2	10,2	0,85	-
Podobszar Nowe Wypychy	11,7	2,1	3,3	0,19	-
Podobszar Jackowo Dolne	9,8	2,2	2,1	0,17	-
Podobszar Stary Mystkówiec	22,5	5,1	4,6	0,40	-

Objaśnienia: * gęstość zaludnienia wyliczona jako liczba osób/powierzchnię terenu zabudowanego

Podobszar ten charakteryzuje się wyższą wartością wskaźnika względem średniej wartości dla Gminy pod względem liczby osób bezrobotnych zbliżonym do podobszaru Jackowo Dolne (5,0 os./100 mieszkańców).

Jak wynika z przeprowadzonych analiz w podobszarze m. Somianka z Somianka-Parcele nie występuje sytuacja kryzysowa, związana z liczbą osób z korzystającą z pomocy społecznej (wskaźnik poniżej średniej dla Gminy), natomiast pod względem wskaźnika liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych występuje w nim najmniej korzystna sytuacja ze wszystkich podobszarów (2,2 os./100 mieszkańców). Przy zamieszkiwaniu go przez 12,8% ludności Gminy z pomocy społecznej z podanego tytułu w podobszarze korzysta w sumie 14,8% spośród mieszkańców korzystających z pomocy GOPS.

Tabela 46. Skala problemów społecznych w podobszarze m. Somianka z Somianka-Parcele na tle pozostałych podobszarów i Gminy - rynek pracy oraz ubóstwo i pomoc społeczna

Obszar rewitalizacji	Rynek pracy	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców			Liczba ludności
	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba ogółem	Z tytułu bezradności w sprawach opiek.-wych.	Z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa	
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	5,0	6,3	2,2	0,006	716
Podobszar Nowe Wypychy	5,3	10,0	2,0	0,020	150
Podobszar Jackowo Dolne	5,0	14,4	0,8	0,024	125
Podobszar Stary Mystkówiec	7,6	5,9	2,1	0,010	287
Gmina Somianka	4,7	7,4	1,9	0,013	5606
Procent ogółu dla Gminy Somianka [%]					
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	14,5	10,9	14,8	5,6	12,8
Podobszar Nowe Wypychy	3,0	3,6	2,8	4,2	2,7
Podobszar Jackowo Dolne	2,4	4,3	0,9	4,2	2,2
Podobszar Stary Mystkówiec	8,5	4,1	5,6	4,2	5,1
Razem	28,5	22,9	24,1	18,3	22,8

Istotnym problemem w podobszarze są również niższe od średniej dla Gminy wyniki egzaminu gimnazjalnego osiągnięte przez uczniów go zamieszkujących. Cechuje się on również najniższą procentowym wynikiem udziału mieszkańców w wyborach parlamentarnych, co świadczy o ich niskiej aktywności.

Tabela 47. Skala problemów społecznych w podobszarze m. Somianka z Somianka-Parcele na tle pozostałych podobszarów i Gminy - poziom edukacji i aktywność społeczna

Obszar rewitalizacji	Poziom edukacji		Aktywność społeczna	Liczba ludności
	Wyniki sprawdzianu 6-klasisty	Wyniki egzaminu gimnazjalnego	Frekwencja wyborów parlamentarnych	
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	71,4	63,7	45,97	716
Podobszar Nowe Wypychy	65,8	66,2	36,82	150
Podobszar Jackowo Dolne	72,1	63,7	50,05	125
Podobszar Stary Mystkówiec	65,8	63,7	36,82	287
Gmina Somianka	69,9	64,4	47,14	5606

Jednocześnie ze względu na funkcję pełnioną w skali całej Gminy podobszar ten jest siedzibą wielu przedsiębiorstw, charakteryzując się wysoką aktywnością gospodarczą mierzoną liczbą podmiotów gospodarczych ulokowanych na jego terenie (16% - najwyższy

procent liczby podmiotów gospodarczych ze wszystkich podobszarów rewitalizacji), przy jednocześnie najwyższej liczbie zamkniętych podmiotów w skali podobszarów.

Tabela 48. Liczba podmiotów gospodarczych w podobszarze m. Somianka z Somianka-Parcele na tle pozostałych podobszarów i Gminy Somianka

Obszar rewitalizacji	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców			Liczba ludności
	Liczba ogółem	Nowopowstałe podmioty gospodarcze (2013-2015)	Zamknięte podmioty gospodarcze(2013-2015)	
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	29,7	3,1	3,9	716
Podobszar Jackowo Dolne	20,8	1,6	2,4	125
Podobszar Nowe Wypychy	26,0	1,3	0,7	150
Podobszar Stary Mystkówiec	27,2	3,8	1,4	287
Gmina Somianka	23,7	3,2	1,9	5606
Procent ogółu dla Gminy Somianka [%]				
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	16,0	19,9	25,7	12,8
Podobszar Jackowo Dolne	2,0	1,1	1,8	2,2
Podobszar Nowe Wypychy	2,9	1,1	0,9	2,7
Podobszar Stary Mystkówiec	5,9	6,1	3,7	5,1
Razem	26,8	28,2	33,0	22,8

Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele pełni funkcje centrum Gminy o różnorodnych funkcjach: administracyjnej (tutaj znajduje się Urząd Gminy Somianka, Urząd Stanu Cywilnego, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Kultury), handlowo-usługowej (sklepy i Bank Spółdzielczy w Ostrowi Mazowieckiej Oddział Somianka), mieszkaniowej, edukacyjnej (Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Somiance), kulturalno-turystycznej (obiekty zabytkowe i pomniki m.in. Kościół pw. św. Stanisława Biskupa-Męczennika).

W sferze technicznej podobszar ten cechuje się sytuacją kryzysową pod względem liczby budynków na 100 mieszkańców oraz występowaniem budynków komunalnych. Tym samym sytuacja ta może świadczyć o trudnej sytuacji finansowej mieszkańców oraz braku możliwości pozyskania środków finansowych na lokal mieszkalny.

W podobszarze tym trudności związane z poruszaniem się, w związku z niedostosowaniem budynków do ich potrzeb osoby niepełnosprawne napotykają w budynku Urzędu Gminy Somianka. Brak windy uniemożliwia im korzystanie z usług Urzędu, tym samym osoby te narażone są na wykluczenie społeczne i zależność od innych osób.

Ponadto budynek Zespołu Szkół w Somiance odznacza się złym stanem technicznym oraz niedostatecznym wyposażeniem sal w sprzęt i pomoce dydaktyczne. Wpływa to na niskie wyniki w nauce, osiągnięte przez uczniów uczęszczających do placówki szkolnej.

Podobszar ten z racji pełnionych funkcji posiada największy potencjał ze wszystkich podobszarów rewitalizacji. W związku jego centralnym położeniem w Gminie jest odpowiednio skomunikowany z pozostałymi jej częściami. Dzięki pełnieniu przez ten podobszar funkcji administracyjnej (siedziba władz Gminy i GOPS) i kulturalno-edukacyjnej (GOK i placówki szkolne) skupia i przyciąga największą liczbę mieszkańców Gminy oraz stwarza warunki do rozwoju osobistego. Dzięki czemu przyszłe działania rewitalizacyjne będą oddziaływać na największą grupę odbiorców. W związku wysoką liczbą podmiotów gospodarczych cechuje się najwyższą aktywnością gospodarczą, która może ulec podwyższeniu dzięki inwestycjom, mających na celu stworzenie targowiska dla lokalnych przedsiębiorców.

4.2.4. Podobszar Stary Mystkówiec

Podobszar Stary Mystkówiec obejmuje tereny zabudowane jednostki pomocniczej Stary Mystkówiec. Łączna powierzchnia podobszaru wynosi 46,7 ha, zamieszkiwany jest przez 287 mieszkańców.

Podobszar Stary Mystkówiec jest obszarem znacznej koncentracji problemów społecznych, takich jak bezrobocie, ubóstwo i pomoc społeczna, niski poziom edukacji oraz aktywności społecznej. Ponadto na jego obszarze widoczne są problemy gospodarcze, techniczne i środowiskowe.

Tabela 49. Podstawowe parametry podobszaru Stary Mystkówiec

Nazwa podobszaru	Stary Mystkówiec
Powierzchnia podobszaru	46,7 ha (0,40% powierzchni Gminy)
Liczba ludności podobszaru	287 (5,1% ludności Gminy)
Zidentyfikowane zjawiska kryzysowe	Bezrobocie, ubóstwo i pomoc społeczna, niski poziom edukacji i aktywności społecznej, problemy techniczne, przestrzenno-funkcjonalne i środowiskowe

Na potrzebę rewitalizacji podobszaru Stary Mystkówiec wskazują zarówno dane ilościowe, jak i wyniki konsultacji społecznych. W poniższych tabelach zestawiono podstawowe wymierne wskaźniki ukazujące podobszar na tle Gminy i pozostałych podobszarów rewitalizacji.

Rycina 53. Podobszar rewitalizacji Stary Mystków
Źródło: opracowanie własne

Podobszar ten pod względem ludności i zajmowanej powierzchni znajduje się na drugim miejscu (po podobszarze m. Somianka z Somianka-Parcele).

Tabela 50. Ludność podobszaru Stary Mystkówiec na tle pozostałych podobszarów i Gminy Somianka

Obszar rewitalizacji	Liczba ogółem	Liczba ludności na 100 mieszkańców		Powierzchnia obszaru [ha]	Gęstość zaludnienia [liczba osób/ha]*
		Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym		
Podobszar Stary Mystkówiec	287	13,9	22,0	46,7	6,1
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	716	12,4	20,8	100,3	7,1
Podobszar Nowe Wypychy	150	19,3	17,3	22,7	6,6
Podobszar Jackowo Dolne	125	16,2	21,6	19,6	6,4
Gmina Somianka	1278	15,1	21,8	189,3	6,8
Procent ogółu dla Gminy Somianka [%]					
Podobszar Stary Mystkówiec	22,5	5,1	4,6	0,40	-
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	56,0	12,2	10,2	0,85	-
Podobszar Nowe Wypychy	11,7	2,1	3,3	0,19	-
Podobszar Jackowo Dolne	9,8	2,2	2,1	0,17	-

Objaśnienia: * gęstość zaludnienia wyliczona jako liczba osób/powierzchnię terenu zabudowanego

Podobszarze tym stwierdzono najwyższą liczbę osób bezrobotnych na 100 mieszkańców – 7,6 os./100 mieszkańców, tym samym charakteryzuje się on najwyższym poziomem ten charakteryzuje się najwyższym poziomem bezrobocia spośród podobszarów rewitalizacji.

Podobnie jak w podobszarze m. Somianka z Somianka-Parcele w podobszarze tym liczba osób korzystających z pomocy społecznej kształtuje się na niższym poziomie w porównaniu do średniej dla całej gminy. Pomimo to sytuacja kryzysowa związana jest ze wskaźnikiem pobierania świadczeń pieniężnych z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Tym samym sytuacja ta może świadczyć o problemach związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego.

Tabela 51. Skala problemów społecznych w podobszarze Stary Mystkówiec na tle pozostałych podobszarów i Gminy - rynek pracy oraz ubóstwo i pomoc społeczna

Obszar rewitalizacji	Rynek pracy	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców			Liczba ludności
	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba ogółem	Z tytułu bezradności w sprawach opiek.-wych.	Z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa	
Podobszar Stary Mystkówiec	7,6	5,9	2,1	0,010	287
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	5,0	6,3	2,2	0,006	716
Podobszar Nowe Wypychy	5,3	10,0	2,0	0,020	150
Podobszar Jackowo Dolne	5,0	14,4	0,8	0,024	125
Gmina Somianka	4,7	7,4	1,9	0,013	5606
Procent ogółu dla Gminy Somianka [%]					
Podobszar Stary Mystkówiec	8,5	4,1	5,6	4,2	5,1
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	14,5	10,9	14,8	5,6	12,8
Podobszar Nowe Wypychy	3,0	3,6	2,8	4,2	2,7
Podobszar Jackowo Dolne	2,4	4,3	0,9	4,2	2,2
Razem	28,5	22,9	24,1	18,3	22,8

W podobszarze Stary Mystkówiec występują problemy związane z niskim poziomem edukacji, mierzonym wynikami osiąganymi przez uczniów ze sprawdzianu 6-klasisty i egzaminu gimnazjalnego, które kształtują się na poziomie poniżej średniej dla Gminy. Kolejnym problemem jest niska udział osób biorących udział w głosowaniu w wyborach parlamentarnych. Sytuacja ta odzwierciedla kryzys pod względem aktywności społecznej mieszkańców podobszaru.

Tabela 52. Skala problemów społecznych w podobszarze m Stary Mystkówiec na tle pozostałych podobszarów i Gminy - poziom edukacji i aktywność społeczna

Obszar rewitalizacji	Poziom edukacji		Aktywność społeczna	Liczba ludności
	Wyniki sprawdzianu 6-klasisty	Wyniki egzaminu gimnazjalnego	Frekwencja wyborów parlamentarnych	
Podobszar Stary Mystkówiec	65,8	63,7	36,82	287
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	71,4	63,7	45,97	716
Podobszar Nowe Wypychy	65,8	66,2	36,82	150
Podobszar Jackowo Dolne	72,1	63,7	50,05	125
Gmina Somianka	69,9	64,4	47,14	5606

W podobszarze tym nie odnotowano sytuacji kryzysowej w sferze gospodarczej.

Tabela 53. Liczba podmiotów gospodarczych w podobszarze Stary Mystkówiec na tle pozostałych podobszarów i Gminy Somianka

Obszar rewitalizacji	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców			Liczba ludności
	Liczba ogółem	Nowopowstałe podmioty gospodarcze (2013-2015)	Zamknięte podmioty gospodarcze(2013-2015)	
Podobszar Stary Mystkówiec	27,2	3,8	1,4	287
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	29,7	3,1	3,9	716
Podobszar Jackowo Dolne	20,8	1,6	2,4	125
Podobszar Nowe Wypychy	26,0	1,3	0,7	150
Gmina Somianka	23,7	3,2	1,9	5606
Procent ogółu dla Gminy Somianka [%]				
Podobszar Stary Mystkówiec	5,9	6,1	3,7	5,1
Podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele	16,0	19,9	25,7	12,8
Podobszar Jackowo Dolne	2,0	1,1	1,8	2,2
Podobszar Nowe Wypychy	2,9	1,1	0,9	2,7
Razem	26,8	28,2	33,0	22,8

Biorąc pod uwagę przeprowadzone analizy podobszar ten boryka się z wieloma problemami technicznymi – złym stanem technicznym budynków, w tym zabytków i przestrzenno-funkcjonalnymi – niskim udziałem dróg w jego całkowitej powierzchni. Tym samym jego mieszkańcy mają utrudniony dostęp do pozostałych części Gminy. Podobszar ten pełni przeważającą częśći mieszkalno-usługową. Cechuje się również największym potencjałem w zakresie istnienia terenów pod przyszłe działania, związane z rozbudową infrastruktury sportowej oraz istnieniem Wiejskiego Klubu Sportowego Mystkówiec Stary, którego członkowie mogliby prowadzić zajęcia sportowe dla jego mieszkańców. Istnienie takiego miejsca przyczyniłoby się do zwiększenia integracji wśród lokalnej społeczności.

4.2.5. Podsumowanie sytuacji kryzowej w obszarze rewitalizacji

Obszar rewitalizacji w związku z lokalizacją dużej koncentracji substancji mieszkaniowej i wysoką liczbą ludności (1278 mieszkańców, stanowiącym 22,8% ludności całej Gminy) wykazuje wysoką kumulację problemów społecznych, związanych z wykluczeniem społecznym, „wyuczona” bezradnością czy niską aktywnością w życiu publicznym. Duża liczba osób bezrobotnych i związany z tym brak lub niskie dochody uzyskiwane przez mieszkańców, powodują ubożenie społeczności lokalnej, a tym samym niedostateczne możliwości Gminy do zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie świadczonych usług publicznych o charakterze społecznym, kulturalnym, edukacyjnym, rekreacyjnym i sportowym w stosunku do zapotrzebowania zgłaszanego przez mieszkańców.

Potwierdzeniem trudnej sytuacji na obszarze rewitalizacji w zakresie korzystania z pomocy społecznej jest ogólna liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, która w 2015 r. wynosiła 95 osób, co stanowiło 22,9% mieszkańców całej Gminy.

Najczęstszymi powodami przyznania pomocy społecznej w Gminie Somianka w 2015 r. były (w kolejności): ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego i potrzeba ochrony macierzyństwa. Świadczy to o zwiększającym się poziomie ubóstwa wśród mieszkańców Gminy. Zgodnie z danymi GOPS szczególnie trudna sytuacja występuje w wyznaczonym obszarze rewitalizacji³.

Wysoki poziom ubóstwa dotyczy szczególnie rodzin wielodzietnych i niepełnych, zamieszkujących obszar rewitalizacji. Ubóstwo jest jedną z głównych przyczyn wykluczenia społecznego, które dotyka głównie osoby bezrobotne, dzieci i młodzież z ubogich rodzin, osoby niepełnosprawne i starsze. Marginalizacja wspomnianych osób wpływa na ich niskie zaangażowanie w lokalnie powstające inicjatywy czy wydarzenia kulturalne, mające na celu integrację społeczeństwa.

Obszar rewitalizacji cechuje również niedostateczna oferta kulturalno-edukacyjna skierowana do jego mieszkańców, a szczególności do dzieci i młodzieży. Wiąże się to z brakiem odpowiednio wyposażonych w sprzęt w salach placówek szkolnych, co uniemożliwia prowadzenia zajęć. Problem ten dotyczy zwłaszcza podobszaru rewitalizacji m. Somianka z Somianka-Parcele, w którym Zespół Szkół w Somiance nie posiada odpowiednio wyposażonych sal do nauki przedmiotów matematycznych, przyrodniczych i

---

³ Informacja ustna

informatycznych. Podobna sytuacja dotyczy Zespołu Szkół w Woli Mystkowskiej, pomimo iż szkoła ta znajduje się poza obszarem rewitalizacji, to większość uczęszczających do niej uczniów zamieszkuje podobszar rewitalizacji Stary Mystkówiec i Jackowo Dolne. Dlatego przyszłe działania należy ukierunkować na zapewnienie odpowiedniego sprzętu, który zostanie wykorzystany w celu zwiększenia kompetencji społecznych i edukacyjnych.

Kolejnym istotnym problemem w obszarze rewitalizacji jest duża liczba (w porównaniu do całej Gminy) osób pobierających świadczenia z tytułu bezradności i potrzeby ochrony macierzyństwa. Problem ten wskazuje na niskie poczucie bezpieczeństwa członków rodziny. W związku z tymi problemami brakuje również wsparcia rodzin, mających problemy wychowawcze, co może się wiązać z niskimi wynikami nauce dzieci i młodzieży i pojawianiem się zjawisk patologicznych tj. wandalizmu.

Ze względu na funkcję pełnioną w skali całej Gminy obszar rewitalizacji, a zwłaszcza podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele ten jest siedzibą wielu przedsiębiorstw, charakteryzując się wysoką aktywnością gospodarczą mierzoną liczbą podmiotów gospodarczych ulokowanych na jego terenie (26,8% podmiotów gospodarczych z całej Gminy). Jednocześnie w obszarze rewitalizacji odnotowano wysoką liczbę zamkniętych podmiotów gospodarczych, stanowiącą 33,0% wszystkich zamkniętych podmiotów w latach 2012-2015 r. Świadczyć to może o niedostatecznym merytorycznym przygotowaniu przedsiębiorców do prowadzenia działalności gospodarczej. Tym samym wskazane jest podjęcie działań, mających na celu wsparcie osób bezrobotnych, planujących rozpocząć działalność gospodarczą m.in. poprzez organizację kursów, dostarczających informacji, w jaki sposób prowadzić własną firmę.

Na obszarze rewitalizacji znajdują się również budynki użyteczności publicznej wymagające prac z zakresu poprawy ich efektywności energetycznej, m.in. budynek Urzędu Gminy (podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele), Zespołu Szkół w Somiance podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele i przedszkola w Nowych Wypychach (podobszar Nowe Wypychy). Budynki te cechują się niskim stanem technicznym zewnętrznej elewacji, co wpływa negatywnie na wizerunek Gminy, jak również brak uszczelnienia okien i ścian wpływa negatywnie na komfort osób korzystających z usług, w szczególności odnosi się to do dzieci i młodzieży z placówek oświatowych. Prace remontowe i termomodernizacyjne budynków użyteczności publicznej przyczynią się do podniesienia poziomu jakości oferowanych przez te obiekty usług.

W obszarze rewitalizacji brakuje również miejsc z odpowiednią opieką, w których mieszkańcy, w tym dzieci i młodzież mogliby spędzać czas poza szkołą. Tym samym dostęp do usług i obiektów publicznych jest znacznie utrudniony. Brakuje również obiektów prowadzących zajęcia edukacyjno-kulturalne i sportowe.

Obszar rewitalizacji cechuje również niewystarczająca infrastruktura sportowa, szczególnie w podobszarze rewitalizacji Stary Mystkówiec, której brak uniemożliwia prowadzenie zajęć i wydarzeń sportowych dla jego mieszkańców.

W celu zahamowania pogłębiającej się marginalizacji społecznej osób bezrobotnych i ubogich, a wśród nich dzieci i młodzież, konieczne jest zaplanowanie działań, umożliwiających ich integrację, poprzez stworzenie tzw. miejsca spotkań (obiekty edukacyjne i sportowe), wzmocnienie ich aktywności w wydarzeniach lokalnych i różnego rodzaju inicjatywach, zorganizowanie zajęć edukacyjno-wyrównawczych dla dzieci i młodzieży oraz grup wsparcia dla rodzin, mających problemy wychowawcze. Realizacja tych zadań pozwoli na zmniejszenie sytuacji kryzysowej w sferze społecznej. Nawiązanie ściślejszej współpracy władz Gminy z licznymi działającymi w obszarze rewitalizacji, organizacjami pozarządowymi i Gminnym Ośrodkiem Kultury będzie jednym z przyszłych kierunków działań.

Przeprowadzona pogłębiona analiza obszaru rewitalizacji ukazuje, iż w zakresie niwelowania sytuacji kryzysowych najpilniejszych działań zaradczych wymagają projekty społeczne i gospodarcze przeciwdziałające zjawisku wykluczenia społecznego, wspierające rodziny z problemami społecznymi oraz zwiększające aktywność gospodarczą mieszkańców. W ramach przeciwdziałania potencjalnym zagrożeniom zasadne są projekty zmniejszające postępujący proces rozwarstwienia społecznego, ubóstwa, bezrobocia oraz poprawiające poziom bezpieczeństwa. Wśród szans, które należy wykorzystywać istotna wydaje się dostępność funduszy europejskich z okresu programowania 2014-2020.

5. Wizja stanu po przeprowadzeniu rewitalizacji

Na podstawie zdiagnozowanych problemów występujących na obszarze rewitalizacji sformułowano wizję stanu obszaru jako planowany efekt oraz pożądaný stan rewitalizacji, przy jednoczesnym osiągnięciu jej celów oraz odpowiadającym im kierunkom działań:

WIZJA

Obszar rewitalizacji Gminy Somianka to atrakcyjne miejsce, cechujące się wysoką aktywnością społeczną mieszkańców oraz rozwiniętą ofertą edukacyjno-kulturalną i zmodernizowaną infrastrukturą techniczną.

Wizja obszaru rewitalizacji w Gminie Somianka, określająca ich stan za kilka najbliższych lat powstała jako suma wyobrażeń uczestników procesu partycypacji na etapie przygotowywania niniejszego opracowania oraz przewidywanych inwestycji i przedsięwzięć społecznych, planowanych do realizacji przez instytucje publiczne, reprezentantów sektora społecznego oraz lokalnych przedsiębiorców.

Wyznaczony obszar po przeprowadzeniu procesów rewitalizacyjnych, w tym wdrożeniu planowanych przedsięwzięć i inwestycji, jest obszarem, któremu zostały nadane nowe funkcje społeczne, gospodarcze, techniczne, przestrzenno-funkcjonalne oraz środowiskowe, z przestrzeganiem zasad zrównoważonego rozwoju oraz zachowaniem walorów przyrodniczych Gminy Somianka.

W wyznaczonych podobszarach rewitalizacji zmniejszyła się zdiagnozowana sytuacja kryzysowa. Podobszary te to przestrzeń dogodnych warunków życia dla mieszkańców, a także teren kumulacji pozytywnej energii. Wysoki standard techniczny budynków publicznych (Urzędu Gminy, Przedszkola w Nowych Wypychach i Zespołu Szkół w Somiance-Parcele) po przeprowadzonych modernizacjach wpłynął na podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznej w Gminie i zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do środowiska. Równocześnie utworzona została nowa przestrzeń publiczna (targowisko w miejscowości Somianka-Parcele), która przyciąga lokalnych przedsiębiorców i wpływa na rozwój usług handlowych w Gminie.

W związku ze zrealizowanymi projektami wzbogaceniu uległa oferta zagospodarowania wolnego czasu, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, natomiast dzięki budowie boiska sportowego zwiększyła się także ich aktywność sportowa.

Nastąpiła również poprawa warunków kulturowych Gminy po przeprowadzonych pracach remontowych kompleksu dworskiego w Starym Mystkówcu. Obiekt ten przyciąga turystów spoza Gminy, jak i samych jej mieszkańców ze względu na ich wysokie walory historyczne i kulturowe.

Dzięki przedsięwzięciom zrealizowanym przez Gminny Ośrodek Kultury z partnerem społecznym, którym była Gmina Somianka nastąpił wzrost integracji społecznej wśród mieszkańców, a także rozwój ich kompetencji społeczno-zawodowych, poprzez uczestnictwo w programach i projektach aktywizacji społecznej osób najbardziej potrzebujących (warsztaty, szkolenia).

6. Cele rewitalizacji

Określono cel główny rewitalizacji stanowiący punkt odniesienia dla celów strategicznych:

CEL GŁÓWNY

Poprawa warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez działania sprzyjające rozwojowi społecznemu i zawodowemu oraz wzmacniające więzi społeczne.

Cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań zostały wyznaczone na podstawie zidentyfikowanych problemów oraz potrzeb rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji.

Kierunek interwencji (obszar problemowy): Sfera społeczna

Cel strategiczny 1: Zapobieganie powstawaniu oraz ograniczenie problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizacji

Cel operacyjny 1.1. Wsparcie osób narażonych na wykluczenie społeczne

Cel operacyjny 1.2. Rozwój kompetencji społecznych i edukacyjnych dzieci i młodzieży

Cel operacyjny 1.3. Zwiększenie integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji

Kierunki działań

- zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa dla grup wymagających wsparcia
- poszerzenie oferty dodatkowych zajęć edukacyjnych i aktywizacyjnych
- wsparcie placówek oświatowych w organizacji zajęć dodatkowych i wyrównujących szanse uczniów
- kształcenie proekologicznych postaw wśród dzieci i młodzieży

Kierunek interwencji (obszar problemowy): Sfera gospodarcza

Cel strategiczny 2. Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji

Cel operacyjny 2.1. Zwiększenie aktywności zawodowej w grupie osób bezrobotnych

Cel operacyjny 2.2. Stworzenie mechanizmów wsparcia dla lokalnych przedsiębiorców

Kierunki działań:

- podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych poprzez organizację szkoleń i kursów
- tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji na obszarze rewitalizacji

Kierunek interwencji (obszar problemowy): Sfera techniczna i środowiskowa

Cel strategiczny 3. Wzrost jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznej i dobrze rozwiniętej infrastruktury technicznej obszaru

Cel operacyjny 3.1. Poprawa funkcjonalności i przystosowanie obiektów użyteczności publicznej i zabytków do pełnienia funkcji społecznych

Cel operacyjny 3.2. Zwiększenie dostępności do usług i dóbr publicznych poprzez rewitalizację i tworzenie przestrzeni publicznej oraz obiektów użyteczności publicznej, kulturalnej i sportowej

Cel operacyjny 3.3. Poprawa jakości środowiska naturalnego

Kierunki działań:

- remonty, prace modernizacyjne i konserwatorskie oraz termomodernizacje obiektów użyteczności publicznej i zabytków
- budowa obiektów pełniących funkcje społeczno-edukacyjne i sportowe
- zachowanie dziedzictwa kulturowego i promocja obszaru rewitalizacji poprzez renowację zabytkowych obiektów
- zmniejszenie zanieczyszczenia wód gruntowych i powietrza atmosferycznego

Tabela 54. Cele operacyjne i kierunki działań przyjęte dla celów strategicznych w powiązaniu z planowanymi przedsięwzięciami głównymi i uzupełniającymi

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunki działań	Nazwa projektu
1. Zapobieganie powstawaniu oraz ograniczenie problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizacji	1.1. Wsparcie osób narażonych na wykluczenie społeczne	Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa dla grup wymagających wsparcia	Wsparcie rodzin narażonych na wykluczenie społeczne zamieszkujących obszar rewitalizacji; Bezpieczna+
	1.2. Rozwój kompetencji społecznych i edukacyjnych dzieci i młodzieży	Poszerzenie oferty dodatkowych zajęć edukacyjnych i aktywizacyjnych	Szkoła przyszłości - rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów szkół w Gminie Somianka; Tworzenie bazy ekologiczno-edukacyjnej w miejscowości Somianka i Wola Mystkowska w gminie Somianka
		Wsparcie placówek oświatowych w organizacji zajęć dodatkowych i wyrównujących szanse uczniów	Szkoła przyszłości - rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów szkół w Gminie Somianka
		Kształcenie proekologicznych postaw wśród dzieci i młodzieży	Tworzenie bazy ekologiczno-edukacyjnej w miejscowości Somianka i Wola Mystkowska w gminie Somianka
	1.3. Zwiększenie integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji	Organizacja wydarzeń kulturalnych	Organizacja warsztatów i imprez kulturalnych dla dzieci i młodzieży

Tabela 34. Cele operacyjne i kierunki działań przyjęte dla celów strategicznych w powiązaniu z planowanymi przedsięwzięciami głównymi i uzupełniającymi cd.

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunki działań	Nazwa projektu
1. Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji	2.1. Zwiększenie aktywności zawodowej w grupie osób bezrobotnych	Podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych poprzez organizację szkoleń i kursów	Szkolenia podnoszące kwalifikacje osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji
	2.2. Stworzenie mechanizmów wsparcia dla lokalnych przedsiębiorców	Tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji na obszarze rewitalizacji	Budowa targowiska w Somiance-Parcele

Tabela 34. Cele operacyjne i kierunki działań przyjęte dla celów strategicznych w powiązaniu z planowanymi przedsięwzięciami głównymi i uzupełniającymi cd.

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunki działań	Nazwa projektu
<p>3. Wzrost jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznej i dobrze rozwiniętej infrastruktury technicznej obszaru</p>	<p>3.1. Poprawa funkcjonalności i przystosowanie obiektów użyteczności publicznej i zabytków do pełnienia funkcji społecznych</p>	<p>Remonty, prace modernizacyjne i konserwatorskie oraz termomodernizacje obiektów użyteczności publicznej i zabytków</p>	<p>Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej: Urzędu Gminy Somianka w m. Somianka Parcele, budynku Zespołu Szkół w Somiance, budynku przedszkola w Nowych Wypychach</p>
	<p>3.2. Zwiększenie dostępności do usług i dóbr publicznych poprzez rewitalizację i tworzenie przestrzeni publicznej oraz obiektów użyteczności publicznej, kulturalnej i sportowej</p>	<p>Budowa obiektów pełniących funkcje społeczno-edukacyjne i sportowe</p>	<p>Budowa boiska sportowego w Starym Mystkowcu</p>
		<p>Zachowanie dziedzictwa kulturowego poprzez renowację zabytkowych obiektów</p>	<p>Remont kompleksu dworskiego w Starym Mystkówcu</p>
		<p>Promocja obszaru rewitalizacji poprzez budowę obiektów rekreacyjno-turystycznych</p>	<p>Budowa rybackiego centrum rekreacyjno-turystycznego w Jackowie Dolnym</p>
	<p>3.3. Poprawa jakości środowiska naturalnego</p>	<p>Zmniejszenie zanieczyszczenia wód gruntowych i powietrza atmosferycznego</p>	<p>Rozbudowa stacji uzdatnia wody w miejscowości Stare Wypychy wraz z przebudową sieci wodociągowej w miejscowości Somianka Parcele i Somianka, budowa sieci wodociągowej w miejscowości Somianka oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Somianka; Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej: Urzędu Gminy Somianka w m. Somianka Parcele, budynku Zespołu Szkół w Somiance, budynku przedszkola w Nowych Wypychach</p>

7. Projekty rewitalizacyjne

7.1. Podstawowe i uzupełniające projekty rewitalizacyjne

Poniżej zaprezentowano wszystkie przedsięwzięcia podstawowe i uzupełniające, które zaplanowano do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Somianka na lata 2016-2023. Realizacja projektów głównych (projekty 1-9) jest kluczowa do powodzenia procesu rewitalizacji. Projekty uzupełniające (projekty 10-13) są istotne z punktu widzenia potrzeb obszaru rewitalizacji i mają za zadanie swym oddziaływaniem uzupełniać zaplanowane przedsięwzięcia podstawowe. W dalszej części rozdziału znajduje się szczegółowy opis każdego z tych przedsięwzięć w poszczególnych kartach zadania.

Każde zamieszczone w PR, podstawowe projekty rewitalizacyjne w swoim opisie uwzględnia następujące elementy: 1) numer porządkowy; 2) nazwę projektu; 3) wnioskodawcę i partnerów w realizacji; 4) realizowane cele w PR; 5) lokalizację projektu – z uwzględnieniem podobszaru rewitalizacji; 6) orientacyjną wartość projektu; 7) planowany termin realizacji projektu; 8) uzasadnienie realizacji projektu; 9) cel projektu; 10) zakres zadań; 10) prognozowane produkty i rezultaty; 12) sposób pomiaru wskaźników; 13) zgodność z zapisami właściwych Programów Operacyjnych.

PROJEKT GŁÓWNY 1	
Nazwa projektu	<i>Szkolenia podnoszące kwalifikacje osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji</i>
Podmiot realizujący	Gmina Somianka Partnerzy: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somiance
Realizowane cele PR	Cel strategiczny 2. Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji (Cel operacyjny 2.1. Zwiększenie aktywności zawodowej w grupie osób bezrobotnych)
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele
Projekty powiązane	Projekt jest spójny z projektem 2. Wsparcie rodzin narażonych na wykluczenie społeczne zamieszkujących obszar rewitalizacji oraz 9. Budowa targowiska w Somiance-Parcele
Uzasadnienie realizacji projektu	<p>Zgodnie z delimitacją obszar rewitalizacji zamieszkuje 47 osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym, co stanowi 28,5% mieszkańców całej Gminy, jak również 95 osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, stanowiących 22,9% mieszkańców Gminy. Przyczynia się to do wzrastającego ubóstwa, które z kolei wiąże się z wykluczeniem i marginalizacją osób bezrobotnych. Organizacja kursów i szkoleń jest odpowiedzią na duże zapotrzebowanie wśród mieszkańców obszaru objętego programem rewitalizacji na pomoc w zakresie zdobycia pracy i podniesienie kwalifikacji zawodowych. Zaplanowana w ramach projektu aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu będzie miała na celu minimalizację zidentyfikowanych problemów.</p> <p>Celem głównym projektu jest rozwój przedsiębiorczości i zmniejszenie bezrobocia oraz budowa kreatywnych postaw zmierzających do znalezienia pracy wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji. Tym samym polepszą się warunki finansowe rodzin z obszaru rewitalizacji i podniesie poziom i jakość ich życia. Projekt odpowiada zatem na następujące zjawiska kryzysowe w sferze społecznej: bezrobocie i ubóstwo.</p> <p>Szkolenia będą skierowane głównie dla osób bezrobotnych zamieszkujących obszar rewitalizacji, dopiero w przypadku braku chętnych osoby bezrobotne zamieszkałego poza obszarem rewitalizacji. Informacja o naborze osób uczestniczących w projekcie będzie dostępna w Urzędzie Gminy, Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, Powiatowym Urzędzie Pracy w Wyszku oraz na stronie internetowej Gminy.</p>
Zakres zadań	W ramach projektu planuje się następujące etapy: a) organizacja warsztatów rozwoju osobistego, warsztaty będą

	realizowane w formie aktywizującej uczestników poprzez praktyczne ćwiczenia i studia przypadku, zakres merytoryczny to: kreowanie własnego wizerunku, automotywacja, komunikacja międzyludzka, podstawy negocjacji, podstawy gospodarowania czasem i pieniędzmi; b) organizacja kursów zawodowych dostosowanych do indywidualnych predyspozycji i możliwości w celu zdobycia nowych kompetencji i umiejętności zawodowych, umożliwiających aktywizację zawodową. W celu uzyskania certyfikatu lub innego dokumentu uznawanego w danym środowisku zawodowym. Wybór rodzaju kursów zostanie dokonany po analizie lokalnego rynku pracy, zaś podstawą doboru wsparcia będzie identyfikacja indywidualnych potrzeb uczestnika projektu. Uczestnicy projektu będą mogli również skorzystać ze wsparcia m.in. psychologa czy doradcy zawodowego, jak również wsparcia pracowników socjalnych.
Szacowana wartość projektu	300 000,00 zł Budżet gminy - 5% tj. 15 000,00 zł RPO WM 2014-2020 (EFS) - 80% tj. 240 000,00 zł Środki budżetu państwa – 15% - 45 000,00 zł
Szacowany okres realizacji projektu	2018-2019 r.
Prognozowane produkty	Liczba zorganizowanych kursów/szkoleń zawodowych – 6 szt.
Prognozowane rezultaty	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem – 35 os. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po zakończeniu kursu/szkolenia poszukują pracę- 24 os.
Sposób pomiaru wskaźników	Dane Urzędu Gminy Dane GOPS Raport z realizacji projektu
Zgodność z zapisami właściwych PO	Projekt wpisuje się bezpośrednio w założenia działania 8.2 RPO WM 2014-2020 – aktywizacja zawodowa osób nieaktywnych zawodowo, które ma na celu wzrost zatrudnienia osób, które zostały zidentyfikowane jako defaworyzowane na rynku pracy

PROJEKT GŁÓWNY 2	
Nazwa projektu	<i>Wsparcie rodzin narażonych na wykluczenie społeczne zamieszkujących obszar rewitalizacji</i>
Podmiot realizujący	Gmina Somianka Partnerzy: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somiance
Realizowane cele PR	Cel strategiczny 1: Zapobieganie powstawaniu oraz

	ograniczenie problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizacji (Cel operacyjny 1.1. Wsparcie osób narażonych na wykluczenie społeczne, Cel operacyjny 1.3. Zwiększenie integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji)
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele
Projekty powiązane	Projekt jest spójny z projektem 1. Szkolenia podnoszące kwalifikacje osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji
Uzasadnienie realizacji projektu	<p>Projekt ten jest odpowiedzią na duże zapotrzebowanie wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji na pomoc psychoterapeutyczną, terapeutyczną i socjoterapeutyczną. W skali całej Gminy, w szczególności na obszarze rewitalizowanym, występują wzmożone negatywne zjawiska społeczne takie jak: bezrobocie, ubóstwo, co wpływa destrukcyjnie na funkcjonowanie ludzi młodych, a zwłaszcza dzieci. Ma to wpływ na ich postępy w nauce, opuszczanie zajęć edukacyjnych i konflikty z rówieśnikami. W związku z powyższym projekt skierowany będzie do rodzin z obszaru rewitalizacji, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Celem projektu jest zwiększenie dostępności do świadczeń i usług opieki społecznej, podniesienie kompetencji rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, kształtowanie wzorców rodzicielskich, udzielanie pomocy rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym, podniesienie kompetencji wychowawczych, dostęp do pomocy asystentów rodziny oraz wsparcie psychologa, mediatora, pracownika socjalnego.</p> <p>Wsparcie będzie skierowane dla rodzin z obszaru rewitalizacji. Dzięki pracownikom socjalnym GOPS będzie możliwość poinformowania osób o możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia oferowanego w ramach projektu.</p>
Zakres zadań	<p>W ramach projektu realizowane będą dyżury pracowników socjalnych, psychologów oraz mediatorów. Wsparcie specjalistów będzie skierowane do rodzin i rodzin zastępczych. Odbiorcami działań będą osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Działania realizowane w ramach projektu obejmować będą: a) wsparcie specjalistyczne rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym: warsztaty psychologiczne, wyjazdowe dla rodziców i dzieci, warsztaty psychologiczne dla rodziców; b) wsparcie specjalistyczne dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym: warsztaty psychoedukacyjne, warsztaty „Profilaktyka zagrożeń”; c) poradnictwo indywidualne: poradnictwo psychologiczne, poradnictwo prawne; d) wsparcie specjalistyczne osób niepełnosprawnych; e) praca socjalna prowadzona ze wszystkimi uczestnikami projektu na każdym etapie.</p>

Szacowana wartość projektu	200 000,00 zł Budżet gminy - 20% tj. 40 000,00 zł RPO WM 2014-2020 (EFS) - 80% tj. 160 000,00 zł
Szacowany okres realizacji projektu	2018-2020 r.
Prognozowane produkty	Liczba zorganizowanych zajęć warsztatowych – 4 szt./rok Liczba spotkań terapeutycznych dla rodzin – 3 szt./rok
Prognozowane rezultaty	Liczba rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem– 20 rodzin/rok
Sposób pomiaru wskaźników	Dane Urzędu Gminy Dane GOPS Raport z realizacji projektu
Zgodność z zapisami właściwych PO	Projekt będzie komplementarny w wymiarze społecznym z działaniami RPO WM 2014-2020 9.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

PROJEKT GŁÓWNY 3	
Nazwa projektu	<i>Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej: Urzędu Gminy Somianka w m. Somianka Parcele, budynku Zespołu Szkół w Somiance, budynku przedszkola w Nowych Wypychach</i>
Podmiot realizujący	Gmina Somianka
Realizowane cele PR	Cel strategiczny 3. Wzrost jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznej i dobrze rozwiniętej infrastruktury technicznej obszaru (Cel operacyjny 3.1. Prace remontowe i termomodernizacje obiektów użyteczności publicznej i zabytków)
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele, podobszar Nowe Wypychy
Projekty powiązane	Projekt jest spójny z projektem 4. Budowa rybackiego centrum rekreacyjno-turystycznego w Jackowie Dolnym w zakresie ożywienie obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych
Uzasadnienie realizacji projektu	Budynki Urzędu Gminy Somianka, Zespołu Szkół w Somiance i przedszkola w Nowych Wypychach wymagają przeprowadzenia prac remontowych oraz termomodernizacyjnych. W związku z faktem, iż budynki te nie są ocieplone, a stolarka w większej części jest stara i nieszczelna, budynki są energochłonne, co związane jest z ich wysokimi kosztami utrzymania. Realizacja projektu pozwoli na ograniczenie kosztów eksploatacji, jednocześnie

	<p>dostosowując obiekty do obowiązujących norm. Efektem dodanym będzie poprawa warunków użytkowania pomieszczeń w budynkach obszaru objętego rewitalizacją. Realizacja projektu ograniczy emisję CO₂ i pyłów przez co zmniejszy się stężenie zanieczyszczeń w powietrzu. Termomodernizacja wpłynie również na podniesienie poziomu jakości usług oraz komfort mieszkańców korzystających z instytucji samorządowej i placówek oświatowych.</p> <p>Celem projektu jest poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej na obszarze rewitalizacji poprzez prace remontowe i termomodernizacyjne.</p> <p>Projekt przyczyni się do rozwiązania problemów występujących w następujących sferach:</p> <ul style="list-style-type: none"> - technicznej – niezadawalający stan infrastruktury technicznej budynków użyteczności publicznej, - środowiskowej – negatywne oddziaływanie na środowisko, nadmierne zużycie energii; - przestrzenno-funkcjonalnej – fizyczna degradacja terenu wokół budynku Urzędu Gminy. <p>W budynku Urzędu Gminy odbywać się spotkania z mieszkańcami połączone z prezentacją efektów rewitalizacji oraz warsztaty z mieszkańcami podczas, których zbierana będzie opinia i uwagi, dotyczące realizowanych projektów rewitalizacyjnych w ramach monitoringu i oceny Programu Rewitalizacji.</p> <p>Zespole Szkół w Somiance oraz w Przedszkolu w Nowych Wypychach prowadzone będą zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży z zakresu rewitalizacji, w tym identyfikacji problemów, które dotyczą najmłodszych. Dzięki temu proces rewitalizacji będzie prowadzony w sposób kompleksowy i nastawiony na eliminowanie zjawisk kryzysowych dotyczących wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p>
Zakres zadań	Zakres projektu obejmuje: a) ocieplenie ścian zewnętrznych; b) wymianę szyb na parterze na antywłamaniowe; c) zagospodarowanie terenu wokół budynku Urzędu Gminy poprzez ułożenie kostki brukowej i nasadzenie zieleni; d) odnowienie elewacji zewnętrznej; e) wymiana okien i pieca.
Szacowana wartość projektu	1 000 000,00 zł Budżet gminy – 20% tj. 200 000,00 zł RPO WM 2014-2020 (EFRR) – 80% tj. 800 000,00 zł
Szacowany okres realizacji projektu	2018-2023 r.
Prognozowane produkty	Liczba budynków poddanych działaniom termomodernizacji – 3 szt.
Prognozowane rezultaty	Zmniejszenie zużycia energii o 20% w stosunku do aktualnego

	Liczba osób korzystająca ze wspartej infrastruktury – 1 000 os./rok
Sposób pomiaru wskaźników	Dane Urzędu Gminy Raport z realizacji projektu
Zgodność z zapisami właściwych PO	Projekt będzie komplementarny w wymiarze technicznym z działaniami RPO WM 2014-2020 4.2 Efektywność energetyczna typ projektu Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej

PROJEKT GŁÓWNY 4	
Nazwa projektu	<i>Budowa rybackiego centrum rekreacyjno-turystycznego w Jackowie Dolnym</i>
Podmiot realizujący	Gmina Somianka
Realizowane cele PR	Cel strategiczny 3. Wzrost jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznej i dobrze rozwiniętej infrastruktury technicznej obszaru (Cel operacyjny 3.2. Zwiększenie dostępności do usług i dóbr publicznych poprzez rewitalizację i tworzenie przestrzeni publicznej oraz obiektów użyteczności publicznej, kulturalnej i sportowej)
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: podobszar Jackowo Dolne nr działki 137/1
Projekty powiązane	Projekt jest spójny z projektem 3. Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej: Urzędu Gminy Somianka w m. Somianka Parcele, budynku Zespołu Szkół w Somiance, budynku przedszkola w Nowych Wypychach
Uzasadnienie realizacji projektu	Celem projektu jest wzmocnienie bazy edukacyjnej na obszarze rewitalizacji. Centrum będzie odpowiedzialne za rozpowszechnianie wiedzy i informacji na tematy związane z rybactwem, jak również będzie miejscem spotkań dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i miejscem, w którym będzie można atrakcyjnie spędzić czas wolny. Projekt ten będzie promował rybackie dziedzictwo kulturowe mieszkańców Jackowa Dolnego, Jank i Barcic (sąsiadujące sołectwa), którzy od wieków zajmowali się połowianiem ryb na obszarze rozlewiska Bug.
Zakres zadań	Zakres prac w ramach projektu obejmuje: a) prace budowlane, instalacje wodociągowo-kanalizacyjne, instalacje C.O., przyłącza wodociągowe, przyłącza kanalizacyjne, instalacje gazowe wewnętrzne i zewnętrzne, instalacje elektryczne; b) utwardzenie dojazdu; c) wyposażenie obiektu w sprzęt do rekreacji m.in.: rzutki, zestaw do tenisa stołowego, zakup sprzętu wędkarskiego. Ponadto w ramach projektu zostaną wykonane tablice informacyjno-edukacyjne o tematyce związanej z

	rybactwem i wędkarstwem. W ramach tworzonego centrum planuje się również organizację spotkań dla przyjeżdżających wędkarzy, szkolenia dla dzieci i młodzieży, organizację zawodów wędkarskich we współpracy z Polskim Związkiem Wędkarskim, warsztaty, w ramach których uczestnicy będą wykonywać modele ryb z dowolnych materiałów.
Szacowana wartość projektu	434 382,66 zł Budżet gminy – 21% tj. 179 658,63 zł Europejski Fundusz Morski i Rybacki - 69% tj. 299 724,03 zł Środki z budżetu państwa – 10% tj. 45 000,00 zł
Szacowany okres realizacji projektu	2018-2020 r.
Prognozowane produkty	Liczba stworzonych obiektów infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej – 1 szt. Liczba utworzonych miejsc pracy – 1 szt. Powierzchnia objęta działaniami rewitalizacyjnymi – 142,50 m ²
Prognozowane rezultaty	Liczba osób korzystająca ze wspartej infrastruktury – 500 os./rok
Sposób pomiaru wskaźników	Dane z placówek szkolnych biorących udział w projekcie: listy obecności Raport z realizacji projektu
Zgodność z zapisami właściwych PO	Projekt będzie realizowany w ramach Europejskiego funduszu Morskiego i Rybackiego

PROJEKT GŁÓWNY 5	
Nazwa projektu	<i>Budowa boiska sportowego w Starym Mystkowcu</i>
Podmiot realizujący	Gmina Somianka
Realizowane cele PR	Cel strategiczny 3. Wzrost jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznej i dobrze rozwiniętej infrastruktury technicznej obszaru (Cel operacyjny 3.2. Zwiększenie dostępności do usług i dóbr publicznych poprzez rewitalizację i tworzenie przestrzeni publicznej oraz obiektów użyteczności publicznej, kulturalnej i sportowej)
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: podobszar Stary Mystkówiec
Projekty powiązane	Projekt jest spójny z projektem 4. Budowa rybackiego centrum rekreacyjno-turystycznego w Jackowie Dolnym w zakresie ożywienie obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych

Uzasadnienie realizacji projektu	Projekt ten w dużej mierze odpowiada na potrzebę zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej. Aktualnie teren zaplanowany pod budowę boiska sportowego jest zniszczony i nieuporządkowany. Realizacja projektu wiąże się z potrzebą stworzenia przestrzeni (miejsca) dla rozwoju zdolności sportowych i aktywności ruchowej dzieci, młodzieży i osób dorosłych i zapobieganie tym samym możliwości występowania zjawisk patologicznych, szczególnie w młodszym pokoleniu, stworzenie atrakcyjnego miejsca spotkań i integracji mieszkańców, poprawy dostępności do usług rekreacji i sportu dla wszystkich mieszkańców podobszaru rewitalizacji. Zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży zamieszkujących podobszar Stary Mystkówiec prowadzić będzie aktywnie działający Wiejski Klub Sportowy Mystkówiec Stary.
Zakres zadań	Zakres projektu obejmuje: a) budowę boiska do gry w piłkę nożną; b) montaż ogrodzenia; c) montaż oświetlenia; d) budowę zaplecza szatniowego
Szacowana wartość projektu	450 000,00 zł Budżet gminy – 20% tj. 90 000,00 zł RPO WM 2014-2020 (EFRR) – 80% tj. 360 000,00 zł
Szacowany okres realizacji projektu	2018-2021 r.
Prognozowane produkty	Liczba stworzonych obiektów infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 1 szt. Powierzchnia objęta działaniami rewitalizacyjnymi – 800 m ²
Prognozowane rezultaty	Liczba osób korzystająca ze wspartej infrastruktury – 150 os./rok
Sposób pomiaru wskaźników	Dane Urzędu Gminy Raport z realizacji projektu
Zgodność z zapisami właściwych PO	Projekt wpisuje się bezpośrednio w założenia działania 6.2 RPO WM 2014-2020 – rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych, które ma na celu ożywienie obszarów zmarginalizowanych poprzez rozwój infrastruktury technicznej w celu ich aktywizacji i społecznej i gospodarczej

PROJEKT GŁÓWNY 6	
Nazwa projektu	<i>Budowa targowiska w Somiance-Parcele</i>
Podmiot realizujący	Gmina Somianka
Realizowane cele PR	Cel strategiczny 2. Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji (Cel operacyjny 2.2. Stworzenie mechanizmów wsparcia dla lokalnych przedsiębiorców)

Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele
Projekty powiązane	Projekt jest spójny z projektem 1. Szkolenia podnoszące kwalifikacje osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji w zakresie wzrostu przedsiębiorczości w obszarze rewitalizacji
Uzasadnienie realizacji projektu	Celem projektu jest rozwój przedsiębiorczości poprzez budowę targowiska stałego w miejscowości Somianka-Parcele, przeznaczonego na cele promocji lokalnych produktów. Tym samym udział powierzchni handlowej targowiska przeznaczonej dla rolników pod sprzedaż produktów rolno-spożywczych w stosunku do powierzchni handlowej wyniesie 51%. W okresie 5 lat koszt wynajmu powierzchni handlowej targowiska przez rolników będzie co najmniej 25% niższy od kosztu wynajmu przez inne podmioty. Targowisko będzie obiektem całorocznym i ogólnodostępnym.
Zakres zadań	W ramach projektu planuje się a) wyburzenie starych budynków; b) budowę zamkniętej hali targowiskowej w wymiarach 48x9m; c) budowa otwartej wiaty o wymiarach 48x3m; d) utwardzenie placu z kostki; e) odwodnienie placu.
Szacowana wartość projektu	1 195 152,72 zł Budżet gminy – 36,37% tj. 434 677,04 zł PROW - 63,63% tj. 760 475,68 zł
Szacowany okres realizacji projektu	2018-2020 r.
Prognozowane produkty	Liczba stworzonych obiektów infrastruktury handlowej – 1 szt. Liczba stanowisk/stoisk dla rolników na targowisku 24 szt. Powierzchnia objęta działaniami rewitalizacyjnymi – 6 900 m ²
Prognozowane rezultaty	Liczba osób korzystająca ze wspartej infrastruktury – 500 os./rok
Sposób pomiaru wskaźników	Dane Urzędu Gminy Raport z realizacji projektu
Zgodność z zapisami właściwych PO	Projekt będzie realizowany w ramach PROW na lata 2014-2020 na operacje typu „inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji, kultury i powiązanej infrastruktury”.

PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY 7

Nazwa projektu	<i>Szkoła przyszłości - rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów szkół w Gminie Somianka</i>
-----------------------	---

Podmiot realizujący	Gmina Somianka
Realizowane cele PR	Cel strategiczny 1: Zapobieganie powstawaniu oraz ograniczenie problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizacji (Cel operacyjny 1.2. Rozwój kompetencji społecznych i edukacyjnych dzieci i młodzieży)
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele – Zespół Szkół w Somiance Poza obszarem rewitalizacji: Zespół Szkół w Woli Mystkowskiej, Szkoła Podstawowa w Ulasku
Projekty powiązane	Projekt jest spójny z projektem 8. Bezpieczna+ oraz 10. Tworzenie bazy ekologiczno-edukacyjnej w miejscowości Somianka i Wola Mystkowska w gminie Somianka
Uzasadnienie realizacji projektu	<p>Problemy, które wpływają na niskie wyniki edukacyjne uczniów to brak zasobów finansowych rodziców do wysłania dzieci na zajęcia dodatkowe oraz trudności z dojazdem na zajęcia. Bariery są również brak świadomości potrzeby kształcenia, niska motywacja, brak wiary we własne siły.</p> <p>Problemy występujące w szkołach na podstawie diagnozy, która została przeprowadzona w październiku w 2016 r. przez dyrekcję i wychowawców w szkołach objętych projektem, wykazała, że uczniowie mają utrudniony dostęp do edukacji, poszerzania własnej wiedzy, natomiast często trudna sytuacja życiowa i bytowa ich rodzin jeszcze bardziej pogłębia brak możliwości ich rozwoju. Diagnoza wykazała również niedoposażenie placówek, brak pracowni matematycznych i przyrodniczych, oraz potrzebę uzupełnienia kompetencji zawodowych nauczycieli. Diagnoza została zatwierdzona przez organ prowadzący. Zgodnie z indywidualną analizą potrzeb szkół, konieczna jest realizacja dodatkowej oferty edukacyjnej dla uczniów, ponieważ średnia z egzaminów zewnętrznych i sprawdzianów szóstoklasisty wszystkich szkół objętych projektem w 2016 r. była poniżej średniej w województwie mazowieckim.</p> <p>Celem projektu jest rozwinięcie kompetencji kluczowych uczniów oraz wyrównanie szans edukacyjnych uczniów mieszkających na obszarach wiejskich. Dodatkowo zajęcia przyczynią się do wyrównania braków edukacyjnych, utrwalenia wiadomości, rozwijania zainteresowań, motywowania, aktywizowania uczniów i stosowanie różnorodnych środków dydaktycznych.</p> <p>Celem głównym w projekcie jest rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności niezbędnych na rynku pracy przez 216 uczniów (109 dz. i 107 ch.) w tym 41 uczniów (19 dz. 27 ch.) ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz podniesienie kwalifikacji i kompetencji 52 nauczycieli (49K, 3M) z 5 szkół w gminie wiejskiej Somianka: SP i G w</p>

	<p>Somiance, SP w Ulasku, SP i G w Woli Mystkowskiej. Do placówek szkolnych wymienionych w projekcie uczęszczają uczniowie zamieszkujący obszar rewitalizacji: SP i G w Somiance (uczniowie podobszaru rewitalizacji m. Somianka z Somianka-Parcele), SP i G w Woli Mystkowskiej (uczniowie z podobszarów rewitalizacji: Nowe Wypychy, Stary Mystkówiec i Jackowo Dolne). Tym samym projekt oddziaływać będzie na wzrost poziomu edukacji wśród dzieci i młodzieży zamieszkałych na obszarze rewitalizacji. W długim okresie czasu wzrost poziomu edukacji ma wpłynąć na spadek bezrobocia i wykluczenia społecznego.</p>
<p>Zakres zadań</p>	<p>W ramach projektu planuje się: a) prowadzenie zajęć wyrównawczych z matematyki, języka angielskiego, jak również zajęć przyrodniczych i komputerowych dla uczniów, którzy osiągnęli najniższe wyniki egzaminów oraz rozwijanie kompetencji społecznych (umiejętność pracy zespołowej, konkursy zespołowe) i kreatywności; b) stworzenie nowych pracowni i doposażenie istniejących pracowni międzyszkolnych. Pracownie będą udostępnione w 5 szkołach. Na zajęciach w ramach projektu, głównie na zajęciach z języka angielskiego, zajęciach z logopeda, częściowo na zajęciach z matematyki i zajęciach przyrodniczych, terapeutycznych będą wykorzystywane materiały edukacyjne zakupione w ramach realizacji poprzednich projektów oraz zakupywane na bieżąco przez szkoły. Projekt zapewni współpracę szkół, które posiadają niezbędne wyposażenie informatyczne do podnoszenia kompetencji cyfrowych wśród uczniów i nauczycieli ze szkołami które nie posiadają takiego wyposażenia, będą to następujące szkoły: Szkoła Podstawowa w Popowie Kościelnym, Szkoła Podstawowa w Kręgach, Szkoła Podstawowa w Jackowie Górnym - są to małe szkoły prowadzone przez Stowarzyszenia, które nie posiadają niezbędnego wyposażenie informatyczne do podnoszenia kompetencji cyfrowych; c) szkolenia dla nauczycieli w ramach wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) w nauczaniu.</p> <p>Rekrutacja odbywać się będzie do 30.09.17 r. z uwzględnieniem zasady równych szans, w tym zasady równości płci. Odpowiedzialny za nią będzie podmiot zewnętrzny i dyrektorzy szkół, którzy będą mieli za zadanie zorganizowanie spotkań z uczniami i rodzicami w celu rozpowszechnienia informacji o projekcie na terenie szkół. Rekrutacja zostanie przeprowadzona zgodnie z diagnozą potrzeb edukacyjnych uczniów. Kryteriami rekrutacji będą: a) uczeń pobierający stypendium socjalne 3 pkt., b) uczeń korzystający z dożywiania w szkole 4 pkt., c) uczeń mający trudności w uczeniu się 2 pkt. d) uczniowie zdolni, którzy mają osiągnięcia w konkursach i olimpiadach 5 pkt. e)</p>

	uczniowie niepełnosprawni 6 pkt.
Szacowana wartość projektu	941 333,67 zł Budżet gminy - 15% tj. 148 579,00 zł RPO WM 2014-2020 (EFS) - 85% tj. 792 754,67 zł
Szacowany okres realizacji projektu	2017-2019 r.
Prognozowane produkty	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 5 szt. Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w projekcie – 5 szt.
Prognozowane rezultaty	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu – 216 uczniów Liczba uczniów zamieszkujących obszar rewitalizacji – 115 uczniów Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 52 nauczycieli
Sposób pomiaru wskaźników	Dane z placówek szkolnych biorących udział w projekcie: listy obecności z tematyką zajęć oraz dziennik zajęć; testy początkowe i końcowe, wyniki sprawdzianów i egzaminów uczniów Raport z realizacji projektu
Zgodność z zapisami właściwych PO	Projekt będzie komplementarny w wymiarze technicznym z działaniami RPO WM 2014-2020 10.1 Kształcenie i rozwój dzieci i młodzieży, które ma na celu podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych, właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy oraz rozwój indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalistycznymi potrzebami edukacyjnymi.

PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY 8	
Nazwa projektu	<i>Bezpieczna+</i>
Podmiot realizujący	Gmina Somianka
Realizowane cele PR	Cel strategiczny 1: Zapobieganie powstawaniu oraz ograniczenie problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizacji (Cel operacyjny 1.1. Wsparcie osób narażonych na wykluczenie społeczne, Cel operacyjny 1.3. Zwiększenie integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji)
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele
Projekty powiązane	Projekt jest spójny z projektem 7. Szkoła przyszłości - rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów szkół w

	Gminie Somianka w zakresie poszerzenia wiedzy uczniów
Uzasadnienie realizacji projektu	<p>Program prowadzony był w następujących placówkach oświatowych, które w ramach programu otrzymają wsparcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Publiczne Gimnazjum im. Gen. Bryg. Pil. Stanisława Skalskiego w Woli Mystkowskiej – kwota wsparcia 15.504,00 złotych - Publiczna Szkoła Podstawowa im. Gen. Bryg. Pil. Stanisława Skalskiego w Woli Mystkowskiej – kwota wsparcia 18.584,00 złotych - Publiczne Gimnazjum w Somiance – kwota wsparcia 9.760,00 złotych - Publiczna Szkoła Podstawowa w Somiance – kwota wsparcia 8.320,00 złotych - Publiczna Szkoła Podstawowa w Ulasku – kwota wsparcia 5.643,20 złotych <p>Celem programu jest podniesienie jakości procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych poprzez przegląd stanu bezpieczeństwa szkół, opracowanie i wdrożenie rekomendowanych rozwiązań oraz upowszechnianie wśród wszystkich pracowników szkoły umiejętności rozpoznawania sytuacji zagrożenia oraz postępowania w sytuacjach kryzysowych.</p>
Zakres zadań	<p>Realizowane w ramach programu działania obejmowały następujące obszary:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bezpieczne korzystanie z cyberprzestrzeni, - kształtowanie otwartości i budowanie pozytywnego klimatu szkoły, - poprawę bezpieczeństwa fizycznego w szkołach, - tworzenie warunków do prowadzenia przez powiatowe i miejskie jednostki Państwowej Straży Pożarnej praktycznych zajęć dla dzieci z zakresu bezpieczeństwa przeciwpożarowego. <p>Program jest adresowany m.in. do uczniów, rodziców, nauczycieli i innych pracowników szkół.</p> <p>„Bezpieczna+” przewiduje działania dotyczące m.in.: podniesienia poziomu kompetencji pracowników szkoły, uczniów i ich rodziców w zakresie bezpiecznego korzystania z cyberprzestrzeni oraz reagowania na zagrożenia, które w niej występują. Dotyczy to np. opracowania i upowszechnienia rekomendacji w zakresie zabezpieczeń szkolnych sieci komputerowych, materiałów informacyjnych i dydaktycznych dotyczących bezpiecznego funkcjonowania w cyberprzestrzeni.</p>
Szacowana wartość projektu	<p>72 264,00 zł</p> <p>Budżet gminy – 20% tj. 14 452,80 zł</p> <p>Rządowy program wspomagania w latach 2015–2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach –</p>

	„Bezpieczna+” – 80% tj. 57 812,20 zł
Szacowany okres realizacji projektu	2016
Prognozowane produkty	Liczba szkół, które wzięły udział w projekcie – 5 szt.
Prognozowane rezultaty	Liczba uczniów, którzy wzięli udział w projekcie – 350 os. Liczba uczniów zamieszkujących obszar rewitalizacji – 162 osoby
Sposób pomiaru wskaźników	Dane z placówek szkolnych biorących udział w projekcie: listy obecności Raport z realizacji projektu
Zgodność z zapisami właściwych PO	Projekt był realizowany w ramach Rządowego programu wspomagania w latach 2015–2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach – „Bezpieczna+” w 2016 r.

PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY 9	
Nazwa projektu	<i>Organizacja warsztatów i imprez kulturalnych dla dzieci i młodzieży</i>
Podmiot realizujący	Gmina Somianka Partnerzy: Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Nasza Gmina Somianka”, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somiance, Gminny Ośrodek Kultury
Realizowane cele PR	Cel strategiczny 1: Zapobieganie powstawaniu oraz ograniczenie problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizacji (Cel operacyjny 1.2. Rozwój kompetencji społecznych i edukacyjnych dzieci i młodzieży, Cel operacyjny 1.3. Zwiększenie integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji)
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele
Projekty powiązane	Projekt jest spójny z projektem 7. Szkoła przyszłości - rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów szkół w Gminie Somianka oraz 10. Tworzenie bazy ekologiczno-edukacyjnej w miejscowości Somianka i Wola Mystkowska w gminie Somianka
Uzasadnienie realizacji projektu	Projekt jest odpowiedzią na duże zapotrzebowanie wśród dzieci i młodzieży na dodatkowe zajęcia plastyczne, muzyczne, kulturalne, jak również na organizację warsztatów fotograficznych, filmowych, literackich i innych. Celem projektu jest ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych tj. niskiego poziomu edukacji i niskiego poziomu uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym, zmniejszenie marginalizacji osób szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne: dzieci i młodzieży zamieszkujących

	<p>obszar rewitalizacji. Spotkania te będą prowadzone przez wykwalifikowaną kadrę, co gwarantuje wysoką jakość zdobywanych umiejętności.</p> <p>Uczestnikami projektu – warsztaty kulturalnych będą dzieci i młodzież zamieszkująca obszar rewitalizacji, pochodząca z rodzin z trudną sytuacją finansową, wynikającą z bezrobocia lub ubóstwa jej członków. W ramach partnerstwa z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej rodziny te otrzymają propozycję uczestnictwa w projekcie. W przypadku organizacji imprez kulturalnych tj. dożynki gminne, pikniki rodzinne itp. uczestnikami będą wszyscy mieszkańcy obszaru rewitalizacji, jak i całej Gminy</p>
Zakres zadań	Zakres działań obejmuje: a) organizowanie imprez kulturalnych, patriotycznych, wsparcie lokalnych zespołów, grup teatralnych itp.; b) dofinansowanie małych oddolnych projektów kulturalnych (zakup kostiumów aktorskich, strojów ludowych, dofinansowanie przejazdów zespołów na konkursy, przeglądy, koncerty); c) organizacja zajęć i warsztatów kulturalnych dla dzieci i młodzieży.
Szacowana wartość projektu	150 000,00 zł Budżet gminy - 20% tj. 30 000,00 zł RPO WM 2014-2020 - 80% tj. 120 000,00 zł
Szacowany okres realizacji projektu	2018-2021 r.
Prognozowane produkty	Liczba zorganizowanych zajęć i warsztatów – 8 szt./rok Liczba zorganizowanych imprez kulturalnych – 4 szt./rok
Prognozowane rezultaty	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem (dzieci i młodzież) – 30 os./rok Liczba osób uczestnicząca w imprezach kulturalnych – 1 000 os./rok
Sposób pomiaru wskaźników	Dane GOPS Dane Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Nasza Gmina Somianka” Dane GOK Raport z realizacji projektu
Zgodność z zapisami właściwych PO	Projekt będzie komplementarny w wymiarze społecznym z działaniami RPO WM 2014-2020 9.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY 10	
Nazwa projektu	<i>Tworzenie bazy ekologiczno-edukacyjnej w miejscowości Somianka i Wola Mystkowska w gminie Somianka</i>
Podmiot realizujący	Gmina Somianka
Realizowane cele PR	Cel strategiczny 1: Zapobieganie powstawaniu oraz ograniczenie problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizacji (Cel operacyjny 1.2. Rozwój kompetencji społecznych i edukacyjnych dzieci i młodzieży, Cel operacyjny 1.3. Zwiększenie integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji)
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele Poza obszarem rewitalizacji: obszar zdegradowany Wola Mystkowska
Projekty powiązane	Projekt jest spójny z projektem 7. Szkoła przyszłości - rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów szkół w Gminie Somianka oraz 9. Organizacja warsztatów i imprez kulturalnych dla dzieci i młodzieży
Uzasadnienie realizacji projektu	Na terenie gminy nie ma podobnej infrastruktury terenowej a tym samym projekt jest innowacyjny. Celem zadania jest podniesienie wiedzy ekologicznej w warunkach terenowych oraz kształtowanie postaw proekologicznych i poczucia odpowiedzialności za stan środowiska naturalnego wśród osób odwiedzających bazy edukacyjne, w tym u dzieci i młodzieży szkolnej oraz wśród społeczności lokalnej. Bazy ekologiczne aktywne oraz gry ekologiczne zewnętrzne mają na celu połączenie aktywności fizycznej z nauką o świecie zwierząt i ornitologii. Utworzenie baz ekologiczno-edukacyjnych wraz z ogrodem ma na celu wyrobienie u dzieci i dorosłych nawyku obcowania z przyrodą, doskonalenia umiejętności prowadzenia obserwacji i badań środowiska przyrodniczego.
Zakres zadań	Zadanie dotyczy budowy dwóch baz edukacyjno-ekologicznych oraz ogrodów dydaktycznych w m. Somianka, Wola Mystkowska. Miejsca na ten cel usytuowane są na działkach nr 253/2 (teren przy Z.S. w Somiance) i nr 355/2 (teren przy Z.S. w Woli Mystkowskiej) w gm. Somianka. Efektem rzeczowym realizowanego przedsięwzięcia jest: - utworzenie bazy edukacyjnej w Somiance o tematyce ornitologicznej: skład bazy: ogród dydaktyczny 300 szt. nasadzeń krzewy rodzime), 18 szt. tablic edukacyjno-informacyjnych opisujących rośliny użyte w ogrodzie, aktywne gry związane z tematyką ornitologiczną 12 szt. (Sprawność–Ornitolog Poznajemy Ptaki-gra przedstawia ptaki śpiewające, szponiaste, wodne, leśne. Puzzle Ptaki - Dzięcioł, Sójka, Kowalik-gry z serii puzzle. Gra polega na

ułożeniu poprawnej sylwetki ptaka. Memo-Ptasie pary-gra przybliży bardzo ciekawe zagadnienie jakim jest dymorfizm płciowy w świecie ptaków. Koło wiedzy-Ptaki-gra obejmuje 6 kat. z zakresu tematyki ornitologicznej. Labirynt natury-Ptasi zegar-celem gry jest dopasowanie do ptasich solistów godzin, w których koncertują w cyklu dobowym. Zegar przyrody-Rok w lesie-Ptaki-gry przybliży bogatego świata ptaków. Ptasie zagadki-gra poprzez przygotowane zagadki na rewersie pozwala odkryć różne gatunki ptaków. Światowid-Ptaki leśne-należy dopasować do siebie ilustracje, które znajdują się na obracanych prostopadłościanach w taki sposób, aby utworzyły pewien ciąg myślowy, np. ptaki drapieżne, sowy, ptaki leśne. Zegar Fenologiczny-celem gry jest przybliżenie ciekawych zmian i zjawisk przyrodniczych zachodzących w przyrodzie. Ptasie mieszkania (budki lęgowe)-ekspozycja budek lęgowych. Baza eduk. zawiera również tab. edukacyjne 7 szt. (o różnej tematyce związanej z ornitologią).

Baza ornitologiczna ma na celu umożliwić poznanie różnorodności gatunkowej ptaków występujących m.in. na terenie Gm. Spełnia ona również funkcję edukacji ekologicznej dzieci, młodzieży szkolnej, prezentując walory środowiska, bogactwo gatunków charakterystycznych dla naszego rejonu. Utworzona infrastruktura terenowa uatrakcyjni sposób przekazywania wiedzy na temat proekologicznych postaw i zachowań dzieci i młodzieży.

- utworzenie bazy edukacyjnej w Woli Mystkowskiej o tematyce zwierzęcej: skład bazy: ogród dydaktyczny 300 szt. nasadzeń (krzewy rodzime), 18 szt. tablic edukacyjno-informacyjnych opisujących rośliny użyte w ogrodzie, aktywne gry związane z tematyką zwierzęcą 12 szt. Światowid „Ssaki Leśne”, Światowid „Zwierzęta łowne”, Światowid „Mieszkańcy lasu” – każda z gier poszerza wiedzę z szerokiego zakresu związanego ze światem z zwierząt, Labirynt natury - Czyj to trop- gra polega na dopasowaniu tropów do zwierząt. Labirynt natury – Znajdź mój dom – gra pozwala poznać leśne domy oraz ich mieszkańców. Ukazuje w jaki sposób zwierzęta budują swoje domostwa, jak o nie dbają i zamieszkują. Memo - Tropy zwierząt - gra pozwala poznać wybrane gatunki ssaków leśnych oraz ich tropy, Memo – Leśne pary- gra służy rozpoznawaniu gatunków zwierząt i łączeniu ich w pary. Sprawność – Tropicielel – gra opisuje 16 gat. zwierząt, przedstawione tropy zwierząt umożliwiają ocenić wielkość danego zwierzęcia. Koło wiedzy - Świat leśnych zwierząt (z tablicą) - Merytorycznie obejmuje 6 kategorii z zakresu szeroko pojętego świata zwierząt. Wrzutki - Jakie to zwierzę – gra zawiera wiele gatunków zwierząt. Dziecko podczas gry może być przystojnym jeleniem, uroczą sarną,

	<p>przebiegłym lisem itp. Puzzle Jeleń oraz Sarna- gra porusza zagadnienia uzupełniające podstawową wiedzę przyrodniczą. Gra polega na ułożeniu poprawnej sylwetki zwierzęcia). Baza edukacyjna zawiera również tablice edukacyjne 9 szt. (o różnej tematyce związanej ze zwierzętami).</p> <p>Baza edukacyjna przy Z.S. w Somiance będzie usytuowana w bezpośrednim sąsiedztwie dużego boiska szkolnego, parkingu, placu zabaw oraz hali sportowej co umożliwi wspólne korzystanie ze ścieżki całym rodzinom i osobom odwiedzającym naszą okolicę. Baza edukacyjna przy Z. S. w Woli Mystkowskiej będzie usytuowana w bezpośrednim sąsiedztwie, parkingu, placu zabaw oraz hali sportowej co umożliwi wspólne korzystanie ze ścieżki całym rodzinom i osobom odwiedzającym. Planowane bazy edukacyjno-ekologiczne nie będą zawierały barier architektonicznych. Przewidziane są również specjalne miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych. Teren będzie dostępny dla osób niepełnosprawnych ruchowo wraz z udogodnieniami dla osób niewidomych. Na stronie www wnioskodawcy umieszczona zostanie informacja o możliwości nieodpłatnego korzystania z utworzonej bazy edukacyjnej. Projekt częściowo będzie realizowany poza obszarem rewitalizacji w związku z lokalizacją bazy edukacyjnej przy Zespole Szkół w Woli Mystkowskiej pomimo to z bazy edukacyjnej w Somiance i Woli Mystkowskiej będą mogły korzystać dzieci i młodzież zamieszkująca obszar rewitalizacji w ramach wycieczek organizowanych przez placówki szkolne.</p>
Szacowana wartość projektu	149 408,93 zł Budżet gminy – 10% tj. 14 940,90 zł WFOŚiGW - 90% tj. 134 468,03 zł
Szacowany okres realizacji projektu	2017-2018 r.
Prognozowane produkty	Liczba nasadzeń (krzewów) – 600 szt. Liczba tablic edukacyjno-informacyjnych – 52 szt. Liczba gier edukacyjnych – 24 szt.
Prognozowane rezultaty	Liczba osób korzystająca ze wspartej infrastruktury – 1 000 os./rok
Sposób pomiaru wskaźników	Dane Urzędu Gminy Raport z realizacji projektu
Zgodność z zapisami właściwych PO	Projekt będzie komplementarny w wymiarze technicznym z działaniem RPO WM 2014-2020 6.2 – rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych, które ma na celu ożywienie obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno – gospodarczych

PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY 11	
Nazwa projektu	<i>Remont kompleksu dworskiego w Starym Mystkówcu</i>
Podmiot realizujący	Gmina Somianka
Realizowane cele PR	Cel strategiczny 3. Wzrost jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznej i dobrze rozwiniętej infrastruktury technicznej obszaru (Cel operacyjny 3.2. Zwiększenie dostępności do usług i dóbr publicznych poprzez rewitalizację i tworzenie przestrzeni publicznej oraz obiektów użyteczności publicznej, kulturalnej i sportowej)
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: podobszar Stary Mystkówiec
Projekty powiązane	Projekt jest spójny z projektem 9. Organizacja warsztatów i imprez kulturalnych dla dzieci i młodzieży w zakresie poszerzenia oferty edukacyjno-kulturalnej w obszarze rewitalizacji
Uzasadnienie realizacji projektu	<p>Kompleks dworski w Starym Mystkówcu, na który składają się dwa drewniane budynki dworskie. Pierwszy z 1898 r., zaś drugi własności Janiny Ojrzyńskiej z lat 1924 - 1925. W pobliżu znajduje również się drewniany czworak z początku XX wieku, oraz murowany spichlerz z kamienia ciosanego z lat 1925 - 1930. Cały kompleks dworski aktualnie znajduje się w złym stanie technicznym i wymaga przeprowadzenia prac remontowych i konserwatorskich. Kompleks ten został on wpisany do rejestru zabytków 08.07.1986 r.</p> <p>Projekt będzie przyczyniał się do rozwiązania zidentyfikowanych w obszarze rewitalizacji problemów dotyczących zarówno sfery technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej, jak i społecznej. Remont kompleksu dworskiego przyczyni się do poprawy stanu obiektów zabytkowych oraz zwiększenia przestrzeni możliwej do wykorzystania przez instytucje publiczne, co poprawi możliwość rozwoju usług na rzecz społeczności lokalnej. Projekt będzie ukierunkowana na infrastrukturę trwałą, zachowanie dziedzictwa kulturowego i zwiększenie dostępności do jego zasobów a także przystosowanie obiektu dla osób niepełnosprawnych.</p>
Zakres zadań	Obiekt, z uwagi na zły stan techniczny zostanie poddany generalnemu remontowi. Zakres projektu obejmuje: a) odtworzenie zabytkowego kompleksu dworskiego; b) prace konserwatorsko zabytkowe polegające na wymianie dachu budynku, remoncie wewnątrz budynku oraz montażu C.O.
Szacowana wartość projektu	500 000,00 zł Budżet gminy – 20 tj. 100 000,00 zł RPO WM 2014-2020 (EFRR) – 80% tj. 400 000,00 zł

Szacowany okres realizacji projektu	2018-2021 r.
Prognozowane produkty	Liczba obiektów zabytkowych objętych wsparciem – 1 szt.
Prognozowane rezultaty	Liczba osób korzystająca ze wspartej infrastruktury – 150 os./rok
Sposób pomiaru wskaźników	Dane Urzędu Gminy Raport z realizacji projektu
Zgodność z zapisami właściwych PO	Projekt wpisuje się bezpośrednio w założenia działania RPO WM 2014-2020 5.3 Dziedzictwo kultury, które ma na celu zwiększona dostępność oaz rozwój zasobów kulturowych regionu.

PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY 12	
Nazwa projektu	<i>Rozbudowa stacji uzdatnia wody w miejscowości Stare Wypychy wraz z przebudową sieci wodociągowej w miejscowości Somianka Parcele i Somianka, budowa sieci wodociągowej w miejscowości Somianka oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Somianka</i>
Podmiot realizujący	Gmina Somianka
Realizowane cele PR	Cel strategiczny 3. Wzrost jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznej i dobrze rozwiniętej infrastruktury technicznej obszaru (Cel operacyjny 3.2. Zwiększenie dostępności do usług i dóbr publicznych poprzez rewitalizację i tworzenie przestrzeni publicznej oraz obiektów użyteczności publicznej, kulturalnej i sportowej)
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: podobszar m. Somianka z Somianka-Parcele Poza obszarem rewitalizacji: Stare Wypychy
Projekty powiązane	Projekt jest spójny z projektem 3. Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej: Urzędu Gminy Somianka w m. Somianka Parcele, budynku Zespołu Szkół w Somiance, budynku przedszkola w Nowych Wypychach w zakresie poprawy stanu środowiska w obszarze rewitalizacji
Uzasadnienie realizacji projektu	Dotychczasowy sposób odprowadzania ścieków w Gminie Somianka oparty jest w większości o bezodpływowe zbiorniki ścieków, o zróżnicowanym poziomie technicznym i eksploatacyjnym, co powoduje szereg zjawisk negatywnych w sferze środowiskowej w tym: zanieczyszczenie cieków wodnych i zanieczyszczenie gleb (notuje się przypadki odprowadzania ścieków bezpośrednio do rowów i gruntu). W związku z powyższym istnieje pilna potrzeba uporządkowania gospodarki wodociągowej i

	<p>kanalizacyjnej, jak również budowa nowej stacji uzdatniania wody.</p> <p>Realizacja projektu jest planowana na obszarze Gminy Somianka, na którym jednolita część wód powierzchniowych jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych wskazanych w programie wodno-środowiskowym kraju.</p> <p>Celem operacji jest uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Somianka poprzez rozbudowę stacji uzdatniania wody w miejscowości Stare Wypychy wraz z przebudową sieci wodociągowej w miejscowości Somianka Parcele i Somianka, budowa sieci wodociągowej w miejscowości Somianka oraz budowie przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Somianka. Realizacja operacji przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców, pozwoli skutecznie chronić środowisko naturalne oraz zwiększy atrakcyjność gminy zarówno dla obecnych jak i przyszłych mieszkańców i potencjalnych inwestorów. Projekt częściowo będzie realizowany poza obszarem rewitalizacji w związku z lokalizacją stacji uzdatniania wody w Starych Wypychach, pomimo to z projektu skorzystają wszyscy mieszkańcy obszaru rewitalizacji w zakresie korzystania ze stacji uzdatniania wody oraz mieszkańcy podobszaru m. Somianka z Somianka-Parcele w związku z poprawą infrastruktury kanalizacyjnej.</p>
Zakres zadań	W ramach realizacji projektu planuje się: a) rozbudowę stacji uzdatniania wody; b) budowę i przebudowę sieci wodociągowej; c) budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.
Szacowana wartość projektu	3 726 781,48 zł Budżet gminy – 36,37% tj. 1 798 854,48 zł PROW - 63,63% tj. 1 927 927,00 zł
Szacowany okres realizacji projektu	2017-2019 r.
Prognozowane produkty	Planowana wartość zwiększonej objętości oczyszczonych ścieków w wyniku realizacji projektu – 20 703,60 m ³ /rok Stacja uzdatniania wody – 1 szt. Liczba przydomowe oczyszczalnie ścieków – 97 szt.
Prognozowane rezultaty	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury kanalizacyjnej – 698 os.
Sposób pomiaru wskaźników	Dane Urzędu Gminy Raport z realizacji projektu
Zgodność z zapisami właściwych PO	Projekt będzie realizowany w ramach PROW na lata 2014-2020 na operacje typu „Gospodarka wodno-ściekowa” w ramach poddziałania „wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię

7.2. Źródła finansowania przedsięwzięć

Istotnym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w Programie Rewitalizacji są środki finansowe, pochodzące przede wszystkim z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz środki własne Gminy Somianka. Inne możliwe źródła finansowania to: środki budżetu państwa, środki jednostek samorządu terytorialnego, a także środki prywatne.

Szacunkowe ramy finansowe Programu Rewitalizacji zostały zaprogramowane na cały okres realizacji Programu. Poniżej zamieszczono wykaz podstawowych i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z całkowitą kwotą realizacji przedsięwzięcia, udziałem finansowania z różnych źródeł oraz możliwymi innymi źródłami finansowania.

Tabela 55. Szacunkowe ramy finansowe planowanych projektów

Nr	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Szacowane środki finansowe z podziałem na źródła				inne źródła finansowania	Koszt całkowity
			publiczne	środki funduszy UE				
			Gmina Somianka	% kosztów kwalifikowalnych	finansowanie z EFRR	finansowanie z EFS		
1.	Szkolenia podnoszące kwalifikacje osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji	Gmina Somianka Partnerzy: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somiance	15 000,00	85%		240 000,00 zł (RPO WM)	Środki budżetu państwa 15% - 45 000,00	300 000,00 zł
2.	Wsparcie rodzin narażonych na wykluczenie społeczne zamieszkujących obszar rewitalizacji	Gmina Somianka Partnerzy: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somiance	40 000,00	80%		160 000,00 zł (w ramach RPO WM)		200 000,00 zł
3.	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej: Urzędu Gminy Somianka w m. Somianka Parcele, budynku Zespołu Szkół w Somiance, budynku przedszkola w Nowych Wypychach	Gmina Somianka	200 000,00	80%	800 000,00 zł (RPO WM)			1 000 000,00 zł
4.	Budowa rybackiego centrum rekreacyjno-turystycznego w Jackowie Dolnym	Gmina Somianka	179 658,63				Europejski Fundusz Morski i Rybacki - 69% tj. 299 724,03 zł Środki z budżetu państwa – 10% tj. 45 000,00 zł	434 382,66 zł
5.	Budowa boiska sportowego w Starym Mystkowcu	Gmina Somianka	90 000,00	80%	360 000,00 (RPO WM)			450 000,00 zł
6.	Budowa targowiska w Somiance-Parcele	Gmina Somianka	434 677,04				PROW - 63,63% tj. 760 475,68 zł	1 195 152,72 zł
7.	Szkoła przyszłości - rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów szkół w Gminie Somianka	Gmina Somianka	148 579,00	85%		792 754,67 zł (RPO WM)		941 333,67 zł

8.	Bezpieczna+	Gmina Somianka	14 452,80				Rządowy program wspomaganie w latach 2015–2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach – „Bezpieczna+” – 80% tj. 57 812,20 zł	72 264,00 zł
9.	Organizacja warsztatów i imprez kulturalnych dla dzieci i młodzieży	Gmina Somianka Partnerzy: Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Nasza Gmina Somianka”, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somiance, Gminny Ośrodek Kultury	30 000,00	80%	120 000,00 (RPO WM)			150 000,00 zł
10.	Tworzenie bazy ekologiczno-edukacyjnej w miejscowości Somianka i Wola Mystkowska w gminie Somianka	Gmina Somianka	14 940,90				WFOŚiGW - 90% tj. 134 468,03zł	149 408,93 zł
11.	Remont kompleksu dworskiego w Starym Mystkówcu	Gmina Somianka	100 000,00	80%	400 000,00 (RPO WM)			500 000,00 zł
12.	Rozbudowa stacji uzdatnia wody w miejscowości Stare Wypychy wraz z przebudową sieci wodociągowej w miejscowości Somianka Parcele i Somianka, budowa sieci wodociągowej w miejscowości Somianka oraz	Gmina Somianka	1 798 854,48				PROW - 63,63% tj. 1 927 927,00 zł	3 726 781,48 zł

	budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Somianka							
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Objaśnienia: RPO WM - Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020

Źródło: Opracowanie własne

7.3. Harmonogram realizacji przedsięwzięć

Harmonogram realizacji przedsięwzięć, przeprowadzanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji przedstawia poniższa tabela.

Został on przygotowany na podstawie zgłoszonych przez wnioskodawców oczekiwanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (poprzez wypełnienia tzw. fiszki projektowej). Sprawna realizacja przedsięwzięć zależała będzie w dużej mierze od sukcesów w pozyskiwaniu zewnętrznych środków finansowych przez wnioskodawców.

Tabela 56. Harmonogram realizacji przedsięwzięć ujętych w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Somianka

Numer projektu	TERMIN REALIZACJI							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Projekty główne								
1								
2								
3								
4								
5								
6								
Projekty uzupełniające								
7								
8								
9								
10								
11								
12								

Źródło: Opracowanie własne

8. System zarządzania realizacją Programu

8.1. Struktura zarządzania Programem

System zarządzania Programem Rewitalizacji Gminy Somianka na lata 2016-2023 na poziomie decyzyjnym i wdrożeniowym został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 57. Kompetencje Rady Gminy Somianka, Wójta gminy Somianka i Zespołu ds. Rewitalizacji w systemie zarządzania realizacją Programem Rewitalizacji Gminy Somianka

Podmiot	Zakres zadań
Poziom decyzyjny	
Rada Gminy Somianka	<ul style="list-style-type: none"> • uchwała Program Rewitalizacji Gminy Somianka na lata 2016-2023, • przyjmuje zmiany (aktualizacje) Programu Rewitalizacji odpowiednią uchwałą, • podejmuje inne uchwały bezpośrednio i/lub pośrednio wpływające na sprawność realizacji Programu Rewitalizacji.
Wójt Gminy Somianka	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzi ogólną koordynację nad opracowywaniem Programu Rewitalizacji, • przedstawia Radzie Gminy informację z realizacji Programu Rewitalizacji (coroczne sprawozdania przygotowane przez Zespół ds. Rewitalizacji), • powołuje Zespół ds. Rewitalizacji, • podejmuje decyzje (merytoryczne i organizacyjne) bezpośrednio i/lub pośrednio wpływające na sprawność realizacji Programu Rewitalizacji.
Zespół ds. Rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • organem wspierającym Wójta Gminy Somianka odpowiedzialny za wdrażanie i realizację Programu Rewitalizacji
Poziom wdrożeniowy	
Rada Gminy Somianka	<ul style="list-style-type: none"> • uchwała aktualizację Programu Rewitalizacji w zależności od potrzeb
Wójt Gminy Somianka	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje decyzje o potrzebie aktualizacji Programu Rewitalizacji na podstawie oceny realizacji Programu, sporządzonej przez Zespół ds. Rewitalizacji, • występuje z wnioskiem do Rady Gminy Somianka o zmianę/aktualizację Programu, • prowadzi ogólną koordynację nad wdrażaniem projektów ujętych w Programie Rewitalizacji, • nadzoruje prace Zespołu ds. Rewitalizacji, • przyjmuje sprawozdanie z realizacji Programu

Zespół ds. Rewitalizacji	Rewitalizacji.
	<ul style="list-style-type: none"> • koordynuje prace referatów merytorycznych i gminnych jednostek organizacyjnych w zakresie aktualizacji i realizacji PR, • koordynuje prace w zakresie przygotowania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w tym w szczególności wdrożenie i koordynacja procedury przygotowywania projektów rewitalizacji, opiniowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych pod względem zgodności z celami zawartymi w Programie Rewitalizacji oraz koordynacja ich wdrażania, • inicjuje i organizuje przedsięwzięcia informacyjne i promocyjne, dotyczące planowanych projektów rewitalizacyjnych, • monitoruje proces rewitalizacji, w tym zbiera niezbędne dane oraz sporządza sprawdzania z realizacji poszczególnych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, • zbiera propozycje nowych projektów rewitalizacyjnych. • monitoruje możliwości pozyskania dofinansowania na realizację zadań uwzględnionych w Programie Rewitalizacji. • tworzy warunki do współpracy i koordynacji projektów rewitalizacyjnych i poszukuje nowych partnerów do realizacji istotnych projektów.

Zespół ds. Rewitalizacji zostanie powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Somianka, który odpowiadał będzie za zarządzanie procesem rewitalizacji, w ramach struktury zarządzania Programem Rewitalizacji Gminy Somianka na lata 2016-2023 (powyższa tabela). Zespół powołany jest w celu współpracy we wdrażaniu Programu Rewitalizacji.

W skład Zespołu ds. Rewitalizacji wejdzie 5 osób, w tym Przewodniczący Zespołu, Sekretarz Zespołu i 3 członków Zespołu. Zgodnie z Regulamin Zespołu ds. Rewitalizacji, stanowiącym załącznik nr 1 do Zarządzenia Wójta Gminy Somianka pracami Zespołu kieruje Przewodniczący Zespołu, który jednocześnie zwołuje jego posiedzenia. Informacja na temat terminu i miejsca planowanego posiedzenia Zespołu powinna być przekazana nie później niż 3 dni robocze przed zaplanowanym terminem posiedzenia w formie ustalonej przez Zespół (pisemnie, za pośrednictwem poczty elektronicznej lub ustnie). Przewodniczący Zespołu dokonuje podziału zadań i określa terminy ich realizacji. Do obowiązków Sekretarza Zespołu należeć będzie w szczególności sporządzanie protokołów z posiedzeń Zespołu oraz

wykonywanie innych czynności powierzonych przez Przewodniczącego Zespołu. Członkowie Zespołu uczestniczą w procesie rewitalizacji, szczególnie w zakresie:

- czynnego udziału w posiedzeniach, identyfikowaniu problemów i wskazywaniu możliwości eliminacji przeszkód w realizacji zadań, opiniowaniu propozycji działań oraz inicjowaniu i zgłaszaniu projektów,
- gromadzenia danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach PR oraz przygotowania raportów na temat wdrożenia PR,
- współpracy z interesariuszami zgłaszającymi swoje zainteresowanie udziałem w procesie rewitalizacji.

W posiedzeniach Zespołu mogą uczestniczyć osoby spoza jego grona, których udział może mieć istotne znaczenie przy realizacji zadań określonych w strukturze zarządzania, zaproszone przez Przewodniczącego Zespołu lub Członków, w charakterze doradców lub ekspertów. Spotkania Zespołu odbywać się będą w miarę potrzeb z inicjatywy Przewodniczącego lub Członków Zespołu

8.2. Koszty zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji Programu Rewitalizacji

Zgodnie z przyjętą strukturą zarządzania Programem Rewitalizacji w jej skład wchodzi Wójt Gminy Somianka, Rada Gminy Somianka oraz Zespół ds. Rewitalizacji.

Struktura zarządzania Programem jest osadzona w strukturze organizacyjnej Gminy Somianka. Tym samym wszelkie prace będą wykonywane w ramach kompetencji Zespołu ds. Rewitalizacji, Wójta Gminy Somianka oraz Rady Gminy Somianka. Tym samym zadania niezbędne do wdrażania dokumentu wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych Gminy Somianka, dlatego nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. W ramach swoich kompetencji każda z komórek Urzędu i/lub jednostek organizacyjnych Gminy będzie wdrażała te działania, dostosowując w sposób elastyczny swoje zasoby osobowe do określonych aktualnie potrzeb. W zakresie zarządzania środkami finansowymi niezbędnymi do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych włączony zostanie Skarbnik Gminy Somianka.

Harmonogram realizacji Programu został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 58. Ramowy harmonogram realizacji Programu Rewitalizacji

Lp.	Termin realizacji	Zadanie
1.	sierpień 2017 r.	Podjęcie uchwały przez Radę gminy Somianka w sprawie zmiany Programu Rewitalizacji Gminy Somianka na lata 2016-2023
2.	wrzesień 2017 r.	Powołanie Zespołu ds. Rewitalizacji
3.	Styczeń – grudzień 2018 r.	Realizacja poszczególnych projektów rewitalizacyjnych
4.	Styczeń 2019 r.	Opracowanie sprawozdania z realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych za rok 2018
5.	Styczeń – grudzień 2019 r.	Realizacja poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych
6.	Styczeń 2020 r.	Opracowanie sprawozdania z realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych za rok 2019
7.	Styczeń – grudzień 2020 r.	Realizacja poszczególnych projektów rewitalizacyjnych
8.	IV kwartał 2020 r.	Przystąpienie do oceny realizacji Programu
9.	I kwartał 2021 r.	Przystąpienie do aktualizacji Programu na wniosek Wójta Gminy Somianka*
10.	III kwartał 2021 r.	Podjęcie uchwały przez Radę gminy Somianka w sprawie aktualizacji Programu Rewitalizacji Gminy Somianka na lata 2016-2023
11.	IV kwartał 2023 r.	Przystąpienie do opracowania sprawozdania końcowego z realizacji Programu

Objaśnienia: * Decyzja o przystąpieniu do aktualizacji Programu zostanie podjęta przez Wójta w oparciu o sporządzoną ocenę sporządzoną przez Zespół ds. rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

9. System monitorowania i oceny Programu Rewitalizacji

Aby proces rewitalizacji był odpowiednio przeprowadzany niezbędne jest stosowanie systemu monitorowania etapów jego realizacji. Nadzór polegać będzie na gromadzeniu i analizowaniu informacji o realizacji przyjętych projektów. Analiza zarówno danych ilościowych, jak i jakościowych pozwoli, w przypadku wystąpienia takiej konieczności, na wczesne wykrycie niezgodności, a także pozwoli na zapobiegnięcie możliwych do rozpoznania komplikacji.

Program Rewitalizacji obowiązywać będzie do 2023 r. Zgodnie z zaplanowanym ramowym harmonogramem realizacji Programu, IV kwartale 2023 r. Gmina przystąpi do opracowania sprawozdania końcowego z realizacji Programu.

W monitorowaniu brać winny udział wszystkie podmioty zaangażowane we wdrażanie Programu Rewitalizacji, a szczególności:

- Rada Gminy Somianka,
- Wójt Gminy Somianka,
- Zespół ds. Rewitalizacji,
- interesariusze rewitalizacji.

Szczególne role w procesie monitoringu przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania poszczególnych, ujętych w niniejszym dokumencie, projektów.

Na poziomie monitorowania Programu Rewitalizacji głównym podmiotem, monitorującym oraz dokonującym oceny osiągnięcia założonych wskaźników będzie Zespół ds. Rewitalizacji, a w odniesieniu do osiągnięcia celów operacyjnych rewitalizacji Rada Gminy Somianka i Wójt Gminy Somianka. Rola Zespołu ds. Rewitalizacji obejmować będzie jednocześnie monitoring oraz sprawozdawczość. Zespół wspierać będą wyznaczeni przez Wójta Gminy Somianka pracownicy Urzędu Gminy Somianka.

Wdrażanie Programu Rewitalizacji przeprowadzane będzie w oparciu o monitoring stopnia realizacji celów rewitalizacji oraz zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych.

Stosowanie systemu monitorowania etapów realizacji procesu rewitalizacji jest niezbędne, aby został on odpowiednio przeprowadzany. Analiza zarówno danych ilościowych, jak i jakościowych pozwoli w przypadku wystąpienia konieczności aktualizacji Programu, na wczesne wykrycie niezgodności, a także na zapobiegnięcie możliwych do

rozpoznania komplikacji poprzez wprowadzenie koniecznych modyfikacji w reakcji na zmiany.

Monitoring polegać będzie na systematycznym gromadzeniu i analizowaniu danych ilościowych na temat wdrażanych projektów oraz założonych celów rewitalizacji.

Monitorowanie obejmować będzie dwa aspekty wdrażania Programu:

- rzeczowy: polegać będzie na bieżącej inspekcji wykonywanych w danym momencie inwestycji, gromadzeniu danych dotyczących postępów w ich realizacji na bieżąco w miarę postępu prac, a także zapewnieniu zgodności z założeniami i harmonogramem Programu Rewitalizacji umożliwiając ocenę postępu i efektywności jego głównych założeń; pomiary wykonywane będą co roku na podstawie zmian wskaźników produktu i rezultatu przyporządkowanych do konkretnych projektów rewitalizacyjnych oraz wskaźników oddziaływania (wykorzystanych w diagnozie obszaru zdegradowanego) w odniesieniu do celów rewitalizacji – punktem odniesienia będą dane bazowe dostępne na etapie opracowywania dokumentu,
- finansowy: polegać będzie na kontroli finansowania projektów: szacunkowych kosztów oraz stopnia wykorzystania źródeł finansowych, a także trwałości planowanych rezultatów; prowadzony będzie na podstawie okresowych sprawozdań (co 2 lata), które zawierać będą m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, poniesione wydatki od początku realizacji projektu oraz w okresie objętym sprawozdaniem oraz informacje o stanie zaawansowania wykonania przyjętego harmonogramu.

Monitoring Programu Rewitalizacji będzie realizowany w oparciu o następujące zasady:

- monitoring realizowany będzie w cyklu rocznym,
- monitoring prowadzony będzie w oparciu o wskaźniki rewitalizacji: ogólne zaprezentowane w tabeli zamieszczonej poniżej oraz szczegółowe – tj. wskaźniki dla poszczególnych projektów rewitalizacyjnych,
- źródłem weryfikacji wskaźników będą dane ze statystyki publicznej (BDL GUS) oraz dane Urzędu Gminy Somianka, jednostek podległych i instytucji publicznych,
- monitorowane wskaźniki mogą ulegać modyfikacji, ale wyłącznie w uzasadnionych przypadkach,
- punktem odniesienia, w procesie weryfikacji wskaźników będą dane wykorzystane podczas delimitacji – wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

- w procesie monitoringu, w sytuacji braku postępów, które świadczyłyby o wdrażaniu Programu Rewitalizacji, identyfikowane będą bariery implementacji,
- wyniki monitoringu będą przedstawiane w formie sprawozdań rocznych z realizacji Programu Rewitalizacji, sporządzanych pod koniec roku,
- proces monitoringu prowadzony będzie z uwzględnieniem form szerokiej partycypacji społecznej,
- wprowadzanie zmian/aktualizacji do Programu Rewitalizacji poprzedzone będzie konsultacjami z interesariuszami rewitalizacji i zatwierdzane przez Radę Gminy.
- wszyscy interesariusze będą mieć zagwarantowany równy udział we wdrażaniu Programu Rewitalizacji.

Kompleksowe sprawozdanie, obejmujące dane umożliwiające skuteczny monitoring rzeczowy i finansowy, powinno zawierać następujące dane:

- informacje ogólne,
- informacje dotyczące przebiegu rzeczowego realizacji projektu lub Programu:
  - na poziomie Programu: informacje dotyczące zgłoszonych do realizacji projektów, podpisanych umów lub podjętych decyzji, celów głównych i szczegółowych, stopnia osiągnięcia założonych w Programie wskaźników monitorujących,
  - na poziomie projektu: informacje dotyczące podpisanych umów lub podjętych decyzji, stanu realizacji celów projektu, stopnia osiągnięcia założonych w nim wartości wskaźników,
- informacje dotyczące postępu finansowego, według źródeł pochodzenia środków, zawierające w szczególności zestawienie poniesionych wydatków, zrealizowanych płatności oraz ocenę poziomu wykorzystania środków,
- prognozę przebiegu realizacji Programu lub projektu w kolejnym okresie sprawozdawczym – dla sprawozdań okresowych lub rocznych,
- informacje na temat wypełniania zobowiązań w zakresie informacji i promocji,
- informacje na temat sprawności systemu realizacji,
- informacje o napotkanych problemach, przeprowadzonych kontrolach oraz stwierdzonych nieprawidłowościach.

Założyć należy, iż sprawozdanie może nie zawierać informacji, dotyczących stopnia osiągnięcia wartości wskaźników monitorujących rezultatu, a jedynie wskaźniki produktu.

Program Rewitalizacji podlegał będzie aktualizacji i ocenie stopnia realizacji, dokonanej przez Wójta Gminy Somianka. co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w Programie Rewitalizacji.

Za ocenę stopnia realizacji Programu Rewitalizacji odpowiadać będzie Zespół ds. Rewitalizacji zgodnie z przyjętym rozdziałem 8. System zarządzania realizacją Programu.

Tym samym ocena Programu Rewitalizacji zaplanowana została w IV kwartał 2020 r. Ocena sporządzona przez Zespół ds. Rewitalizacji podlegała będzie zaopiniowaniu przez Radę Gminy Somianka oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej Gminy Somianka oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

W przypadku stwierdzenia, że Program Rewitalizacji wymaga aktualizacji Wójt Gminy Somianka wystąpi do Rady Gminy Somianka z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku dołączając ocenę wykonaną przez Zespół ds. Rewitalizacji.

Aktualizacja Programu Rewitalizacji nastąpi w trybie, w jakim był on uchwalany (Dz. U. z 2016 r. poz. 446, 1579, 1948, z 2017 r. poz. 730, 935).

W 2023 r. zostanie opracowane sprawozdanie końcowe z realizacji całego Programu. Celem tej oceny ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrożenia Programu, w tym wielkości zaangażowanych środków, skuteczności i efektywności pomocy.

Z ewaluacji końcowej wynikać powinny wskazania odnośnie dalszych kierunków polityki rozwoju gminy, szczególnie w zakresie zdefiniowania czynników, które przyczyniły się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Programu.

Za organizację procesu ewaluacji końcowej odpowiadać będzie Zespół ds. Rewitalizacji oraz Rady Gminy Somianka, jako organ przyjmujący wyniki oceny.

Ocena końcowa powinna zostać zakończona nie później niż 2 lata po zakończeniu okresu programowania. Ocena ta (raport) z realizacji Programu powinien zostać upubliczniony i opublikowany na stronie internetowej Gminy Somianka oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

Wprowadzenie systemu monitoringu i powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować problem dezaktualizacji założeń Programu Rewitalizacji. Ewaluacja ma na celu identyfikację oraz poprawę jakości, skuteczności i spójności Programu Rewitalizacji. Jej zadaniem jest zweryfikowanie, czy w wyniku podejmowanych działań osiągnięto oczekiwane rezultaty, które mają wpłynąć na osiągnięcie celów postawionych w Programie.

Poniżej zestawione zostały wskaźniki, które zostaną poddane analizie w ramach monitoringu.

Tabela 59. Zestawienie wskaźników poddawanych analizie w procesie monitoringu

Założenia PR	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa dla obszaru rewitalizacji	Wartość docelowa dla obszaru rewitalizacji
Wskaźniki oddziaływania					
Cel 1. Zapobieganie powstawaniu oraz ograniczenie problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizacji	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	os./100 os.	GOPS	7,4	6,9
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 ludności	os./100 os	GOPS	2,1	1,8
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa na 100 mieszkańców	os./100 os	GOPS	1,0	0,85
Cel 2. Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	os./100 os.	PUP w Wyszkwowie	3,7	3,4
	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	podm./100 mieszk.	Urząd Gminy Somianka	27,8	29,3
	Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	podm./100 mieszk.	Urząd Gminy Somianka	3,9	4,1
	Liczba zamkniętych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	podm./100 mieszk.	Urząd Gminy Somianka	2,7	2,4
Cel 3. Wzrost jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznej i dobrze rozwiniętej infrastruktury technicznej obszaru	Procent osób według których poprawie uległa przestrzeń publiczna i infrastruktura techniczna obszaru rewitalizacji	%	Urząd Gminy Somianka	-	45%

Wskaźniki produktu					
Projekty rewitalizacyjne	Liczba zorganizowanych kursów/szkoleń zawodowych	szt.	Beneficjenci projektów	0	6
	Liczba zorganizowanych zajęć warsztatowych	szt./rok	Beneficjenci projektów	0	4
	Liczba spotkań terapeutycznych dla rodzin	szt./rok	Beneficjenci projektów	0	3
	Liczba budynków poddanych działaniom termomodernizacji	szt.	Beneficjenci projektów	0	3
	Liczba stworzonych obiektów infrastruktury społeczno-edukacyjnej	szt.	Beneficjenci projektów	0	1
	Powierzchnia objęta działaniami rewitalizacyjnymi	m ²	Beneficjenci projektów	0	10869,5
	Liczba stworzonych obiektów infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej	szt.	Beneficjenci projektów	0	1
	Liczba utworzonych miejsc pracy	szt.	Beneficjenci projektów	0	1
	Liczba stworzonych obiektów infrastruktury rekreacyjno-sportowej	szt.	Beneficjenci projektów	0	1
	Liczba stworzonych obiektów infrastruktury handlowej	szt.	Beneficjenci projektów	0	1
	Liczba stanowisk/stoisk dla rolników na targowisku	szt.	Beneficjenci projektów	0	24
	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	Beneficjenci projektów	0	5
	Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w projekcie	szt.	Beneficjenci projektów	0	5
	Liczba szkół, które wzięły udział w projekcie	szt.	Beneficjenci projektów	0	5
	Liczba zorganizowanych zajęć i warsztatów	szt./rok	Beneficjenci projektów	0	8

	Liczba zorganizowanych imprez kulturalnych	szt./rok	Beneficjenci projektów	0	4
	Liczba nasadzeń (krzewów)	szt.	Beneficjenci projektów	0	600
	Liczba tablic edukacyjno-informacyjnych	szt.	Beneficjenci projektów	0	52
	Liczba gier edukacyjnych	szt.	Beneficjenci projektów	0	24
	Liczba obiektów zabytkowych objętych wsparciem	szt.	Beneficjenci projektów	0	1
	Planowana wartość zwiększonej objętości oczyszczonych ścieków w wyniku realizacji projektu	m ³ /rok	Beneficjenci projektów	0	20 703,60
	Stacja uzdatniania wody	szt.	Beneficjenci projektów	0	1
	Liczba przydomowe oczyszczalnie ścieków	szt.	Beneficjenci projektów	0	97
Wskaźniki rezultatu					
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem	os.	Beneficjenci projektów	0	35
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po zakończeniu kursu/szkolenia poszukują pracy	os.	Beneficjenci projektów	0	24
	Liczba rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem	rodzin/rok	Beneficjenci projektów	0	20
	Zmniejszenie zużycia energii o procent w stosunku do aktualnego		Beneficjenci projektów	0	20%
	Liczba osób korzystająca ze wspartej infrastruktury	os./rok	Beneficjenci projektów	0	4450
	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po	os.	Beneficjenci projektów	0	216

	opuszczeniu programu				
	Liczba uczniów zamieszkujących obszar rewitalizacji	os.	Beneficjenci projektów	0	277
	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	os.	Beneficjenci projektów	0	52
	Liczba uczniów, którzy wzięli udział w projekcie	os.	Beneficjenci projektów	0	350
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem (dzieci i młodzież)	os./rok	Beneficjenci projektów	0	30
	Liczba osób uczestnicząca w imprezach kulturalnych	os./rok	Beneficjenci projektów	0	1 000
	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury kanalizacyjnej –	os.	Beneficjenci projektów	0	698

Źródło: opracowanie własne

10. Mechanizmy włączenia mieszkańców i innych interesariuszy w proces rewitalizacji – partycypacja społeczna

Wytyczne w zakresie rewitalizacji wskazują na potrzebę uwzględniania partycypacji społecznej na czterech etapach: diagnozowania, programowania, wdrażania oraz monitorowania. W niniejszym opracowaniu uwzględniono partycypację społeczną na wszystkich wymaganych etapach rewitalizacji.

Na etapie diagnozowania prowadzone były prace analityczne oraz konsultacje z mieszkańcami gminy (interesariuszami rewitalizacji). Udział mieszkańców, dotyczył w pierwszej kolejności problematyki związanej z właściwym wytyczeniem obszaru zdegradowanego oraz rewitalizacji i obejmował następujące formy:

- spotkanie informacyjne z mieszkańcami w Urzędzie Gminy Somianka 19 lipca 2016 r. poświęcone tematyce rewitalizacji, dyskusji na temat problemów występujących w gminie oraz debacie na temat obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- zbieranie uwag ustnych podczas spotkania,
- zbieranie uwag i propozycji przedsięwzięć inwestycyjnych lub społecznych drogą korespondencyjną i drogą elektroniczną,
- badanie ankietowe mieszkańców, dotyczące wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji oraz identyfikacji problemów w poszczególnych sferach w gminie.

W ramach wyżej wymienionych form partycypacji konsultowane były kwestie, które zadecydowały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Somianka. Na spotkaniu informacyjnym w dniu 19 lipca 2016 r. obecni byli pracownicy Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Gminnego Ośrodka Kultury, przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz mieszkańcy Gminy. Zgłoszone w toku działań konsultacyjnych uwagi i opinie zostały uwzględnione.

Na etapie sporządzania Programu Rewitalizacji istotnym mechanizmem włączenia interesariuszy rewitalizacji była możliwość wniesienia własnej propozycji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego. Prowadzono nabór „fiszek projektowych” poprzez formularze: udostępnione na stronie internetowej gminy, przekazane na spotkaniach z mieszkańcami oraz wysyłane drogą pocztową i drogą elektroniczną do parafii i organizacji pozarządowych działających w gminie. Ponadto powstający dokument był konsultowany z przedstawicielami

Urzędu Gminy Somianka, Rady Gminy, GOPS i GOK oraz z mieszkańcami Gminy, lokalnymi przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi, którzy brali udział w spotkaniach konsultacyjnych.

Przeprowadzone zostały również konsultacje społeczne projektu Programu Rewitalizacji Gminy Somianka na lata 2016-2023, polegające na spotkaniu z mieszkańcami, które odbyło się w Urzędzie Gminy Somianka 26 sierpnia 2016 r. Zastosowano następujące formy włączenia mieszkańców:

- zbieranie wypełnionych fiszek projektowych,
- zbieranie uwag ustnych podczas spotkania,
- zbieranie uwag i wniosków drogą korespondencyjną i drogą elektroniczną odnoszących się do projektu Programu Rewitalizacji.

Wdrażanie Programu Rewitalizacji będzie miało charakter partycypacyjny ze względu na fakt, iż część planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie realizowana przez podmioty społeczne (m.in. Gminny Ośrodek Kultury), które miały możliwość zgłoszenia projektów. Wszelkie uwagi zgłaszane przez Partnerów rewitalizacji, a także mieszkańców gminy przysłużą się lepszej organizacji systemu wdrażania rewitalizacji. Włączanie mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces wdrażania i zarządzania Programu będzie zapewnione poprzez:

- realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych przez sektor społeczny i/lub gospodarczy,
- organizację konsultacji społecznych, w formie spotkań, w ważnych kwestiach dotyczących wdrażania Programu,
- prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej o prowadzonych przedsięwzięciach oraz efektach podejmowanych działań rewitalizacyjnych.

Wszystkie instytucje zaangażowane we wdrażanie Programu, w tym mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mają możliwość zgłoszenia nowego zadania do Programu Rewitalizacji dla Gminy Somianka. Proces ten reguluje poniższa procedura:

- propozycję nowego przedsięwzięcia, opisanego zgodnie z kartą projektu Programu Rewitalizacji może zgłosić instytucja użytku publicznego lub mieszkańcy obszaru rewitalizacji, przy czym dana osoba może zgłosić 1 projekt raz na pół roku,
- propozycje działań zbierane będą raz w roku i muszą zostać złożone do Urzędu Gminy, do Zespołu ds. Rewitalizacji w wyznaczonym terminie,
- po upływie tego terminu Zespół ds. Rewitalizacji opiniuje zebrane propozycje zadań rewitalizacyjnych dla danego obszaru oraz zgłasza własne zadania,

- na kolejnej sesji Rady Gminy przedstawione zostaną zatwierdzone projekty i poddane pod głosowanie Rady Gminy.

Wszystkie instytucje zaangażowane we wdrażanie Programu, w tym mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mają możliwość zgłoszenia propozycji zmian w Programie Rewitalizacji Gminy Somianka. Proces ten reguluje poniższa procedura:

- propozycję zmian do Programu wraz z uzasadnieniem może zgłosić instytucja użytku publicznego lub mieszkańcy obszaru rewitalizacji, przy czym dana osoba może zgłosić 1 projekt raz na pół roku,
- propozycje zmian zbierane będą raz w roku i muszą zostać złożone do Urzędu Gminy, do Zespołu ds. Rewitalizacji w wyznaczonym terminie,
- po upływie tego terminu Zespół ds. Rewitalizacji opiniuje zebrane propozycje zmian dotyczących Programu Rewitalizacji,
- na kolejnej sesji Rady Gminy przedstawione zostaną propozycje zatwierdzonych zmian i poddane pod głosowanie Rady Gminy.

Niezbędnym elementem zarządzania procesem rewitalizacji jest uwzględnianie w nim udziału społecznego nie tylko na etapie planowania i wdrażania, ale także na etapie monitorowania Programu Rewitalizacji. Ocena Programu powinna obejmować diagnozę czynników społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych obszaru rewitalizacji, opartą na wskaźnikach oraz opiniach mieszkańców. Partycypacja społeczna na etapie oceny rewitalizacji uwzględnia aktywny udział mieszkańców w szerokich konsultacjach społecznych. Formy i narzędzia aktywnego włączenia mieszkańców w ocenę efektów Programu Rewitalizacji wykorzystane na końcowym etapie to:

- badania sondażowe na temat oceny procesów rewitalizacji,
- ankietyzacja dotycząca ponownej identyfikacji problemów w gminie,
- debata z władzami publicznymi na temat rewitalizacji,
- analiza postrzegania zmian przez mieszkańców na obszarze rewitalizacji,
- spotkania z mieszkańcami połączone z prezentacją efektów rewitalizacji, spaceru rewitalizacyjne,
- warsztaty z mieszkańcami.

Opisywane instrumenty powinny każdorazowo być dostosowane do lokalnych warunków oraz możliwości działania.

11. Mechanizmy służące zapewnieniu komplementarności Programu Rewitalizacji

Komplementarność jest jednym z aspektów Programu Rewitalizacji. Połączenia pomiędzy poszczególnymi projektami skutkować mogą dużo lepszym i bardziej efektywnym wykorzystaniem finansowania przeznaczonego na rewitalizację. Zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 opracowanymi przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju wymogiem koniecznym przy opracowywaniu programów rewitalizacji jest konieczność zapewnienia komplementarności w pięciu aspektach: przestrzennym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródłem finansowania.

11.1. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna w Programu Rewitalizacji Gminy Somianka została zapewniona dzięki skupieniu projektów wybranych do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji zostały wyznaczone po przeprowadzeniu dokładnej analizy istotnych problemów w pięciu sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej oraz z uwzględnieniem uwag mieszkańców wnoszonych podczas konsultacji społecznych. Uwzględnienie zarówno danych obiektywnych (GUS, UG, GOPS w Somiance), jak i opinii społeczeństwa świadczy o trafności przestrzennej zaplanowanej, w ramach rewitalizacji, interwencji. Wszystkie podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne skupiają się na obszarze rewitalizacji i są z nim ściśle powiązane. Stanowią odzwierciedlenie problemów i potrzeb rewitalizacyjnych wybranego obszaru rewitalizacji. Realizacja przedsięwzięć przyniesie pozytywne skutki nie tylko dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale również dla mieszkańców całej gminy Somianka, ponieważ mają one charakter komplementarny – projekty są wzajemnie powiązane ze względu na fakt realizacji w pierwszej kolejności działań o wymiarze infrastrukturalnym, które stworzą niezbędną (z perspektywy celów rewitalizacji) przestrzeń dla rozwoju pozostałych projektów wzmacniających tkankę społeczną. Część przedsięwzięć dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej. Z infrastruktury tej korzystać będą mogli mieszkańcy obszaru rewitalizacji, jak i

całej gminy. Ich realizacja przyczyni się do ograniczenia rozprzestrzeniania się różnych problemów na dalsze obszary gminy.

11.2. Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa w PR została zapewniona na poziomie poszukiwania rozwiązań (projektów) prowadzących do ograniczenia problemów i zaspokojenia potrzeb, a następnie określenia harmonogramów ich realizacji. Zaplanowane projekty są ze sobą wzajemnie powiązane, a także wzajemnie się dopełniają. Zadania infrastrukturalne, związane z budową lub z remontem budynków użyteczności publicznej bądź termomodernizacją zakładają prowadzenie tam działań o charakterze społecznym (kulturalnym, integracyjnym, edukacyjnym i aktywizującym mieszkańców).

W diagnozie wykazano, iż na obszarze rewitalizacji występuje nagromadzenie problemów w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. W związku z powyższym w ramach przeciwdziałania wspomnianym problemom w pierwszej kolejności skupiono się na działaniach skierowanych na ich zminimalizowanie.

Równocześnie zadania zostały przewidziane w taki sposób, aby jednocześnie przeciwdziałały problemom w różnych sferach. Działania rewitalizacyjne związane z budową nowych obiektów użyteczności publicznej, remontem budynków lub ich termomodernizacją posłużą zarówno poprawie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak i całej gminy, zwiększeniu ładu przestrzennego, jak również będą miały pozytywny wpływ na poprawę jakości środowiska naturalnego. Projekty rewitalizacyjne dotyczące odrestaurowania remontu kompleksu dworskiego w Starym Mystkowcu przyczynią się do podniesienia walorów turystycznych gminy. W istotny sposób wpłyną również na promocję gminy.

W ramach Programu Rewitalizacji realizowane będą działania z zakresu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym oraz zapobiegania procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej poprzez działania zwiększające aktywność mieszkańców, w tym dzieci, młodzieży. Dzięki przedsięwzięciom tym możliwe będzie zmniejszenie sytuacji kryzysowej w sferze społecznej, na którą nacisk kładzie niniejszy dokument. Budowa nowej świetlicy w Jackowie Dolnym poszerzy ofertę kulturalną i edukacyjną zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i pozostałych grup mieszkańców. Pomimo iż projekty realizowane będą bezpośrednio na terenie podobszarów rewitalizacji, to ich oddziaływanie będzie zdecydowanie szersze. Ich oferta będzie skierowana do wszystkich

mieszkańców gminy Somianka. Pozwoli to przeciwdziałać przenoszeniu się problemów społecznych i wykluczeniu społecznemu. W celu aktywizacji i integracji grup społecznych planowane jest prowadzenie warsztatów, szkoleń, imprez okolicznościowych i wydarzeń kulturalnych.

W ramach rewitalizacji Gminy Somianka, planuje się również budowę boiska sportowego. Obiekt ten zlokalizowany będzie w miejscowości Stary Mystkówiec. W zdecydowany sposób wpłynie na wzrost integracji społecznej oraz poszerzy ofertę zajęć sportowych dla mieszkańców tego podobszaru rewitalizacji. Planowane wydarzenia sportowe zaś będą doskonałą okazją do promocji Gminy Sominka.

Poziom wpływu poszczególnych projektów na zjawiska kryzysowe, a tym samym zasadność ich realizacji został oceniony na podstawie analizy potrzeb rewitalizacyjnych w skali 0-2, gdzie:

- 0 – brak wpływu na zjawisko kryzysowe,
- 1 – średni poziom wpływu na zjawisko kryzysowe,
- 2 – wysoki poziom wpływu na zjawisko kryzysowe.

Tabela 60. Wpływ poszczególnych przedsięwzięć na aspekty problemowe

	Zjawiska kryzysowe	Numer projektu											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Problemy społeczne	Bezrobocie	2	1	0	1	0	2	1	1	1	1	0	0
	Ubóstwo	2	2	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0
	Niski poziom edukacji	1	1	0	2	0	0	2	2	2	2	0	0
	Niski poziom kapitału społecznego	1	1	0	2	1	1	2	2	2	2	1	0
	Niski poziom uczestnictwa w życiu kulturowym	0	1	1	2	0	0	1	1	2	2	1	0
Problemy gospodarcze	Niski stopień przedsiębiorczości	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
	Brak wsparcia osób chcących rozpocząć prowadzenie własnej działalności gospodarczej	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
Problemy przestrzenno-funkcjonalne	Brak lub nieodpowiednie zagospodarowanie terenów publicznych	0	0	1	2	2	2	0	0	0	0	0	0
Problemy techniczne i środowiskowe	Niedostosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	1	0
	Zły stan techniczny obiektów użyteczności publicznej	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	2	1
	Przekroczenie standardów jakości środowiska	0	0	2	1	1	1	0	0	0	0	1	0

Objaśnienie: 0 – brak wpływu na zjawisko kryzysowe, 1 – średni poziom wpływu na zjawisko kryzysowe, 2 – wysoki poziom wpływu na zjawisko kryzysowe

Źródło: opracowanie własne

Dla PR przyjęto ponadto zestawienie wskaźników, które pozwolą ocenić tempo oraz zakres realizacji całego Programu – na poziomie oddziaływania, produktu, rezultatu.

Skuteczna komplementarność problemowa wiąże się również z koniecznością powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych obszarach, rezultatem czego jest lepsza koordynacja tematyczna i organizacyjna działań administracji.

11.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna przejawia się w systemie zarządzania, który został zaprojektowany na potrzeby implementacji Programu Rewitalizacji, tym samym zapewniona zostanie współpraca i współdziałania różnych podmiotów działających na rzecz realizacji programu i poprawy stwierdzonej sytuacji kryzysowej obszaru zdegradowanego. Za realizację Programu Rewitalizacji Gminy Somianka na lata 2016-2023 odpowiada Wójt Gminy Somianka, przy współpracy z Radą Gminy i Zespołem ds. Rewitalizacji. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania i wdrażania opisane zostało w rozdziale 6. niniejszego dokumentu.

Zespół ds. Rewitalizacji zostanie powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Somianka po przyjęciu przez Radę gminy Somianka uchwały w sprawie przyjęcia Programu Rewitalizacji Gminy Somianka na lata 2016-2023.

System wdrażania i monitorowania przebiegu procesu został dopasowany do charakteru systemu zarządzania gminy. Każdy potencjalny partner Programu dzięki działaniom Zespołu ds. Rewitalizacji będzie miał zapewniony dostęp do informacji na temat realizacji założeń Programu oraz szansę na uczestnictwo w działaniach edukacyjno-szkoleniowych, dzięki którym dowie się w jaki sposób może zgłaszać i realizować zaproponowane przez siebie zadania. Dodatkowo w ramach procedur zarządczych przewidziano możliwość zgłaszania nowych zadań oraz uwag do istniejącego PR przez wszystkich zainteresowanych. W ten sposób każdy interesariusz będzie miał wpływ na realizację Programu.

11.4. Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa oznacza spójność projektów rewitalizacyjnych podejmowanych w poprzednich okresach programowania z celami, kierunkami działań oraz zaplanowanymi przedsięwzięciami określonymi w PR.

Gmina Somianka w poprzednim okresie programowania w ramach polityk spójności Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego w latach 2007-2013 realizowała projekt pn.: modernizacja nawierzchni zwirowej na asfaltową drogi gminnej relacji Ulasek-Wólka Somiankowska-Kręgi. Ponadto Gmina zrealizowano następujące projekty:

- Mobilni zawodowo – równanie szans mieszkańców Somianki i okolic 9.5 Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich okres realizacji projektu: 01.06.2010r. – 31.10.2010r.
- Mobilni zawodowo – równanie szans mieszkańców Woli Mystkowskiej i okolic 9.5 Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich okres realizacji projektu: 01.06.2010r. – 31.10.2010r.
- Mobilni zawodowo – równanie szans mieszkańców Somianki i okolic 9.5 Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich okres realizacji projektu: 01.06.2010r. – 31.10.2010r.
- Taniec dobry na wszystko – aktywna forma edukacji dla dzieci i młodzieży 9.5 Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich okres realizacji projektu: 01.06.2010r. – 31.10.2010r.
- Od super przedszkolaka do wzorowego uczniaka Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej okres realizacji projektu: 01.08.2010r. – 31.07.2013r.
- Wyrównanie szans edukacyjnych - Zagrajmy o sukces w gimnazjum w Somiance Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej okres realizacji projektu: 01.09.2010r. – 30.11.2011r.
- Wyrównanie szans edukacyjnych - Zagrajmy o sukces w gimnazjum w Woli Mystkowskiej Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej okres realizacji projektu: 01.09.2010r. – 30.11.2011r.

- Wyrównanie szans edukacyjnych - Zagrajmy o sukces w gimnazjum w Woli Mystkowskiej Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej okres realizacji projektu: 01.09.2010r. – 30.11.2011r.
- Kategoria C – czynny zawodowo 9.5 Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich okres realizacji projektu: 01.02.2012r. – 30.06.2012r.
- Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych. Indywidualizacja nauczania kluczem do sukcesu II okres realizacji projektu 01.10.2013r. – 30.06.2014r.
kwota dofinansowania: 75 971,31zł
- Przedszkolak to ja Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej okres realizacji projektu: 01.08.2013r. – 31.07.2014r.
- Modernizacja oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych w gminie Somianka Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej okres realizacji projektu: 01.04.2014r. – 31.02.2015r.
- Moja przyszłość Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych okres realizacji projektu: 01.09.2014r. – 30.09.2015r.

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa okres realizacji: czerwiec 2016- grudzień 2016r.

Ponadto gmina Somianka zrealizowała ponad 10 projektów dofinansowanych ze środków PROW 2014-2020 – budowa boisk sportowych, placów zabaw, centrów miejscowości, remonty budynków publicznych, projekty dofinansowane ze środków RPO WM – budowa drogi oraz montaż instalacji kolektorów słonecznych na terenie 3 gminy- Somianka, Brańszczyk, Zatory. Wartość projektu ok 12 mln zł.

Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich działań rewitalizacyjnych pozwolą na jeszcze bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej.

11.5. Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania PR została zapewniona poprzez określenie oraz łączenie różnych źródeł finansowania. Przewidziano zarówno przedsięwzięcia współfinansowane przez sektor prywatny, jak i publiczny, środki osób/podmiotów

indywidualnych, sektora pozarządowego, jak i pieniądze publiczne – gminne, powiatowe, znajdujące się w dyspozycji jednostek Skarbu Państwa, czy też ostatecznie wsparcie realizowane w ramach pomocy Unii Europejskiej. Także perspektywa przedmiotowa pozwala wskazać różne źródła finansowania, jak np. EFRR, EFS.

Komplementarność źródeł finansowania określona została w rozdziale dotyczącym szacunkowych ram finansowych PR, gdzie na poziomie szczegółowego opisu projektu określono źródła publiczne i prywatne (ze wskazaniem potencjalnych projektodawców oraz instytucji współfinansujących).

Gmina w pierwszej kolejności zakłada wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania, w tym funduszy europejskich dedykowanych rewitalizacji. Jednakże, w trakcie trwania Programu, zakłada się prowadzenie działań edukacyjnych dla różnych podmiotów z zakresu możliwości włączenia się w proces rewitalizacji. Mając to na uwadze, Miasto w trakcie realizacji Programu, będzie starało się pozyskać partnerów partycypujących w kosztach realizacji działań i projektów służących wyprowadzaniu obszaru ze stanu kryzysowego poprzez współpracę z różnymi podmiotami.

12. Opis powiązań Programu Rewitalizacji Gminy Somianka na lata 2016-2023 z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy

Program Rewitalizacji Gminy Somianka na lata 2016-2023 jest dokumentem, który jest uzupełnieniem dotychczasowo realizowanych programów na szczeblu gminnym. Projekty i cele ujęte w Programie Rewitalizacji są spójne z kierunkami i celami wyznaczonymi w niżej opisanych dokumentach strategicznych i planistycznych.

12.1. Spójność z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie Gminy Somianka

Elementem opracowania Programu jest zapewnienie komplementarności pomiędzy dokumentami strategicznymi i planistycznymi obowiązującymi w Gminie Somianka. Program Rewitalizacji Gminy Somianka pozostaje w zgodności z innymi dokumentami dotyczącymi rozwoju tego terenu, a w szczególności ze Strategią Rozwoju Gminy Somianka, Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2026 oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Somianka.

Wzajemna komplementarność Programu Rewitalizacji z innymi dokumentami strategicznymi Gminy Somianka podniesie efektywność podejmowanych działań oraz prawdopodobieństwo ich realizacji. Opracowane projekty rewitalizacyjne będą spójne z wybranymi celami i założeniami uwzględnionymi w wyżej wymienionych dokumentach.

Tabela 61. Powiązania celów Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy Somianka

Cel strategiczny 1: Zapobieganie powstawaniu oraz ograniczenie problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizacji	
Dokument strategiczny/planistyczny	Powiązanie z celami
Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2026	<p>Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i uzależnieniom oraz zapobieganie ich skutkom</p> <p>Cel operacyjny Poprawa samooceny, motywacji do zmian oraz aktywności życiowej</p> <p>Cel operacyjny Ograniczenie marginalizacji spowodowanej ubóstwem</p> <p>Cel strategiczny 2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży</p> <p>Cel operacyjny Wzrost kompetencji rodzicielskich</p> <p>Cel operacyjny Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży</p> <p>Cel operacyjny Popularyzacja aktywnego wypoczynku poprzez uprawianie sportu i rekreację</p> <p>Cel operacyjny Wspomaganie rodzin w procesie wychowania</p> <p>Cel operacyjny Promocja kultury</p>
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Somianka	Cel społeczny ukierunkowany na prawidłowe kształtowanie struktury przestrzeni jednostek osadniczych i terenów otwartych, decydującej o warunkach zamieszkania, pracy, obsługi i wypoczynku mieszkańców.
Strategia Rozwoju Gminy Somianka na lata 2015-2025	<p>Cel strategiczny 2. Silna i konkurencyjna gospodarka lokalna</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Promocja postaw innowacyjnych wśród młodzieży i dorosłych poprzez działalność szkoleniową i doradczą, w tym poprzez aktywność szkół</p>
Cel strategiczny 2: Rozwój gospodarczy Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji	
Dokument strategiczny/planistyczny	Powiązanie z celami
Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2026	<p>Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i uzależnieniom oraz zapobieganie ich skutkom</p> <p>Cel operacyjny Wzrost kompetencji i wiedzy potrzebnej na rynku pracy</p>

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Somianka	-
Strategia Rozwoju Gminy Somianka na lata 2015-2025	<p>Cel strategiczny 2. Silna i konkurencyjna gospodarka lokalna</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Zapewnienie kompleksowego wsparcia dla obecnych i potencjalnych przedsiębiorców</p> <p>Cel operacyjny 2.3. Aktywizacja osób bezrobotnych.</p>
Cel strategiczny 3. Cel strategiczny 3. Wzrost jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznej i dobrze rozwiniętej infrastruktury technicznej obszaru	
Dokument strategiczny/planistyczny	Powiązanie z celami
Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2026	<p>Cel strategiczny 2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży</p> <p>Cel operacyjny Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego</p>
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Somianka	Cele przestrzenne polegające na wprowadzeniu ładu w zabudowie
Strategia Rozwoju Gminy Somianka na lata 2015-2025	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki standard życia mieszkańców Gminy Somianka</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej.</p> <p>Cel operacyjny 1.3. Zapewnienie warunków do aktywnego spędzania czasu wolnego na terenie Gminy poprzez stworzenie odpowiedniej oferty i bazy sportowo-rekreacyjnej oraz kulturalnej.</p> <p>Cel operacyjny 1.4. Systematyczne dostosowywanie infrastruktury społecznej do potrzeb mieszkańców</p> <p>Cel strategiczny 3. Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie środowiska naturalnego w celu rozwoju potencjału gminy</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Realizacja założeń gospodarki niskoemisyjnej</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Ochrona środowiska oraz walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy</p> <p>Cel operacyjny 3.3. Rozwijanie usług i turystyki na terenie Gminy</p>

12.1.1. Strategia Rozwoju Gminy Somianka na lata 2015-2025

Strategii Rozwoju Gminy Somianka na lata 2015-2025 wyznacza trzy cele strategiczne charakteryzujące trzy obszary/kierunki działań: atrakcyjność mieszkaniową, walkę z bezrobociem wśród mieszkańców opartą na zwiększeniu atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej gminy oraz efektywne wdrażanie Strategii. Obszary rozwojowe Gminy są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Zadania zrealizowane w zakresie infrastruktury technicznej pomogą zrealizować zadania w sferze mieszkaniowej i gospodarczej, a także pozytywnie wpłyną na ochronę środowiska. Cele osiągnięte w ramach strefy społecznej i kulturowej wpłyną na realizację celów w zakresie atrakcyjności mieszkaniowej. Z kolei cele dotyczące rozwoju Gminy ułatwią realizację pozostałych celów strategicznych. Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację konkretnych celów operacyjnych. Cele te zostały sformułowane w oparciu o przeprowadzoną diagnoza otoczenia strategicznego Gminy i jej potencjału oraz analiza SWOT. Podobnie wyznaczono cele strategiczne i operacyjne dla niniejszego dokumentu, dzięki czemu obydwa dokumenty są ze sobą ściśle powiązane.

Cel strategiczny 1. Wysoki standard życia mieszkańców Gminy Somianka przyjęty w Strategii będzie realizowany przez projekt „Rozbudowa stacji uzdatniania wody w miejscowości Stare Wypychy wraz z przebudową sieci wodociągowej w miejscowości Somianka Parcele i Somianka, budowa sieci wodociągowej w miejscowości Somianka oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Somianka”, który przyczyni się do uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej w obszarze rewitalizacji i na terenie całej Gminy.

Realizacja projektów „Budowa rybackiego centrum rekreacyjno-turystycznego w Jackowie Dolnym” i „Budowa boiska sportowego w Starym Mystkówcu” wpisuje się w dwa cele operacyjne, celu strategicznego 1. przyjętego w Strategii: 1.3. Zapewnienie warunków do aktywnego spędzania czasu wolnego na terenie Gminy poprzez stworzenie odpowiedniej oferty i bazy sportowo-rekreacyjnej oraz kulturalnej oraz 1.4. Systematyczne dostosowywanie infrastruktury społecznej do potrzeb mieszkańców. Działania zaplanowane w wyżej wymienionych projektach przyczynią się do poszerzenia oferty edukacyjno-sportowej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz stworzenia dodatkowej infrastruktury społecznej (świetlica wiejska).

Cel strategiczny 3. Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie środowiska naturalnego w celu rozwoju potencjału gminy Strategii wpisuje się w działania przewidziane w ramach projektu „Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej:

Urzędu Gminy Somianka w m. Somianka Parcele, budynku Zespołu Szkół w Somiance, budynku przedszkola w Nowych Wypychach”. Dzięki pracom remontowym i termomodernizacyjnym zmniejszeniu ulegnie emisja CO₂ i pyłów do atmosfery, jak również przyczyni się do podniesienia poziomu świadczonych usług i komfortu mieszkańców korzystających z instytucji samorządowej i placówek oświatowych.

Projekt ujęty w Programie Rewitalizacji, dotyczący stworzenia bazy ekologiczno-edukacyjnej „Tworzenie bazy ekologiczno-edukacyjnej w miejscowości Somianka i Wola Mystkowska w gminie Somianka” wpłynie na podniesienie wiedzy ekologicznej oraz kształtowanie postaw proekologicznych i poczucia odpowiedzialności za stan środowiska naturalnego wśród osób odwiedzających, w tym dzieci i młodzież oraz wśród społeczności lokalnej. Tym samym wpisuje się on w cel strategiczny 3. Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie środowiska naturalnego w celu rozwoju potencjału gminy ujęty w Strategii.

12.1.2. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2026

Celem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2026 są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, aktywność obywatelską, poprawę sytuacji materialnej, co przekłada się na działania na rzecz poprawy zatrudnienia oraz budowania lokalnego rynku pracy. Kompleksowa pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się ponadto na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu na dostrzegane deficyty. Strategia wyznacza kierunki rozwoju działań pomocowych, szczególnie tych, których celem jest wyeliminowanie dysfunkcji społecznych, a także pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem. Szczegółowa diagnoza i analiza sytuacji społecznej Gminy Somianka połączona z badaniami ankietowymi, pozwoliła wyodrębnić następujące cele strategiczne:

- Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i uzależnieniom oraz zapobieganie ich skutkom
- Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży
- Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym
- Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego

Wszystkie cztery cele strategiczne w Strategii korelują z działaniami zaplanowanymi w Programie Rewitalizacji. Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i uzależnieniom oraz zapobieganie ich skutkom będzie realizowany przez projekt 1 „Szkolenia podnoszące kwalifikacje osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji”, w ramach którego zaplanowano wsparcie osób bezrobotnych poprzez prowadzenie kursów i szkoleń zawodowych. Realizacja projektów: „Szkoła przyszłości – rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów szkół w Gminie Somianka”, „Wsparcie rodzin narażonych na wykluczenie społeczne zamieszkujących obszar rewitalizacji”, „Organizacja warsztatów i imprez kulturalnych dla dzieci i młodzieży” oraz „Bezpieczna+” wpisuje się w pozostałe cele strategiczne. Poprzez działania przewidziane w ramach wyżej wymienionych projektów podniesieniu ulegnie poziom jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym zdobycie nowych kwalifikacji zawodowych, niezbędnych do znalezienia pracy, poszerzenie wiedzy edukacyjnej dzieci i młodzieży oraz podniesienie kompetencji rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Tym samym projekty zaplanowane do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji będą silnie oddziaływać na sferę społeczną, na którą główny nacisk znajduje się również w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

12.1.3. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Somianka

Najważniejszym narzędziem kształtowania polityki przestrzennej przez Gminę jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, będące aktem kierownictwa wewnętrznego. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Somianka aktualnie jest w trakcie aktualizacji zapisów. Tym samym w dokumencie zostaną uwzględnione zapisy Programu Rewitalizacji, w tym przewidziane projekty, dla których niezbędna będzie zmiana użytkowania gruntów m.in. terenów przeznaczonych pod nową zabudowę.

13. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z art. 48 ust. 1 ust. 2 w związku z art. 47 i 57 pkt 1.2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405) projekt niniejszego dokumentu został przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Warszawie z wnioskiem o zajęcie stanowiska w sprawie uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz określenia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko w przypadku konieczności jej opracowania.

Pismem z dnia 29 września 2016 r. znak WOOS-I.410.582.2016.JD Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie wydał opinię, że dla niniejszego dokumentu nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Opinią sanitarną z dnia 19 września 2016 r. znak ZS.9022.1749.2016PK Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Warszawie wyraził opinię o odstąpieniu do przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania dla niniejszego dokumentu.

W związku z powyższymi opiniami oraz uwarunkowaniami określonymi w art. 49 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Wójt Gminy Somianka odstąpił od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla niniejszego dokumentu.

Informacje o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko umieszczone zostały na:

- stronie internetowej Gminy Somianka,
- stronie BIP Urzędu Gminy Somianka,
- tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Somianka.

Przewodniczący Rady Gminy

Krzysztof Jan Rakowski

14. Spis tabel

Tabela 1. Charakterystyka jednostek pomocniczych Gminy Somianka	11
Tabela 2. Zestawienie wskaźników wykorzystanych w diagnozie obszaru zdegradowanego Gminy Somianka.....	13
Tabela 3. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym Gminy Somianka.....	17
Tabela 4. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	18
Tabela 5. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	20
Tabela 6. Rynek pracy i bezrobocie w Gminie Somianka	22
Tabela 7. Liczba osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym.....	23
Tabela 8. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 ludności	28
Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 mieszkańców	30
Tabela 10. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa na 100 mieszkańców	32
Tabela 11. Wyniki sprawdzianu 6-klasisty i egzaminu gimnazjalnego w Gminie Somianka .	38
Tabela 12. Frekwencja wyborów parlamentarnych	44
Tabela 13. Zestawienie wskaźników koncentracji negatywnych zjawisk społecznych według jednostek pomocniczych w Gminie Somianka	47
Tabela 14. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze społecznej.....	49
Tabela 15. Finanse publiczne Gminy Somianka.....	52
Tabela 16. Liczba podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców.....	53
Tabela 17. Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców	55
Tabela 18. Zestawienie wskaźników koncentracji negatywnych zjawisk gospodarczych według jednostek pomocniczych w Gminie Somianka.....	60
Tabela 19. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze gospodarczej	61
Tabela 20. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Somianka	63
Tabela 21. Liczba budynków mieszkalnych na 100 mieszkańców.....	64
Tabela 22. Liczba budynków komunalnych	66
Tabela 23. Infrastruktura techniczna (GAZ, CO) na terenie Gminy Somianka.....	67
Tabela 24. Sieć wodociągowa w Gminie Somianka	69

Tabela 25. Sieć kanalizacyjna w Gminie Somianka	70
Tabela 26. Struktura przestrzenna w Gminie Somianka (stan na dzień: 31.12.2014)	76
Tabela 27. Gęstość zaludnienia w Gminie Somianka	77
Tabela 28. Powierzchnia lasów w Gminie Somianka	86
Tabela 29. Obszar zdegradowany gminy Somianka – powierzchnia i liczba ludności	94
Tabela 30. Lokalne potencjały obszaru zdegradowanego.....	95
Tabela 31. Propozycje mieszkańców dotyczące projektów i przedsięwzięć inwestycyjnych i społecznych	105
Tabela 32. Obszar rewitalizacji (tereny zabudowane) – powierzchnia i liczba ludności.....	109
Tabela 33. Porównanie wszystkich badanych wskaźników dla obszaru rewitalizacji i całej Gminy.....	111
Tabela 34. Podstawowe parametry podobszaru Jackowo Dolne	113
Tabela 35. Ludność podobszaru Jackowo na tle pozostałych podobszarów i Gminy Somianka	115
Tabela 36. Skala problemów społecznych w podobszarze Jackowo Dolne na tle pozostałych podobszarów i Gminy - rynek pracy oraz ubóstwo i pomoc społeczna.....	116
Tabela 37. Skala problemów społecznych w podobszarze Jackowo Dolne na tle pozostałych podobszarów i Gminy - poziom edukacji i aktywność społeczna	116
Tabela 38. Liczba podmiotów gospodarczych w podobszarze Jackowo Dolne na tle pozostałych podobszarów i Gminy Somianka	117
Tabela 39. Podstawowe parametry podobszaru Jackowo Dolne	118
Tabela 40. Ludność podobszaru Jackowo na tle pozostałych podobszarów i Gminy Somianka	120
Tabela 41. Skala problemów społecznych w podobszarze Nowe Wypychy na tle pozostałych podobszarów i Gminy - rynek pracy oraz ubóstwo i pomoc społeczna.....	121
Tabela 42. Skala problemów społecznych w podobszarze Nowe Wypychy na tle pozostałych podobszarów i Gminy - poziom edukacji i aktywność społeczna	121
Tabela 43. Liczba podmiotów gospodarczych w podobszarze Nowe Wypychy na tle pozostałych podobszarów i Gminy Somianka	122
Tabela 44. Podstawowe parametry podobszaru m. Somianka z Somianka-Parcele	123
Tabela 45. Ludność podobszaru m. Somianka z Somianka-Parcele na tle pozostałych podobszarów i Gminy Somianka	125
Tabela 46. Skala problemów społecznych w podobszarze m. Somianka z Somianka-Parcele na tle pozostałych podobszarów i Gminy - rynek pracy oraz ubóstwo i pomoc społeczna ..	126

Tabela 47. Skala problemów społecznych w podobszarze m. Somianka z Somianka-Parcele na tle pozostałych podobszarów i Gminy - poziom edukacji i aktywność społeczna.....	126
Tabela 48. Liczba podmiotów gospodarczych w podobszarze m. Somianka z Somianka-Parcele na tle pozostałych podobszarów i Gminy Somianka.....	127
Tabela 49. Podstawowe parametry podobszaru Stary Mystkówiec	128
Tabela 50. Ludność podobszaru Stary Mystkówiec na tle pozostałych podobszarów i Gminy Somianka.....	130
Tabela 51. Skala problemów społecznych w podobszarze Stary Mystkówiec na tle pozostałych podobszarów i Gminy - rynek pracy oraz ubóstwo i pomoc społeczna.....	131
Tabela 52. Skala problemów społecznych w podobszarze m Stary Mystkówiec na tle pozostałych podobszarów i Gminy - poziom edukacji i aktywność społeczna	131
Tabela 53. Liczba podmiotów gospodarczych w podobszarze Stary Mystkówiec na tle pozostałych podobszarów i Gminy Somianka	132
Tabela 54. Cele operacyjne i kierunki działań przyjęte dla celów strategicznych w powiązaniu z planowanymi przedsięwzięciami głównymi i uzupełniającymi.....	140
Tabela 55. Szacunkowe ramy finansowe planowanych projektów.....	166
Tabela 56. Harmonogram realizacji przedsięwzięć ujętych w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Somianka.....	170
Tabela 57. Kompetencje Rady Gminy Somianka, Wójta gminy Somianka i Zespołu ds. Rewitalizacji w systemie zarządzania realizacją Programem Rewitalizacji Gminy Somianka	171
Tabela 58. Ramowy harmonogram realizacji Programu Rewitalizacji.....	174
Tabela 59. Zestawienie wskaźników poddawanych analizie w procesie monitoringu	179
Tabela 60. Wpływ poszczególnych przedsięwzięć na aspekty problemowe	189
Tabela 61. Powiązania celów Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy Somianka	195

15. Spis rycin

Rycina 1. Jednostki pomocnicze wydzielone w Gminie Somianka.....	12
Rycina 2. Liczba ludności w Gminie Somianka w latach 2010-2016.....	16
Rycina 3. Ludność według ekonomicznych grup wieku w Gminie Somianka w latach 2012-2016.....	17
Rycina 4. Wartość wskaźnika – odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.....	19
Rycina 5. Wartość wskaźnika – odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.....	21
Rycina 6. Stopa bezrobocia w Gminie Somianka	22
Rycina 7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN) w Gminie Somianka w latach 2002-2014.....	23
Rycina 8. Wartość wskaźnika liczba osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.....	25
Rycina 9. Wartość wskaźnika liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.....	30
Rycina 10. Wartość wskaźnika liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 mieszkańców w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.....	32
Rycina 11. Wartość wskaźnika liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa na 100 mieszkańców w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.	34
Rycina 12. Wykształcenie mieszkańców Gminy Somianka	35
Rycina 13. Liczba dzieci w przedszkolach na terenie Gminy Somianka w 2014 r.	36
Rycina 14. Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie gminy Somianka w 2014 r.	37
Rycina 15. Liczba uczniów w gimnazjach z terenu gminy Somianka w 2014 r.....	37
Rycina 16. Wartość wskaźnika wyniki sprawdzianu 6-klasisty w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.	39
Rycina 17. Wartość wskaźnika wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.	40

Rycina 18. Wydarzenia kulturalne organizowane przez GOK oraz ich liczba	42
Rycina 19. Liczba mieszkańców uczestnicząca w wydarzeniach kulturalnych.....	43
Rycina 20. Wartość wskaźnika frekwencja wyborów parlamentarnych w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.	45
Rycina 21. Koncentracja zjawisk negatywnych w sferze społecznej w układzie jednostek pomocniczych Gminy Somianka	50
Rycina 22. Wartość wskaźnika liczba podmiotów gospodarczych według REGON na 100 ludności w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.	55
Rycina 23. Wartość wskaźnika liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 ludności w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2013-2015 r.....	57
Rycina 24. Wartość wskaźnika liczba zamkniętych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 ludności w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2013-2015 r.....	59
Rycina 25. Koncentracja zjawisk negatywnych w sferze gospodarczej w układzie jednostek pomocniczych Gminy Somianka	62
Rycina 26. Wartość wskaźnika liczba budynków mieszkalnych na 100 mieszkańców w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.....	65
Rycina 27. Wartość wskaźnika liczba budynków komunalnych w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.	67
Rycina 28. Koncentracja zjawisk negatywnych w sferze technicznej w układzie jednostek pomocniczych Gminy Somianka	74
Rycina 29. Mapa gminy Somianka	75
Rycina 30. Wartość wskaźnika gęstość zaludnienia w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.	79
Rycina 31. Wartość wskaźnika udział długości dróg w powierzchni jednostek pomocniczych w Gminie Somianka w 2015 r.....	81
Rycina 32. Koncentracja zjawisk negatywnych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w układzie jednostek pomocniczych Gminy Somianka.....	83
Rycina 33. Stężenia średnioroczne benzo(a)pirenu w 2015 roku	85
Rycina 34. Stężenia średnioroczne pyłu PM _{2,5} w 2015 roku	85
Rycina 35. Stężenia średnioroczne pyłu PM ₁₀ w 2015 roku	86
Rycina 36. Wartość wskaźnika powierzchnia lasów w Gminie Somianka w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.	87

Rycina 37. Lasy w Gminie Somianka.....	88
Rycina 38. Wartość Indeksu Degradacji dla poszczególnych jednostek pomocniczych Gminy Somianka.....	91
Rycina 39. Wartość Indeksu Degradacji dla wyznaczonych jednostek pomocniczych.....	93
Rycina 40. Atrakcyjność gminy wg osób ankietowanych	98
Rycina 41. Opinia ankietowanych dotycząca potrzeby rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzenno-środowiskowego gminy Somianka.....	98
Rycina 42. Obszary, które wymagają rewitalizacji wg osób ankietowanych	99
Rycina 43. Opinia ankietowanych odnośnie obszarów zdegradowanych.....	100
Rycina 44. Opinia ankietowanych na temat problemów ekonomicznych, które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji.....	101
Rycina 45. Opinia ankietowanych na temat problemów społecznych, które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji	102
Rycina 46. Opinia ankietowanych na temat problemów związanych z jakością życia, które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji	103
Rycina 47. Proponowane przedsięwzięcia i projekty inwestycyjny wg osób ankietowanych	104
Rycina 48. Proponowane przedsięwzięcia i projekty społeczne wg osób ankietowanych	104
Rycina 49. Obszar rewitalizacji Gminy Somianka	110
Rycina 50. Podobszar rewitalizacji Jackowo Dolne	114
Rycina 51. Podobszar rewitalizacji Nowe Wypychy	119
Rycina 52. Podobszar rewitalizacji m. Somianka z Somianka-Parcele	124
Rycina 53. Podobszar rewitalizacji Stary Mystkówiec	129